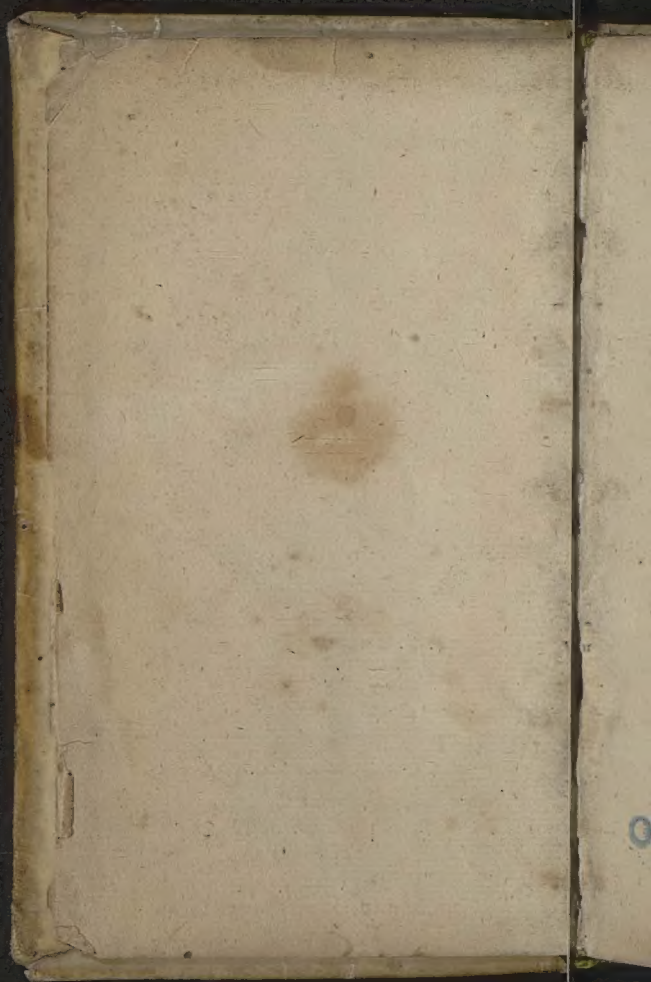

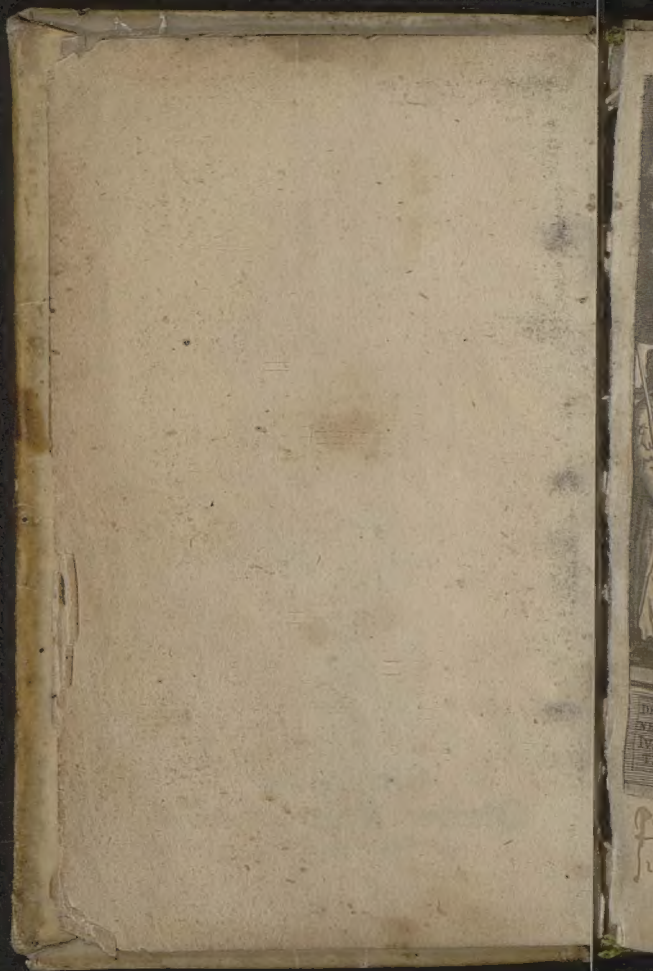

PP Ennillanney [unclear]
Chichester Reg. [unclear]

Biblioteka
Ojców Kamedulów
w Bieniszewie

ATTENDE ACCUSATIONES

TRIBUNAL
CHRISTI,
seu
Arcanum ac singu-
lare cuiusvis hominis
in morte
IUDICIUM;
Ab Hierem: Drexelio
et Societ. IESV explicatum.

DECE-
RENTE
IVSTI-
TIA.

COL: Agrippinae,
Sumptibus Constantin
Munch et Sociorum.
A° c1o1oc xxxv.

ARGV-
ENTE
CONSCI-
ENTIA.

IHS

ps Everitarum Camaldulensium
Monio Regis pprii Varsavia

Bien. A. 1. 6 (a)

feri
fal
fol
Iter
pro
ran
plo
mu
No
stas
sub
tem
nis
nos
nor

Reverendissimo Antistiti,
V I T O A D A M O

Illmo. S. R. I. Principi,
Episcopo Frisingensi,

HIEREMIAS DREXELIUS
è Societate IESV.

A Nimus mihi est, Re-
verendissime ac Illu-
strissime Princeps, E-
piscopos Germaniæ
scriptionibus meis singillatim
salutare. Te, non inter primos
solum, sed primum numero.
Iter ad Te specto? Frisingam me
propinquissima deducit via. Tia-
ram & pedum tuum contem-
plor? Illi nos proxime subji-
mur; in tuis ovibus censemur.
Nostrę domus annuos Neomy-
stas aspicio? ii benevolam ac
submissam prorsus Humanita-
tem Tuam prædicant quotan-
nis testes oculati. Societatem
nostram attendo? Ea pluribus
nominibus Tibi se obstrictam

A 2. non

(a)

DEDICATIO.

non negat, quem sui amantem argumentis non dubiis hactenus est experta. Ita pergo, & iure merito scriptionem hanc Mitrae tuae substerno, sed scriptionem à re prorsus seriam.

Tribunal Christi, & arcanum, singulare iudicium sub oculos pono. Res profecto nimium quam seria. Et quod horrorem maxime auget; Iudicium istud plerumq; improvisum ac subitum, priusquam in cogitationem veniat, jam in oculis est.

Benadad Rex Syriae à suomet filio ex improvise jugulatur. Balthasar Rex Babylonis proxima nocte post epulum regale occiditur. Iezabel regina Israelis dum stibio pingit oculos, per fenestras deijcitur, & ab equis cōculcatur. Athalia regina in Iuda è templo extrahitur & misere mactatur. Ita Reges & Reginas Iudex subito, cum vult, reos peragit. Sceptro & purpure non parcitur; quid centones ac ligones sperent?

Ita

DEDICATIO.

Ita Casimirus II Poloniæ Princeps in ipsa convivii hilaritate ad reddendam rationem evocatur. Ita Ladislaus Bohemiæ ac Pannoniæ Rex, dum thalamiû & nuptias parat, ad tribunal Christi trahitur. Ita Basilius Orientis Imperator inter venandum ad Christum judicem abripitur. Nemo tutus; nusquam securitas. Ab isto Tribunali nullum protegit asylum. Comparandum est; seu crastina, seu hodierna. Atqui horrendum est incidere in manus Dei viventis, eumque judicem contremiscentem, quem memineras contempnisti. Horrorem ea res vel sanctissimis viris incussit.

Augustinus ad judicis adventum trepidans animum suspiciens, oculos lacrimis, os Psalmis poenitentiae scriptis occupat. Gregorius Magnus sententiam decretoriam formidans: Non immerito, inquit, tunc cujusvis anima terretur, quando post pulchrum hoc invenit, quod in æter-

DEDICATIO.

a Gre-
gor.
tom. 3.
hom.
13. in
Euang.
mih
pag. 30.

num mutare non possit. a Ber-
nardus non expers pavoris, in
eundem alios, bono ipsorum,
pettrahere conatus est. Cum e-
num Eugenium in summum so-
lium audiisset exectum, animo-
sas ad ipsum litteras per scribēs:
Ascendisti in altum, inquit, noli
altum sapere, sed time, ne forte
contingat sero miserabilem il-
lam emittere vocem: A facie
iræ & indignationis tuæ ele-
vans allististi me. Altiorē quippe
locum sortitus es, sed non tu-
torem: sublimiorem, non se-
curiorem. Confortare igitur, &
esto robustus; manus tuæ in cer-
vicibus inimicorum tuorum.
Vindica tibi animi constātia &
vigore spiritus partem quā de-
dit tibi extra fratres tuos omni-
potens Pater. In omnibus tamē
operibus tuis memento te esse
hominem, & timor ejus qui au-
fert spiritum principum, sem-
per sit ante oculos tuos. Quan-
torum in brevi Romanorum
Pontificum mortes tuis oculis
a pe-

aspe-
tui.
dece-
dicur
eorum
rum
medi
unris
mora
bus
dubi
Iudic
Hu
dem
tur.
ferre
nem
string
quiti
tū c
vivi
mus
Iude
stra
Nil p
brev
num
Vi

DEDICATIO.

aspexisti? Ipsi te prædecessores
tui, tuæ certissimæ & citissimæ
decessionis admoncant, & mo-
dicum tempus dominationis
eorum, paucitatem dierum tuo-
rum nuntiet tibi. Iugiproinde
meditatione inter lujus transe-
untis gloriæ blandimenta me-
morare novissima tua, quia qui-
bus successisti in sedē, ipsos sine
dubio sequeris ad mortem, a ad
Iudicem, ad Æternitatem.

a Bern.
ep. 237.
a! Eu-
gen. h-
m. m.
hi pag.
1619.

Huc denique sceptrum & dia-
dema, huc pedum & tiara duci-
tur. Hoc vadimonium nec dis-
ferre, nec de erere fas ulli. Om-
nem humanam gentem lex ista
stringit. Vita fugit; mors nos se-
quitur. In hoc inevitabile pun-
ctū conjicemur omnes. Dum
vivimus, in extrema tegula sta-
mus, nec procul uspiam abest
Iudex. *Mori & Iudicari* vitæ no-
stræ clausula, finis omnium est.
Nil patet hic effugii. Audienda
brevis est Iudicis sententia æter-
nū non mutanda.

Vivendum igitur quotidie, ut

A 4 . vesperi

DEDICATIO.

vesperi dicamus; Vixi. Summū bonum tranquilla conscientia. Mens in solido fundata & bene sibi conscia humeros habet inexpugnabiles. Iudicē certe placatum ac faventem habebit, quisquis illum mature sibi propitiaverit. Et vero iudicii sapius præcogitati mollior incurret ictus. Quicquid expectatum est diu, lenius accedit. Ideo subinde monitoribus egemus, qui nobis in aurem dicant: *Memento Iudicii.*

Eo spectat hæc scriptio, quam Tibi, Tuoque nomini, Præsul Illustrissime, inſcripsi. Nec metuone istud obsequii genus accidat ingratum. Virum magnū & principalis mensæ concium dixisse memini. Reverendissimū Antistitem Frisingensem solere super mensam eruditis atque è Theologia petitis dissertationibus mirifice delectari. Quod olim in Augustino Hipponensi Præsule adeo commendabatur, id non immerito in nostro etiā Antistite

D
Antistin
gustin
dem vu
lection
re. Hab
Pontife
dissime
Eam ob
è Theol
bi se sis
cia, qu
ture tra
Amb
ficien
Prætor
age, nor
pus. Id
Cleri d
lustriss
quam e
guellus
inspicie
non tan
Episcop
latinam
litii fre
nunqua
sit solut

DEDICATIO.

Antistite laudamus Solebat Augustinus, mensam, quam quidem vulgarem habuit, vel sacra lectione, vel disputatione condire. Habet imitatores sanctus hic Pontifex. Inter eos Te, Reverendissime Præsul, numeramus. Eam ob causam hæc dissertatio è Theologiæ fontibus petita Tibi se sistit, & tanto maiore fiducia, quanto pluribus à Tua virtute trahitur argumentis.

Ambrosio Mediolanum proficiscenti Probus vir illustris & Prætorio Præfectus dixit: Vade, age, non ut Iudex, sed ut Episcopus. Idem pæne hic usurparim. Cleri disciplinam, Princeps Illustrissime, non tam imperiis quam exemplis instaurare aggressus es; ad rem Ecclesiasticam inspiciendam & ordinandam, non tam ut Princeps, quam ut Episcopus vigilas. Familiam palatinam, aulæ strepitum, famulitii frequentiam Modestia Tua nunquam desideravit; id admisit solum quod usus quotidiana-

DEDICATIO.

nus posceret. Nimirum è tam laudabili frugalitate proventus maximi, honestissimi colliguntur. Hinc sumptus non modicos etiam ex ære proprio, non ad amplianda Palatia, sed ad restauranda templa convertit Tua vigilantia. grandi & jugi in Dei Matrem affectu. Sunt qui tantum ædes male materiatas & vitium facientes corrigant, ad mores incorruptos parum attendant. Tu mixtura nobilissima utrumque jungis; Templis nitorem pristinum, aut etiã ampliorem reddis; mores ad seriã disciplinam revocandos nequaquam negligis. Et illud prorsus ostendis, quod in iis qui alios docent reguntque, laudatissimũ est; a seipso initiũ ducere. Verbo, Episcopum agis. Vultũ tui pecoris, quod Hebræus Sapiens jubet, diligenter agnoscis, tuosq; greges consideras ^a. Testantur id paginæ, & tam ovium, quam pastorum tibi subditorum syllabus, quem ad memoriæ subsidium

^aProv.
cap. 27
v. 23.

D
dium se
tidem
Tui vi
officiu
Enim
sed aur
hoc sed
aliquid
pere, ho
Pastore
re, & q
vibus ti
temper
Subl
Human
sunt, &
to locu
rem. B
& rara
rata. No
quit, h
ne. ^a
Dic
seu hun
cipe, nō
tis apex
in Te a
mur. Ill

DEDICATIO.

dium semper explicatum identidem intueris. Inde Curiones Tui vigilantius ad faciendum officium inducuntur.

Enimvero quod non sepia sed auro exarandum censuam, hoc sedulo agis, ut semper agas aliquid, nec unquam cesses ab opere, hostis otii. Agnosco bonum Pastorem, cui vivere est *Laborare*, & quod sequi solet suis se ovis submisit ac humaniter attemperare.

Submissio, seu, Humilitas & Humanitas cognatae virtutes sunt, & tanto amabiliore, quanto locum sortiuntur sublimiorem. Bernardo, magna prorsus & rara virtus est *Humilitas honorata*. Non enim magnum est, inquit, humilem esse in abiectione. ^a

Dicā, quod sentio. Modesta, seu humilis humanitas in Principe, non solum virtus, sed virtutis apex mihi videtur. Atque hoc in Te amamus jure ac veneramur, Illustrissime Princeps, qui
Huma-

aBern.
ho.n. 4
super
Mitus
est &c.
mihi
p. 34.

DEDICATIO.

Humanitatem Tuam, vel in privato laudandam egregia submissionis ac humilitatis copulatione, humilitatem porro insigni humanitatis concordia commendas. Et, quod nemini non placere potest, boni exempli factum. Invenisti quo vel mortuus Humilitatem spirares. Frisingæ in æde summa sepulturæ locum elegisti ultimum, ut etiam è tumultu Humilitatis amorem omnibus suaderes. Virtus omnino magna ac rara, Humilitas tam honorata simul, & tam humana.

His ergo incitamentis ad tuas infulas tractus, hanc Illustrissimæ Celsitudini Tuæ scriptiorem libens merito Dico ac Cōsecro. Quicquid hic de summo Tribunali differitur, id Serenissimi Principes nostri ante annos aliquot benevolis auribus acceperunt. Nunc è dictione calamus scriptionem fecit, quæ sub Tuis, Princeps, auspiciis & tutela luci se committit
Illu-

D
Illustris
Tuam,
meque
mendo
nostra
que for
Calendi
stiano n
trigesim

DEDICATIO.

Illustrissimam Celsitudinem
Tuam, cui Collegium nostrum,
meque una submissime com-
mendo, Republica & Societas
nostra diu incolumem felicem-
que sortiatur. Monachii, ipsis
Calendis Ianuariis, Anno Chri-
stiano millesimo sexcentesimo,
trigesimo secundo.

Bene-

Benevolo Lectori Bene.

Tribunal Christi, Benevole Lector, oculis subijcimus, non supremum illud in Orbis funere aperiendum, sed quod tibi mihiq; viciniſſimum, quod plane proximum impendet. De ultimo illo ac publico loquantur plurimi, de hoc arcaniſſimo pene nullus; hic omnes tacent. Tanto igitur magis res poſcebat, ut hoc ipſum Tribunal inciperet loqui, in tanto ſcriptorum ſilentio. Mortis Prodromum, puto, audiſti; inferorum carcerem inſpexiſti. En tertium Noviſſimorum Tribunal Chriſti.

Sed ubi Cælum eſt, inquis, ſcriptioni jam promiſſum? In via, proximum eſt. Vti liceat verbis Domini: Appropinquat in vos regnum cælorum. Et niſi me valetudo aut vitia deſtituant, ante anni labentis finem ſpectabis cælum, ſed illud quod ego calamo depinxi. Nunc prius prætorium & judiciarias Chriſti leges inſpiciamus. Horreo, cum cogito. Horroris cauſas reperiēs, præſentia lecturus.

Sed

AD
Sed qu
clante o
gas. Hæc
lectorem
citantia i
turpe p
Verum
preſandu
dierna v
ſponſur
lemus, n
diei, ſer
ti, ſed nec
tan, aut h
ius vocan
ſus; aſſi
ita demu

AD LECTOREM.

*Sed quæso te, tam serianon ni-
clante oculo, non volante animo le-
gas. Hæc salutis nostre arcana sunt;
lectorem volunt attentissimum. Of-
citantia in seriis tam grande quam
turpe piaculum est.*

*Verum hic, mi Lector, non diu
presandum. Ad rem veniamus, ho-
dierna vel crastina iudici nostro re-
sponsuri. Non vocamur hodie? Vigi-
lemus, nec ulli fidamus, non dicam
diei, sed nec horæ, nec horule par-
ti, sed nec momento ulli. Cras forsi-
tan, aut hodie, aut etiam hac hora in-
jus vocandi. Agamus serio res no-
stras; assidue sit in oculis Æternitas.
Ita demum te, Lector, salvere jubeo.*

APPRO.

APPROBATIO

R. P.

PROVINCIALIS.

T*Ribunal Christi*, quod P. Hieremias Drexelius, Societatis nostræ presbyter, de arcano ac singulari cuiusvis hominis in morte iudicio scripsit, aliquot ejusdem Societatis Theologis censum probatumque; Ego Antonius VVelfer, Societatis *Iesæ* per superiorem Germaniam Præpositus Provincialis, facta mihi potestate ab admodum R. P. N. Generali Mutio Vitellesco, in lucem dari permitto. In cuius rei fidem, auctori Chiographum hoc dedi, officii mei sigillo munitum. Monachii, Die S. Lucæ, Anno MDCXXXI.

Antonius VVelfer.

Explicatio

Imaginis primæ, & secundæ.

Tribus his imaginibus proponimus
reum *Accusatum, Iudicatum, Absol-
utum aut Condemnatum.*

In prima frontis imagine Accusat Iu-
stitia; Attendit rea Conscientia;
parata est ad primum, ad suppli-
cium sententia. Palma & Oliva
dextram occupat, nam sui ipsius
victoria, & in alios misericordia
præmium adipiscitur. Rhomphæa
& Vipera ad lævam cernitur, nam
prava cupiditas & maligna in alios
voluntas supplicium meretur.

In hac imagine secunda rationem
reddere jubetur reus. Aperti sunt
libri. Iudex hinc legem suam, il-
linc mortem suam commonstrat;
hac misericors fuit, illa justus erit.
Vtrimque antigraphi * scriptio-
nem suam exhibent. Angelus vir-
tutum officia libello non grandi;
diabolorum manipulus noxas &
delicta volumine ingenti repræ-
sentat. Reus, seu, homo moribun-
dus sententiam ultimam ac de-
cretoriam expectat, quam mor-
tuis intelligat. Omnis vita lusus
est; hic serio agitur.

* Die Gegenschreiber.

REDDE RATIONEM

Deum ado- ra.	Non me- chare.
Dei nomen non profana- re.	Non iura- re.
Sabbatum sanctifica- re.	Non men- tire.
Parentes honora.	Aliena fuge.
Non occi- de.	Aliena non concupisce.

Cogitationes male.	990000.
Verba ini- qua	700000.
Actiones vi- tiosae.	500000.

Cogitationum, Verborum, Actionum,
O M N I U M.

T R
C
LIB

Certum esse
causam, p

Rea

P

interpeller
tium oculi
mature ce
modi pictu
movent,
jam perfec
arbitrium
Humana
simillima
plurima fa
taliu vid
notitiam p
nus Deus
clausum,
vinis oculis
ad finem o

TRIBUNAL
CHRISTI.
LIBER PRIMVS.
CAPVT I.

*Certum esse, in cuiusvis hominis morte ar-
canum, peculiare Iudicium exerceri:*

seu,

Reddendam esse rationem.

Pictorum mos est, cum ex-
teriores ædium parietes
picturis ornant, sub rudi
velario pingere, partim
ne ducentem lineas sol
interpellet, partim etiam ne adstan-
tium oculi opus imperfectum præ-
mature censeant. Absoluta ejusce-
modi pictura, velarium crassum a-
movent, & suum cuique de opere
jam perfecto, loquendi ac judicandi
arbitrium permittunt.

Humana vita huic pingendi modo
simillima est. Plurima cogitamus,
plurima facimus, quæ nullus mor-
taliū videt, quæque ad nullius
notitiam perveniunt. Solus & u-
nus *Deus* eorum arbiter est. Nil
clausum, nil velatum *Deo* est: di-
vinis oculis patent omnia. Cum vero
ad finem deducitur vita, jamque

20 TRIBVNAL CHRISTI.

manus amouetur de tabula; tunc oppansa prius cortina diripitur. Quod Siracides significanter admodum his verbis expressit: Malitia horæ oblivionem facit luxuriæ magnæ,

a Eccl.

c. 11.

v 29.

b Gie.

ce

d 20.

ng 15.

† 15.

revela-

tio.

c Clau-

dianus

de bel-

lo Ge-

ric.

d Sa-

gent.

c. 5. v.

s.

e Ita

Ianfe-

nus.

Lyra-

nus.

Paulus

de Pa-

latio

in Ec-

clesia.

Thellar

l. 1. de

beati-

tud. c.

c. 3.

Suarez

tom. 2.

in par-

tem 1.

D. Thomæ disput. 52. sect. 2.

Salasar in 1. 2. q. 5. art. 3.

1181. 2. disp. 10. sect. 5.

Vasquez disp. 19. cap. 2. aliu-

cu e Theologi.

7 Sterbistond/ ein bittere Stund/ macht das nim mer

wol thut / all gu ter muth.

rum illius. Vnica, inquit, horula, deliciarum & voluptatum, quæ præceserint, omnium oblivionem inducet. † Morientis angor gaudiorum prorsus omnium memoriam velut spongia delebit,

*Semperque vicissim
Gaudia præmissi cumulant inopina do-*
lores. c

Vis horæ unius omnem præteriti luxus suavitatem abolet: finis gaudiorum dolor. Hinc illi clamores admodum sonori, sed nimium seri: Quid nobis profuit superbia? aut divitiarum jactantia quid contulit nobis? d En operis finem, sed tristem! Et in fine, Denudatio operum hominis. Hæc Theologi de die mortis, & de secreto cujusvis hominis in morte iudicio interpretantur. e Atque hinc Theologorum verbis & ore pronuntiamus: Secretum in cū, usvis hominis morte iudicium exerceri, est de fide.

Quem-

L
Quem
objeatur
simas p
Christo
nia pate
medes u
recto na
nos nob
speculum
flamas
spiciemu
fecimus.
tua, & i
a Et caus
rates nos
lum nost
tus tui.
tiz, occ
mnia e D
ranquam
bunt. Ho
tur: Arg
faciem tu
peccata d
terrent n
tur, & i
cientur in
la. Inte
mini Den
non sit qu
vertite, h
sto dies,
revelabun
buculis,
bas alios

LIBER I. CAP. I. 21

Quemadmodum vero vitrum soli
 objectum secreta omnia, & penitissi-
 mas pandit rimulas : ita cum nos
 Christo Soli obijciemur, nostra om-
 nia pateſcent. Sicut autem Archi-
 medes urente speculo ab solem di-
 recto naves Marcelli combussit : ita
 nos nobis ipsis objecti tanquam
 speculum, quod ex irati judicis vultu
 flammam ebibet, nostra omnia con-
 spiciemus nuda, & tabescemus. De-
 fecimus, inquit rex David, in ira
 tua, & in furore tuo turbati sumus.
 a Et causam addit ; Posuisti iniqui-
 tates nostras in conspectu tuo, sacu-
 lum nostrum in illuminatione vul-
 tus tui. Errores, peccata, negligen-
 tia, occulta & abscondita nostra o-
 mnia è Dei vultu lumen accipient, &
 tanquam in pellucido vitro pate-
 bunt. Hoc Deus jam assidue mina-
 tur : Arguam te, & statuam contra
 faciem tuam. b Opera jam sunt peccata.
 peccata dum vivimus, ideo non
 terrent nos : in fine vitæ denudabun-
 tur, & in ordinem disposita obji-
 cientur intuenda ei qui parraverit il-
 la. Intelligite hæc, qui oblivisci-
 mini Deum : ne quando rapiat, &
 non sit qui eripiat. Huc animum ad-
 vertite, hæc cogitate : Aderit profe-
 cto dies, quo abstrusissima quæque
 revelabuntur : ne fidite secretis cu-
 biculis, nec artificiosis dolis, qui-
 bus alios capitis : capiimini vicif-

22 TRIBUNAL CHRISTI.
sim & rapiemini, nec erit qui eripiat. Est ergo religionis nostræ assertio, secretum hoc iudicium in cuiusvis hominis morte fieri. In fine hominis denudatio operum illius.

§. 2. Quanti videntur sibi felices jam & beati? expectent paululum. Mors brevi diceret, qualis hæc fuerit beatitudo. Monet Hebræus Sapiens: Ante mortem ne laudes hominem

a Eccl. quemquam. a

c. xi.

v 30.

Scilicet ultima semper
Expectanda dies homini est; diuque
beatus

Ante obitum nemo, supremæque fune-
ra debet. b

b Ovid

l. 3. Me

amor.

Hoc ipsum Bernardus animo inscri-
ptum retinens: Quomodo, inquit, se-
cura laudatio, ubi nec ipsa vita secu-
ra? Illorum lauda virtutem, quorum
jam certa victoria est. Illos devotis
extolle præconiis, quorum secure
potes adgaudere coronis. c

c Bern

Serm.

c. Die

festo

San-

ctorū

omniū

post

initium.

Interrogatus olim Epaminondas,
quis inter militiæ Duces videretur
omnium fortissimus? ipse ne an Cha-
brias, an Iphicrates, an quis alius? I-
stud quidem, respondit, dum vivi-
mus nimis quam arduum est effari.
Ultimus vitæ dies de singulis fert
sententiam. d

d plu-

tar. h.

in

a soph

theo-

logia.

Eiusdem prorsus animi Agefilaus,
cum audiret quempiam, qui regis
Persici etiamnum juvenis summam
felicitatem miraretur, & extolleret:
Eho,

L
Eho, ait,
mus quic-
tis, era-
rem exp-
minis fel-
get. Sapi-
dum, inq-
tequam
Sed sap-
tio homi-
in fine ef-
nens: Si l-
non pote-
deduxer-
minem,
mortis su-
bernator
profunde
diu inter-
confecto
nec miles
dii merce-
superato.
plenitudo
missionis
In mor-
luta, & i-
tenus pi-
In fine ho-
illius. In
moriens
storiam, n-
quidem o-
bonas &
veniet.

Eho, ait, hæc parcius. Nam nec Priamus quidem, cum hujus esset ætatis, erat infelix. e Nimirum vitæ ^{e Idem in vita illius.} firrem expectandum censuit, qui hominis felicitatem si vera fuit, detegeret. Sapienter ergo Sophocles: Nondum, inquit, appellato magnum, antequam defunctum videris. f

Sed sapientius Ambrosius: Laudatio hominis, ait, non in exordio, sed in fine est. g Et causam alibi apponens: Si laudari, ait, ante gubernator non potest, quam in portum navim deduxerit: quomodo laudabis hominem, priusquam in stationem mortis successerit? Et ipse sui est gubernator, & ipse vitæ hujus jactatur profundo. Quamdiu in salo est, tamdiu inter naufragia. Dux ipse nisi confecto prælio non sumit lauream, nec miles arma deponit, nec stipendii mercedem adipiscitur, nisi hoste superato. Mors igitur stipendiorum plenitudo, summa mercedis, gratia missionis est. h

In morte pictura nostra erit absoluta, & ideo rude velum, quod hastenus pingentes texerat, diripietur. In fine hominis, denudatio operum illius. In fine aperietur liber, in quo moriens homo totam vitæ suæ historiam, nec vel apice, nec punctulo quidem omisso cernet & perleget; bonas & malas actiones mixtim inveniet.

24 TRIBUNAL CHRISTI.

c La-
tius
hic
Rhe-
tor
quam
Theo-
logus
de Ra-
tu al-
terius
vitæ
cre-
brius
hallu-
cina-
tus est.
d Hebr.
c. i. v.
27.
e Cy-
pria-
nus,
Ambro-
sius,
Ansel-
mus
&c.
f Eccl.
c. 11.
v. 28.
g. 5.
Thom.
parte
3. q. 59
art. 5.
in cō-
cluf. &
ad ter-
tium.
h Da-
masce-
nat.
de de-
factis
i Chry-
sost.
rom. 2.
hom.
37. in
Ga. 11. Matth. mibi p. 296.

Quæ Vigilantius, dormitans in plurimis hæreticus contra garrere ausus est, ea erudite & nervose Hieronymus jam olim refutavit. *c* Tarsensis Paulus velut præco proclamat Orbi : Statutum est hominibus semel mori, post hoc autem, Iudicium. *d* Non solum universale, sed secretum ac peculiare, quoque Iudicium hic promulgari asserunt præsci Patres. *e* Et illud Siracidæ in testimonium laudant : Facile est coram Deo in die obitus retribuere unicuique secundum vias suas. *f* Quid clarius ? Liquet igitur è paginis divinis singulos homines ad secretum tribunal eo die judicari, quo eos contingerit mori.

Ita præscorum Patrum senatus loquitur. Theologiæ Sol Thomas Aquinas : Præter iudicium, inquit, quod in cujuslibet hominis morte fit, finale iudicium esse oportet. Addit: Anima separata à corpore habet statum immutabilem, & accipit suum iudicium. *g* Eiusdem animi Ioannes Damascenus : Ajunt viri divinitus illustrati, inquit, quod cum exhalamus spiritum, quasi in libra humana opera probantur. *h* Neq; Chrysostomus aliter : Præsens hæc vita, inquit, recte vivendi occasionem & opportunitatem habet ; postquam vero diem tuum obieris, iudicium & poena consequitur. *i*

Et

LI

Et seip-
mus : Sic
educun-
iudicium
animæ cu-
riis pecc-
ad terrib-
nal. & Co-
die claris-
§. 3. I-
tiam Au-
mat. Na-
agit, Petr-
no verbi-
& valde
nimas cu-
antequan-
cium, qu-
corporib-
mans : C-
inquit, t-
obfurdu-
mortem a-
hæ, & in-
cruciatu-
vel audita-
Hic jur-
egemus t-
mille test-
Valde salu-
mat, just-
exierunt. C-
doceat, ad
illud iudic-
redditis co-

Et seipsum explicans Chryso-
stomus: Sicut illi, ait, qui è carceribus
educuntur, una cum ipsis catenis ad
iudicium protrahuntur: Sic omnes
animæ cum hinc emigraverint, va-
riis peccatorum catenis implicatæ,
ad terribile illud ducentur Tribu-
nal. & Confessa res, & præ ipso meri-
die clarissima.

§. 3. Priorum omnium senten-
tiam Augustinus luculenter confir-
mat. Nam ubi de Vincentio Victore
agit, Petrum presbyterum his omni-
no verbis alloquitur: Istud rectissime
& valde salubriter credit, judicari a-
nimas cum de corporibus exierint,
antequam veniant ad illud Iudi-
cium, quo eas oportet, jam redditis
corporibus judicari. Et dicta fir-
mans: / Quis adversus Evangelium,
inquit, tanta obstinatione mentis
obsurduit, ut in illo paupere, qui post
mortem ablatus est in sinum Abra-
hæ, & in illo divite cujus infernus
cruciatus exponitur, ista non audiat,
vel audita non credat?

Hic jure proclamè: Quid amplius
egemus testibus? Augustinus loco
mille testiū est. qui signatis tabulis,
Valde salubriter & rectissime creai, affir-
mat, judicari animas cum de corporibus
exierint. Quod ut tanto explicatius
doceat, addit: Antequam veniant ad
illud iudicium, quo eas oportet jam
redditis corporibus judicari, m

k Id.
eod. t.
2. in c.
4. Mar-
hon.
1. mi-
hi ag-
112.

Hoc
testi-
monio
usus est
etiam
Irenæus.
ad idē
com-
pro-
ban-
dū. l. 2.
contia
hære-
ses c.
62. &
63.
in Aug.
rom. 7.
l. 2. de
Animæ
& ejus
origi-
ne c. 4.
med.
mhi
p. 497.

Sed antiquior Augustino Cyprianus Carthagenensis episcopus & martyr sanctissimus, Tertulliano fere coævus rem hanc explicatissime tradens: Quis, inquit, non omnibus viribus elaboret, ut cum Christo statim gaudeat? Clauduntur oculi in persecutionibus terræ, sed patet cælum. Quanta dignitas & quanta securitas exire hinc latum? exire inter pressuras & angustias gloriosum? Claudere in momento oculos quibus homines videbantur & Mundus, & aperire eosdem statim, ut Deus videatur & Christus? Tam velociter migrandi quanta felicitas? ut terris repente subtraharis, ut in regnis cælestibus reponaris? *a* Quod si certum post vitæ luctam mox sequi præmium; necessarium, non differri iudicium.

a Cyprian. l. de exhortatione Mart. tyr. c. ult. Numeratur inter indubitos & certos Cyprianos libros. *b* Tertullian. l. de anima c. 58. seu ult. mihi p. 585. In editione Jacobi Pame- lii.

Sed antiquior Cypriano Tertullianus, quamvis longe obscurior, contra eum, qui secretum illud in hominis morte iudicium negarat, differens: Quid amplius, inquit, vis esse mortem, confusa spe, & incerta expectatione ludentem, an vitæ recensum jam & ordinationem Iudicii inhotrentem? Prælibari putas iudicium an incipit præcipitari an præministrari? *b* Tertullianus hæresin hic oppugnans: Num anima, inquit, post egressum è corporibus incertæ & ambiguae de statu suo, usque in diem

LI
diem jud
quod sec
que su
pus recip
rem hon
expectat
non ergo
plenam
non ludo
pavescit
illi per i
demitur.
mines po
illud on
bus judi
Quod jam
libatur, v
incipit &
Augustin
suis dicit
omnibus
rem judi
merita su
perfecta
Et rati
enim in
que agen
minno,
actionib
dem pro
nim istu
certe dil
stos, de
hæc affl
quam pr

diem iudicii supremi permanent, & quod sequitur neque primum, neque supplicium ad illud usque tempus recipiunt? Ita sane mors meliorem hominis partem spe confusa & expectatione incerta luderet. An non ergo potius *Vita recensum*, seu, plenam recognitionem, & *ordinationem Iudicii* tunc animus horret & expavescit? Neque universali Iudicio illi per istud secretum quidquam demitur. Quod enim in singulos homines peculiari iudicio decernitur, illud omnibus & singulis hominibus iudicium patefaciet supremum. Quod jam non precipitatur, nec prae libatur, ut Afer loquitur, sed potius incipit & prae ministratur. Quod cum Augustino & Tertulliano Ambrosius disertissime dixit: Statutum est omnibus semel mori, & post mortem iudicabitur unusquisque juxta merita sua: ante mortem nulla est perfecta laudatio. *a*

Et ratio id facile persuadet. Cum enim in morte, tempus bene maleque agendi sit exhaustum, par est omnino, ut unusquisque de vitae suae actionibus iudicium, quale quidem promeritus est, subeat. Cur enim istud ulterius differatur? Hæc certe dilatio multum affligeret iustos, de sua salute incertos, neque hæc afflictio iis ad salutem quidquam prodesset. Imo probi juxta & im-

a Am-

brof.

tom. 7.

l. de

hono

Mortis

cap. 3.

mibi

p. 373.

28 TRIBUNAL CHRISTI.

improbi toto tempore inter mortem & supremum iudicium interjecto forent æquales, ob statum dubitationis & formidinis plenum.

§. 4. E dictis clarum est, secretum atque peculiare hoc Iudicium sic peragi, ut in sua unicuique morte, sententia pronuntietur, è qua intelligat animus, quid de se futurum sit tota æternitate.

Quando igitur tam divinæ pagine, quam sancti Patres, complura Concilia. Theologi omnes affirmant, unumquemq; hominum mox à morte sua præmiis vel suppliciis affici, sequitur evidentissime, prius etiam unumquemque judicari. Hoc autem aliud non est, quam suum in æternitate statum cognoscere.

Post hominis mortem præmia vel supplicia mox sequi, res certa & Christianæ religionis dogma est. Christo utique id è cruce pronuntianti credemus: Hodie mecum eris in Paradiso: Stephanus non tantum cælos vidit apertos, sed petit insuper spiritum suum à Christo suscipi. Paulus cupit dissolvi, & esse cum Christo. Frustra hoc cuperet si ad Christum ante Iudicium supremum pervenire non posset. Ioannes cælestium arcanorum conscius vidit beatos Martyres in cælo stolis albis amictos, & palmas in manibus eorum. a

a Apo.
c. 7. v.
13. &
seqq.

Su-

LI

Suprem
certi, sic
adversu
& qui ab
b Hinc ad
accipien
Scimus, i
domus
dissolva
Deo habe
factam, a
hocin e
nostram
cupiente

Ergo a
supremi
endo, se
vel inter
æternum
tur. Quo
adversari
esse, inqu
tium suu
sententia
rienda est
peratum
fiet in te
enim ani
munt, c
quorum
suo somn
quo univ
quo spes
que statu
mori, post

Supremo die iusti salutis suæ jam certi, stabunt in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt, & qui abstulerunt labores eorum.
b Hinc ad præmium à morte statim accipiendum Paulus nos erigens: Scimus, inquit, quoniam si terrestris domus nostra hujus habitationis dissolvatur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in calis. Nam & in hocingemiscimus, habitationem nostram, quæ de cælo est, superinducipientes. *c*

Ergo anima corpore soluta Iudicii supremi diem non expectat dormiendo, sed vel inter delicias cælestes, vel inter flammæ Avernales novum æternumque connubium præstolatur. Quod clarissime Tertullianus in adversarium pugnans: Salvum debet esse, inquis, in iudicio divino negotium suum sine ulla prælibatione sententiæ: tum quia & carnis operienda est restitutio, ut consortis operarum & mercedum. Quid ergo fiet in tempore isto? dormiemus? At enim animæ nec in viventibus dormiunt, corporum enim est somnus, quorum & ipsa mors cum speculo suo somno. Aut nihil vis agi illic, quo universa humanitas trahitur, quo spes omnis sequestratur? Ita- que statutum est hominibus semel mori, post hoc autem Iudicium.

b Sa-
 pient.
 c. i. v.

c a Co.
 rint c.
 s. v. i.
 & a.

a Ter-
 tull.
 l. de
 An. na
 c. ult.
 m. i.
 p. j. c. s.

CAPVT II.

*Quid secretum, peculiare Iudicium.
seu,*

Quid sit rationem reddere.

S. I.

Discrimine quadruplici ad Iudicium secretum homines ex Orbe hoc evocantur. I. Sunt qui sententia Iudicis audita statim transeant ad æternam felicitatem. II. Sunt qui pariter statim à Iudicio rapiantur ad æterna supplicia. III. Sunt quos inhærentes nævi nondum expiati conspectu Numinis abstineant. IV. Denique sunt quos sola inquinat noxa primigenia. His omnibus subeundum est Iudicium peculiare ac secretum. Istud autem ab universali Orbis Iudicio differt, loco, tempore, Iudicis Majestate. Alio certe loco gens humana omnis conveniet, seu Iosaphati vallis, seu alia pars terræ ultimo huic Tribunali sit assignanda. Sed alio quoque tempore totum genus humanum, & alio singuli homines iudicabuntur. Nostrium autem non est nosse hæc tempora & momenta, quæ Pater posuit in sua potestate. ^a Sed & supremi Iudicii apparatus longe alius erit quam Secreti, longe major Iudicis Majestas. Tunc enim non solum universi homines, sed etiam

^a Acto.
c. i. v. 7

LI
etiam ta
geli ad
sistentu
mas dist
nino he
dentur,
pertissim
cano lu
conscien
go est an
dicium
§. 2. h
morabo
quam p
maxime
quod ju
St Theo
dicio, I
Homine
non inte
sive respo
Iob q
ligentia
test: Qu
bris opp
ei tantu
proffus
stiana r
perunt,
afflavit,
tione pr
gulari cu
spicue a
istud sci
bus, nun

etiam tam beati quam damnati Angeli ad dexteram levamque Iudicis sistuntur, in classes sane diversissimas distribuit. Tunc omnium omnino hominum conscientia pandentur, velut libri undequaque apertissimi, omnibus legendi. In arcano Iudicio unius solum hominis conscientia patet detecta. Quid ergo est arcanum hoc & singulare Iudicium?

§. 2. Hic, mi Lector, non multis te morabor, sed ut cœpi hoc Caput, ita quam potero tam dicenda conferam maxime ad compendium. Sed erit quod juxta mecum summe mireris. Si Theologos interrogem de hoc Iudicio, facilis ac prompta responsio. Homines non Christianos miror, non interrogatos, de hoc ipso apposite respondere.

Iob quærit: Quis dedit Gallo intelligentiam? ^a Non minus quari potest: Quis homini Gentilitatis tenebris oppresso dedit scientiam, Quis ei tantum lucis infudit? Obstupeſco prorsus homines, qui nullam Christianæ religionis disciplinam acceperunt, quos *Deus* sui notitia non afflavit, eo quacunque demum ratione progressos, ut de arcano ac singulari cujusvis hominis Iudicio perspicue ac enodate disseruerint. Num istud scientiæ è divinis voluminibus, num è priscis Patribus, an è solo natu-

32 TRIBUNAL CHRISTI.
naturæ lumine id hauserunt? Audite quid philosophorum apex, quid sapiens Plato, de hoc ipso peculiari Iudicio senserit. Verba tam illius, quam ceterorum optima fide adnumerabo.

Plato dialogum de Rhetorica scripsit, cui titulum præfixit Gorgias. Hic mentione facta Iudiciorum, de eo quod cuiusvis hominis mortem consequitur, ita differens: Nudi, ait, his omnibus sunt iudicandi. Sunt enim iudicandi post obitum. Mox suam Iudici potestatem definiens; Iudicem quoque ipsum esse nudum oportet, mortuum videlicet, & ipso duntaxat animo, inquit, animum ipsum inspicientem statim post insperatum cuiusque obitum: animum, inquam, à cognatis omnibus desertum, omnemque ornatum exteriorum relinquentem in terra, ut iudicium iuste procedat.

O vera hæc, verissima de nostro Iudice. Christus Dominus vere nudus ab omni affectu, vere iudicatus & ipse à præside Pontio, vere mortuus, & iudiciariam hanc potestatem in omnes consecutus moriendo.

Pergit Plato: Cum igitur ad iudicem pervenerunt, Rhadamanthus a eos listens, uniuscuiusque animam intuetur; cuius tamē anima illa fuerit non animadvertit. Sed plerumque magni Persarū regis, aut alterius regis,

a Severus Iudex.

LII
gis, five
contempl
ni: sed pe
quibusda
que infe
contraxit
que obtor
tate, nih
sine verita
terea ob p
rulantiam
in adioni
tiam, in
turpem. A
tus sic affe
in custodia
subire poe
phus: Co
aliquo re
meliorem
vel ceteris
nas ejus co
timorem e
Deos & ho
utilitatem
sunt qui p
runt, quib
dest, & ap
ros. Non
injustitia l
Quæ ob
tis leviorib
aperit? Pe
li. Sed Plat
mus.

gis, sive potentis obvium animum contemplatus nihil in eo reperit sanis: sed perjuriis atque injustitia quasi quibusdam verberibus cicatricibusque infectum, qualia cujusque actio contraxit impressitque; animo, omniaque obtorta mendaciis atque vanitate, nihilque recti habentem, quia sine veritate fuerat educatus. Præterea ob peccandi licentiam & petulantiam, mollemque lasciviam, & in actionibus singulis intemperantiam, in compositum penitus atque turpem. Animum igitur contemplatus sic affectum ignominiose, recta in custodiã transmittit, ubi meritas subire pœnas oportet. *Pergit Philosophus*: Convenit autem omnẽ, qui ab aliquo recte punitur, vel ipsum fieri meliorem, utilitatemque percipere, vel ceteris exempla dare, ut alii pœnas ejus conspicientes, meliores ob timorem efficiantur. Qui vero apud Deos & homines ita dant pœnas, ut utilitatem inde aliquam referant, hi sunt qui peccata sanabilia commiserunt, quibus dolor cruciatusque prodest, & apud homines & apud inferos. Non enim aliter quis potest ab injustitia liberari.

Quis obsecro arcanum istud de peccatis levioribus & gravioribus Platoni aperuit? Peccatum letale vere insanabile. Sed Platonem porro loquentem audiamus.

G

Qui

34 TRIBUNAL CHRISTI.

Qui autem, *inquit*, extrema iniustitia detinentur, ac propter ejusmodi delicta sunt insanabiles, ex his exempla sumuntur, ipsique nullam amplius utilitatem inde reportant, utpote qui sanari non possint: sed profunt duntaxat aliis per exemplum, qui eos intuentur propter flagitia maximis & terribilissimis pœnis omni tempore cruciatos, tanquam exemplum monumentumque & spectaculum apud inferos in carcere præbentes iniustis omnibus, qui ad ea loca descendunt.

S. 3. *Quid, oro, clarius & quid magis Christianum de inferorum supplicio, deque damnatorum catervis Chrysostomus aliquis, aut Augustinus dixerit? Sed nunc audite Reges & intelligite, audite Principes & præfides, audite opulenti ac divites, audite quicumque alii potentes: quid de vobis, vestroque vite genere divinus Plato sentiat. Hæc illius verba sient:*

Arbitror autem in eorum numero qui solum exempla tradunt, plurimos esse tyrannos, reges, potentes, civitatum gubernatores. Quippe cum hi ob peccandi licentiam gravissima profanissimaque peccata committant. Nihil tamen prohibet, inter hos etiam bonos quosdam esse viros: & certe qui talis fuerit, mirifice est colendus. Nempe arduum est, ô Callicles, ingentique laude dignum, ut quis in magna

peccan

peccandi licentia constitutus iustam transigat vitam : paucique tales reperiuntur.

Plerique autem, ô vir optime, potentum improbi sunt. Quamobrem, ut dicebam, quando Rhadamanthus aliquem ejusmodi deprehendit, nihil aliud in ipso novit, neque quidnam sit, neque ex quibus ortus, sed utrum sit malus: cumque id comperit, dimittit in Tartarum, obsignâs utrum sanabilis vel insanabilis videatur. Ille vero illuc transmissus meritas subit pœnas.

Interdum vero alium intuitus animû, vel privati, vel alicujus alterius, qui pie atque integre vixerit : quod quidem Philosophis a potissimum contingere arbitror, rem suam agentibus, neque multis se negotiis implicantibus. Applaudit huic, & transmittit ad insulas beatorum.

Obstupeſco prorsus hac talia ab homine tam Christianæ religionis ignaro dici, scribi, imo & credi. Sed plura Plato & luculentiora conceptissimis his verbis addit :

Ego igitur, ô Callicles, ab hujusmodi sermonibus flector, & jam considero, qua ratione judici sanissimum animum ostendere possim. Quamobrem omnes populi spernens honores, veritatemque considerans, conabor revera, quam maxime poterô, bonus vivere atq; mori Cohortor autem & ceteros omnes quantû

possum. Te quoque ad huiusmodi vitam revoco atque certamen: quod equidem assero præ aliis certaminibus in hac vita esse homini subeundum. Quapropter & te objurgo, qui non poteris tibi ipsi opem ferre, quando de te *Iudicabitur instabitque sententia*, quam modo dicebam.

Quid de arcano singulari Iudicio luculentius, quid magis pium aut verius dici potest? Et quæso, Christiani, non colorem ducimus, non erubescimus, cum ista legimus? Quam autem hæc serio & oratione confirmata dixerit, ipse etiam Plato explicans:

Hæc, inquit, forsitan anilis quædam fabula tibi videtur, & quæ dicta sunt, contemnis? Sed profecto nihil mirabile foret hæc spernere, si quo pacto perquirentes meliora his & veriora invenire possemus. Nunc vero vides, cum tres viri sitis, omnium qui nunc sunt Græcorum sapientissimi, non posse vos tamen ostendere, alia esse ratione vivendum, quam ea quæ illuc quoque conducere videatur.

Imo vero in tot sermonibus, cum ceteri redarguti fuerint, solus hic remanet firmus: scilicet cavendum esse, injuriam facere magis quam pati, idq; viro præ ceteris omnibus meditando, non ut bonus quidem videatur, sed ut revera sit bonus publice atque privatim. Si quis autem malus quodam modo fuerit, esse puniendum.

Quas

LIBER I. CAP. II. 57

Quas ob res mihi credens, sequere
 me illuc, quo cum perveneris, & vi-
 vens & mortuus beatus eris. At que
 permitte ut aliquis te contemnat, ut
 stultum, injuriisque si libet afficiat,
 neve cures si ignominiose percutia-
 ris. Nihil enim grave patieris, si reve-
 ra honestus bonusque sis, virtutem-
 que exerceas. Hanc igitur rationem,
 quæ nunc nobis innotuit, tanquam
 ducem sequamur, ostendentē vobis,
 hunc optimum esse vivendi modū,
 ut justitiam ceterasque virtutes co-
 lentes & vivamus, & moriamur. a

Quid nobis Liber de imitando
 Christo religiosius ingesserit? Scip-
 sum odisse & animi submissionem
 in omnibus sequi, primaria Lex
 Christi est: Atqui revera nemo scip-
 sum robustius odit, nemo altius se
 demittit, quam qui didicit pati, ut
 stultum se contemni. Quod Plato
 singulari huic post mortem judicio
 proludium optimum æstimavit.

Hic ego jure merito interrogem, è
 quibus demum voluminibus hæc
 Plato sumpsit? Philosophus idolola-
 triæ medius ad singulare post mor-
 tem Judicium se parat, & vero etiam
 hortatur alios, ut idem faciant & u-
 nice hoc satagant, qua ratione Iudi-
 ci sanissimum animum ostendere
 queant: certamen esse subeundum,
 nec auxilii quidquam sperandum,
 quando jam Judicium & sententia

38 TRIBUNAL CHRISTI.
reum concluderint. Quid ergo nos
Christiani? Non molliemus Iudicis
sententiam, dum licet præoccupatis
jam obsequiis? Sed Platoni testes è
præscis adstituto.

§.4. Quod philosophorum Home-
rus, imo Deus, & princeps Academię
Plato de singulari hominis post obi-
tum iudicio pronunciavit, idem post
illum Maro cecinit.

*Nec vero hæc sine sorte data, sine Iudice
sedes.*

*Quæsitæ Minos urnam movet: Ille si-
lentium.*

*Conciliumque vocat, vitasque & cri-
mina disert.*

Et:

*Gnosius hæc Rhadamanthus habet du-
rissima regna:*

*Castigatque, auditque dolos, subigitque
fateri,*

*Quæ quis apud superos furto letatus
inani,*

*Distulit in seram commissa piacula
mortem. a*

a Virg. Hæc eo tantum recito, ut pateat ut-
cunque pervulgatam præscis opinio-
nem in hæsisse, post obitum fontes
supplicii affici, bene meritos præ-
miis ornari, & in eam rem constitutū
esse examen & Iudicium. Idem ce-
cinit Papinius:

*Arbiter hos dura versat Cortynius urna.
Vera nimis poscens, adigitque expromere
vitæ.*

Vsque

Usque retro, & tandem poenarum lucra
fateri. 2

Vt iustissime, quemadmodum Plato loquitur, recteque de transmissione animarum judicetur. Revera quisquis ad iudicium singulare ducitur, fateri cogitur quicquid per omnem vitam non solum agendo & loquendo sed etiam cogitando deliquerit. Quaefitor & Iudex Christus vera nimis poscit, quæ judicandorum nullus negaverit. Et quamvis Plato de singulari in hominem morientem constituto iudicio dilucidissime sit locutus, de eodem tamen non minus dilucide Hermes Trismegistus loquitur, cujus hæc omnino sunt verba :

Cum fuerit animæ à corpore facta discessio, tunc arbitrium examinetur; meriti ejus transiliet in summi dæmonis potestatem, isque eam cum piam iustamque providerit, in sui competentibus locis manere permittet. Si autem delictorum illitam maculis, vitiisque oblitam viderit, desuper ad ima deturbans procellis, turbinibusque aeris, ignis & aquæ, sæpe discordantibus traderet. Atque inter cælum & terram mundanis fluctibus in diversa semper æternis poenis agitata raptabitur. Vt in hoc obsit animæ æternitas, quod sit immortalis sententia æterno iudicio subjugata. Ergone his implicemur cavendum, verendum, timendumque esse

40 TRIBVNAL CHRISTI.
cognosce. Increduli enim post delicta cogentur credere non verbis sed exemplis, nec minis, sed ipsa passione poenarum.

Ecquis, obsecro, Hermeti Trismegisto hæc dictavit chartis mandanda? Quam apertum & clarum testimonium illius privati Iudicii! Mirari satis nequeo, unde hoc Ethnicis innotuerit. Neque privatum duntaxat, sed & publicum Orbis Iudicium, una cum præcedentibus signis describit in hunc modum:

Tenebrae præponentur lumini, & mors vita melior judicabitur; nemo suspiciet cælum. Religiosus pro infano, irreligiosus putabitur prudens, furiosus fortis, pro bono habebitur pessimus. Anima enim & omnia circum eam, quibus aut mortalis nata est, aut immortalitatem se consecuturam esse præsumit, secundum quod vobis exposui, non solum risus, sed etiam putabitur vanitas. Sed mihi credite, etiam periculum capitale constituetur in eum, qui se mentis religioni dederit. Nova constituentur jura, Lex nova, nihil sanctum, nihil religiosum, nec cælum, nec celestibus dignum audietur, aut mente credetur. Soli nocentes Angeli remanent, qui humanitati commixti ad omnia audaciæ mala miseros manu injecta compellent ad bella, in rapinas, in fraudes, & in omnia quæ sunt

LIBER I. CAP. II. 41

sunt animarum naturæ contraria.
Hæc & talis senectus veniet Mundi,
irreligio, & inordinatio, & irratio-
nabilitas bonorum hominum. *En
prævia universalis Iudicii signa: addit.*

Cum hæc cuncta contigerint, ô As-
clepi, tunc ille Dominus & pater,
Deus primipotens & unus governa-
tor Mundi, intuens in mores facta-
que voluntaria voluntate sua, quæ
est Dei benignitas, vitiis resistens &
corruptelæ omnium errorem revo-
cans, malignitatem omnem, vel al-
luvione diluens, vel igne consumens,
vel morbis pestilentibus ubique per
diversa loca dispersa finiens, ad an-
tiquam faciem mundum revocabit,
ut & Mundus ipse adorandus videat-
ur, & mirandus, & tanti operis effe-
ctor & restitutor Deus ab omnibus
qui tunc erunt, frequentibus lau-
dum præconiis, benedictionibusque
celebretur. Hæc enim Mundi geni-
tura cunctarum reformatio rerum
bonarum, & naturæ ipsius, sanctissi-
ma & religiosissima restitutio, pera-
cto temporis cursu, quæ est, & fuit
sine initio sempiterna. Voluntas et-
enim Dei caret initio, quæ eadem
est, & ubique est sempiterna.

*Atque ut sciremus quis Iudex nobis
expectandus, quis summus ille demon, pe-
nes quem arbitrium examenque nostri
meriti est:*

Deus, inquit, supra verticem sum-
mi cali

42 TRIBVNAL CHRISTI.

mi cœli consistens, ubique est, omniaque circumspicit. Non enim hominum delicta, sola humana lege puniuntur. Primo enim terrena omnia quæ sunt, mortalia sunt. Nunc omnia, etiam quæ sunt rationi corporali viventia, & à vivendo eadem corporali lege deficientia, ea omnia pro vitæ meritis aut delictis, pœnis obnoxia tanto post mortem sævioribus subjiuntur, quanto multa forsitan fuerunt celata, dum viverent. Præscia enim rerum omnium divinitate reddentur, perinde ut sint pro delictorum qualitatibus pœnæ.

Contra justo homini in Dei religione & summa pietate præsidium est. Deus enim tales ab omnibus tutatur malis. Pater enim omnium est Dominus, qui solus est omnia, omnibus se libenter ostendit. Ergo vitæ, æternitatisque Deus ipse plenissimus, viventium vel vitaliū quæ sunt in Mundo, sempiternus gubernator est, sanctus, incorruptus, ipsiusque vitæ dispensator æternus. Solus Deus, & merito solus, ipse in se, est à se, & circum se, totus est plenus atque perfectus, isque sua firma stabilitas est, nec alicujus impulsu, nec loco moveri potest, cum in eo sint omnia, & in omnibus ipse est solus. Deus igitur stabilis fuit, semperque est, & cum eo similiter Æternitas cōsistit, Mundum vero non natum, quem recte sensi-

sensibilem dicimus, intra se habens. ^{2. Annu-}
 Hujus Dei imago hic mundus esse. ^{Madu-}
 ctus est. Aternitatis imitator. Om- ^{rensem}
 nium enim quæ sunt, primordium ^{Philo-}
 Deus est, & Aternitas. Omnia enim ^{soph. in}
 Deus, & à Deo omnia, & ejus volun- ^{editio-}
 tatis omnia. Quod totum est bonum, ^{ne Aldi}
 decens, immutabile, & prudens, & ^{Manu-}
 ipsi soli sensibile atque intelligibile, ^{in Ve-}
 & sine hoc nec fuit. Quod, nec est, ^{rems}
 nec erit. Omnia enim ab eo, & in ^{Anno}
 ipso, & per ipsum. ^{1621.} *a* ^{in hi}

Romanus sapiens Annæus Sene- ^{135.}
 ca, de Orbis universo busto ante Ju- ^{Hæc}
 dicium statuendo dilucide pronun- ^{velim}
 tians: Cum, inquit, tempus advene- ^{Ioan. à}
 rit, quo se mundus renovaturus ex- ^{Vvou-}
 tinguat, viribus ista se suis cadunt, ^{ver in}
 & sidera sideribus incurrent, & om- ^{sua e-}
 ni flagrante materia, uno igne, quic- ^{ditio-}
 quid nunc ex disposito lucet, arde- ^{ne an.}
 bit. Nos quoque felices animæ æter- ^{1605.}
 na sortita, cum Deo visum erit, ite- ^{& in}
 rum ista moliri. ^{1617 an.} *b* ^{1,83.}

§. 5. Audita Trismegisti ac Pla- ^{Petrus}
 tonis de arcano judicio sententia, ^{Colv.}
 non, miror Augustinum Platoni ac ^{non o-}
 Pla- ^{nulsi-}
 quiores ^{sent.}
 ipsis in ^{Fidem}
 lucem dederunt, illi tenebris tam tenere non damna- ^{certe}
 sent. Nota hic, obfiteri, l. etiam & arcum Numinis vin- ^{sua}
 dictam oblitescere: Petrus Colvius Br. penus, quem di- ^{magis}
 xi ingenio suo rectius potuisset uti. At illi Ahni aurei, ^{probaf-}
 sermitionis parum pudicæ scolia res, ab ahno alce pro- ^{sent, si}
 tritus oblit. Hoc habet Exordium de usque propheta, quæ ^{quæ}
 hoc ipsum optima hinc sententia. Vid. Seneca Radem ^{ari-}
 Martialem cum commemoratis, in præfatione ad Lecto- ^{quiores}
 rem post initium.

44 TRIBVNAL CHRISTI.

Platonici tam faventem fuisse, ut dixerit: Quoniam de uno Deo, qui fecit cælum ac terram, quanto melius senserunt Platonici, tanto ceteris gloriosiores illustrioresque habentur. *a* De ipso autem Platone: Quod & me, inquit, plurimum adducit, ut pæne assentiar Platonem illorum librorum *b* expertem nō fuisse. Sed undecunque ille ista didicerit, siue precedentium eum veterum libris, siue potius, quomodo dicit Apostolus, Quia quod notum est Dei, manifestum est in illis, Deus enim illis manifestavit. Invisibilia enim ejus à constitutione Mundi per ea que facta sunt, intellecta conspiciun-

a Aug.
gult.
tom. 5.
l. 3. de
Civ. it.
c. 11.
mibi
pag. 91.
b De
biblis
loquitur.

c Idem
l. 22. de
tur.

Civ. c.
27. mi
rio, mi
hi pag.
30.
d Idem
tom. 1
l. de
vera
reli-
gione
c. 4. mi
hi p.

3 2
e Idem
Aug.
tom. 5.
l. 10. de
civ. it.
c. 32.
mibi
pag.
119.

De Platone simul & Porphyrio ejus discipulo hoc asserit: singula quedam dixerunt Plato atque Porphyrius, quæ si inter se communicare potuissent, facti essent fortasse Christiani. *c* Quod alibi repetens: Paucis, inquit, mutatis verbis atque sententiis Christiani fierent. *d* Vbi rem mirissimam commemorans: Initium, inquit, sancti Evangelii secundum Ioannem, quidam Platonici, aureis litteris conscribendum, & per omnes ecclesias in locis eminentissimis proponendum esse dicebat, sicut à sancto sene simpliciano, qui postea Mediolanensi Ecclesiæ præfedit Episcopus, solebamus audire. *e*

LIBER I. CAP. II. 43

Sed ut ad lineam redeamus: Quid demum est illud, quod particulare appellitant Iudicium? Theologia Christiana in hunc modum respondet: Cum homo moritur, sub ipsum mortis punctum totius vitæ suæ tam promerita, quam delicta omnia cognoscit, & simul irrevocabilem Christi Iudicis sententiam audit, intelligitque quid de se Deus in omnem æternitatem decreverit; num sibi gaudendum ut amico Dei, an vero ardendum ut hosti æternum. Atque hoc iudicium peculiare, arcanum nominamus, in quo quivis hominum suum futurum statum in omnes æternitates permansurum clarissime cognoscit. Atque hoc est, post mortem Iudicium subire, hoc rationem reddere. Dilucide ac vere Chrysostomus: Ponamus, inquit, sæculi consummationem post viginti an-^{a Chry.} nos futuram, post triginta, post cen-^{sost.} tum. Quid hoc ad nos? Annon uni-^{rom 4.} usculvis consummatio est vitæ suæ^{in 1.} terminus? ^{epist.} Nimirum cuique ultimi-^{ad} mus dies vitæ, destinatus est dies ju-^{Thess.} dicii & sententiæ in æternum non^{hom. 9.} revocandæ.^{mibi p. 1235.}

CAPVT

46 TRIBVNAL CHRISTI.

CAPVT III.

*Incertum esse annum, mensem, diem, ho-
ram secreti, peculiariis iudicii,*

seu,

Reddendæ rationis.

Evangeliolorum sacra historia non docet Christum Orbis Servatorem adeo frequenter sedisse, sed iter fecisse & ambulasse. Sedit quidem in monte, sed velut in schola Magister, ut doceret discipulos; sedit ad fontem, sed fatigatus à via. & ut Samaritidem expectaret, per quam plurimos sibi erat adiuncturus. Ergo rara Domini quies, itinera perpetua. Quo quidem erudiit homines, viatores se meminerint esse, & eo tendere, ubi confecta via sint mansuri æternum. Proinde jam quiescendi tempus non esse, optimas horas non otiose in hospitio frangendas. Non sedendum, sed eundum esse. Festinemus ergo ingredi in illam requiem. *a* Amodo jam dicit Spiritus, ut requiescant à laboribus suis. *b*

a H. Lr.

c 4.

v 11.

b Apo.

c 14.

v 13.

c Matt

c 4.

v 15.

De Christo Matthæus: Ambulans Iesus, inquit, juxta mare Galilee. *c* Quid hæc ambulatio sibi voluit? Ipsos piscatores venit piscari. Duos ex improvise ab aquis evocavit, & sequi iussit. Mors æmulatur mortis Dominum, & obambulat hoc ma-
gnum

gnum Mundi mare, & non raro dam-
nos in naviculis nostris festivissime
jocamur ac ludimus, unum alterum-
que nominationem evocat: Veni post
me. Iudex te vocat; sequere. Et con-
tinuo relictis retibus & navi, quis-
quis vocatur, sequi cogitur. Tanta-
rum virium est imperiosa vocula:
Veni. Honores, opes, voluptates, co-
gnati, parentes, & quicquid charum
est, deferendum est.

Sed hæc Mortis evocatio longè in-
certissima est; non hora, non dies, nō
mensis, sed nec annus quidquā certi-
tudinis habet. Ita hæc ad Iudicium e-
vocatio tēporis est incertissimi, quod
jam paullo uberius exponemus.

§. I. Iudicium, de quo agimus,
tam terribile neutiquam foret, si d' es
quo illud indicitur, paullo esset cer-
tior. At vero Iudicis apparitor mors
tunc plerumque vocat, cum minime
expectatur. Cum domum lubit, non
solet quarere, quis in ea ceteris se-
nior aut imbecillior, sed ei iudicium
denuntiat, quem iudex designaverit
vocandum, etsi omnium sanissimus,
& natus minimus sit. Plurimos sine
omnibus ceremoniis ac delitiis in-
vadit, illud unum insufurrans: *Veni
post me*, seu tu rationes composueris,
seu distuleris: non expecto, sequere.
Sat temporis tibi concessum. Negle-
xisti? Tibi culpam imputa. Tu jam
sequere.

Tunc

48 TRIBUNAL CHRISTI.

Tunc ergo ut plurimum Iudicii fit denunciatio, cum letalis morbus ingruit, cum animi deliquia iterantur, cum frigidus prorumpit sudor. De tali homine facile cogitare est; jam in via est ad iudicem, jam abit, jam in oculis habet Tribunal Christi. Cum autem incertissimum, quis ultimus & letalis sit morbus, & quādiu is duraturus, ideo nec momento quidem securi sumus. Nobilissimum Augustini dictum est: Nihil certius morte, nihil incertius hora mortis. Latet ultimus dies, ut observentur omnes dies. *a*

a Aug. lib. d. Cōtrit cordis. c. 1. Idcirco autem Deus ex improvise iudicium insperatum nec opinatum vult indici, ut istud semper expectemus, & omnibus horis versemus illud animo: *Iam aderit.* Non solet dominus qui cum aliis in conclavi colloquitur, pramonere servos qua parte horæ colloquium sit finiturus, idque ideo, ut ad omnem nutum, & ad signum vel levissimum prompti parati sint. Servorum est expectare, & vigilare.

Iobus ad omnem Domini nutum paratissimus servus: Cunctis diebus, inquit, quibus nunc milito, expecto donec veniat immutatio mea. Vocabis me, & ego respondebo tibi. *b*

b Iob. c. 14. v. 14. & 15. Si liceret præscire tempus, quo quis ad Iudicem vocandus, quotusquisque est qui seipsum non blandissime

T
dissim
supere
stant a
ne si
bibere
gam,
insign
ante f
ration
rem
leatile
remus
singul
mos d
§. 2
eliet, si
mum
que f
rentur
ficio c
tia. N
mus,
vivim
Ætern
craftin
tis hor
virtuti
neris
mus,
mus.
Si re
ptuagi
cere, cu
is vene
nu, qu

LIBER I. CAP. III. 49

diffime seducens diceret : Multum
supereſt vitæ ; viginti aut triginta re-
ſtant anni. Curabo igitur ut mihi be-
ne ſit : ubi coepero vinum de fundo
bibere, * omni conatu res meas a-
gam, & Chriſtiani hominis officium
inſigniter explebo. Satis mature &
ante finem id fecero. Qua quidem
ratione licet amici Numinis more-
remur, promeritorum tamen ſupel-
lectilem prorſus exiguam congere-
remus. Atque ita cæleſtem gloriam
ſingulis diebus augendam, in ulti-
mos dies rejiceremus.

§. 2. Et quaſo quæ facies Orbis
eſſet, ſi quis hominum diem ulti-
mum prænoſceret ? Teterrima quæ-
que flagitia in infinitum cumula-
rentur, cum neque ſic quidem in of-
ficio contineri poſſit humana nequi-
tia. Nec horam nec diem prænoſci-
mus, & nihilominus tam flagitioſe
vivimus, & temeritate incredibili
Æternitatis oſtium pulſamus. Nec
craftini, nec vespere, ſed nec præſen-
tis horulæ certa fides eſt ; & tamen
virtuti ſegniter ſtudemus. Certi fu-
neris incertiſſima hora eſt. Hæc ſci-
mus, & tamen vitiis non valedici-
mus.

Si reo jam capitis damnato, ſe-
ptuaginta panes proponantur in car-
cere, cum expreſſo monito, unum ex
iis venenatum eſſe. Quam cauta ma-
nu, quam ſolicitis oculis exploraret

D ille

50 TRIBUNAL CHRISTI.

ille singulos. Quotidie apud se dicere audiretur: Fortassis hic est, qui me vivorum numero exturbet. Neque vero hic aliud somniaret noctu, cogitaret interdiu, quam mortem septuagesimo saltem die obeundam.

In carcere sumus omnes, nemo non reus; capite damnati omnes, ob Adæ furtum. Statutum est mori. Tribunal proximum est. Vitæ necisque arbiter Deus septuaginta vel octoginta panes captivis suis permittit. Quod Hebræus vates significans: Dies, inquit, annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni. Si autem in potentatibus, octoginta anni, & amplius eorum labor & dolor.^a

^a Psal.
29. v.
10.

Quam multi pane primo latitantem mortem glutunt: alii septimo aut decimo quarto pane: vigesimo primo aut octavo alii: Quidam quadragesimo nono, aut quinquagesimo sexto, aut sexagesimo tertio.^b Nonnulli septuagesimo, pauci octogesimo anno venenatum panem contingunt. Quis mortalium scire potest, quo anno letalem * bolum faucibus receperit.

^b Sunt
hi cli-
macte-
rici au-
ni, qui
fugulis
se-
prennis
redebunt.

* Den
todus
brocti.
c Ho-
rat. l
x.
Carin.
oda II

Tu ne quaesieris, scire nefas, quem mihi, quem tibi. c

Finem Deus præscripserit. Seu plures hiemes, seu dedit ultimam, ad Tribunal nos paremus quam minimum creduli posterae luci; dum scribimus, dum loquimur, fugit ætas.

Omnes

LIBER I. CAP. III. 51

Omnes eodem cogimur ; omnium

Versatur urna : serius, ocys

Sors exitura, & nos in æternum

Exilium. a

a Idem

Aut in caelestem patriam missura.

l. 2.

Ergo, quisquis es

Carm.

Oda. 3.

Immortalia ne speres, monet annus, &

almum

Qua rapit hora diem.

Pulvis & umbra sumus. b

b Idem

Et nemo scit nostrum quam prope

l. 4.

versetur terminus. Fortassis dum ego

Carm.

hæc scribo, dum tu hæc legis, mi bo-

Oda.

VII.

ne Lector, venenatum panem jam

admordimus, hoc anno extinguen-

di? Ergo non aliud somniemus no-

ctu, non aliud cogitemus interdiu

quam vicinissimum Christi Tribu-

nal. Iam pridem moniti sumus: Vi-

gilate itaque, quia nescitis diem ne-

que horam. Ideo & vos estote para-

ti: quia qua nescitis hora filius ho-

c Matt.

minis venturus est. c

c. 25.

& omnibus horæ partibus rationes

v. 13. &

sint confectæ, ut cum Iudicis appari-

c. 24.

*tor *, ad Tribunal evocaverit, ex-**

v. 44.

templo illuc cum eo properemus

v. 45.

quo vocamur.

riches,

diener,

Secundus Philosophus vir sapiens

Adriano Imperatori, quid mors ef-

fer sciscitanti, respondit: Latro ho-

minis. Latenter certe, & à latere ob-

repat improvidis. Quod in Æterni-

tatis Prodromo explicatum.

§. 3. Apostoli quam maxime seria

D 2

qua-

52 TRIBUNAL CHRISTI.

quæstione Magistrum suum aggressi:

Dic nobis, ajunt, quando hæc erunt?

& quod signum advētus tui? *a* Chri-

a Mart.

c. 24.

v. 3.

stus velut dissimulans audisse quæ

interrogarunt, progressus est dicen-

do. Demum subjunxit: De die au-

tem illa & hora nemo scit, neq; An-

b Ibid.

v. 36.

geli calor, nisi solus Pater. *b* Hæc

Domini verba Chrysostomus altius

expendens, de secreti Iudicii die ex-

plicitissime prorsus & dilucidissime

verbum è verbo sic expressit: Quem-

admodum in aliis, relictis quæ pro-

pria sunt, communia curamus, ita &

hic, omittentes quisque suum ipsius

finem curare, communem & gene-

ralem consummationem discere vo-

lumus. Quid enim tibi cum illa com-

mune est? Si unum istum finem be-

ne disposueris, nihil ab illo mali pa-

tieris. An non uniuscujusvis con-

summatio est vitæ suæ terminus? Au-

di Paulum dicentem: ipsi namque

exacte scitis, diem Domini ut furem

in nocte, ita venturum. Addit aureus

Orator, quod unice notandum: Non

solum communis ille, sed & unius-

cujusque proprius ita veniet. Iste

quippe illum inquitur. Est enim &

iste cognatus illi. Quod enim ille si-

mul & summatus, hoc iste per par-

tes facit. *c*

Idcirco sapiētissime decrevit Deus,

ut non solum universalis, sed etiam

secreti ac peculiaris Iudicii diem ne-

scire-

c Chry-

ost. cō.

in 1.

Tneff.

c. 6.

hom. 9.

mibi

pag.

12. 5.

scitem
Nesci
non
tuendi
sistam
factor
Nec
& loc
plane
eum ap
domi,
extra
tino,
ta; ne
bellic
gula il
ad Tri
quide
mus, c
& Gre
demus
consist
nuo pr
res fin
grandi
in illa
judice
tergiva
ante M
forfana
parca c
gnatib
tas faci
rumpet
sione,

LIBER I. CAP. III. : 53

sciremus. Quod Ecclesiastes affirmat.
Nescit homo finem suum. *a* Iobus
non immemor Iudicii subito insti-
tuendi: Nescio, inquit, quamdiu sub-
sistam, & si post modicum tollat me
factor meus. *b*

a Eccl.
c. 9.
v. 12.
b Iob.
c. 32.
v. 22.

Neque solum Iudicii tempus, sed
& locus plane incertus est. Nescimus
plane an mors Iudicis apparitor (ut
eum appellavimus) nos invasurus sit
domi, an mediis campis, in lecto, an
extra illum; aggressu lento an repen-
tino, morbo productiore, an vi subi-
ta; nescimus, an gladio, an tormento
bellico, scalarum præcipitio, aut re-
gula illapsu, in igne aut aquis hinc
ad Tribunal evocandi simus. Nos
quidem edimus, bibimus, quiesci-
mus, dormimus; interim, ut Basilius
& Gregorius loquuntur, in navi se-
demus, quæ nec momento quidem
consistit. Ita divino Tribunali conti-
nuo progressu, horis singulis propio-
res simus. Subito adest Apparitor &
grandi voce inclamat: Heus tu illic
in illa parte navis, exscende & ante
iudicem compare. Hic nemini licet
renergiversari. Exscendendum est, &
ante Iudicem comparandum. Sed
forsan Mors erga solos pauperes tam
parca ceremoniarum est? Cum Ma-
gnatibus utique prisce aget, & deli-
tias faciet. Ad hos tales non sic ir-
rumpet, sed impetrata prius admis-
sione, prout mos est, tum demum

Wird
ein 100
nig
pranc
gen,

54 TRIBVNAL CHRISTI.

iussa Iudicis, præfando largius exponet.

Hæc nostra sunt somnia, sed prorsus inania, quibus tamen subinde spei aliquîd accedit sed vanæ. Erramus toto cœlo, si Morti mores verecundos induimus. Stator Iudicis *
Statf. fuchjt. longe audacissimus, & nimis quam inuerecundus est: pauperes, divites, iuxta habet. Et illos & istos sine pompa evocat ad Iudicium. Dum filii atque filia Iobi saliariter epularentur, ruina subita oppressi, eodem temporis momento simul omnes iudicium subierunt.

Sisara Dux militiae & Isbosethus Saulis filius, dum suaviter meridianantur, ad iudicium evocantur: Abner & Amasa dum salutationem, osculum & amplexus parant, gladio confossi rapiuntur ad tribunal. Amnon regius juvenis, dum ad germani fratris Absalonis mensam temulentus sedet, à sicariis trucidatus eodem abripitur. Cum ipse Absalon cœli terreque medius è quercu penderet, ad subeundum iudicium pariter abstractus est.

Heli Sacerdos & Ochozias Rex præcipitatis imperiis ad reddendam rationem trahuntur. Iezabel regina dum stibio ac purpuris pingit oculos, & per fenestras prospicit, per eadem dejicitur, è suo corpore convivium datura canibus. Dum Babylo-

nius

LIBER I. CAP. III. 55

nus Rex Balthasar inter epulas hilarescit vino, ad iudicii virgam evocatur. Ita reges & reginas tractat Iudicis Lictor : Num parceret ceteris? Sed mittamus tam prisca.

Marcellus Pontifex Maxentii Cæsaris avo, dum in stabulo inter pecudes agit, ad supremum iudicem accitur. Martinus V. Pontifex nervorum sideratione tactus, antequam se agrum sciret, jam mortuus suum Iudicem audivit. Casimirus I I. Polonia princeps, cum à Lucio Pontifice impetrata Floriani Martyris sacra Lipsana Cracoviam intulisset, postero die in convivio sollemnissimo de cælitum beatitudine locutus, subito concidit, & post pauculas horas loquentem iudicem auscultavit. Theodoricus Rex Hispaniæ in suomet ^{a Alii,} latio coriacea clava à stulto interfe- ^{Rad-} ctus, ad Christi Regis Tribunal ult- ^{bonns.} timam sententiam accepit. Theo- ^{e li-} doricus Italiæ & Ostrogothorum ^{bello} Rex, post annum regni trigesimum ^{Gallie.} secundum, subito Ravennæ diem su- ^{A-} um obiit. Visigothorum Rex Alaricus, in Siciliam navigans naufragium fecit. Non multo post apud Consentiam urbem à morte repentina iudici oblatuſ est. Dux Frisonum Ratholdus, ^a à Vvulfrano præfule Christianis sacris eruditus fonte lustrali tingendus erat. Cumque jam dextrum pedem in

56 TRIBUNAL CHRISTI.

eo lavacro posuisset, retrahens alterum interrogavit, Vbinam plures è suis majoribus crederentur esse, in Tartaro, an in Paradiso? Vbi audiit, videri plures esse in Tartaro: pedem aquis subducens: Satius est, aiebat, ut plures quam pauciores sequar. Ab hoc dicto, die tertia fato subitario raptatus est ad Iudicem.

Conradus II. Imperator Italia subacta, in Traiecto inferiore, Frisiæ Vrbe, ipso Pentecostes solenni die, cum nihil minus cogitaret, quàm horam ultimam, excessu subito ad vitæ necisque arbitrum abductus est.

Baptista Mirandulanus Ferrariæ in duello adversarium equitem eques aggressus, territum jam in fugam verterat, cum statim ipse victor in equo nutare, exanimari & corruere, sic sine ullo vulneris signo mortuus è singulari certamine ad Iudicium singulare translatus est. Obstupescēte spectatorum corona: quibusdam dubitantibus, nimiane ira gaudium ne hominem extinxisset. Hęc scripsit qui spectavit. a

a Pal-
cosus
f. 9. c.
11. qui
duella-
torum, n.
quos
dicit, cō
cereris
Iudex
erat
consti-
tutus.

§. 4. Hęc autem nequaquam esse rara, pæne quotidianis ejuscemodi funeribus docemur. Illa veterum non ignota sunt. Anacreon unico uir acino suffocatur. Simili leti genere perit Sophocles. In Æschylum calvastrum aquila splendore calvæ delusa testudinem velut in saxum e-
ludit

LIBER I. CAP. III. 57

ludit & perimit. Philæmon vidit asinum ficus mensæ paratas devorantem, mox tanto diffudit risu, ut inter cachinnos lachrimas fatales aspiciatus sit. Appius Sausseus scriba è balneo reversus ovum sorbet, & cum eo mortem. Aulus Pompeius & Marcus Iuventius dum sacrificant, expirant. Æmylius Lepidus domo egressus, pede ad postes offenso, repente corruit emortuus. Catelli morsu Balbus perimitur. Aristidem mordet mustela, & puncto temporis extinguit. Manlius Torquatus dum manum extendit ad placentam, reperit mortem. Bebius Pamphylus dum puerum interrogat de hora diei, ante responsum, horam vitæ peragit supremam. Cæsar Prætor hilariter è lecto surgit, sed dum calceum induit, hominem exuit. Chilo Lacedæmonius dum filium ex Olympiacis reducem & coronatum amplectitur, inter gaudia efflat animam. Caninius Consul ipso die Consulatus, & fasces & una vitam deserit. Crassius orator inter declamandum in senatu è vivis decedit. Rhodiorum Legatus ubi causam apud Senatores insigniter egisset, sub egressum in limine curiæ exanimis concidit. Fabius Maximus pilum tenue cum lacte haurit, & vivere desinit. Autolemus incendium domus evadit, & fulmine ictus interit. Me-

58 TRIBUNAL CHRISTI.

dorus Valla dum mustum è carche-
sio trahit, dulce sed repentinum exi-
tium bibit. Petrus Calceonus, dum
ei barba raditur, ad plures ire cogi-
tur.

Nec plebejas tantum animas Mors
impudens sic abripit, sed cum Regi-
bus etiam & Caesaribus eundem lu-
sum non raro ludit, ad quos sine o-
mni ceremonia irrumpit. Lycurgus
Rex Thracum à suis in mare præci-
pitatur. Mithridates Rex Ponti ævi
sui miraculum morte subita inter-
cipitur. Theodoricus Ostrogotho-
rum Rex, quem modo nominavi-
mus, improvisa morte tollitur. Ala-
ricus Rex Visigothorum in Siciliam
navigans, fracta navi urbem ingreditur,
ubi extra omnes fluctus in lectu-
lo subitum vitæ naufragium pati-
tur. Andebandus Rex Anglorum ni-
mio vino in cena submergitur. Gri-
moaldus Rex Longobardorum post
apertam venam transmissis aliquot
diebus jaculo columbam petit, ve-
nam rumpit, & unà vitam effundit.
Alexander Imperator naribus stillat
sanguinem, & simul animam amit-
tit. Alphonsus VII. Rex Hispania-
rum, dum in itinere confidet sub ar-
bore, actutum ad Iudicem abducitur.
Philippus Ludovici Crassi Gal-
liarum Regis filius ex equo labitur,
& in feretro componitur. Henricus
Alphonſus VIII. Castellæ Regis
filius,

LIBER I, CAP. III. 59

filius, dum puer lusitat cum pueris regula obteritur. Cardinalis Columna Neapolitanus Prorex Caroli V. ævo ficus glacie frigefactas avidius comedit, post quas nil amplius edit.

Eadem fors adolescentes, pueros, infantes, & nostro etiam ævo involvit. Adolescens piscis spina, quemadmodum Tarquinius, jugulatus est. Juvenis qui promisit Religiosorum vitam intra annum se initurum, eodem die inter choreas ex vita emigravit. Juvenis alius dum Christi patientis personam in theatro egit, in cruce demum serio expiravit. Drusus puer innoxio lusu sæpius pomum in aërem jecit, & ore excepit. Tandem faucibus hæsit hic bolus & occidit. Puer Thracius in Hebro flumine postquam congelasset, lusit; rupta glaciæ caput præsecuit, cadaver sub undas misit. Puer alius dum templum subiit, prægrandi stiria è tecto in caput delapsa est occisus. Hylas puer haustrurus aquas, urnæ pondere in aquas tractus & submersus est. Hyacinthus puer dum disco lusit, ab imprudente socio percussus disco, lulum & vitam finiit. Puer pastoritius ignem ad arborem struxit & obdormiit, sed arbore ambusta & lapsa obtritrus non amplius evigilavit. Infans in utero matris fulmine percussus lucem intueri desiit

60 TRIBUNAL CHRISTI.
 desiit antequam inciperet, matre ta-
 men Martia superstitē. Hermona-
 ctes, etiam infans, in cunis ab apicu-
 la confossus obiit. Nunquam finis
 sit si pergam. Quot his ipsis annis no-
 tissimi nobis paralyti repentina ta-
 cti ad tribunal protinus abrepti
 sunt? Quot homines fulmen, quot al-
 ios ruinæ, quam multos aquæ, quā-
 tos incendia in prætorium Christi
 transmiserunt? Quot centena millia
 hominum properata pestis ad judi-
 cantem Christum ablegavit? Quot
 myriadas militiæ his quindecim an-
 nis plumbeæ glandes subito in jus
 ambulare, & vitæ rationem reddere
 coegerunt?

Ita mortem à vita determinat mo-
 mentum. Tempore quo minime pu-
 tamus adest iudex, & de tota pro-
 nuntiat æternitate. ^a

^a De
 pluri-
 bus vi-
 de Pro-
 dromū
 c. 1.
 pa. 22.
 2.

Quot scimus ipsi sanos ivisse cu-
 bitum, repertos mortuōs? quot in-
 ter colloquendum, ambulandum,
 prandendū subito, ad peculiare hoc
 iudicium abducti? Res vilissima, mi-
 nima, extrudit è vivis; herbula ve-
 nenata, piscis spinula, exigua pustu-
 la, è testō regula, vulnusculum ne-
 glectum, strictior aura, intempe-
 rantior ira aut latitiae, risus, som-
 nus, cibus, ipsa vitæ subsidia vitam
 rapiunt, & subito totius vitæ agimur
 rei.

§. 5. Sed ordine, ut videtur, inæ-
 quali

quali
 nal Ch
 à par
 mi ve
 unt. C
 quali
 platu
 dacia
 Ne
 vanis
 qualis
 poris
 ginta
 dinen
 minib
 morti
 sic im
 Sol
 Hunc
 carcer
 lium i
 modu
 privox
 carcer
 quem
 buna
 num
 nec m
 tur. H
 tuiſti,
 non p
 ejus ag
 Dein
 ſituti

LIBER I. CAP. III. 61

quali prorsus & confuso ad tribunal Christi citamur. Subinde liberis à parentibus parentatur, & qui ultimi venerunt in Orbem, primi exeunt. Cur autem (dixeris) tam inæqualiter in jus vocamur, per protoplastum omnes æqualiter mortem meriti? Cur mors tam cæca nos audacia invadit?

Ne quæso mortem querimoniis vanis accusemus. Moriendi pœna æqualis est; levis est differentia temporis. Et quid triginta vel quadraginta anni ad æternitatem sint? Ordinem à morte nullū servari in hominibus ad Iudicium evocandis, nō morti, sed Deo adscribendum est, qui sic imperat fieri.

Solitus est Thomas Morus dicere: Hunc Orbem vere non aliud nisi carcerem esse, à quo alius super alium in jus rapitur. Quis magistratui modum constituat, quemnam captivorum diutius servare debeat in carcere? Quis Deo legem sanciat, quemnam aliis citius ad suum Tribunal evocet? Hæc Deus omnia in numerato habet, cujus providentia nec minimo temporis puncto fallitur. Hanc Iobus suspiciens: Constituisti, ait terminos ejus qui præteriri non poterunt: Numerus mensium ejus apud te est. *a*

Deinde ipsa corporis humani constitutio sic habet, ut ista illam du-
a Iob.
c. 14.
v. 5.

rando

62 TRIBUNAL CHRISTI.

rando vincat : accedit loci, aëris, cibi
diversitas, quæ omnia ad celerio-
rem aut tardio-rem mortem faciunt. Nos
ipsi, Dei permisso, vitam longius ex-
tendendam præscindimus diversis
culpīs. Inobedientia, Intemperan-
tia, & Incontinentia vivendi spatiū
decurtant plurimi. Legislator è cælo:
Honora, inquit, patrem tuum & mā-
trem tuam, ut sis longævus super
terram, quam Dominus Deus tuus

a Exed. dabit tibi a. Ab intemperantia & vo-
c. 29. racitate vitam præcidi res certa. Lu-
v. 12. culentum Siracide testimonium est.

In multis escis erit infirmitas : &
aviditas appropinquabit usque ad
choleram. Propter crapulam mul-
ti obierunt, qui autem abstinens
est, adjiciet vitam b. De aliis canit
b Eccl. Hebræus psalter : Viri sanguinum
c. 37. & dolosi non dimidiabunt dies
v. 13. & suos. c
38.
c Psal.

Quod autem sapissime homines
improbi sint longævi, citius morian-
tur probi, Sapientia causam assi-
gnans : Iustus, inquit, si morte præ-
occupatus fuerit, in refrigerio erit.
Senectus enim venerabilis est non
diuturna, neque annorum numero
computata. Cani autem sunt sensus
hominis ; & ætas senectutis vita im-
maculata. Raptus est, ne malitia mu-
taret intellectum ejus d.

& Sap. Non ideo
c. 4. sanctior aut nequior est, qui prior a-
v. 7. ho transit ad Iudicium. Non sunt ut
1071. ali-

LIBER I. CAP. III. 63

aliquoties ridet Hieronymus, à verustate hominum æstimanda ingenia, sed à probitate, eruditione, morum gravitate. ^a Hinc Abel ante Cain ^{a Hie-ron. epist. 104.} iudici Deo præsentatur, innocens Naboth lapidatur, & Achab Rex ejus vineam invadit; Ioannes Baptista tollitur, & Herodi longior vita indulgetur. Quod si improbus ad iudiciū celerius probis evocetur, id ideo fit, ne sua sibi augeat supplicia, & ad ea plures secum abducatur.

Ita nullus inter evocandos servatur ordo. Incertum est quo te loco Mors (Iudicis apparitor) expectet: Itaque tu illam omni loco expecta. Evocatio ad Tribunal certissima est: Vbi & quando fiat, nihil incertius. Quo Iudex voluerit die, quo momento, Mors evocabit cum imperio. Heus homo in jus ambula, tribunal te citat; Iudici te siste. Quis unquam potuit sic evocantem non sequi?

Quocirca cautissime age, quisquis es, & ad rationem reddendam te quotidie para. Nam ut Cyprianus monet: Qualem te invenit Dominus cum vocat, talem te & iudicat. ^{b Cyprian. serm. 4. de mortali.} Nescit miles, quando aut qua irrumpendum in hostem: semper ergo procinctus excubet. Nescit mercator, quando ventus secundior aspici-
raturus: Navim igitur semper paratam, & merces in portu habeat. Nescit viator, quādo portę civitatis claudendæ,

84 TRIBUNAL CHRISTI.
dendæ, aut quantum supersit vitæ:
non igitur moretur, sed properet, &
nonnunquam currat. Nescit pronu-
ba Virgo, quando venturus sit spon-
sus: Oleum igitur semper præsto sit,
& lampas ardeat.

Ecclesiastes fidelissime monens nõ
sine acerbo risu: Lætare ergo Iu-
venis in adolescentia tua, inquit, & in
bono sit cor tuum in diebus juven-
tutis tuæ, & ambula in viis cordis
tui, & in intuitu oculorum tuorum
(hæc omnia per ironiam) sed addit,
Et scito quod pro omnibus his ad-
ducet te Deus in Iudicium. *a*

a Eccl.
c. 11.
v. 9.

Sed forsan hæc monita non magni
ducimus, idcirco Christus ipse to-
ties vociferatur & monet: Opera-
mini dum dies est; venit nox, quan-
do nemo potest operari: *b* Videte,
vigilate, & orate: nescitis enim
quando tempus sit. Sicut homo qui
peregre profectus reliquit domum
suam, & dedit servis suis potestatem
cujusque operis, & janitori præcepit
ut vigilet. Vigilate ergo, nescitis e-

c Marc.
c. 13.
v. 33.
& seq.

nim quando Dominus domus ve-
niat: Sero, an media nocte, an galli
cantu, an mane; ne cum venerit re-
pente, inveniatis vos dormientes.
Quod autem vobis dico, omnibus
dico, Vigilate. *c*

CA-

CAP. V. IV.

Quis mœror, angor, terror, secretum, peculiare iudicium soleant precedere;

seu,

Quid rationem redditurus præcipue pertimescat.

DIu blandiebatur Dalila suo Samsoni. Demum latentibus apud se insidiis & Samsonem attonso vociferata est: Philistiim super te Samson: Et cœpit abigere eum, & à se repellere. Hic heros robustissimus priorem lusum cogitans, facili negotio evasurum se credidit. Nesciens quod recessisset ab eo Dominus. ^{a Iud. c. 16. v. 19. & 20.} Ita captus à Philistæis, & catenis vinctus in carcerem contrusus est.

Idem nobis plerisque omnibus contingit. Robur nostrum & vires suspicimus, agrotamus subinde, sed revalescimus, & mortis imperium evadimus. ita hunc ludum aliquoties ludimus. Demum correpti morbo, aut aggressu subito cincti, nos pariter ut prius evasuros credimus. Hic vita, cui fidebamus, & quæ tamdiu nobis blandiebatur, altum inclamat: Philistiim super te Samson. O Samson, o homo qui te arbitrabaris tam robustum, en ut circumdant te Philistæi ab inferis; non tu amplius

E- te.

te ipsum juvare, sed nec alii poterunt, omne robur à te recessit. Ligaberis & duceris ad Iudicem.

Diximus, Reddendam esse rationem Iudici. Explicavimus, Quid sit rationem reddere, & quam incertum sit tempus rationis reddendæ. Nunc porro dicendum, qui terrores & angores iudicium istud plerumque antecedant.

§. I. Post egressum gentis Hebrææ ab Ægypto, Deus complura loca designans Moysi: Et ad ultimum, inquit, falsissimo claudentur mari. ^a Hi erunt termini. Dum vivimus, in Orbem alium peregrinamur. In via subsistere non licet. E loco in locum assidue migramus: dies diem sequitur, horam extrudit hora. Varia quidē vivendi ratio est. Sunt homines operosi & ærumnosi, apud quos labor laborem, afflictio afflictionem excipit, alius iis ex alio dolor nascitur. Sunt & homines voluptuarii, apud quos ē feriis feria, convivium ē convivio, voluptas ex voluptate nascitur. ^{*} Sed nec istis nec illis unquam ullam intercapedinem peregrinandi, nec ad momentum quidem licet facere. Et isti quidem qui voluptatibus indulgent, diu dormiunt, non tamen semper dormiunt; sæpe comedunt, large bibunt, non tamen semper comedunt bibuntque; crebro ludunt, deambulant, fabulantur,

^a Num.
c. 34.
v. 12.

* Cin
Tas
nach
über
die an
der.

LIBER I. CAP. IV. 67

tur, tripudiant, venantur, lascivunt, non tamen hæc semper faciunt, at vero semper ad mortem, & ad Iudicium tendunt. Sic & alii homines frugi non semper legunt & scribunt, non semper laborant & sudant, non semper gemunt & plorant, semper tamen moriuntur, atque sic assidue tam illi quam isti propius atque propius tribunal accedunt. Tandem post continuum hoc iter, ad mare mortis falsissimum venit. Hi termini sunt omnis voluptatis, omnium laborum. Ex hoc falsissimo mari non tantum bibendum, sed submergendus in hoc viator. Hic trepidatio, lucta, palpitatio miserrum varia. Tentationes morientium quandoque multæ, ac diversæ.

Et si cacodæmon vix unquam diu à tentationibus interjungat, in morbo tamen letali & ultimo importunissimus est. Pirata scilicet insidiatur navi cum ea revertitur & onusta est. Ita tunc diabolus omnia molitur, habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet. ^a Nisi ergo tunc vincat, victus est æternum. ^a A-
^{hoc} Hunc hominis cum dæmone con-
^{c 12.} flictum Ioannes depicturus: Ecce e-
^{v. 12.} quus pallidus, ait, & qui sedebat super illum, nomen illi Mors, & Infernus sequebatur eum, & data est illi potestas super quatuor partes ter-
^{b Item} ^{c 6.} ^{v. 8.} ra. ^b Infirmum hominis corpus,

E 2 equus

68 TRIBUNAL CHRISTI.

equus pallidus est, quo Mors vehitur; circa lectum infernales milites sunt in tres turbas divisi.

In turba prima tentationes sunt, quæ oriri solent ex morbo. Hic cibi fastidium, somni defectus, vehemens sitis, tetra somnia, molesta pharmaca, frigus aut æstus, dolores varii, & quandoque continui, qui caput, pectus, pulmones, totum corpus occupant, & ita premunt, affliguntque, ut ægrotus inde anxius, tristis, perturbatus, modo iram, impatientiam non dissimulans, murmurare, conqueri, & eos, quorum curæ commissus est, odisse incipiat, subinde nec Deo parcat, sed velut ab eo desertissimus expostulare audeat: Cur hoc Domine? Num ego hæc merui? Tunc ille tam misericors pater sic in me servis? Quo major scilicet vitæ ac sanitatis amor est, eo plures ac graviores esse solent ejuscemodi tentationes. Sanari mallet æger quam mori. Hinc subinde valetudini remedia verita queruntur. Ita Rex Ochozias misit nuntios ad consulendum Beelzebub Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israël. Idcirco dictum illi: De lectulo super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris. a

a Re-
gum c
1. v
16.

§. 2. Altera tentationum turba, memoria mortis & metus. Non sine gemitu dixit. Siracides: O mors, quæ

amara

L
amara
tem ha
quiet
omnib
cibum.
non in
bat: M
desider
pauper
habent
nem ac
qui no
perave
equide
lention
liberos
gor des
non ju
gna, n
bi ellis
Gregor
luctatu
de trifi
liquè p
constit
piat, s
subtra
Ter
futuro
tem, &
num in
Hic ad
totius
gerit o
Hic m

LIBER I. CAP. IV. 69

amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis: viro quieto, & cujus viæ directæ sunt in omnibus, & adhuc valenti accipere ^{a Eccl. c. 42. v. 1. & seqq.} cibum. ^a Secundus philosophorum non infimus prudenter dicere solebat: Mors divitum pavor, pauperum desiderium. Nonnunquam tamen & pauperes, cum Tribunal in oculis habent, nimiam mortis festinationem accusant. Memini pauperculū, qui nonaginta & aliquot annos superaverat, audire dicentem: Diutius equidem vivere potuissem. Sic opulentiores: Itane, ajunt, conjugem & liberos, familiares & cognatos cogor deserere? Heu facultates amplæ, non juvatis? officia & dignitates magnæ, non succurritis? Amores mei ubi estis? Sic Munde deseris? Hic, ut Gregorius loquitur, diabolus nudus luctatur cum vestito. ^{b Greg. hom. 32 in Paup.} Hic eo subinde tristitia increfcit, ut & Deus oblique perstringatur, qui tot pupillos constituat, bona omnia tam cito rapiat, solatium in extremis miseris subtrahat.

Tertia tentationum turba, horror futurorum. Abeundum est: quo autem, & qua via? Iudicandus sum. sed num inferis, num cœlo assignandus? Hic adest diabolus, & longissimam totius vitæ historiam opponit & ingerit oculis. Velis nolis legenda est. Hic moribundus peccata sua omnia

70 TRIBUNAL CHRISTI.
velut in aperto volumine cernit.
Conscientia monstrat, & legentem
urget: Hæc, & hæc, & hæc, & ista, &
ista, & ista etiam fecisti: Illa, & illa,
& illa quoque omisisti facienda. Iam
Tribunal ferit oculos, jam cominus
cernitur advenire Iudex brevi adfu-
turus, Iudicii satellites; Mors & dæ-
mones jam adsunt:

*Horribili ac varia lectum tinxere co-
rona,*

*Nec spes ulla fuga; labor ultimus op-
primit agrum:*

Redde rationem, redde, redde. Ergo-
ne, inquit moribundus, nil superest
auxilii? Nil contra morbum reme-
dii est? Heu quid brevi visurus, quid
auditurus, quid passurus sum? Pe-
dem referre, & ire retro non possum:
Sic pergere, horrendum, & intolera-
bile: Subsistere non permissum ulli.

Hic jam dæmon omnem movet
lapidem, ut trepidantem agrum ad
impatientiam, aut ad desperationem
occultam, aut certe ad pusillanimi-
tatem pertrahat. Ita nimbi grando,
venti, turbines, procellæ uno impetu
casam luteam invadunt: si ea sit a-
renæ inædificata, hoc est, remissa,
molli, voluptuariæ vitæ, corruet; si
vero piæ, ferventi, religiosæ, stabit, &
hos impetus sustinebit.

Qua in re moribundo sæpe idem
quod Beniamitis evenit, qui non in-
tellexerunt, quod ex omni parte illis
insta-

L
instare
pta flar
te ho
deban
que se
cit pra
cata: p
videt
nihil l
gores
sudare
cinissi
Optim
ribile
re alia
cium q
rimis f
ce om
& tren
Non
diceba
Iob
jam ja
dus: S
quit, &
meo. I
eo, &
spem n
ror eju
stem su
eius, &
& obse
meum
me, &

LIBER I. CAP. IV. 71

instaret interitus ^a. A tergo urbs ca-^{a Iu-}
pta flammis injectis ardebat, à fron-^{dic.}
te hostiles copiae obvios quosvis ca-^{c. 20.}
debant. Ita moribundus quocun-^{v. 34.}
que se verrat, in angustiis est: Respi-
cit prae terita? Cernit innumera pec-
cata: prospicit futura? Imminentem
videt Iudicem iustissimum, quem
nihil latere potest. Terrores & an-
gore s undique. Ideo non miremur
sudare moribundos. Iudicii jam vi-
cinissimi horror sudorem exprimit.
Optime dixit beatus Nilus: Vere ter-
ribile est mortis mysterium. Nec fe-
re aliam ob causam, nisi ob Iudi-
cium quod proximum est. Nam plu-
rimis facile foret mori; sed à Iudi-
ce omniscio Iudicari, hoc acerbum
& tremendum.

*Non timeo mortem, timeo quae fata se-
quuntur.*

dicebat non nemo.

Iob velut in extremis constitutus,^{b Dei}
jam jamque ad Iudicem abducen-^{muli-}
dus: Spoliavit me gloria mea, in-^{tes.}
quit, & abstulit coronam de capite
meo. Destruxit me undique, & per-^{Chal-}
eo, & quasi evulsae arbori abstulit
spem meam: Iratus est contra me fu-^{dai,}
ror ejus, & sic me habuit quasi ho-^{Sabai,}
stem suum. Simul venerunt latrones ^{morbi,}
ejus, & fecerunt sibi viam per me, ^{dolo-}
& obsederunt in gyro tabernaculum
meum. Fratres meos longe fecit à
me, & noti mei quasi alieni recesserunt ^{res,}
me.

72 TRIBUNAL CHRISTI.

erunt à me. Dereliquerunt me propinqui mei, & qui me noverant, obliti sunt mei. *a*

a Job.
c. 19.
v. 9. &
seqq.
b Matt.
c. 24.
v. 21.

§. 3. De hoc vicini Iudicii horrore ac metu apposite dici poterit: Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit. *b* Et quemadmodum Pharaon nunquam savior fuit in Hebræos, quam cum abitionem molirentur, ita diabolus nunquam truculentior in hominem insurgit, quam cū eum hinc migraturum advertit. Tunc vadit & assumit septem alios spiritus nequitiores se. *c*

c Luc.
c. 11.
v. 26.

Narrant de Cunone oppidi Malburchensis domino, qui annis quadraginta moribus parum probatis ad Mundi leges vixerat, demum sub feram senectutem veluti resipiscens, religioni se addixit, & triennio post diem suum obiit. Eo tempore caco-dæmon, qui hominem infederat, aperte fassus est, se una cum quindecim millibus suorum (tot enim fuisse asseveravit) in morientis cubiculum convenisse, sed precantium clamoribus repulsum morienti nocere non potuisse. *d*

d Hieron.
Platus
l. 1. de
Bono
status
Relig.
c. 31.
med.

Deus immortalis, tantus diabolorum exercitus animulam unicam corpore egressuram obsidione cingat? Quindecim millia horum ex Erebo latronum homini vel unico infidentur? Quo fugiat, aut ubi abscondat se, sic obsessus, sic vallatus homo?

Quid

LIBER I. CAP. IV. 7.

Quid is faciat cujus cor non perfectū fuit cum Domino Deo suo? quod in extremo senio Salomoni contigit. Ita fit, Deo justissime permittente, quod subinde in morientibus est observare, ut sui obliviscantur in morte, qui dum viverent, obliti fuerant Dei. Hinc saepe rationis & linguæ usum subito amittunt oppressi lacrimabili veterno. Augustinus testis id graviter affirmans: Percutitur, inquit, etiam hac animadversione, ut moriens obliviscatur sui, qui dum viveret, oblitus est Dei. Hoc certe modis omnibus laborat dæmon, ut Christi patientis memoriam crebriorem adimat, & sic ante Crucifixum Dominum velut pallium oppandat, ne moribundus oculos eorum suspiriis emittat.

Cum Balaam vates inter vineas iter faceret asina vehens, obvium habuit Angelum in angustiis duarum maceriarum stantem, & stricto gladio minitantem. Progredi conabatur Balaam, sed obsistebat locus angustus, ubi nec ad dexteram, nec ad sinistram poterat deviari. ^a Ita moribundus gemino tam hujus quam alterius vitæ pariete clausus, & in his angustiis deprehensus strictum Iudicii gladium non evadet.

Tuam manum, ô Deus, ait Sapiëntia, effugere impossibile est. ^b Hinc fortissimus Eleazarus jam supplicis

^a Num.
mer. c.
22. v.
24. ^{26.}

^b Sa-
piënt.
c. 16.
v. 15.

74 TRIBUNAL CHRISTI.

admotus: Manū Omnipotētis, inquit,
 a 2 Ma- nec vivus, nec defunctus effugiam. a
 chab. Christus Hierosolymis minatus:
 ca. p. 6. Venient dies in te, aiebat, & circum-

v. 26. dabant te inimici tui vallo, & circum-
 dabant te, & coangustabant te
 undique, & ad terram prosternent
 te, & filios tuos qui in te sunt, & non
 relinquent in te lapidem super lapi-
 dem: eo quod non cognoveris tem-
 pus visitationis tuæ. b

b Lucae

c. 19.

v. 43.

& 44.

Hæc Domini verba de moribun-
 do rectissime dici affirmans Grego-
 rius: Inimici, ait, sunt dæmones:
 Vallum, tempus elapsū, male per-
 ditum, & peccata, præsertim non-
 dum expiata. Hæ copiæ circumda-
 bunt lectum, & coangustabunt æ-
 grum, jam pæne ultimis singultibus
 confectum. Neque solum improbis
 morientibus, sed & aliis illi è tartaro
 inimici adsunt. Arbitratur Diony-
 sius, c neminem mori (Matrem Do-
 mini excipit) cui dæmon non appa-
 reat, idque diverso habitu & forma.
 Gregorius Magnus se testem adjun-
 gens: Ad electos quoque egreden-
 tes veniunt, inquit, & suum in illis,
 si prævaleant, requirunt. d

c Car-

thuf.

de 4.

Nov. 115.

d Greg.

hom.

39. in

c. 19.

Luceæ.

Ejusdem procius animi Ioannes
 Chrysostomus: Qui vincetus, inquit,
 propter sua scelera fuerit, cum sol-
 vitur ut ad Iudicium produci queat,
 tunc maxime tremit, tunc forni-
 dat, quando ad Tribunal Iudicis
 jam

I
 jam ap-
 tione
 circo t
 lent m
 lo mo
 rumqu
 petu c
 adfunt
 vi resc
 nima,
 ferre n
 les int
 mur,
 ces an
 mam a
 dent?
 S. +
 tino T
 simo c
 spectab
 impavi
 bat, ad
 funeste
 nimam
 Mac
 gorii N
 enixe
 curre
 impedi
 Anto
 de eo n
 cem au
 toni, e
 nius, &
 lum oc

jam appropinquat, quando ad relationem rationum jam devenit. Idcirco terribiles visiones narrare solent morituri, quarum speciem nullo modo ferentes, & lectulos plerumque ipsos, magno jacentes impetu concutiunt, & torvis eos, qui adsunt, aspiciunt oculis: vel quia vi rescinditur à corpore reluctans anima, vel quia spirituum speciem ferre non possunt. Si enim terribiles intuiti homines metu concutimur, quid faciemus, cum minaces angeli, & rescindentes animam à corpore virtutes nos invadent? *a*

§. 4. Severus Sulpitius refert Martino Turonensi Præsuli, viro sanctissimo cacodæmonem instante morte spectabilem adstitisse. Cui Martinus impavide resistens: Quid, inquit, adstas cruenta bestia, nihil in me funeste reperiēs. Hac emissā voce animam efflavit.

Macrina Virgo integerrima, Gregorii Nysseni soror in mortis vicinia enixe precabatur: Domine Iesu succurre, ne hostis invidus iter meum impediat.

Antonius, quod divus Athanasius de eo memorat, alta jam nocte vocem audit monentem: Surge Antoni, exi, & vide. Surrexit Antonius, & exiit, viditque sublatis in cælum oculis statura horribili gigante, qui

aChryf
tom. 2.
hom.
34. in
c. 16.
Marr.
mibi
p. 401.

76 TRIBVNAL CHRISTI.

qui caput nubibus inferebat. Vidit etiam alatos homines, qui cælum peterent volando. Hos gigas ille retrahens elidebat in terram, aut in aquas. Quosdam tamen illorum frustra conabatur retrahere. Hic iterum audita vox : Quod vides, expende. Cœpitque Antonius intelligere, illud esse volatum animarum, quas è corpore jam liberatas tartareus gigas arceret cælo, quotquot infra ipsius prædatorias manus volarent: Quæ autem gigantis caput volando superarent, libere transire ad stellatam domum.

^a Quo quidem viso discrimen morientium significabatur, siquidem eorum aliqui, sed pauci, ad Beatorum sedes recta transvolant: alii merguntur Orco, quos similitudines, odia, & vindictæ ardores, quos carnis sordes & libidines inquinant.

Ante annos aliquot unus è Magnatibus in Austria, morti jam vicinus, lectum suum ab aterrimis auribus circumdari vidit. Qui omnes opperiebantur animam brevi egressuram, ut eam in thermas Acherusias aveherent. ^b Sic finiunt, qui sic vivunt: sic obeunt & pereunt, qui ludicium non expendunt.

^bGeor
Sche-
rer
Domin
I. Qua-
drag.
conc. 1
mibi
p. 332.

Narrat Climacus rem observatam dignissimam, quæ cœptum sermonem plurimum dilucidet. Quidam, inquit, cui Stephanus nomen, soli-

tudi-

L
tudini
cœnob
mis, te
mnes
insigni
vendi
chore
men, p
fimo v
human
septua
mni
ctus, I
nique
ad pri
dini ill
Vno a
stupet
ipicer
bus re
staban
vera e
jejuna
sed m
de rur
posu
pœni
rursu
quid
ci, si
hæc q
dicit
rat pr
culm
visibi

LIBER I. CAP. IV. 77

rudinis amans complures annos in
 cœnobio egit, ubi jejuniis & lacri-
 mis, sed & ceteris virtutibus inter o-
 mnes eminuit. Ergo profectus ardens
 insigniore, ad arctius ac severius vi-
 vendi genus seipsum damnans, ana-
 choretarum locum, cui Fides no-
 men, petiit. Hic annos aliquot arctis-
 simo vitæ instituto, procul omnibus
 humanis solatiis peregit. Nam fere
 septuaginta millibus passuum ab o-
 mni hominum habitatione disjun-
 ctus, Deo solum & sibi vacavit. De-
 nique sub extremum vitæ tempus
 ad priorem cellulam reversus, non
 diu illic fuit, & morbo tentari cœpit.
 Vno ante obitum die, repente ob-
 stupefcere, dextra lævaque circum-
 spicere, & velut rationem exigenti-
 bus respondere, cunctisque, qui ad-
 stabant audientibus, dicere: Sic re-
 vera est, sed propter hoc tot annis
 jejunavi. Subinde, non certe, aiebat,
 sed mentimini; hoc non feci. Dein-
 de rursus: Ita vere est; negare non
 possum. Sed ingemui, sed fleui, sed
 pœnitentiam egi, & pœnas subii. Et
 rursus: Ita est, vere me accusatis. Ad-
 quidam, quæ illi credebantur obji-
 ci, sic respondebat: Et quidem ad
 hæc quæ dicam non habeo: est ut
 dicitis, sed spero misericordiam. Er-
 rat profecto, ait Climacus, specta-
 culum horrendum ac terrificum, in-
 visibile illud ac rigidum Iudicium.

78 TRIBUNAL CHRISTI.

in quo etiam (quod terribilius est) non facta obiciebantur, perinde ut facta illi solitudinis ac sanctæ quietis amator, qui annis pæne quadraginta religiosam disciplinam non sine crebris lacrimis observabat. Fuit qui de hoc viro graviter affirmabat, visum eum à se cum in eremo Leopardum è sua manu pasceret. Hic ipse tamen cum adeo exacte & ad novissimum usque teruncium rationes ab eo poscerentur sic finiit, ut hodieque incertum, quis terminus, quæ sententia, quis rationum finis fuerit, quod Iudicium acciperit, quo locorum pervenerit. *a*

a Climacus in scala paradisi, gradu 7. post med. mihi p. 121.

Ah, Domine Iesu, quomodo ii stabunt in hoc Iudicio, qui magnam vitæ partem per incuriam transmittunt, vitiorum cano infixi? Non poterunt ei, ut Iobus loquitur, respondere unum pro mille. Addit de seipso: Qui etiamsi habuero quippiam iustum, non respondebo, sed meum iudicem deprecabor. *b*

b Iob. c. 3. v. 3. & 5.

§. 5. Quocirca nemo mortalium rationes conficiendas procrastinet, nemo differat pœnitentiæ pharmacum. Cum ultimi dolores instant, serum est prudenter & enucleate velle rationes componere, & ad proximum sese iudicium disponere. Hic ego ægrotos omnes, aut eos qui gravius ægrotarunt, interrogo: Dicite, quaeso, num inter dolores vacat, sedulo

ditto
cem
& an
In
non a
est, c
Et qu
tam t
nimu
animi
poris
agro
menz
facien
es. Q
mem
Dis
popu
diem
tertiu
ecce c
micar
operu
cinæ v
tus au
quod
super
illustr
princi
notan
est. Na
num c
Cras

LIBER I. CAP. IV. 79

dulo precari, veniam rogare, iudicem conciliare? Hæc corpus sanum & animum tranquillum requirunt.*

In morbo multum est, jam parta non amittere; inter dolores satis est, cum doloribus patienter loqui. Et quomodo is demum, qui corpus tam tenere amavit, ut negligeret animum, ad interiora se recipiet, & animi habebit curam, in tantis corporis doloribus? Augustini vocem agnoscite: Illuc rapitur intentio mentis, ubi vis est doloris. Fac quod faciendum est, dum sanus, dum tuus es. Quoniam non est in morte qui memor sit tui. ^a

^a Psal.
6. v. 6.

Divino jussu proclamari Moses ad populum præcepit: Estote parati in diem tertium. Iamque advenerat tertius dies, & mane inclaruerat: & ecce coeperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura, & nubes densissima operire montem, clangorque buccinæ vehementius perstrepebat. Totus autem mons Sinai fumabat, eo quod descendisset Dominus Deus super eum in igne. ^b Tres isti dies illustri adumbratione vitæ nostræ principium, medium, ac finem denotant. Hæc tota vivendi periodus est. Nasci, dolere, mori. Quivis hominum de se dicere potest: Hodie, & Cras, & tertia die consumor. ^c

^b Exod
c. 19.
v. 15.
& seqq

^c Luc.
c. 13.
v. 33.

Estote

* Last sich wenig betten und büßen im jmers
gen.

80 TRIBUNAL CHRISTI.

Estote igitur parati in diem tertium. Nam die hoc ultimo audientur tonitrua, conscientiarum ac demonum accusationes; peccata præterita velut fulgura & fulmina terrebunt; nubes & caligo totum montem, hominem totum involvent; oculi, sed & intellectus & ratio contenebrabuntur; aurium, ceterorumque sensuum usus deficiet. Audietur & tubæ clangor, cognatorum comploratio: sed & suos quoque tubicines iubebit canere Iudex, qui moneant his ipsis vocibus: Ad Iudicium, ægrote, ad Iudicium: reddenda est ratio; ad Iudicium.

a In
mortuo
terali.

Eheu quis tunc non trepidet? cui non solvantur genua? Quis non angatur & æstuet? Totus mons Sinai fumabit, homo totus cubabit in angustis, & sudabit. Cupiet è lecto surgere (quod pæne certum mortis signum a) sed vel non poterit, aut inter opitalantium manus (quod crebrum) collabatur & expirabit. En montem igne fumantem, en hominem sudore gelido manantem, eo quod descendat Dominus in igne iustissimus Iudex in flamma iustitiæ, ut quos invenerit corona dignos, ad coronam; quos dignos gladio, ad gladium ableget.

Audite igitur, quotquot etiamnum vivitis audite mortis stipendia: Dei jussu proclamo: Estote parati in

in die
nus in
Redd
Iudici
Ergo,
Iudici
stote

Qua

I On
L ho
homin
terra
abjun
trum
spicite
ves, p
qui de
mideu
captu
gium
nus,
iat.

Ar
de, ali
Herod
quit, S
cavete
ferme
tanqu

LIBER I. CAP. V. 31

in diem tertium. Descendet Dominus in igne, & fumabit mons Sinai. Reddenda est ratio totius vitæ. Hoc Iudicium à Domino omni carni. *a* Eccl. c. 13. v. 19. & c. 41. v. 5
Ergo, quod Siracides monet, Ante Iudicium parate vobis iustitiam. Estote parati in diem tertium.

CAPUT V.

*Quæ causæ in hoc Iudicio ventilentur;
sen,*

De quibus reddenda sit ratio.

Longè alia Dei sunt Iudicia quam hominum, nec juxta intuitum hominis Deus iudicat; *b* quantum à terra calum, tantum illa sunt ab his abjuncta. Herodem, obsecro, & captivum illius Ioannem Baptistam aspiciate. Humanis oculis Herodes dives, potens, rex magnus videbatur, qui delitiis afflueret vir beatus, Semideus. Ioannes vero vir pauper & captivus, neglectus eremicola, regium mancipium, carceris inquilinus, fors occulte reus censeripoterat. *b* Reg. c. 16. v. 7.

At Christus longè aliud de Herode, aliud de Ioanne tulit Iudicium: Herodem appellans vulpem: Ite, inquit, & dicite Vulpi illi. *c* Videte, & cavete à fermento Phariseorum; & fermento Herodis. *d* Ioannem vero tanquam Constantia & Pœnitentia. *c* Luc. c. 13. v. 32. *d* Marc. c. 8. v. 15.

82 TRIBVNAL CHRISTI.

tiæ speculū laudat, Prophetā & plus quam Prophetam, imo & Angelum vocat. *a* Quam hoc diversum à prio-

a Matt.
c. 11.
v. 10.

ri iudicium! Non enim Dominus, Isaia teste, secundum visionem oculorum iudicat, neque secundum auditum aurium arguit. *b* Et de seip-

b Isai.
c. 11.
v. 3.

so hic iudex: Ecce, inquit, omnes animæ meæ sunt, ut anima patris, ita & anima filii mea est: Anima quæ peccaverit ipsa morietur. *c*

c Ezech.
c. 18.
v. 4.

Divinum hoc Iudicium quod ab humano longissime, quod infinite divertit, adeo expavit vir ille secundum cor Dei, ut dixerit: A Iudiciis

d Psal.
113. v.
12.

tuis timui: *d* Nec minus formidans Paulus: Nihil mihi conscius sum, inquit, sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me, Dominus est. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aërem verberans: sed castigo corpus meum, & in servitutem redigo. *e*

e 1 Cor.
c. 4. v.
c. 9. v.
26.

Si timent nihil sibi consci, & castigant se tam sancti, quanto magis timendum iis, quos accusat conscientia. Præsertim cum iudex ipsa monendo dicat: Cum accepero

f Psal.
74. v. 3.

tempus, ego iustitias iudicabo. *f* Et Salomon metum hunc augens. Est via, inquit, quæ videtur homini recta, & novissima ejus ducunt

g Prov.
16.
21.

ad mortem. *g* Quam igitur copiosa erit materia, quæ ad hoc Iudicium

devol-

devolv
fit judic
dine f
varietat
ventila
da sit ra
tiendu

S. 1.
liquant
gligens
dominu
illud ac
cationi
villicar
hic anim
oculis p
gua, m
ciam?

Hic u
est: Qu
machin
ciam, i
tio, cu
me serv
reor san
potero,
senatur
Fodere
rubesco
valemus
aliis co
gilando
Post m
Tunc p
re, larg

LIBER I. CAP. V. 35

devolvetur, tamen si homo unicus sit judicandus. Et istud est quod ordine sequitur, Quanam causarum varietas in peculiari hoc judicio ventilanda, seu, De quibus reddenda sit ratio. Quod hoc capite discutiendum.

§. 1. Oeconomus ille prodigus aliquanto tempore muneris sui negligens, & incurius, denique apud dominum suum diffamatus, serium illud audit: Redde rationem villificationis tuæ, jam enim non poteris villicare. ^{a Luc.} Hic misero harere aqua, ^{c. 16.} hic animus fluctuare, hic obversari ^{v. 2.} oculis paupertas, hic titubare lingua, membra tremere. Ecquid faciam? ait.

Hic ultimus decoctorum psalmus est: Quid moliar? quid agam? quid machinabor? Ita villicus: Quid faciam, inquit, nunc demum sentio, cum herile premit imperium, me servum, non herum fuisse. Vereor sane ne quod ære solvere non potero, pelle luam. Ergo in pectore senatum coge, & dic, quid faciam? Fodere non valeo, mendicare erubesco. Dum vivimus, fodere valemus eleemosynis, jejuniis, aliis corporis afflictationibus; vigilando & orando mendicamus. Post mortem neutrum licebit. Tunc primum manu pectus tundere, largam stipem spargere, erro-

34 TRIBVNAL CHRISTI.

rum veniam rogare nimis seruum est. Fatuæ virgines obseratas fores lacrimis nullis referant; purpuratus epulo aquæ guttulam petit, non impetrat. Iudicia Domini vera, justificata in semetipsa. *a* Ergo redde rationem. At at Domine, delicta quis intelligit? *b* Redde rationem, quia noluisti intelligere, ut bene ageres: *c* Rationem redde.

a Psal.
18. v.
10.
b Ibid.
v. 13.
c Psal. 35
v. 4.

Reddam, sed spero iudicem non ipsas rimaturum medullas, ut etiam volatile verbum, curiosiorem oculum, licentio rem manum, cogitationem nemini noxiam censura rigida persequatur. Reddenda tibi ratio est, usque ad novissimum quadrantem: Neque advocatum aut causidicum circumspecte: tu solus rationem reddes. Siracides præmonuit: Non dicas, à Deo abscondar, & ex summo quis mei memorabitur? In populo magno non agnoscar. *d* Agnosceris, nec abscondi poteris; tu solus ante Iudicem stabis. Sunt quibus mors sit, consortio hominum carere, & solum esse. Nec pauculis quidem diebus soli cum solo Deo agere possunt aut volunt animalia nimium sociabilia. Quicquid facias:

d Eccl.
c. 16.
v. 16.
& 17.

Cecam cogeris solus inire viam.

Non ignoras quid orbis Ecclesiastes dicat: Vnusquisque onus suum portabit. Igitur opus suum probet unusquisque. *e* Quod Salomon confir-

e Gal.
6. 6. v.
& 5.

mans:

mans:
ipfi er
tabis m
jam sol
bus sei
migrat
sola. A
enim d
Cogi
difficile
tum an
nem re
dere D
rum no
fatigare
dere, o
aperto
proben
faciam
diciu
respond
Vt ig
multa
quæ red
ture cog
voces ti
§. 2.
bus etia
mis cog
teris V
nis poen
pianus
qui abs
simas c
in Iudic

LIBER I. CAP. V. 85

mans: Si sapiens fueris, ait, tibi met-
ipfi eris: Si autem illufor, folus por-
tabis malum. *a* Anima tua corpore ^{a Prov. c. 9. v. 12.}
jam foluta, illis Prophetarum voci-
bus feipfam deplorabit: Ego tranf-
migrata, & captiva, ego deftituta &
fola. Ambulate filii, ambulate; ego
enim derelicta fum fola. *b*

Cogita quafio quam durum ac ^{b Ifa 28 c 49. v. 21. Bar: c c. 4 v. 19.}
difficile tibi videatur, de unico tan-
tum anno facerdoti vitæ tuæ ratio-
nem reddere: quid erit rationē red-
dere Deo, de totius vitæ decurfu? Ve-
rum non opus hic erit memoriam
fatigare, aut animum huc illuc divi-
dere, omnia vel minima quæque in
aperto erunt, modo ea fint ut Iudici
probenur. Iob quarens: Quid enim
faciam, inquit, cum surrexerit ad Iu-
dicium Deus? & cum quaferit, quid
refpondebo illi? *c*

Ut igitur explicate noris quam ^{c Iob c. 17. v. 4.}
multa & varia complectatur ratio
quæ reddenda eft, jam ferio ac ma-
ture cogita, dum licer, has Iudicem
voces tibi reo ingeminare.

§. 2. 1. Redde rationem de omni-
bus etiam occultiffimis & abditiffi-
mis cogitationibus. Iurifconfulti ve-
teris Vlpiani fcitum eft: Cogitatio-
nis poenam nemo patitur. * Sic Vl-
pianus; fed longe aliter Chriftus,
qui abftrufiffimas etiam & subtilif-
simas cogitationes protracturus eft
in Iudicium. Res liquidiffimi juris
eft:

86 TRIBVNAL CHRISTI.

est: Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœcharus est eam in corde suo. *a* Vale igitur Vlpiane, Salve Christe: tuis legibus vivendum est iis, qui cælum aspirant; tibi Iudici reddenda ratio de latentissimis etiam cogitationibus.

a. Matt.
c. 5.
v. 29.

2. Redde rationem, de verbis dictisque omnibus, atque adeo de omni etiam otioso verbulo. Iudex ipse clarissimum hoc decretum figens: Dico autem vobis, inquit, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die Iudicii. *b* Si verba otiosa, quanto magis turpia, obscena, obtricatoria, blasphema, contumeliosa, maledica, perjura, quæcumq; alia flagitiosa Iudicium subibunt?

a. Matt.
c. 12.
v. 36.

3. Redde rationem de actionibus factisque omnibus, & scito non solum vehementiores motus, sed ipsos etiam tuos passus singulos vigilantissime observatos. Iobus severitatem hujus Iudicii veritus: Tu quidem, inquit, gressus meos dinumerasti, sed parce peccatis meis. Signasti quasi in sacculo delicta mea. *c* Observasti omnes semitas meas, & vestigia pedum meorum considera-
sti. *d* Deus omnes & singulas hominum actiones observat, numerat, & velut in ephemerides & diaria sua transcribit, quæ homo à primis an-
nis delinquit. Et hæc omnia velut
saccu-

c. Iob.
c. 12.
v. 16.
d. Iob.
c. 13.
v. 27.

I
sacculo
protra-

4. Re-
bus qui
Videndi
standi,
fuerit?
aut Mun-
instrum-

5. Rec-
sericord-
ties, &
nescieba-
futurum
apertissi-
ni de mi-
stis. Ad
Iudicii:
ternum.

6. Rec-
pitalibu-
sti? Infic-
am supe-
li, habita-
se se mis-
quod
bas, jam
cata ma-
tem
Quantu-
rum & i-
hoc jam
nunc cor-
ac molli-
Deo ser-

sacculo clausa signantur, in Iudicio protrahenda.

4. Redde rationem de exterioribus quinque sensibus, quis apud te Videndi, Odorandi, Audiendi, Gustandi, & Tangendi usus aut abusus fuerit? Num meo honori, tuæ carni, aut Mundo & Dæmoni hæc sentiendi instrumenta adhibuisti?

5. Redde rationem de septem Misericordiæ operibus, quo animo, quoties, & in quos ea exercueris. Non nesciebas accuratissimum super his futurum in Iudicio examen. Prædixi apertissimè: Quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis. Addidi clausulam & epilogum Iudicii: Et ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitā æternā. Mat. 25.

6. Redde rationem de septem capitalibus noxis, quem te in iis gessisti? Mat. 23. Inficiari non potes occultam tuam superbiam, quæ vesti, supellectili, habitationi, rebus tuis omnibus sese miscuit. Cor tuum insatiabile, quod pulchris sermonibus operiebas, jam patet. Quot libidinis peccata magis erubuisti fateri ad salutem, quam facere ad interitum. Quantum vindictæ, quantum irarum & invidiæ in alios clam coxisti? hoc jam tibi uni exedundum est. Vbi nunc corpus tuum, quod ita blande ac molliter tractasti? cui saepe velut Deo serviisti?

83 TRIBUNAL CHRISTI.

7. Redde rationem de meis decem præceptis; Quoties, quo modo, quam graviter ea violasti? Dixisse me sciveras : si vis ad vitam ingredi, serva mandata. *a* Et non servasti. Discipulum meum scripsisse noveras : Hæc est Charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus : & mandata ejus gravia non sunt. *b* Et tamen ea non custodisti, quantumvis facilia factu.

a Matt.
c. 19.
v. 17.

b 1.
Ionn.
c. 5.
v. 3.

8. Redde rationem de omnibus corporis & animi, sed & fortunæ bonis. Corporis vires, animi dotes, ceteraque commissa tibi talenta quomodo collocasti? pecuniam quibus artibus acquisivisti? acquisitam quibus studiis auxisti? auctam in quos usus expendisti? Dic, quibus exercitationibus ac curis Intellectum, memoriam, voluntatem adhibuisti.

9. Redde rationem de commisso tibi munere ac officio, quam sedulo illud & quam fideliter curasti? Oeconomus, Villicus fuisti, redde jam rationem villicationis tuæ. Patrem-familias, Pastorem, Episcopum, principem, Regem te constitui; quam curam ovium, quam subditorum habuisti? Tot tibi gubernandos tradidi, qua eos sollicitudine, qua fide gubernasti?

10. Denique rationem redde temporis bene vel male collocati: tot vitæ horas, tot menses, tot annos quomodo exegisti? Hic, ô Christiani,

nauf-

naufre
horre
stru
certe
Horre
ras ma
liter e
mo in
nibus
profec

hanc
cutian

§. 3.
ti sexa
le sept
annum
riis Ca
des, q
rarum
quis in
ceptus
bo, qu
nibus
chorei
nibus
Num
è nove
novem
Christo
vio, ad
fo, è to
ras pre
tæra
Quod

nafragiorum scopulus ingens & horrendus est, ad quem omnium nostrum naviculæ si non frangentur, certe allidentur, damnum passuræ. Horreo & contremisco, cum tot horas male perditas, aut certe non utiliter expensas cogito. Hic pane nemo innocens. In aliis plerisque omnibus licet causa non laboremus, profecto tempus longe pretiosissimum nos reos constituet. Agedum hanc causæ partem paullulum excutiamus.

§. 3. Sunt anni unius diei trecenti sexaginta quinque, sunt octo mille septingentæ sexaginta horæ per annum. i quis redeuntibus Ianuariis Calendis interrogetur: Dic sodes, quonam abiire octo millia horarum supra septingentas sexaginta, quis in iis labor susceptus, quis perceptus ab iis fructus? quot horas cibo, quot somno, quot confabulationibus, quot otio, quot lusibus & choreis, quot demum pravis actionibus contrivisti? Responde mihi. Num in Deum tam liberalis fuisti, ut è novenis pœne millibus horarum, novem horulas elegeris, quibus te Christo tuo stiteris in sacro convivio, ad id toties invitatus? Dic quæso, è tot millibus horarum, quot horas precibus, quot lectione pia, quot sacra meditatione consumpsisti? Quod si vel anni unici horas difficile

90 TRIBVNAL CHRISTI.
est ad mortales calculos revocare,
quomodo de quadraginta, quinquaginta, sexaginta annorum horis rationem reddemus? Si unicus annus turbatissimam facit rationem, tot anni quam difficilem reddent, quantum turbabunt?

Obijciant hic illufores: Tam pen-
siculatas Deus ac morosas rationes
non exigit. * Quis iste horarum cal-
culus? Ea ratione si quis sexaginta
vixisset annis ubi de quingentis
millibus horarum respondisset, in-
super de viginti quinque millibus &
sexcentis horis † respondendum fo-
ret. Quod si quis annos vitæ septua-
ginta numeraret, sexcenta horarum
millia, & quod excurrit, tredecim
millia & ducentæ horæ * rationibus
inferrentur. Deus non ita minutim
numerat.

a Locis
proxi-
me fig-
natis.

Imo vero minutissima numerat.
Iobum non audivimus? Omnes se-
mitas meas observasti, vestigia pe-
dum meorum considerasti, gressus
meos dinumerasti. a Numerat gres-
sus? ergo & horas. Vestigia pedum
considerat? Ergo & manus, & ocu-
los, & linguam. Omnes semitas ob-
servat? Ergo etiam ad cauponam, ad
† choreum, ad lupanar. Verbum
otiosum,

* Sucht nit so anach. † 525600.
stund. * 61200. Stund.
† Danyboden.

LIBER I. CAP. V. . . . 91

otiosum , cogitationem abstrusam
judicat? ergo etiam hora non relin-
quetur in iudicata , quâ multæ cogi-
tationum centuriæ transvolant.

Nos gravissime nosmetipsos deci-
pimus; cum enim modo hanc, modo
illam, modo aliam, modo etiam plu-
res horas sterili otiositate combure-
re rem nihili putemus, eundem sen-
sum Deo affingimus ignorantia mi-
serabili. Querit Hebræus psaltes :
Propter quid irritavit impius Deum?
Responsum est. Dixit enim in corde
suo, Non requireret *. Deus ipse hanc ^{Goff}
nostram insaniam refellens : Existi- ^{laste}
masti, ait, inique quod ero tui simi- ^{gesche}
lis : arguam te & statuam contra fa- ^{ben.}
ciem tuam. ^{Ps. 9,} Hæc fecisti, & tacui. ^{v. 33.}
^{a Psal.} Vide , inquit Augustinus , tempus ^{49. v.}
misericordiæ. Quid est tacui? Nun- ^{21.}
quid non corripuit ? sed non judi-
cavit. Quomodo enim tacet , qui
quotidie clamat in Scripturis, in Eu-
angelio , in Prædicatoribus suis? Ta-
cuit à supplicio , non tacuit à verbo.
Et quia tacuit Deus, id est, non vin-
dicavit, quid sibi dixit in corde suo
peccator ? Audi. Suspiciatus es , in-
quit, iniquitatem , quod ero tibi si-
milis , id est, parum est quia tu talis
eras, & me talem putabas. Arguam
te, & statuam te ante faciem tuam.
Tu te ponis post te, ego te ponā ante
te. Omnis enim qui non vult videre
peccata sua , post dorsum se ponit,
& alio-

92 TRIBVNAL CHRISTI.

& aliorum peccata acute attendit; non per diligentiam, sed per invidentiam; non volens sanare, sed accusare; se autem obliviscitur. *a* Iudicium igitur teipsum sibi ostendet.

a Aug.
tom. 8.
in Pl.
reo.
mibi
pag.
459.

Verum quidem est, examen illud arcanum in cuiusvis hominis morte non multis quæstionibus & responsis, non argumentis & defensionibus egebit, omnia liquida & aperti juris, omnia in syngraphis & perscriptionibus.

* In
schulds
brieffe.

* Iudicis accuratissime signata sunt. Iudicis vices Isaias agens: Ecce, inquit, scriptum est coram me, non tacebo, sed reddam & retribuam. *b* Tunc anima omnes actiones, dicta, cogitationes suas unico cernet intuitu, nec poterit eorum quidquam negare conscientia undique convicta. Ita pronuntiabitur sententia, totumque hoc Iudicium brevissimo tempore peragetur.

b If.
c. 85.
v. 6.

Memor esto itaque unde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac. Sin autem, venio tibi, & movebo candelabrum tuum de loco suo nisi pœnitentiam egeris. *c* Recordare, unde excideris è fastigio divinæ gratiæ, in tot fœda flagitia, in barathrum gehennæ. Vt scias: Non iudicabit te Christus secundum opinionem tuam, sed secundum veritatem suam. Ab humanis divina Iudicia sunt diversissima.

c Apoc.
c. 2.
v. 5.

CAPVT VI.

Quo loco, & quo tempore, arcanum, singulare iudicium sit futurum,

seu,

Quando, & ubi reddenda sit ratio.

Mercator mirabilis Diogenes Cynicus, Laërtio teste, Athenas venit, & loco mercium exposuit venalem sapientiam. Fuit ex urbis primatibus, qui vocato puero: I, puer agebat, & vide quantum Sapientiæ institor ille stolidus pro tribus sesteriis vendat. Fecit puer quod iussus. At Philosophus huic emptori pro ea pecunia, istud sapientiæ vendidit: *In omnibus respice finem.* Adeo placuit venale hoc dictum emptori, ut illud ingentibus litteris inscribi januis ac propylæis iussit.

Quod Siracides à Deo petere institit, hoc Deus à quolibet nostrum exigit: Festina tempus, & memento finis. *a* Memorare novissima tua, & *1* Ecclesiasticus discipulo suo præceptiones, ut is non immerito queri potuisset, ac dicere: Quis infinitam hanc præceptionum congeriem memoria comprehendat? Ergo, inquit præceptor, ut summam rem completar, documenta omnia conferam ad hoc compendium: In omnibus ope-

operibus tuis memorare novissima tua, seu brevius: Memento finis, & scito tot diebus, tot mensibus, tot annis neglecta non posse raptim ac subito farciri. Quod Chrysostomus dixit: Multorum dierum negligentia non potest una hora expleri. Etenim quando Christus ad suum te Tribunal citaverit, lictorem mittet validissimum & oppido robustum, cui resistere non possis. Nam, ut scias, *peremptorie* prorsus, ut Iurisperiti loquuntur, citaberis. Quo autem loco, quo tempore, quo die, qua hora, vel etiam quo anno ad Iudicium citandus sis, nulla scire potes sagacitate, aut industria. Sed hoc ipsum jam explicatius trademus.

§. 1. Tria possunt assignari tempora, quibus arcanum hoc Iudicium videatur posse peragi. Primum est, paullo ante mortem, cum animus etiamnum inhaeret corpori. Atqui certum est, statuta lege, & tempore hoc ordinario id fieri non posse. Nam dum animus inhabitat corpus, pro merita hominis & delicta ad ultimum deducta non sunt. Dum halitus superest, poenitentiae tempus est: nondum spes omnis abscissa est. Ergo ante mortem Iudicium non exercetur. De iis quæ lege fiunt extraordinaria, dicemus infra.

Alterum est tempus, quod brevi mortem consequitur. Ad testimonium

L
nium c
de Do
Christi
secund
se, Iudi
tot test
ipso fun
in temp
tuus è s
bus attr
Iudicio
posteru
major a
Ratio g
funebri
cantant
iterum
gens è
Dei Iud
liquebat
homine
dus ergo
multo r
xus, no
Aculi f
quæ, r
mhi. H
Correctu
vit: Iu
sum. To
auditore
hominis
nimum c
iple, si
sapit ma

nium citari potest notissimum illud de Doctore Parisiensi, qui anno Christiano millesimo octogesimo secundo, in æde publica Accusatum se, Iudicatum, & Damnatum coram tot testibus proclamavit. Nam cum ipso funeris die illud Iobi caneretur in templo: *Et tu responde mihi.* a Mor-^{a Iob.}
tuus è sandapila se attollens, omni-^{C. 13.}
bus attonitis proclamavit: Iusto Dei^{v. 22.}
Iudicio accusatus sum. Ergo in diem posterum exequiæ dilatae sunt. Hic major accursus hominum, & expectatio grandior. Omnia denuo ritu funebri peraguntur; verba solennia cantantur, *Et tu responde mihi.* Hic iterum defunctus se medium erigens è feretro, exclamavit. Iusto Dei Iudicio iudicatus sum. Nondum liquebat quid aternus Iudex hoc homine fieri decrevisset. Expectandus ergo & tertius dies. Iamque multo maximus fuit civium affluxus, non sine spe ac formidine spectaculi futuri. Ita instaurantur exequiæ, repetuntur illa: *Et tu responde mihi.* Hic denuo cadaver è capulo surrectum voce horribili succlamavit: Iusto Dei Iudicio damnatus sum. Tot ea res testes habuit quot auditores & spectatores. Hos dānati hominis clamores Bruno altius in animum demittens, cogitabat secum ipse, si sic vita hominum est, qui sapit mature sibi Iudicem delinere.

Ita

96 TRIBUNAL CHRISTI.

Ita cum aliis sex sociis secessit, aliam
vivendi rationem ingressurus, illud
Domini apud animum suum me-
morans: Tunc qui in Iudæa sunt, fu-
giant in montes. *a* Fugit ut ei soli se
probarer vivus, cui ut Iudici sisten-
dus esset defunctus. *b* His affinia re-
censent Leontius Cyprius, & Cyril-
lus Alexandrinus Præsul.

a Mart.
c 24.
v 16.
b Irenæ-
us de He-
ræsi-
bus.
c 1.
d 1.
e 1.
f 1.
g 1.
h 1.
i 1.
k 1.
l 1.
m 1.
n 1.
o 1.
p 1.
q 1.
r 1.
s 1.
t 1.
u 1.
v 1.
w 1.
x 1.
y 1.
z 1.

Enimvero Iudicium, de quo lo-
quimur, differri post mortem non
solet, quod quis forsitan ex iis quæ
narrata sunt, posse deduci credat.
Nec ulla differendi Iudicii causa
est. Nam Iudex non eget testibus,
non deliberatione, aut consultatio-
ne ulla. Ego sum Iudex & testis, di-
cit Dominus. *c*

c Hie-
ron.
c 29.
v 23.

Tertium ergo superest tempus,
quo singulare Iudicium exercetur,
& est ipsum Mortis momentum. Si-
quidem quamprimum anima cor-
pus deserit, sententiam Iudex pro-
nuntiat, ita quidem ut anima statim
sub illud mortis tempus, intelligat,
an beata sit æternum, an damnata.
Atque hoc Iudicis decretum spiri-
tus jam corpore liber melius capit,
quam reorum ullus acta sua infam-
ia, quæ populo publice prælegun-
tur. *d*

* Hie-
ron.
c 29.
v 23.

Ira Iudicium hoc arcanum tem-
pore brevissimo peragitur, eo scili-
cet, quod inter mortem, & alteram
eternamque vitam est medium. Hinc
caelestis

L
caelestis
guri &
omne
mentur
cinctu
rati ob
varietat
namqu
omnin
tientur
pote fie
id serv
nali ?
contrar
ipsum I
conscie
cum da
ejus Iu
nobis r
Iudex I
gum vel
nonnun
dionem
depingi
listima
E di
natorum
vehante
cruciar
rum, a
niant,
caelestib
dicantu
sæ ad
vel in i

LIBER I. CAP. VI. 97

cælestis Iudex adventum suum fulguri & furi comparat, jubetque in omnem horam, in omne imo momentum esse paratos, & stare in pro-cinctu. Neque huic temporis brevitati obstat discutiendarum rerum varietas & multitudo. In ultimo namque universali Iudicio omnium omnino mortalium causæ discuti-entur exactissime, id tamen tem-pore fiet non longo; a quanto magis id servabitur in hoc secreto Tribu-nali? Si quid rerum gestarum in contrarium afferatur, id non tam ipsum Iudicium, quam trepidantis conscientiae angustias, aut graves cum dæmonibus luctas, aut prævias ejus Iudicii ceremonias vel picturas nobis repræsentat. Vult nimirum Iudex hunc vitæ pavendum epilo-gum vel ipsis oculis ingerere. Hinc nonnunquam judicalem hanc ac-tionem in morituris velut in tabula depingit, spectatoribus, si velint, uti-lissima commonitione.

E dictis sequitur, animas dam-natorum, antequam ad inferos de-vehantur, jam pœnis Avernalis cruciari: Animas contra Beato-rum, antequam ad cælum perve-niant, jam Dei aspectu & delitiis cælestibus perfundi. Prius enim ju-dicantur, quam illæ ad Inferos, istæ ad cælum perducantur. Nam vel in ignem abripi, aut in para-

a Se-
bastr.
Barra-
dius
putat
dierna
in ma-
Iudi-
cio V-
niver-
sali
consti-
men-
dum.
Tom. 3
Con-
cord.
Iuang
mibi
p. 699.

98 TRIBVNAL CHRISTI.

disum deportari executio est Iudicii.

§. 2. Quod ad hujus Iudicii locum attinet, Theologi vocum concordia dicunt, istius Iudicii sedem illic esse, ubi quisque moritur. Ita omnino ubi corpus à morte sternitur, ibi à Iudice animus judicatur. Ita idem & mortis & Iudicii locus est. Cum enim Iudex non homo solum sed & Deus sit, ubique locorum præsens est, ubi mortuus cadit, ibi tribunal figit: in cubiculo, in via, in campo, terra, marique. Cum autem nemo sciat, ubi suum quisque pratorium sit reperturus, omnia ei loca videri possunt suspecta.

Quoniam vero mors ut plurimum in cubiculo, seu conclavi & in lecto nos invadit, ferit, confodit, traditque Iudici, utilissimum prorsus erit, si domi suæ, in suo quisque cubiculo, Tribunal sibi cogitatione fabricetur, seipsum sic exhortando: En hic meus in me Iudex sedebit, hic tutelaris Angelus, hic accusator diabolus stabit, hic ego jacens & prostratus sententiam irrevocabilem excipiam; hic Iudicabor, hic ego intelligam inter quos Aternitate tota victurus sim. Quocirca quotidie (sic statuo) Tribunal hoc mihi meæque causæ constructum studiosissime contemplanor, ne unquam Iudicii hujus memorem, in vitia deflectam, rationes

tionem
imp
bore
Ho
matu
cipu
dissi
caco
cogi
invid
dicta
clesia
dum
lens:
adole
Tribu
ambu
zu oc
pro h
Iudici
Hic
luberr
nam,
tum,
nullo
tum
scient
quæ i
liã, v
pinqu
va defi
illius
dium
lis cog
dicem

LIBER I. CAP. VI. 99

tiones meas implicem, ad Iudicem imparatus veniam, iniqua causa laborem.

Hoc demum est pie vivere, hæc mature prævidere. Tunc vero præcipue Iudicium hoc in animo validissime imprimere conducit, cum cacodæmon impuras ac libidinosas cogitationes suggerit, cum ira aut invidiæ faces admovet, cum ad vindictam stimulos subdit. Eo nos Ecclesiastes (quod sæpius inculcandum) non sine acerba ironia impellens: Lætare ergo juvenis, inquit, in adolescentia tua, & in bono sit cor tuum in diebus Iuventutis tuæ, & ambula in viis cordis tui, & in intuitu oculorum tuorum: & scito quod pro his omnibus adducet te Deus in Iudicium. ^a

a Eccl.

c. 11.

v. 9.

Hic Chrysostomus consilium subtilerrimum subjiçiens: Post cœnam, inquit, quando itis dormitum, quando estis decubaturi, & nullo præsentem multa quies & silentium, excita Iudicium tuæ conscientiæ, ab ipsa rationes exige & quæ interdum mala cepisti consilia, vel dolos construens, vel propinquum circumveniens, vel prava desideria suscipiens, ea cum in illius quietis tempore, in medium adduxeris, & improbis illis cogitationibus conscientiam iudicem dederis, eas fodica & dilania,

700 TRIBVNAL CHRISTI.

lania, & de eis pœnam sume, occide cogitationem quæ peccavit. Hæc fiant singulis diebus, nec prius dormieris, o homo, quam mente versaveris, quæ à te interdum perperam acta sunt: & die sequenti eris omnino tardior ad ea ipsa rursus aggredienda. Et quod facis in pecunia, nec finis ut duo dies prætereant, quin, cum famulo rationem inecas, ne confusionem inducat oblivio, hoc etiam fac in actionibus. Singulis diebus vesperi ab anima rationem exige, & cogitationem quæ peccavit, condemna eam, veluti in ligno suspende, & torque, & jube ne amplius ea aggrediatur. Ne tantum itaque bonum neglexerimus. Qui hoc enim hic Iudicium statuerit, acerbæ illic pœnas non dabit. a

aChrys.
tom. 1.
hom.
in ps. 4
pro-
pius
finem
mibi
p. 618.

Ita liquere censeo, quod arcani Iudicii tempus sit, & quis locus. Nunc porro videndum, an Christus has temporis ordinatissimas leges non subinde mutaverit, & quam ob causam.

§. 3. Beato Gregorio ex fide narrante Crisorius homo nobilis, & tam vitiorum, quam numorum dives, tã avaritiæ quam libidinis & arrogantia sordibus mersus, diu felix, diu sanus, demum morbo tentari cœpit, & ita sensim deduci ad extrema. Sub ultimam vitæ horulam vidit viros atterritimos, qui formidabili cœrona morientis

moti
latu
turi.
spice
fudar
xim
curre
ac lug
conve
men,
dit. S
groti
cati a
mas l
cere, n
lo cor
torque
cunq
illic.
stygiis
et tam
effugi
Dei: l
sus: C
ties vu
rum
sep
cogna
auxiliu
evocat
undiqu
cumfuf
clamav
ne, in
juvit, in

LIBER I. CAP. VI. 101

morientis lectulum sepiebant, evolu-
 laturam animam ad inferos abrep-
 turi. Hic miser expallescere, circum-
 spicere, contremiscere; totis artubus
 sudare, & filium suum nomine Ma-
 ximum alta voce inclamare: *Maxime
 curre.* Mox adest filius, qui turbatus
 ac lugens ceteram quoque familiam
 convocat. Præter moribundum ta-
 men, nemo Avernales Æthiopas vi-
 dit. Satis autem pallor & tremor æ-
 groti testabatur, qui hospites nō vo-
 cati advenissent. Nā æger ne teterri-
 mas larvas ex Orco cogeretur adspi-
 cere, modo huc, modo illuc in lectu-
 lo corpus volutabat; miserrime se
 torquens in omnem partem. Quo-
 cunque autem se vertisset Crisorius,
 illic oppositos cernebat ex antris
 stygiis leones: Quid faceret obsidio-
 ne tam arcta cinctus, quò moliretur
 effugium, cujus opem imploraret?
 Dei? Irascebatur tam graviter offen-
 sus. Conscientiæ? Adversabatur to-
 ties vulnerata. Cælitum aut Angelor-
 um? Non audiebant; non auditū
 sapius, & contempti. Familiæ ac
 cognatorum? Frustra. Serum est
 auxilium humanum, cum mors jam
 evocat ad Iudicium. Ita Crisorius
 undique & undique angustiis cir-
 cumfusus, quanta potuit voce suc-
 clamavit: Inducias vel usque ma-
 ne, inducias. Nemo audiit, nemo
 juvit, inducias concessit nemo. Nam

102. TRIBUNAL CHRISTI.

inter illas ipsas voces expiravit.

Hæc induciarum petitio, mi Cris-
fori non mala, sed nimis sera fuit.
Ante Iudicium paranda est iustitia.
Constat autem, inquit Gregorius,
quia pro nobis ista, non pro se vide-
rit, & ejus visio nobis proficiat, quos
adhuc divina patientia longanimi-
ter expectat. Nam illi tetros spiritus
ante mortem vidisse, & inducias
petiisse quid profuit, qui easdem
inducias quas petiit, non acce-

a Gre. pit. 4.

gor. l.

4. dial.

c. 38.

Iam enarrata venerabilis Beda
confirmans: Novi ego ipse fratrem,
ait, quem utinam non nōssem, cujus
& nomen si expediret, dicerem. Hic
in cœnobio nobili corruptis fuit
moribus. Eam ob rem à majoribus,
imo & à sociis strenue monebatur.
At ille quo cœperat pede progressus
ad frugem se non correxit. Tolerabatur
tamen, nam tanto melior erat
artificio, quanto moribus deterior.
Ebrietatis & vitia ebrietatem comi-
tari solita, ei familiaria fuerunt. Hinc
officinam suam fabrilem magis,
quam templum, quam preces,
& psalmos curabat. Vnde in eum
dici poterat tunc notum cœnobiis
verbum: Qui templum fugit, infer-
num querit. Correptus demum le-
tali morbo, extremæ linæ admotus
est. Angebat hominem non tam
mors, quam Iudicium & reddenda
ratio,

ratio,
fusis
tionis
barath
pham
juxta
sedem
dita q
gro pe
jam ex
tempu
meum
adverte
ni Sac
daver
bii loc
eo pre
O q
rientia
morre
tos. A
minen
tigit h
ciorū,
§. 4.
pius,
mo ju
tia feri
quia m
vina cu
damon
tandus
Dens p
ideo &
pidem

ratio, jamque fociis lectulo circum-
fusus æger mœstissimus, & despera-
tionis plenus: Video, aiebat, hians
barathrum; video in flammis Cai-
pham & ceteros Christi parricidas;
juxta hos proximam mihi paratam
sedem video. Cohorruerunt ad au-
dita qui aderant, & pœnitentiam æ-
gro persuadere laborarunt. At ille
jam exspes: Non est amplius, aiebat,
tempus mutandæ vitæ: Iudicium
meum jam esse completum anim-
adverto. Dixit & exhalavit, sine om-
ni Sacramentorum munimine. Ca-
daver hominis ad ultimum cœno-
bii locum abjectum est, nec ullæ pro
eo preces sunt fuscæ.

O quantum est, inquit Beda, mo-
rientium discrimen! Stephanus
mortem obiturus vidit calos aper-
tos. At homo ille infelix morte im-
minente vidit apertos Inferos. Con-
tingit hoc nuper in provincia Berni-
ciorū, & magna illico fama surrexit.

§. 4. Hæc talia Deus permisit sc̃-
pius, permittitq; fieri, non quod ho-
mo judicandus ante mortem sentē-
tia feriatur decretoria, sed ideo, vel
quia moribundus, dum valebat, di-
vina curæ non habebat, ita merito
dæmonibus, quos audiebat, exagi-
tandus varie permittitur, vel quia
Deus prævidet non emendandum,
ideo & deserit illum, ab illo jam
pridem desertus, vel certe in eo-

a Bed

lib. 5

Hist.

Angla

rum c.

15. to.

to.

204 TRIBUNAL CHRISTI.
zum sit gratiam, qui morituro ad-
sunt, ut cum talia legerint, audierint,
viderint, arcanum hoc Iudicium
tanto altius animo insculpant.

a Sunt
anni 36
circi-
ter, Adde quod ante annos non adeo
multos a nostris oculis spectatum
est. Vir doctus, noti ac magni nomi-
nis (nomen silemus studio) & ad
mundi leges examissim factus, plu-
rima scivit, viditq; experientia mul-
ta: atque si corpus spectes, procerus,
vegetus, decore aspectu, atate virili
florantissima, frequens in aulis, op-
timatibus charus, linguarum non
rudis, peritus Iuris, magnæ auctori-
tatis. Annos pauculos in conjugio e-
git, & ad extrema deductus est. Hic
se se Catholicum professus non omi-
sit ante Iudicium interrogare seip-
sum, & parare iustitiam, fecitq; quod
hominem Christianum eo tempore
decebat. Sed paullo antequam age-
ret animam, jacuit immotus, & sub-
ito diductos oculos levavit, perinde
si quis ei dixisset: Attende jam, quæ
tibi prælegentur.

In Imperii civitatibus moris est, ut
cum reus ad supplicium vinculus pro-
ducitur, prius sistatur in foro, ut ipse
met inter densam plebem audiat a-
cta sua recitari. Hic præco editum lo-
cum occupans, & silentiū indicens,
sic incipit: Qui præsens hic adstat,
Leonardus Mercurius, captus & li-
gatus, sexages majoris momenti

Eurea.

LIBER I. CAP. VI. 105

furta cōmisit. Quapropter sententia Curia, Sicca manu in patibulum attollatur, finiatq; vitam laqueo. * Hic reus plerumque auribus-arrectis stare, & attendere quid publice prælegatur. Non aliter ille, quem dixi, moribundus aliquantisper oculis hiantibus jacuit, velut acutissime auscultans, quid prælegeretur: dein oculos submittens sine ulla ulterius voce cœpit agere animam. Ita finiit. Quid ei prælectum sit, nostrum non est scire. Salvet unusquisque animam suam, a & ad audiendam sententiam, mature se comparet.

^a Hie-rem. c. 51. v.

Zacharias vates: Levavi, ait, oculos meos, & vidi; & ecce vir, & in manu ejus funiculus mensorum. ^b Levemus oculos & suspiciamus; en venit ^b Zach. c. 2. v. 1. vir, judex Orbis, dicta & facta, sed & ipsas cogitationes ad legis suæ lineam examinaturus. Nunc obsecro, vigilemus & quotidie rectissimam illam lineam omnibus actionibus nostris applicemus. Non satis est bene incipere, sed bene finire †. Nihil magis serium esse potest, quam de suo capite causam dicere.

* *Geistl. G. S. 1. 1. 1. Hic*

Stilla: Gegenwärtiger Leonard Kämpfer / gefangen und gebunden / hat 60. vnderschiedliche angriff inn grösserem Diebstal begangen. Soll derowegen nach Recht vnd Bruchtheil eines Ehrsamten Rathes / durch den Strang mit druckner Hand vom Leben zum Tode gerichtet werden.

† Es hilft nichts / was spannen / sonder wol atmen.

106 TRIBVNAL CHRISTI.

Hic Augustinus adest, & veteranum excutiens: Cum venerit Iudicii tempus, inquit, correctionis locus non erit, sed tantum damnationis: Et erit ibi poenitentia, sed infructuosa, quia sera. Hodie hortatur te, ne judicet te: & qui Iudex tuus futurus est, ipse est hodie advocatus tuus *a*.

a Aug.
in Pl.
51. mi.
hi p.
205.

Cum Syriae Rex Benadab infelicissime pugnasset, centum millibus suorum caesis, ipse vix vitam fuga servans latebras quaesivit. Ad quem famuli fugae socii: Ecce, inquit, audivimus quod Reges domus Israel clementes sint: ponamus itaque saccos in lumbis nostris, & funiculos in capitibus nostris, & egrediamur ad Regem Israel: forsitan salvabit animas nostras *b*. Quod suaserant, fecerunt. Consilium optimum, nobis etiam profuturum. Mature igitur stringamus lumbos saccis continentiae, induamus collum laqueis poenitentiae, & pro se quisque clamet: Vivat, oro te, anima mea. Miserebitur nostri, ne diffidamus, Rex Israel, & animas nostras in iudicio servabit. Qui mite cupid iudicium, ante iudicium sibi Iudicem devinciatur.

*b*3 Reg.
c. 20.
v. 31.

CAPITULUM VII.

*Qui in arcano hoc Iudicio fit Iudex;**seu,**Cui reddenda sit ratio.*

Non multis eget hæc quæstio. As-
serimus & proclamamus Orbi:
Dominus Iesus, humanæ gentis Ser-
uator Christus, hic unus & solus Iu-
dex est in omnes omnino homi-
nes. Eleganter olim cecinit Pruden-
tius:

*Hic testis, hic est arbiter,**Hic intuetur quicquid est,**Humana quod mens concipit.**Hunc nemo fallit Iudicem.*

Hunc ipsum Iudicem velut digito
monstrans Augustinus: Ille, inquit,
qui stetit ante Iudicem, ille qui ala-
pas accepit, ille qui flagellatus est, il-
le qui consputus est, ille qui spinis
coronatus est, ille qui colaphis cæsus
est, ille qui in ligno suspensus est, ille
cui pendenti in ligno insultatū est,
ille qui in cruce mortuus est, ille qui
lancea percussus est, ille qui sepul-
tus est, *a* ille ipse omnium hominū
Iudex est. In cuius manu anima om-
nis viventis & spiritus universæ car-
nis hominis. *b* Nihil in hoc dubii
aut controversiæ, quod sacris pagi-
nis jam confirmamus, & ad ea quæ
dubia

*a Aug.**rom. 8.**in Ps.**96. mihi**io.**p. 442.**b Iob.**c. 12.**v. 10.*

108 TRIBUNAL CHRISTI.
dubia videri possunt respondemus.

S. 1. Dominum Iesum reparato-
rem Orbis, vivorum ac mortuorum
omnium esse Iudicem sacra volumi-
na explicatissime testantur. Princeps
Apostolorum Petrus Cornelium
centurionem in urbe Cæsarea Chri-
stianis sacris imbuens, cum de Chri-
sto redivivo verba faceret : Ipse est,
inquit, qui constitutus est à Deo Iu-
dex vivorum & mortuorum. Huic o-
mnes Prophetæ testimonium perhi-
bent. ^a

^a Auctor

c. 10.

v. 42.

Athanasius suis verbis subsecutus:
Venturus est, inquit, Iudicare vivos
& mortuos: Ad cuius adventum om-
nes homines resurgere habent cum
corporibus suis, & reddituri sunt de
factis propriis rationem. ^b De eodem
hoc Iudice Matthæus: Cum, inquit,
venerit filius hominis in maiestate
sua, & omnes Angeli cum eo, tunc
sedebit super sedem maiestatis suæ:

^b Sym-
bolum
Atha-
nasii.

& congregabuntur ante eum omnes
gentes; & separabit eos ab invicem,
sicut pastor segregat oves ab hædis;
& statuet quidæ oves à dextris suis,
hædos autem à sinistris. ^c De eodem

^c Matt.

c. 24.

v. 31.

& seq.

^d Mar-

c. 13

v. 26.

de n & beati Lucæ verba sunt: Tunc
videbunt filium hominis venien-
tem cum potestate magna, & maje-
state. ^e

^e Luc.

c. 21.

v. 27.

De

LIBER I. CAP. VII. 109

De eodem hoc Iudice Paulus : Omnes nos, inquit, manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis prout gessit, sive bonum, sive malum. ^{a Res^{aa}Cor.} liquida prorsus & nimis quam certa. ^{c. 5. v. 10.} Verum hi testes de universali Orbis Iudicio loquuntur, in quo Christum Iudicem futurum asserunt. Sed num etiam Iudex est in singulari hoc Iudicio ? Est omnino hic idem ipsissimus Iudex. Dilucide Ioannes : Neque enim, inquit, Pater iudicat quemquam. Sed omne Iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem. ^{b Io^a.} Ita omne Iudicium tam universale ^{c. 5. v. 22.} quam singulare à Patre commissum est Filio. Filius tam potestatem quam scientiam iudicandi habet. Filio jus gladii commissum est. Nam ipse de sua potestate : Data, inquit, est mihi omnis potestas in cælo & in terra ^{c.} Idem affirmat Ioannes : ^{c. Matt. c. 28. v. 18.} Quia omnia dedit ei Pater in manus ^{d.} Et Patrem ipsum alloquens : ^{d Io^a.} Sicut, ait, dedisti ei potestatem omnis carnis ^{e.} Idem asserit Daniel : Dedit ei potestatem, & honorem, & regnum ^{f.} Ideo in vestimento & in femore ipsius scriptum : Rex Regum, & Dominus Dominantium. ^{g Apoc. c. 19. v. 16.} Potestas ergo Iudicandi Filio est tradita.

Nec scientia deest, nam omnes

tam

IIo TRIBVNAL CHRISTI.

tam hominum, quam Angelorum cogitationes inspicit Christus, videtur que non solum res creatas, sed eas etiam omnes quæ quoquo modo

Idque

sciētia

Vitio-

nis, ut

Theo-

logilo-

quun-

tur.

b. S.

Thom.

parte 3

q. 10.

a. 2.

con-

clusio-

ne.

c. 12.

v. 13.

creari aut esse possent a. Principis Theologi Thomæ Aquinatis verba sunt: Anima Christi omnia novit in Verbo proprie, quæ quocunque modo sunt, fuerunt, vel erunt b. Apud ipsum est sapientia & fortitudo; ipse habet consilium & intelligentiam c. Hanc infinitam Christi sapientiam ac scientiam Bernardus pulchre adumbrat his verbis: Non minus habuit sapientiæ, vel potius non minus fuit Sapientia Iesus conceptus, quam natus, parvus vel magnus. Sive ergo latens in utero, sive vagiens in præsepio, sive jam grandiusculus interrogans doctores in templo, sive jam perfecta ætatis docens in populo, æque profecto plenus fuit Spiritu sancto. At vero puer, quando volebat, & quibus volebat, sapiens apparebat, quando & quibus volebat, sapientior; quando & quibus volebat, sapientissimus, quamquam in se nunquam esset nisi sapientissimus d.

dBern.

hom. 2

Super

Missus

est.

circa

med.

mibi

pag. 22

Cum ergo Christus & potestatem & scientiam judicandi habeat, jus gladii, seu jurisdictionem in omnes homines judicandos jure meritissimo exercet. Sequitur omnino judi-

ciaria

ciaria
tur,
Chri
biis
spon
S.
tur
& pl
nabu
angel
ad x
angel
quib
vit
Prius
duere
quod
causa
re, l
re no
pore
Deus
dex.
Om
be cor
vinæ
ventu
gradu
Christe
sus ju
fo sang
anima
dii tun
tam cla

LIBER I. CAP. VII.

ciaria Christi potestas naturam humanam, in tali, ut scholæ loquuntur, hypostasi, a quatenus nimirum Christus, homo Deus est. Hic dubiis seu quæstiunculis aliquot respondendum.

S. 2. Quæstiuncula I. Quis igitur Iudex fuit ante mille sexcentos & plures annos, quis ab Orbis incubulis? Ille ipse qui in apostatas angelos sententiam tulit, eosque ad æternos rogos damnavit, qui & angelis perseverantibus jus dixit, quibus cælestem gloriam adjudicavit Deus Optimus Maximus. Priusquam filius Dei hominem in-
 duceret, Christus non fuit, & quod sequitur, iudicio præsidere, causas definire, sententiam dicere, supplicia vel præmia decernere non potuit. Factus est in tempore homo, qui ab æterno erat Deus, à quo constitutus est Iudex.

Omnes quidem quotquot ab Orbe condito Dei amici, & gratiæ divinæ compotes fuerunt, ob Christi venturi promerita, in eo dignitatis gradu collocati sunt, non tamen à Christo iudicati sunt. Nam Christus iudicarium hoc sceptrum fuso sanguine, toleratis cruciatibus, anima data promeruit. Ita jus gladii tunc exercere cœpit, cum vitam clausit. Moriendo factus est

Iudex

112 TRIBUNAL CHRISTI.

Iudex tam vivorum quam mortuorum.

Quocirca non ii solum qui jam post Christi mortem recipiuntur cœlo, sed & ii omnes qui in lege prisca recepti sunt Abrahamæ sinu, Servatori Christo id totum in acceptis referant. Sic in Hebræa curia vociferatur Petrus : Non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen

2A&or
c.4.v.
11.&
12.

est in quo oporteat nos salvos fieri. **Quæstiuncula H.** Num Christus descendat è cœlo ad hoc Iudicium, an vero judicandi homines evehantur in cælum ? Neutrum necessarium. Nam Iudex non homo solum, sed & Deus est, qui nusquam locorum non præsens est. Non nescio Augustinum dicere : Cum anima separatur à corpore, veniunt Angeli ut perducant illam ad Tribunal Iudicii *b.*

b Aug.
lib. de
Vani-
tate
seculi
cap. 2.
Inno-
cētius
Ter-
tius
Ponti-
fex
crea-
tus
Anno
1193.
l. 2. de
contē-
ptu
Mundi
c. 43
scilicet.

Ajo hominem judicandum non potius deduci ab Angelis ad Tribunal, quam sisti Iudici : lata vero sententia, tum vero ab Angelis anima è loco iudicii evehitur ad cælum, vel à diabolis abripitur in tartarum : Atque hoc voluisse Augustinum, & si qui alii similiter locuti, satis compertum est.

Quæstiuncula III. Num animæ suum Iudicem videant audiantque ? Diversæ hic opiniones. Innocentius existimat sub arcani Iudicii tempus hominibus tam probis quam

im-

im-
spect-
ba-
nus q-
diatu-
in cr-
ad c-
esse
sua c-
dicin-
queu-
Q
Chri-
ejus a-
mini-
tation-
bis A-
ven-
id est
paret-
stus i-
stus d-
eum
dum
jus. b
Op-
extol-
non s-
cum c-
terror-
Nos
ab un-
videri
Videri
quos a-

improbis Christum crucifixum as-
pectabilem obversari. Auctoris ver-
ba sunt hæc : Videt etiam tam bo-
nus quam malus , antequam egre-
diatur anima de corpore , Christum
in cruce positum. Malus videt sibi
ad confusionem ut erubescat se non
esse redemptum sanguine Christi,
sua culpa exigente. Vnde de malis
dicitur in Euangelio. Videbunt in
quem transfixerunt. 4

Quod intelligitur de adventu Christi ad Iudicium, & de adventu ejus ad diem mortis cujuslibet hominis. Bonus vero videt ad exultationem. Et hoc habemus ex verbis Apostoli, qui ait: Usque in adventum Domini nostri Iesu Christi, id est, ad diem mortis, quando apparet tam bonis quam malis Christus in cruce positus, & ipse Christus de Ioanne Evangelista ait: Sic eum volo manere donec veniam, dum scilicet veniam ad obitum ejus. 6.

Opinio pia, & qua non videatur
extoto refellenda, cum incredibile
non sit, à multis in obitu Christum
cum cruce conspici, aut solatio, aut
terrori.

Nos cum Theologis arbitramur,
ab uniuscujusque hominis anima
videri Christum Iudicem, & audiri.
Videri quidem non corporis oculis,
quos anima non habet, sed Intelle-

H. Aug.

ET TRIBUNAL CHRISTI.

a Ha
 eamem
 visio
 vera
 est,
 non
 imagi-
 naria.
 b Co.
 nelius
 de La-
 pide in
 c. 12.
 Zacha-
 riae, sic
 loqui-
 tur:
 Chri-
 stus de
 cae os
 non
 descen-
 dit,
 sed per
 mentra-
 tem lo-
 cutus
 nem
 manes
 in caelo
 empy-
 reo lo-
 quitur
 animae
 mi-
 granti
 e cor-
 pore in
 terra
 reve-
 lans ei
 sua fa-
 cta, di-
 ctans
 que
 senti-
 tiam
 vitae
 vel
 morte.
 eter-
 nae.

Aus 4. Audiri autem eo modo quo
 videtur. Nec obstat Christum in ca-
 lo existere, & ibi esse animam ubi
 collapsum eius tugurium corpus est.
 Nam uti spiritualis auditio praesen-
 tiam loquentis non exigit, ita nec
 talis visio, eum coram adesse vult,
 qui videndus est. Quemadmodum
 ea quae terra profundissime abdit,
 quaque caelum ab oculis remotissi-
 ma tegit animo contemplamur, ita
 Spiritus corpore liber à se distantia
 cernit, auditque. Sic anima suum
 Iudicem videt, & sententiam in se
 prolatam percipit. At vero ante mor-
 tem Christi Domini animarum nul-
 la Deum Iudicem videre potuit b.

Sed quæras etiamnum, qua for-
 ma Christus Iudex se spectandum
 præbet? Censent Theologi, Chri-
 stum Iudicem ad uno quoque spe-
 ctari ea omnino forma quam Disci-
 pulis exhibuit cum in caelum ascen-
 dit, quam in caelo retinet, quamque
 etiam supremo Mundi die, cum de
 caelo ad iudicia exercenda descen-
 det toti humanæ genti spectandam
 dabit. Hanc vero formam potesta-
 te, gloria, maiestate ultra quam dici
 potest, conspicuam esse censendum
 est.

§. 3. Talis est ergo Iudex Domi-
 nus Iesus, qualem Siracides deside-
 rans: Noli, aiebat, querere fieri Iu-
 dex, nisi valeas virtute irrumpere ini-

I
 iniqui
 ciem
 qui
 tentiss
 pertim
 tes ex
 Hic ill
 endus
 iram a
 & una
 dam v
 mere
 habet
 nam. l
 Hic
 mendu
 incorru
 ingeni
 morte
 rumpe
 cum se
 rum po
 quatis
 lut m
 quam
 se desti
 O d
 rumpe
 mortisc
 quam p
 bet mu
 implep
 auro, s
 ipsemet
 cari; n

LIBER I. CAP. VII. 113

iniquitates, ne forte extimescas faciem potentis *a.* Hic ille Iudex est ^{a Eccl. c. 7. v. 6.} qui regum & Imperatorum, qui potentissimorum iratos vultus non pertimescit, qui omnium iniquitates exactissima iustitia perumpit. Hic ille omnibus mortalibus metuendus arbiter, qui seipsum suamque iram æquissimam velut depingens, & una familiarissime monens: Ostendam vobis, inquit, quem timeatis: timeate eum qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis hunc timeate *b.* ^{b Luc. c. 12. v. 50.}

Hic ille Iudex est ab omnibus timendus, iudex plane inadulabilis, & incorruptissimus. Amor vitæ tam ingeniosus & callidus est, ut jam mortem pæne ipsam didicerit corrumpere. Nam homines opulenti, cum se vicinos morti sentiunt, aurum potabile ac sorbitiunculas è liquatis margaritis hauriunt, hoc velut munere deliniunt mortem, quam aliquanto saltem tempore à se destinant.

O divites mortem fortassis corrumpere potestis; sit ita. At vitæ mortisq; Iudicem corrumpere nunquam poteritis. Manus ille non habet muneribus, sed eleemosynis implendas. Cælum non vendit auro, sed virtutibus. Permisit sese ipsemet vendi, cum venisset iudicari; non permittet se emi, cum

115 TRIBVNAL CHRISTI.

venerit iudicare. Permisit sibi ferro configi manus, cum penderet veluti reus latronum medius, idque ne ad supplicium raperentur rei; at non permittet sibi manus illini auro, cum aderit iudex puniturus reos. Hunc ergo timete.

Plurima Deus ab omni ævo per Angelos velut vicarios egit, & etiamnum agit. Per Angelos solatur & erigit, tuetur & protegit; per Angelos ducit & reducit, vindicat & punit; per Angelos medetur & sanat, instruit & voluntatem suam explicat; Per Angelos pugnat, & totos fundit exercitus; per Angelos in orbe plurima gubernat, non tamen quemquam iudicat per Angelos.

Potuisset equidem Deus cui voluisset Angelorum hoc muneris demandare, ut is in defunctos sententiam proferret, & vel præmia sempiterna, vel supplicia denuntiaret. Verum hanc potestatem Deus soli Filio reservavit. In plurimis vices & personam Dei sustineant Angeli, jus gladii, officium iudicandi eis non convenit, nam & ipsi arcanum hoc iudicium subierunt

Tibi soli, Domine Iesu, arbitrium vitæ necisque in omnes homines à Patre assignatum, tibi datus est Gladius. Quem eo etiam nomine meruisti, quia & ipse ut reus sub iudice sit-

ce sit
fimo
piet
tha a
cum
nus
tit f
qui
niet
lis p
quen
tem
Er
cand
ne,
judic
& qu
fuit.
mus
tem
re, c
homi
cium
quia
& sol
judic
Rex
di, ai
nis ca
judici
Mem
saule
sares,
tem ju
gelos,

ce sit-

LIBER I. CAP. VII. 117

ce steristi, sed innocens sub iniquis-
simo, a quo sententiam mortis acce-
pisti, è pratorio raptatus in Golgo-
tha ad supplicium in crucem. Hæc se-
cum suaviter expendens Augusti-
nus: Sedebit iudex, inquit, qui ste-
rit sub Iudice. Damnabit veros reos,
qui factus est falsus reus. Ipse ve-
niet, forma illa veniet. *a* Sic Aposto-
lis pradicunt Angeli: Sic veniet,
quemadmodum vidistis eum eun-
tem in calum. *b*

Ergo homines ab homine judi-
candi sunt, & quidem ab eo homi-
ne, qui ob humilitatem nimiam &
judicari & condemnari se passus est,
& quidem pro iis quos iudicaturus
fuit. Quod clare significat charissi-
mus huic iudici discipulus. Potesta-
tem dedit ei, etiam iudicium face-
re, quia filius hominis est: *c* quia
hominem induit, quia Pilati iudi-
cium accepit, quia sanguinem fudit,
quia mortem subiit. Huic igitur uni
& soli, & Angelorum nulli, potestas
judicandi congruit. Quod Hebraus
Rex David sedulo meditatus: Exau-
di, ait, orationem meam: ad te om-
nis caro veniet. *d* Misericordiam &
iudicium cantabo tibi, Domine.
Memor fui iudiciorum tuorum a
sæculo, Domine. *f* Tu Reges & Cr-
sares, Tu omnem humanam gen-
tem iudicas, Tu ipsos iudicasti An-
gelos, *g* Cura est de omnibus, ut

TRIBUNAL CHRISTI.

ostendas quoniam non iniuste iudicas iudicium *a*. Ad te veniet omnis caro.

a Sa-
pient.
c. 12.
v. 13.

Eam ob causam par est modis omnibus, ut in Christum Dominum Iudicem nostrum devotione, quanta possumus, feramur maxima. Quisquis es ne causa cadas (res capitis est) mature tibi Iudicem concilia. Hic quæso, liceat paullo apertius ac liberius loqui.

Subinde novas nescio quas atque peregrinas sanctitates sequimur, religiones * exoticas aut excogitamus ipsi, aut ab aliis excogitatas velut ingeniosam pietatem arripimus, & multum nos credimus promovisse cum diversa facimus ab aliis. Dum his inhaeremus, Christum patientem; Christum crucifixum non sine injuria transimus. O Christiane nominis tui memineris, & à quo illud traxeris, considera.

* Gel.
same
Quis
dach,
Deu.

Augustinus non sine acrimonia nos commonens: Quid prodest nomen, inquit, ubi res non est? Quam multi vocantur Medici, qui curare non norunt? Quam multi vocantur Vigiles, qui tota nocte dormiunt? Sic multi vocantur Christiani & in rebus non inveniuntur, quia hoc quod vocantur non sunt: id est in vita, in moribus, in Fide, in Spe, in Charitate *b*. Quomodo ergo te gloriaris esse Christianum? Nomen habes, &

b Aug.
rom. 9.
20 e-
pist. 1.
Ioan.
13. 4.
c. 3.
Ibid.
1. act. 5.
hoc.

facta

LIBER I. CAP. VII. 119

facta non habes. Qui Christum non habet in se, Christianus non potest dici. *a.* Christus sit origo, & radix, & caput Christiani *b.* Ad hanc originem, ad istam radicem, ad hoc caput omnis nostra se convertat devotio. Quod Romani veteres in supplicibus libellis ad suos Cæsares subscripserunt; id nos erga Christum jure meritissimo usurpemus: Numini Majestatique Tuæ devotissimi: Tibi Christe, Tibi Domine Iesu vivimus, Tibi morimur, Tibi facimus omnia.

§. 4. Hæc eo spectant, ut Christum tanquam hominem ac nostrum jam fratrem, nostrum olim Iudicem assidue prosequamur singularissimo affectu. Cujus rei principium ac fundamentum est, hunc ipsum hominem Virginis filium in animo, cogitatione depingere. Arbitrarium vero est cujusvis affectui, vel Christum in gramineis cunis infantulum, aut novennem puerulum, aut duodecennem adolescentulum inter Hebræos doctores medium, aut etiam juvenem sedecim, vel septemdecim, aut plurium annorum cum domi fabrilis opus tractaret, & defuncto jam Iosepho tam sibi quam matri victum manu pararet, menti insculpere. Fortasse Christus placet adultior? Ergo virili ætate, aut in solitudine jejunantem, aut jam

120 TRIBVNAL CHRISTI.

concionantem, & modo turbas, modo Apostolos docentem, & miracula patrantem, jam terra marique peregrinantem, jam in viis, in montibus, in Synagogis nostri causa sudantem, jam etiam solum orantem, in animo imprimere conducat. An forte magis pietatem inflammabit Christus patiens? Ergo vel cum Apostolis cenantem, aut inter olivas precantem, & sanguine manantem, aut ante judices stantem: aut vinctum ad columnam, & flagellis cæsum, aut spinis redimitum, aut in purpura è sublimi populo monstratum, aut suis vestibus indutum, & lignea mole gravatum, aut ante crucis ascensum in saxo residentem, myrrha & felle refocillatum, aut jam spoliatum vestibus, vulneribus & sanguine amictum, & in cruce sublatum, aut etiam de cruce in matris sinu collocatum, aut jam in tumultu compositum ante oculos proponere iuvabit. An vero plus afficit Christus jam immortalis? Ergo Dominus jam redivivus prout vel matri, vel Apostolis, vel matronis piis, vel discipulis aliis se videndum præbuit, vel ea forma qua ex Oliveto in calum ascendit, aut qua in calo dominantium dominus beatos omnes reficit, aut illa certe quam venturus iudex toti humano generi exhibebit, animo concipiendus.

Hoc

LIBER I. CAP. VII. 121

Hoc ago, in quacunq[ue] ætate aut actione Christus Christiano magis placeat, in ea illum quilibet in suo sibi animo quam potest accuratissime cogitatione depingat, seu infantem, seu puerum, seu adolescentem, seu virum; sive docentem, sive orantem, sive patientem aut morientem, sentiat sibi magis ad virtutem esse incitamento. Atque hunc Christum dicta ratione sibi præsentem assidua veneratione, quotidianis colloquiis, communicatis consiliis, crebris suspiriis, ignitis precibus, optimis affectibus sibi magis magisque in dies devinciat; nil rerum incipiat, quin id cum Christo suo perficiat; illudque statim suavissimæ hujus familiaritatis initio quam altissime animo insculpat: Hic est meus non solum frater, ut ipse sese nominat, sed & ludex. Adhuc modicum aliquantulumque, & ego ante hunc ipsum Iudicem stabo reus de omni mea vita rationem redditurus. Nunc igitur agam, & industria utar, eumque mihi, dum licet, molliam, & conciliabo, iis præsertim obsequiis quæ illi sci-vero fore gratissima.

Hoc est esse Christianum, hoc est Christum induere (quod Apostolus monet) quæ Christi sunt, sapere. a Aug. in pl. 102. mibi pag. 473. Sæpe Christus est, inquit Augustinus, Christum ergo cogita. & In eam rem multum juverit hunc suum Do-

122 TRIBUNAL CHRISTI.
minum ac Iudicem oratione quam
fidentissima simul & submississima
in hunc fere modum alloqui:

Domine Iesu, en habes fatentem
reum. Peccavi. Tuis nunc pedibus
advolvor, tuo conspectu indignus,
nec dignus quem terra ferat. Non
possum conqueri, quod mihi minc-
ris inferos; ego mea me sententia
damno: Conscientia non finit ne-
gare delicta.

Sed parce victo & supplici reo,
commisam culpam & meritam pœ-
nam fatenti, Parce Iudex iustissime:
bis vicit, qui pepercit. Si iustitiam
audis, perii; si misericordiam ma-
gnam nimis, sperare cogor.

Ecquis desperet, qui tua vincula,
columnam, flagella, spinas, crucem,
cruentos clavos, felleum acetum, di-
ram lanceam intuetur?

Nulla in me sunt merita: pro iis
tua tibi tot verbera, tot opprobria,
tot vulnera, tot tormenta offero.
Cum Magdalena ingemisco, & tun-
do pectus cum Publicano. Ne repel-
le ad tuos pedes prostratum.

Permitte Domine Iesu, ut mea la-
crimæ misceantur tuo sanguini, &
misereberis. Exue personam Iudi-
cis, & indue Patris: Iudicem horreo,
crucifixum amplector.

Peccavi fateor, peccata grandia,
peccata innumera: idcirco flagellari
& puniri non recuso. Flagella me,
pater

pater amantissime, & puni me, modo non punias æternum.

§. 5. Mentionem supra fecimus
Asclepii Philosophi de arcano hoc
judicio mirissima differentis. Ejus
etiam ad Deum preces visum est ad-
jungere, quas conceptissimis his ver-
bis protulit :

Gratias tibi agimus , summe & exuperantissime. Tua enim gratia tantum sumus cognitionis tuæ lumen consecuti. Nomen sanctum, & honorandum nomen unum , quo solus Deus est benedicendus religione paterna , quoniam omnibus paternam pietatem , & religionem , & amorem , & quæcunque est dulcior efficacia , præbere dignaris , & donas nos sensu , ratione , & intelligentia. Sensu ut te cognoscamus : Ratione , ut te suspicionibus indagemus : Intelligentia , ut te cognitione cognoscentes gratulemur , ac numine salvati tuo gaudeamus , quod nos in corporibus sitos , æternitate dignatus fueris consecrare. Hæc est enim sola humana gratulatio , cognitio majestatis tuæ. *a* Cognovimus te lumen maximum solo intellectu sensibili. Intelleximus te , ô vitæ vera via , ô natorum omnium fecunda generatio , cognovimus te totius naturæ tuo conceptu plenissime , cognovimus te æterna perfectione.

veratio. In omni enim ista oratione adorantes bonum bonitatis tuæ, hoc tantum deprecamur, ut nos velis servare perseverantes in amore cognitionis tuæ, & nunquam ab hoc ge-

^a Apud nere vitæ separari. ^a

Ma-
dau-
rē-
sem
Phi-
lo-
sophū,
qui in-
terpres
horū,
in edi-
tione
quam
supra
dixi-
mus,
mibi
pag.
191. &
192.

Quis non obstupeſcat hæc à cala-
mo hominis non dicam idololatræ,
certe non Iudæi, non Christiani ſcri-
pta. Inter cetera illud ſingulariter
obſervandum: *Hæc eſt enim*, inquit,
*ſola humana gratulatio, cognitio majeſta-
tis tuæ.* Dictum cæleſte, divinum. Ne-
que aliter locutus Hieremias Pro-
pheta. Non gloriatur, inquit, ſapiens
in ſapientia ſua, & non gloriatur for-
tis in fortitudine ſua, & non glorie-
tur dives in divitiis ſuis: Sed in hoc
gloriatur qui gloriatur, ſcire & noſſe
me, quia ego ſū Dominus, qui facio

b Hie-
rem.
c. 9.
v. 24.

miſericordiam & iudicium. ^b Cum
judicat & damnat, juſtitiam; cum ab-
ſolvit & in calum evocat, miſericor-
diam poſſimum exercet. Et iſtud
vere jam una eſt noſtra gratulatio,
divinæ ac judiciariæ Majeſtatis co-
gnitio; ſumma Chriſtiani felicitas,
poſſe digito in Crucifixo intento
dicere: Hic erit meus iudex, hic mi-
hi nunc ambiendus eſt, hic ipſe Do-
minus abſolutiſſimum humilitatis,
manſuetudinis, æquitatis exemplar
ſententiam in me mortuum dicet.

Hunc igitur, ô Chriſtiani, noſtrum
iudicem mature nobis conciliemus.

Ad

LI
Ad ill
vel od
cuniat
nocen

Non
Au
creat

Am

Iud

Qui

2

E Sto
Evo
pleru
finem
comm
Cato
me p
com n
marit
uno n
Ita
vicinu
ſum n
gener
Caſar

LIBER I. CAP. VIII. 125
Ad illius Tribunal nullus est gratia
vel odio, nullus eloquentia vel pe-
cunia locus. Sola hic triumphat in-
nocentia.

Non judicari vix? te ipsum judica.

*Aut certe hunc judicem præ rebus
creatis omnibus ama;*

*Aman de amante judicans non judi-
cat.*

*Judicio amantis nil quidquam indul-
gentius.*

C A P V T VIII.

*Quis in hoc judicio sit reus, qui ac-
cusator, & cujusmodi senten-
tia promuntiari soleat?*

Sen.

Quis hic rationem reddere cogatur?

Est canilena, quæ unica constat
voce, Pœnitet. Hanc cantilenam
plerumque non ad initium, sed ad
finem actionis prævæ, aut fatuitatis
commisæ canimus. Ita Romanus
Cato jam moriturus cecinit, Trium
me pœnitet: Quod arcanum alteri
com miseri, quod iter pedestre in
maritimum commutavi, quod die
uno nil ferii egerim:

Ita Constantius Imperator morti
vicinus, triplex aiebat, à se commis-
sum malum, cujus pœniteret: Quod
generum necasset, quod Iulianum
Cæsarem creasset, quod religionem
novam

126 TRIBUNAL CHRISTI.
novam non repudiasset. Hoc est sera
poenitentia in fundo. Senserat Con-
stantius se proximum ire divino tri-
bunali, iudicem esse in propinquo,
sententiam paullo post pronuntian-
dam. Hinc illæ voces, Poenitet, Poe-
nitet, Poenitet.

Quis in arcano singulari hoc judi-
cio sit Iudex, capite superiori dixi-
mus. Nunc porro addendum, quis
hic reus, quis accusator, & cuiusmo-
di sententia pronuntiari soleat.

S. r. Reus in hoc iudicio, Animus
est hominis jam defuncti, sed solus
& pavidus, ut qui jam primum è col-
lapsa domo evaserit. Corpus animi
domicilium mortis ariete quassa-
tum corruit, effugit spiritus, nec al-
liud quidquam secum, quam suas
vestes, hoc est, actiones suas extulit.
Exanime corpus cognati etiamnum
& amici circumstant, quorum nemi-
ni ad arcanum hoc Iudicium sequi,
aut comitari permissum. Anima re-
gis etiam potentissimi æquè sola si-
stetur Iudici Christo, atque rustici
aut pauperrimi mendici. Famulo-
rum, opum, dignitatum, & quorum-
cunque aliorum conitatus in hanc
curiam non admittitur; ante fores
excluditur. Opera eorum sequuntur
illos *a*. Hæc in ipsum Iudicis concla-
ve admittuntur.

a Apoc.
c. 13.
v. 13.

Et hinc liquet quam fatua sollici-
tudine favorem illorum ambiamus,
qui

LI
qui o
cessi
hic c
Et lic
quan
tame
sti ev
Lync
donu
delat
tur in
educ
sa p
At i
medi
men
ex iis
At ul
fed e
erat d
scient
ria vi
No
me tri
ta nob
nostr
mur.
rei sta
defici
autem
pravic
viter, h
Plus
cultrat
unciu

LIBER I. CAP. VIII. 127

qui omnes sub extremam hanc necessitatem nos deferunt. Capitalem hic causam quilibet perorat solus: Et licet annis plurimis meditetur, quam optime pro se dicat, plerumque; tamen idē illi evenit, quod Lyncesti evenisse tradit Romanus scriptor. Lyncestes apud Alexandrum Macedonum Regem à duobus indicibus delatus tertium annum custodiebatur in vinculis. Demum ē custodia eductus, si quid haberet suæ causæ profuturum, jussus est dicere. At ille quamquam toto triennio meditatus erat defensionem, tamen hæsitans & trepidus, pauca ex iis, quæ composuerat, protulit. At ultimum non memoria solum, sed etiam mens eum destituit. Nulli erat dubium, quin trepidatio conscientie indicium esset, non memoria vitium. *a*

Non tres solum anni, sed sapissim^a ^{Q.} me triginta, sexaginta, octoginta, tot^a ^{Curr.} ta nobis vita permittitur, ut causæ ^{l. 7.} nostræ defensionem exacte meditemur. Tandem ē custodia educti, cum rei stamus & soli, non memoria nos deficit, sed conscientia prodit. Quam autem patiorū sollicitudo hæc satis prævidet? Omnia alia curamus graviter, hic dormimus.

Plurimi hoc unum satagunt, ut facultates & pecunias suas vel ad teruncium examinent, examinatas dispo-

128 TRIBUNAL CHRISTI.
disponant, dispositas his illis assignent: Ne lites, ajunt, meum obitum sequantur rebus male compositis, ideo mature notarium & testes voco, testamentum condo.

Optime diligentiam hanc & providentiam laudamus; & id recte fieri censemus. Sed illud prorsus fatuum est, hæredes decernere, numos dividere, domestica omnia sollicitè constituere, & conscientiam vix obiter inspicere, dicendam causam raro cogitare, animam è noxarum vinculis non educere. Ita multi quibus opulentius est officium, omnem movent lapidem, ut filios, aut alios suorum ad id extollant. Neque hoc damnamus, modo non inhabiles & ineptos velint evehi. Quæ autem pro animo curæ vigilant? quæ animi est hæreditas? quantum pro spiritu laboratur? quæ meditatio suscipitur ad capitalis causæ defensionem? Pleraque omnia chari corpori fiunt, huic feritur, huic occiditur, huic metitur. Liceat dicere: Hæc est sapientia carnis, sed fatuitas spiritus; hæc hominis providentia, sed negligentia est Christiani. Vere, quod Hieremias vates queritur, desolatione desolata est omnis terra: quia nullus est qui recogitet corde. 4 Iudicium hoc capitale, formidinis plenum, heu quam pauci satis ponderant.

a Hierem.
c. 13.
v. 11.

Habe-

Habemus ergo Iudicem, & reum:
quis adversarius & accusator rei,
quis advocatus & defensor.

§. 2. Hic adesse censendi tam Angelus tutelarior, quam diabolus defuncti hominis adversarius. Angelus tutelam hominis quam à primo illius ortu suscepit ad ultimum usque halitum non deponit pervigil, fidelissimus eustos. Sed illud lacrimabile, si Angelus locum mutare, & adversario dextram cedere, & animam tot annis à se defensam, demum cæcodaemoni tradere cogatur. Quid luctuosius, quam si diabolus stet à dextris ejus, & cum judicatur, exeat condemnatus? *a*

Quod si Angelo monitori non asper, monitis ejus obedierit defunctus, dextra stabit Angelus, & sententia jam dicta clientem suum evehet in sublime, æternitatis felicissimæ possessorem. Sin Angelo refractarius adversarii votis amicas applicuerit aures, in thermas flammæ rapietur æternæ noctis inquilinus.

Nunc igitur vigilantissime cuius attendendum, quo aures, quo oculos, quo animum declinet, Angelo an diabolo suadenti & trahenti pareat: Cum hoc aut illo judicatus ibit. Hoc certum: Anima in hoc iudicio constituta tam distincte ac clare cernet, quidquid recte aut perperam

a Pf.
108. v.
6. & 7.

I. gessit.

130 TRIBUNAL CHRISTI.
 gessit, perinde si tutelaris genius omnes illius sanctas actiones grandi charta comprehensas, unico aspectu præbeat legendas. Cacodæmon autem totam vitiorum seriem uno pariter volumine descriptam ingerat. Ita prorsus minima, maxima, recta, prava, dicta, facta, cogitationes latentissimas velut unicam vitæ suæ picturam anima non sine pudore ac horrore intuebitur: nec eorum quidquam negare volet aut poterit, convicta jam conscientia. Nec opus hic testibus, non vadimonio, non legibus, non ullis legum explicationib⁹. Nulla hic comperendinatio*, nulla revisio aut recensio, nulla replicatio vel defensio, appellatio aut procuratio nulla permittitur. Vetus Iurisconsultorum regula est: In criminibus notoriis non admittitur appellatio. Hic multo id verissimum: Causa liquidissima, crimina longe notissima erunt: Hic Iudex sapientissimus, iustissimus, potentissimus est, non doceri, non decipi, non circumveniri, non falli, non flecti, non trahi, non moliri potest, nec ab eo ad ullum alium provocare licitum.

Iam tacet, dissimulat, connivet mitissimus hic Iudex. Interim minatur tacitus: Cum accepero tempus, ego iusti-

* Kein Aufzug/ kein verweilung/ kein
 öftters überlesen/ &c.

I
 justit
 dus
 qui m
 re jun
 cium
 dicab
 guer
 ra. Ve
 tam
 pero
 Quid
 ipsas
 Venie
 cii
 quam
 bona,
 doqui
 verbis
 cabit
 stitiz
 pus ad
 probri
 multav
 miseri
 centie
 Quid
 nex m
 tis no
 tot an
 dum.
 nunc
 hac. &
 redde
 Vt ar
 tanto

LIBER I. CAP. VIII. 137

justitias iudicabo ^a. Quod Bernar-^a Pf.
 dus explicans: Veniet, inquit, veniet, ^{74.}
 qui male iudicata, rejudicabit: illiciti-
 re jurata confutabit: qui faciet iudi-
 cium injuriam patientibus: qui ju-
 dicabit in justitia pauperes, & at-
 guet in aequitate pro mansuetis ter-
 ra. Veniet pro certo, qui per Prophe-
 tam minatur in psalmo: Cum acce-
 pero tempus, ego justitias iudicabo.
 Quid faciet de injustis judiciis, qui
 ipsas quoque justitias iudicabit?
 Veniet, inquam, veniet dies iudi-
 cii, ubi plus valebunt pura corda
 quam astuta verba: & conscientia
 bona, quam marsupia plena: quan-
 doquidem Iudex ille nec falletur
 verbis, nec flectetur donis ^b. Iudi-^b Bern.
 cabit justitias, non solum noxas Iu-^{epist.}
 stitiae adversas. Tunc ergo cum tem-^{omni}
 pus acceperit, jure meritissimo ex-^{prima,}
 probrare reo poterit. Nonne dissi-^{quasi}
 mulavi, nonne silui, nonne monui?
 misericordiam & gratiam nonne
 centies, millies, saepiusque obtuli?
 Quid est quod ultra debui facere vi-
 near meae, & non feci ei? Ninivi-^c Hai.
 tis non nisi quadriaginta dies, tibi ^{c. 5.}
 tot annos concessi ad resipiscen-^{v. 4.}
 dum. Misericordiae tempus abiit,
 nunc solius est justitiae. Haec, &
 hac, & hac fecisti, & tacui ^d. Iam ¹³⁷
 redde rationem. ^{49.}

Ut autem arcanum hoc iudicium ^{N. 2}
 tanto altius inscribatur animo;

132 TRIBUNAL CHRISTI.
ipsis etiam oculis pictura id solet ingerere in hunc modum : Christus Iudex sedet, velut ius dicturus, jacet ad pedes Iudicis cadaver hominis iudicandi, spiritus jam corpore liber sententiam expectat. Eandem audituri, hinc tutelaris Angelus, inde accusator diabolus, consistunt. Hæc arcani Iudicii adumbratio & pictura.

§. 3. Porro triplicis generis est sententia, Prima in eos omnes dicitur, qui hostes Dei gratia divina vacui moriuntur. In illorū quemlibet hoc fulmen torquetur: Discede a me maledicte in ignem æternum. Heu horribilis, immutabilis, irrevocabilis sententia! ô decretum! ô maledictio! ô repudium! ô ablegatio! ô discessio! ô ignis! ô æternitas! Vbi fides vestra, ô rei, ubi vestra ratio, ubi vestrum nunc iudicium est? Hæc non maturæ prævidere, hæc non cavere summis viribus nitamur? O Iudicis sententiam terribilissimam! ô omni morte terribiliorem! Rem hæc oculis suis subicere facile poterit, qui unquam sacerdotem ab episcopo exaugurari, sacerdotii dignitate ac vestibus spoliari, & cum ignominia demum repelli * viderit: Ita Christus summus Pontifex & una Iudex rem & spem omnem auferet ab anima, eamque conspectu suo indignam à se repellet, tradetque carnicibus diabolo. Sententia sic prolata
nil

* De
gras
bivn.

L I
nil op
ne p
flere,
patron
nia.

Co
è nup
nem
servo
illo su
adibu
non d
ad fin
lus est
lo in f
rus, m
poscu
aut lo
exora

Tam
licet o
nino
nino
nica,
est; se
spes o
lum 8
hujus
omne

* D
nim
Cod
min

LIBER I. CAP. VIII. 133

nil opis superest, auxilii tempus omne periit. Iam frustra est excusare, flere, rogare, prœmittere, provocare, patronos implorare, frustra hæc omnia.

Conviva ille non decore vestitus in nuptiali domo ejicitur, & neminem habet patronum: Talentum servo desidi adimitur, & nemo pro illo supplicat. Fatuæ Virgines sponsi adibus excluduntur, & sociæ pro eis non deprecantur. Oves ad dextram, ad sinistram hædi statuuntur, & nullus est qui hædis faveat. Divës epulò in flammis mittitur, & nec Lazarus, nec Abrahamus veniam reo deprecantur. Non si Noëmus, aut Daniel, aut Iobus venerint, hunc Iudicem exoraverint.

Iam actum est. Et licet mater Dei, licet omnes Angeli, licet omnes officino calites ad Iudicis pedes stent, & pro anima deprecantur unice, nihil impetrabunt. Decretum est; sententia dicta est; spei nihil est; spes omnis penitus abscissa est. * Cælum & terra transibunt, verba autem hujus Iudicis non præteribunt, in omnem æternitatem irrevocabilia.

I 3

Tute

* Der Stab ist schon gebrochen; kann nimmer anders seyn. Non erit hic Codici locus, nec Digesti: Idem Dominus, Iudex, Actor est & Testis.

Tutelar^{is} Angelus officio suo jam
 rite defunctus, illud usurpare pote-
 rit : Innocens ego sum à sanguine
 hujus. Eum ego millies iterumque
 millies monebam: Cave. fuge, omit-
 te hæc, millies, iterumq; millies hor-
 tabar: huc oculos, huc aures, huc ver-
 te animum; hoc age, hoc conare, hoc
 labora; fac hoc & vires. Noluit vive-
 re, perire voluit. Ergo pereat aternū,
 summa Dei justitia damnatus, mor-
 tis aternæ reus. Ita diabolus ani-
 mam sibi traditam, jamque suam
 abripiet, sibi nunquam amplius eri-
 piendam. Intelligite hæc, qui obli-
 viscimini Deum, ne quando rapiat,
 & non sit, qui eripiat.

a Psal.

49.

v. 22.

Alterius generis sententia est in
 omnes eos pronuntianda, qui ut a-
 mici Dei, gratia divina præditi mor-
 riuntur. Illorum quivis audiet ami-
 cissimum istud: Veni benedicte Pa-
 tris mei, percipe regnum, quod tibi
 paratum est ab origine Mundi. Mox
 accusator diabolus cum dedecore
 hinc facesset. Eodem temporis pun-
 cto, Dei conspectu anima perfrue-
 tur, etsi nondum in calo sit. Tutela-
 ris Angelus jam vere beatam ani-
 mam & felicitatis perpetuæ cohæ-
 redem assumet, & in calum erehet
 velut sui laboris testimonium. Sic
 Augustinus sensisse censendus. Si-
 quidem de hoc ipso Iudicio clarissi-
 me affirmans: Cum anima, inquit,

sepa-

L
 sepa
 Ang
 bun
 canda
 absol
 Ange
 gratu
 jam e
 borum
 liarum
 immo
 poeni
 juniu
 tali cl
 tissim
 gratul
 centie
 est, mo
 calcul
 Sen
 à Dei c
 vine l
 Apost
 confor
 aliquo
 abomi
 etetur
 stu div
 mentu
 functu
 passus
 chudi, a
 do ab
 conspu
 ri, Sed

separatur à corpore, tunc veniunt Angeli, ut perducant illam ante Tribunal Iudicis *a*. Si ad Tribunal iudicandam; ergo etiam in Tribunali absolutam ad cælum deducunt. Hic Angelorum Cælitumque omnium gratulationes expendendæ. Vicit, jam extra teli jactū est: satis jam laborum, satis lacrimarum, precū, vigiliarum & jejuniorū. Æterna requies, immortale gaudium succedit. Beata poenitentia, dulces lacrimæ, felix jejunium, pretiosæ calamitates quæ tali clauduntur fine! Et quanti beatissima hæc sententia, faustissima gratulationes istæ non emendæ? vel centies, vel millies crucifigi parum est, modo. hic talis candidus Iudicii calculus sequatur.

a Aug.
tom. 9.
l de
Vani-
tate
sæculi
cap. 1.

Sententia tertii generis est, animæ à Dei conspectu arcendam; dum diuina iustitiæ plene satisfiat. Ioannes Apostolus decreti hujus formulam conscribens: Non intrabit in eam aliquod coinquinatum, inquit, aut abominationem faciens *b*. Hoc decretum (arcei aliquamdiu à conspectu divino) grandius erit animæ tormentum, quam quod homo defunctus per omnem vitam luctuosus passus est. Cælo vel ad tempus sic excludi, acerbior erit pudor, quam modo ab universis simul hominibus conspui, & diis omnibus devoveri. Sed superest spes certa cæli. Hac

b Apoc.
c. 21.
v. 27.
ult.

136 TRIBVNAL CHRISTI.

fese Iob solatus: Et rursum, ait, post tenebras spero lucem ^a. E dictis duo hæc consequuntur:

^a Iob.
c. 17.
v. 12.

Primum; Non difficile indagatu fore, quam sublimi spiritu dicat Ecclesiastes: Et dixi in corde meo: Iustum & impium iudicabit. Deus, & tempus omnis rei, tunc erit ^b. Apparent nonnunquam turbata omnia, & quod gravius angat, non videtur Deus res hominum curare, sed sine re suo quæque impetu aut cursu ferri. Hic Ecclesiastes: Dixi, ait, in corde meo, idque animo tanquam exploratissimam veritatem complexus sum, à Deo scilicet non justos tantum probosque, sed improbos etiam ac sceleratos ex Orbe hoc auferri, & tam hos quam illos, prout vel hi vel isti egerint, iudicari. Et tempus omnis rei tunc erit.

^b Eccl.
c. 3.
v. 18.

Quanta, mi Deus, peccata, quot scelera modo teguntur, palliantur, supprimuntur, dissimulantur, defenduntur? * Iam usitati ac noti artificii est Iustitiæ cereum nasum decore affigere; culpam à se in alium vertere quotidiani moris est; gravissimas injurias honestissimis nominibus prætexere frequentissimum. Avo nimium beato vivimus; vix quisquã

* Man kans verblünten / beschönern / verdecken / bemänteln / verschönten / etc.

LI
errat
rassie
iam
specie
daga
male
gume
tus, a
quibu
tur. 7
earet
pallie
form
prate
non a
cet; c
um in
pud p
ridie
ducin
involv
psin.
Deus
cerne
nissin
poeti
fucate
plena
cerem
parum
sa, ce

t. 2
ge
3

ISTI.
it, post
is duo

lagatu
at Ec-
o: Ju-
eus, &
Appa-
omnia,
iderur
d'ne.
tu fer-
in cor-
am ex-
plexus
s tan-
etiam
erri, &
hi vel
us om-

quot
iantur,
defen-
artifi-
decore
n verte-
issimas
minibus
Evo
quisquā
errat,

schönen
schen / 20.

LIBER I. CAP. VIII. 137
errat, aut certe nemo se fatetur er-
rasse. Et quamvis absurde atque et-
iam impie fiant plurima, ea tamen
speciosissime purgare novimus. In-
daga in errores; & huic alterive rena-
male gestam objice, mox causa, ar-
gumenta, rationes, palliola, pratex-
tus, mantela mille in promptu sunt,
quibus errores honestissime vestian-
tur. † Nulla nunc injuria rationibus
earet; vix injustitia ulli tuam deest
palliolum; errores pauc nulli non
formoso nomine purgantur, nulli
pratextu suo destituuntur; nemo
non aliquid argumēti habet ut pec-
cet; omnibus nimirum vasculis su-
um invenitur operculum. Veritas a-
pud plurimos ludibrio est. Mero me-
ridie tenebras saepe densissimas in-
ducimus, & diem artificiosa nocte
involvimus, ut certam esse jures eclip-
sin. Quod ejuscemodi eclipses, &
Deus, in tribunalibus & curiis est
cernere? Cbi Orbem & inspicere, ple-
nissimus est simulatione, dolis, hy-
pocrisi, fraudibus, mendaciis, larvis
fucatissimis, personatorum gregibus
plena ubique omnia*. Verborum &
ceremoniarum ubiq; plurimum est,
parum amoris & fidei. Verba specio-
sa, ceremoniarum blandæ sunt, sed cor

I 5 11 11 11 ama-

† Hat alles sein bedencken / allen dinge
gen kan man ein Färblein anstreichen.

* In der Welt ein lautere Nimmerley.

138 TRIBUNAL CHRISTI.
amarum natat felle: alter alterum
exagitat, decipit, iudicat, opprimit,
damnat: Alter alterum calumnia-
tur, vexat, deprædatur, jugulat. Et
horum plurima in lucem non emer-
gunt; tacentur, latent, celantur stu-
diosissime.

Expectate obsecro, expectate paul-
lulum. Hæc omnia protrahentur ad
solem flagrantissimum. Arcanum,
singulare Iudiciū occultissima quæ-
que deprehendet, arguet, convincet.
Et tempus omnis rei tunc erit.

Iam pæne ubique lites & dissen-
siones vigent, passim certatur foro,
causarum & actionum ad tribuna-
lia infinitus est numerus, & subinde
jus suum non obtinet, caditque cau-
sa, qui causam defendit æquissi-
mam. Hic iterum, oro, ne præcipe-
mus: aliud brevi iudicium seque-
tur. Et tempus omnis rei tunc erit:
Quicquid latet apparebit, nil inu-
tum remanebit.

a Mor-
tuales
rhyt-
mi.

Iam pauperes & bonæ mentis ho-
mines varie calamitosi calcantur ut
plurimum: florent alii tam vitiis
quam divitiis felices. Hæc una res &
lacrimas & cogitationes movet mo-
stissimas. Sed iterum rogo, ne ni-
mium festinent iudicia nostra, in vi-
cino est omnium iudiciorum no-
strorum Iudicium, & tempus omnis
rei tunc erit.

Alterum quod è dictis sequitur,
Mors

Mors peccatorum pessima, cum hostis Dei subito ad Tribunal trahitur: velit, nolit, à cognatis, à uxore, ac liberis, à sociis, à lufibus, à divitiis, à voluptatibus, e sua domo, è lectulo suo judicandus abripitur, hic ab Angelis, à Deo, ab omnibus calitibus æterno anathemate separatur, in ferreum & flammæ lectum ad perpetuam egestatem, famem, sitim, ad damnatorum & dæmonum societatem, ad æternos cruciatus dejicitur. Rem oculis subjicimus; audite mira.

S. 5. Die quodam sub vesperem vir opulentus & magni nominis, cū omni familia in amœnissimam villam secessit, voluptati liberius cum suis vacaturus. Hic domus instructa supellestili & abundans, conclavia, præsertim dominicum, vario peristromatè ornata, lecticæ conopœis vestita, ad voluptatem omnia egregie facta. Inter famulos homo fuit perfidus, qui in hilari pocœnio * tãhero, quam conservis aliis lethargum miscuit. Ita pleriquè tam vino, quam pharmaco in gravissimum soporem dati. Nocte mediâ cum vivi pæne ut mortui dormirent, nequam ille domini sui proditor lavernionès & prædones, facem hominum, reſeratis foribus domo recepit. Hi,

ubi

* Schaffrucht,

uitur,
Mors

140 TRIBUNAL CHRISTI.

ubi domum expilarunt, in domus dominum vim omnem; converterunt. Parum illis fuerat ingenti damno affecisse, nisi & horribile ludibriū adderent. Ergo herum lethargo incredibili sopitum; è cubiculo, è domo velut mortuum exportant, & campo medio depositum destituūt, Interea cælum fœdis tempestatibus misceri, micare fulgura, mugire tonitura, nimbi præcipitare, ita demum evigilare herus lethargicus, circumspicere, pavere, in alium Orbem se delatum credere, horrere ac obstupescere, se nuda humo extra cubiculum, & extra domum sine famulis, sine omni ope ac solatio inter pluvias, inter turbines & procellas rigentem gelū, irato cælo destitutum, & undequaque perditissimum.

12.
Reg.
c. 12.
v. 7.

Vis, Lector, hunc virum nominem? Da veniam: Tu es ille vir: a & si quis alius tibi non absimilis. Vitam hanc cogita quæ in ultimum vesperem, & in noctem vergit, horis omnibus morti viciniore imus. Interim voluptates & vana gaudia sectari lubet. Habet suam quisque suburbanam villam & viridaria, ubi vel avaritiæ, vel inertis otio, vel crapulæ, vel luxuriæ, alterive vitio indulgeat. Hic nequissimus proditor servus, nomen ei Corpus, catalepsi suo hero Animò propinat. Ita bonus iste herus in exitium suū sopitus non dormire tan-

tantu
pit.
pellit
lis, ab
oculo
vicit.
pugn
gavit
præde
jam s
tuum
supra
nat,
tunc
sed j
est, sin
mni c
quis a
pabit
dex p
Nunc
script
tum,
delen
cium

Que

De

V. Ete
sim
tens: S

LIBER I. CAP. IX. 141

tantum, sed lethargo laborare incipit. Movetur, vellitur; monetur, impellitur, stimuletur à Deo, ab Angelis, ab hominibus. Sed non excitatur, oculos non aperit, quos lethargus vicit. Heu miserum, quem tam inexpugnabilis dormiendi necessitas ligavit. Tam arte sopitum Acherusii prædones diaboli, huc illuc rapiunt jam suimet oblitum & velut mortuum. At vero cum tempestas mortis supra caput stat, cum ira divina intonat, cum Iudicii fulmen jam afflat, tunc animus demum oculos aperit, sed jam extra domum sui corporis est, sine opibus, sine famulis, sine omni comitatu. Quis tunc tremor, quis angor & pavor animum occupabit, cum tabulas signatissimas Iudex proferet, & ex iis dicet sententiã. Nunc ergo in iis scribe, quicquid tunc scriptum voles, quicquid voles delendum, nunc dele, dum scribendi aut delendi tempus est. Hoc erit Iudicium tuum, quod ipse decreveris. a

CAPUT IX.

Quæ præcipue Iudicium hoc exasperent;

seu,

Quæ rationem reddendam potissimum turbent.

Veteris Philosophiæ decus illustrissimum Seneca, de die fatali dissertens: Singuli dies, inquit, subtrahunt

a 3.
Reg.
c. 20.
v. 40.

alii

aliquid viribus. Carpimur. Ego certe velut appropinquet experimentum, & dies ille de omnibus annis meis sententiam laturus venerit, ita me observo & alloquor: Nihil est, inquam, adhuc quod aut verbis aut rebus exhibuimus. Quid profecerim; morti crediturus sum. Non timide itaque componor ad illum diem, quo remotis strophis ac fucis, de me iudicaturus sum, an tantum loquar fortia, an sentiam. Mors de te pronuntiatura est. Ita dico; disputationes & litterata colloquia, & ex præceptis sapientium collecta verba; & eruditus sermo, non ostendunt verum robur animi. Est enim oratio etiam timidissimis audax. Quid egeris, tunc apparebit, cum animam

a Seneca ep.
76.
med. l.

ages a.

O verum verissimum! Quæ enim per omnem vitam cogitationes hominis, quæ dicta ejus & facta fuerint, extrema vitæ horula commoustrat, iudicium hæc reo revelat. Nimirum in ultimo comœdiæ actu cernitur, quam boni aut mali actores fuerimus. Qualis quisque fuerit æconomus, tunc liquet, cum rationes sibi constant. Cui & à quo reddenda sit ratio, jam supra explicatum. Quæ rationem reddendam precipue turbent, & iudicium exasperent, hoc capite dicendum.

§. I. Primum omnium est. *Incuria,*

scilicet

sen-
Luc
cura
non n
gis no
spicer
dere,
sarian
causa
majus
mum
hoc T
late, d
Hoc u
lia om
menti
Mo
rant a
nec h
formi
curius
tior, q
cunia.
plenu
runt. I
futura
subitu
& eo c
nalem
sui del
tur ho
stus in
ne Chr
ricordi
ret, in a
omnia.

seu Iudicii obliuio voluntaria. Vitii est curas alere vanas, non necessarias: non minus tamen vitiosum, & magis noxium, in posterum nolle prospicere, nolle curas in futura extendere, sollicitudinem summe necessariam excludere. Hoc prorsus est causæ suæ indormire *. Quod tanto ^{Sein} majus dispendium, quanto gravioris ^{redhe} momenti est negotium. Atqui ad ^{vers} hoc Tribunal, cui vigilandum, de salute, de capite, de æternitate agitur. ^{sdylas} Hoc unum tanti momenti est, ut alia omnia, ad id collata, nullius momenti sint. ^{fen.}

Morletus Musæus quæstor, ut narrant ^a, homo profanus, nec Deum ^{a Pe-} nec homines reuereri, nec Inferos ^{trus} formidare solitus, salutis plane in- ^{Cresp.} curius vixit, nunquam fere ocula- ^{de im-} tior, quam cum numeranda fuit pe- ^{mort.} cunia. Hinc ei cælum & marsupium ^{anime.} plenum ejusdem pene pretii fue- ^{lib. 5.} runt. Ita sui negligens, & immemor ^{disc. 5.} futuri Iudicii ad extrema venit. Hic subitus terror hominem invadere, & eo desperationis adigere, ut infernalem foveam videre sibi visus sit sui desiderio apertam. Ingrebantur homini salutis monita, Christus in crucem actus, cælum sanguine Christi reparatum, divinæ misericordiæ solium, nemini dum viveret, inaccessum monstrabatur. Frustra omnia. Cælum illi ferream & plang obse-

obseratum, non illi gaudia promittebat, sed minabatur fulmina: Deus omnesque superi videbantur, ut hostes adversari. Ita vixit miser, ita finit. Antecedens vita comitantis mortis est regula. Sicut vivitur, sic vita clauditur. Qua vergit arbor sana, illac cadit saucia: Vox Siracidae est: anima nequam disperdet eum, qui se habet, & in gaudium inimicis dat illum, & deducet in sortem im-

^a Eccl. ^a **piorum.**

c. 6.

v. 4.

Rerum naturalium periti ajunt olorem morti vicinū hilarescere, & in lætitiæ signum aliis plaudere. Nū canat & moduletur olor, multæ quæstionis est; hic non tangimus. Hyæna vero moritura, ut iidem asserunt, ingemiscit tristis, clamat, plorat, ululat. Caussam Aristoteles assignat sanguini. Cum ergo sanguis cygni dulcis ac defœcatus ad cor concurrat instante morte, mirum non est aliquid inde lætitiæ sequi. Hyæna vero sanguis fœculentus, amarus, pestilens, cum ad ægrum cor properat, tristitiam ingenerat.

Sanguis Christiani bonus, bona conscientia. Salomonis oraculum est: In malitia sua expelletur impius: sperat autem justus in morte sua. ^b Impii in tenebris conticescent: Pedes sanctorum suorum servabit: c Pes noster finis noster est. Hunc singulari præsidio Deus, in amicis suis

^b Prov.

c. 14.

v. 32.

c. 1.

Reg.

c. 2.

v. 9.

tue-

LIBER I. CAP. IX. 343

tuebitur. Non obliviscetur Christus suorum, qui sui nunquam obliti sunt. Vis ergo Iudicium non formidare? assidue illud cogita, ad illud te semper præpara.

§. 2. Alterum quod singulare hoc Iudicium reddit formidolosum, est, *Sacramentorum neglectus*. Vtrumque vitiosum est, aut infrequenter, aut oscitanter his uti. Hæc salutis sunt remedia, quæ usu tam raro aut negligenti male applicantur. Recenset Beda non ignotam, sed horribilem tragoediam. Inter aulicum famulitium Coenredi regis vir industrius erat, sed domino suo charior quam Deo. Monebatur is sæpius desineret flagitia flagitiis necdere; vitam improbam simili coronatum iri exitu, ni respiceret. Aggessum mortis incertissimum esse, & sæpe repentinum: à morte sequi Iudicium & Tribunal, quod vel otiosi verbuli, vel impuræ cogitatiunculæ rationes sit exacturum: à Iudicio isto pendere totam aternitatem. Quare videret quid ageret. Neminem cum Deo impune unquam jocatum. At ille hæc velut somnia suavi cachinno digerens; ne autem inter pessimos haberetur, poenitentiam ausus est promittere, sed non nihil tardiorem. Inter hæc adest morbus & hominem in lectum dejecit. Rex ad ægrum revivens, monet sedulo, nunc opportu-

146 TRIBUNAL CHRISTI.
num esse tempus, nunc occasionem
à fronte capillatam posse apprehen-
di; ideo moras rumperet, & cum
Deo rediret in gratiam. At ille quo
blandius regias preces exiret, non
abhorre se, aiebat, quo minus præ-
teritam vitam expiaret: id tamen,
ubi à morbo revaluisset, efficacius
conficiendum. Annoni plurimos in
aula dicturos, id mortis metu fieri.
Fortiter sibi locutus videbatur: sed
scire nolebat miser, has diaboli te-
chnas in suum desituras exitium. In-
terim morbus acquirit vires & ob-
stinatum tacitis incrementis propi-
nat morti. Rex redit, ægroti valetu-
dinem oculis exploraturus. Hic æ-
ger, jam frustra se adiri, nec enim
quidquam amplius salutis sperandū
esse dicebat. Rex istud delirium mor-
bo tribuens, innoxiam esse insaniam
interpretabatur. At æger, non insa-
nire se, sed immane quantum à con-
scientia perditissima cruciari, ab ea
has voces extorqueri, & una narra-
tiunculam brevem ingressus: Paullo
ante, aiebat, duo venusti oris ephebi
ad lectulum adsuerunt, quorum al-
ter libellum parvulum exhibuit le-
gendum, in eo quicquid unquam
boni à me factum, inveni, sed heu
quam id omne fuit exiguum? Mox
agmen dæmonum huc irrupit, ex his
unus volumen ingens & formidabi-
le mihi pariter, legendum jussit ob-
trudi.

LIBER I. CAP. IX. 147

trudi. Vt vidi, ut legi, perii, nam in
eo scelera mea omnia non verborum
tantum & factorum, sed & ipsarum
cogitationum reperi & cohorrui.
Tum hostes mei formosos juvenes
allocuti: Hic noster est, aiebant, vos
faceffite. At illi hoc unum respon-
derunt: Non negamus, vester est;
quo vultis, ducite. Et cum dicto eva-
nuerunt. Iamque miser ita perditus
fum, ut non solum circa me, sed in-
tra me sentiam tortores meos. Atq̃
est de me, eheu, actum est: interii
vel centies. Patent Inferi; jam eo ab-
ripiar. Hic ultimus fuit morientis
psalmus. Nam paullo post infelicem
animam exhalavit. Brevem poeniten-
tiam horruit, & in æternam incidit.
Hæc autem, inquit Beda, non sibi sed
nobis profutura vidit. Serum nimis
est, iudicium cogitare, cum jam in-
stat; rationes pessime parantur dif-
ferendo.

a Beda
-l s. hi-
or.
Angli-
can.
c. 14.

Siracides fideliter ac tempori mo-
nens: Ne dicas, inquit, Miseratio Do-
mini magna est, multitudinis pecca-
torum meorum miserebitur. Miseri-
cordia enim & ira ab illo cito proxi-
mant, & in peccatores respicit ira il-
lius. Non tardes converti ad Domi-
num, & ne differas de die in diem:
subito enim veniet ira illius, & in
tempore vindictæ disperdet te b.

b Eccl.

Leo famelicus acutissimis oculis
vicinum sibi pabulum designat ut

c. f. v.
a. &
seq.

insiliat, & discerpatur: Sic ira Dei peccantem obruta assiduo respicit, & in eum mox insilit, quem misericordia destituit. Ergo non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Immane flagitium est, misericordiam Dei facere Lenam * diaboli. Ira Dei horrendus ignis est, peccandi vero contumax Voluntas huic igni pabulum & ligna suggerit; qui misericordiam rejicit, hanc iram magis & magis accendit. Nimirum nostra nos ulna meretur Deus. Qui enim, ut Basilii loquitur, non vult cum potest; non poterit cum volet. Deus ad pectoris nostri januam sapissime pulsatur, & ingressum rogatur, sed crebro aliud responsum non impetrat, quam dormire cordis dominum, aut domi non esse. Sed erit tempus, cum & nos clamabimus atque pulsabimus, at responsum haud aliud quam nostrum impetrabimus. Nescio vos: Non sum domi, non novi vos.

§. 3. Tertium quod rationes facit impeditissimas, imo cassas & nullas, est *Simulatio & Hypocrisis*. Formosa nequitia est, sed Deo nimium exosa, velle probum videri, & non esse.

Narrat Gregorius, in cœnobio cui nomen Thongolaton, fuisse hominem religiosum verecundis moribus,

* Zu einer Rupterin des Teufels.

LIBER I. CAP. IX. 149

bus, insigni modestia, sedata indole;
 verbo, in omnibus compositum. Sed
 longe alius fuit, quam esse apparuit,
 quod finis prodidit. Nam cum aliis
 palam jejunium servare credebatur,
 clam & occulte vorare consueverat.
 Multo tempore clandestinam hanc
 gulam aluit nemine eius rei cōscio,
 sic ab omnibus multæ abstinentiæ
 censebatur. Hoc sanctimonix fur-
 tum morbus aperuit. Nam ubi fictus
 hic jejunator ultimæ lineæ admo-
 tus est, omnes cœnobitas acciri vo-
 luit.

Gaudium illis spes vana iniecit:
 Nemo fuit qui non crederet dignum
 aliquid à viro tam sancto moriente
 audiendum. O boni, cygnum spera-
 tis in funere cantarurum; corvum
 audietis. Nam moribundus angori-
 bus affluens, & toto corpore con-
 tremiscens, quod diu texerat, tandē
 fateri compulsus: Cum una vobis-
 cum inquiebat, jejunare me crede-
 retis, ego furtive comedebam. Pudi-
 cos mores oculis vestris vendidi, a-
 lius animo fui. Nunc ecce morior,
 antequam moriar: Nam ab igneo
 dracone glutendus sum, qui iqua-
 meo symmate & ingentibus spiris ge-
 nua pedesque meos circumligavit,
 suis vero faucibus spiritum meum
 ebibit. Dixit, & agere animam cœ-
 pit. Vtunque constare potest, quæ a Gre-
 a Iudice in hunc hominem senten-
 tia c. 38.

tia fit dicta. Rationes irritas * & damnatas conficit hypocrisis. Illa vero talia bono audientium moribundi oculis sunt objecta. Et de similibus dici poterit, arcanum singulare Iudicium ante mortem coepisse, non tamen ante illam finitum fuisse.

Hic nos divinæ voces excitent: Scio opera tua, quia nomen habes quod vivas, & mortuus es. Non enim invenio opera tua plena coram Deo meo. In mente ergo habe qualiter acciperis & audieris: & serva, & poenitentiam age. Si ergo non vigilaveris, veniam ad te tanquam fur, & nescies qua hora veniam ad te a.

a Apoc.
c. 3.
v. 1.
& seq.

De plurimis in lege veteri querela fuit iustissima: Cor eorum non esse perfectum cum Deo. Hoc omnium simulatorum est, non habere cor perfectum cum Deo. Sic enim simulatores & hypocritæ testa vafritie actiones suas convellant, perinde si Deus illas non penitus transpiciat. Cor imperfectum, cor pessimum. Hoc in Iudicio non poterit non causa cadere.

§. 4. Quartum arcani Iudicii malum pro ludium: Vehemens amor & cura rerum fluxarum, & inanium, præsertim pecuniæ. Quisquis hujus visco alas implicuerit, vix in morte se expediet.

Recur-

* Blinde Rechnung/vngültige Rechnung.

LIBER I. CAP. IX. 151

Recurrent tam diu amata, nec ad tribunal liberum ire spiritum permittent. Oculos nostros hic testes sistimus, quibus subinde morientium spectacula obijciuntur, è quibus eluceat, quam difficile sit à rebus intemperanter amatis avelli. Pæne idem in cuiusque hominis vita quod in syllogismo est cernere: quales sunt conclusionis prodromi, talis est & ipsa conclusio: Si illi necessari, & ista; si illi apparentes aut falsi, talis & hæc erit. Eodem prorsus modo prout vivimus, sic vitam claudimus. Conclusio hæc sequitur suos anteambulones, seu vitia, seu virtutes. Nimirum illac ruit arbor qua propendet, dextra aut læva: & miraculo simile sit, si in dextram proclinata, in lævam corruat, aut contra. Quisquis in virtutis dextram propensus, in vitiorum lævam raro desinit. Nec contra; hætenus in lævam vitiorum inclinatus, non facile ad virtutis dextram in morte vergit.

De homine opulento vir Religiosus & doctus commemorans: Notior, inquit mihi unguibus meis mercator ditissimus fuit, quem moribundum calculos vel aurum numerare ex pollicis indicisque motu æstimasses, adeo vir ille (ceteroqui non improbus) huiusmodi ratiunculis in vita fuerat occupatus.

Vidimus ipsi & audivimus simili-

252 TRIBUNAL CHRISTI.

ma. Fuit qui moriturus brevi, nihilo-
minus pecunias poscens & familiam
increpans: Vos, aiebat, nihil agitis;
hoc & hoc nomen non expungitis.
Huc ergo pecunias: sinite surgam;
syngraphas & perscriptiones * in-
spiciam.

O moriture syngraphas inspice, sed
longe alias, sed tuas, non aliorum:
ad reddendam rationem te para; ju-
diciū præmeditare.

Sed quemadmodum cura quæ fa-
tigaverit vigilantem, eadem sese in-
gerit dormienti, ita quæ in delitiis
fuere viventi, eadem recurrant fati-
gantque morientem.

Cameracensis proëpiscopus, de
feneratore opulento mentionem fa-
ciens: Ego ipse, inquit, in Brabantia
virum pecuniæ ac fenerationi dedi-
tissimum vidi, quem sæpius allocu-
tus, strenue objurgavi, & una monui,
amice, nimium auriamorem excu-
teret, & tandem aliquando funebrie
illud malum desineret, cogitaretque
serio, quam brevi rationem sit red-
diturus Christo Iudici: Tribunal il-
lud pecuniis non posse corrumpi.
Surdo fabulam. Nihil profeci, nec
enim ulla morum emendatio secu-
ra. Videbatur quidem, vir ille velle
non inter pessimos numerari. Nam
homines religiosos cum eis occur-
reret,

* Schuttbrieff.

LIBER I. CAP. IX. 153

xeret, humaniter alloqui & rogare,
 imo vero etiam cum lacrimis obte-
 stari solebat, sui memores essent, &
 Deum pro se deprecari non omitte-
 rent. Nimirum vult, & non vult pi-
 ger ^a. Non oderat coelum vir iste, sed ^aProv.
 quia nimium pro coelo amaverat au-
 rum, se coelo indignum fecerat. ^{c. 13. v. 4.}
 Quando igitur crebrioribus monitis
 nihil profectum est, voluit Deus tam
 infecundam arborem succidi. Ita
 morbo subito correptus, necdum
 imminens Iudicium præparatione
 debita prævenit. Cumque mors spi-
 culum in eum jam vibrasse videretur,
 en nigri duo molossi ad lectu-
 lum adsunt, (terribile visu) animam
 utique opperientes ad Tribunal eam
 comitaturi. At vero moribundus ex-
 certa lingua, ad longitudinem prope-
 pedis (sic scriptor loquitur) dehif-
 cens, horribiliter expiravit ^b.

Igitur quod apocalypticus Ange-
 lus monet, Timete Dominum, & da-
 te illi honorem, quia venit hora Iu-
 dicii ejus ^c. ^{b Thc. Cantic. 1ra. l. 2. Mir. sui a. vi. c. 22. in fine. Apoc. c. 14. v. 7.}

§. 5. Quintum quod formidabile
 reddit hoc Iudicium, est *Petulantia* ^c.
carnis & luxuria : Hæc non solum
 claudit oculos, sed obligat, ne Iudi-
 cem venturum videant. Hic ego im-
 purioris vitæ hominem iis vocibus
 compello, quas in Vdonem Magde-
 burgensium Pontificem usurpatas,
 ajunt. Vdo, Vdo cessà à ludo, satis lu-

154 TRIBVNAL CHRISTI.

a Res
ipsa
decan-
tatio
forte
quam
verior.
Tem-
pora
non
addi-
cunt.
Narrat
Naucl.
Chron.
Volū. 3.
gener.

34.
bAmb.
l. 3. de
Virg.

sisti Vdo a. Sic ego: Cessa, impure, cessa eum Deo ludere; sat diu lusum est: cessa, & libidines tuas expia. Breui aderit Iudex, & pro his omnibus adducet te in Iudiciū. Ideo mature cogita qualem animū & quale corpus Deo tuo in reddenda ratione sis restitutus. Verissime dixit Ambrosius: Qui dominari nescit cupiditatibus, is quasi equus raptatur indomitus: volvitur, obteritur, laniatur, affligitur b.

Equus conducticius minime tam vitiosus, si pede claudus, aut dorso lusus, aut male habitus & strigosus restituatur, is qui mutuum dedit, jure merito dicere solet: Non est meus hic equus, ego alium dedi; ego equum sine vitiiis commodavi. Hoc tibi & Iudex tuus, impure, objiciet. Non est meum hoc, quod reddis corpus; ego tibi castum purumque dedi: linguam à me manusque inataminatas accepisti. Tu vero corpus immundum per libidinum sordes volutatum, spurcitiis plenum, tu linguam manusq; impuras restituis. Animus ego tibi docile & continentia capax credidi, tu refers luxuria refertum. Redde quod debes.

Quid ad hæc dicere habebit Veneris nancipium? Quod Iobus ingemiscens: Si repente, ait, interroget, quis respondebit ei c? Ad rem nimis quā aperte Paulus: Omne peccatum, inquit,

c Tob.
c. 9.
v. 21.

LIBER I. CAP. IX. 155

quit, quodcunque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus suum peccat. An nescitis quoniam membra vestra, templum sunt Spiritus sancti qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri *a.* Tu igitur qui ad Tribunal *a. r.* Christi stas, redde quod debes, red- *Cor. c. 6. v. 13* de corpus, redde manus, linguam, & *x. 19.* oculos, quales accepisti, non peiores, non immundiores.

Annaeus Seneca dicenti, neminem aliter quam quomodo natus est, exire è vita: Falsum est, inquit, peiores morimur, quam nascimur. Nostrum istud non naturæ vitium est. Illa de nobis conqueri debet, & dicere: Quid hoc est? Sine cupiditatibus vos genui, sine timoribus, sine superstitione, sine perfidia, ceterisque pestibus. Quales intraſtis, exite. Quod debetis, reddite:

Sed heu tam securi non morimur quam nascimur, non tales eximus, quales intravimus, nec reddimus quod debemus. Quid enim vero impedit? Causſa autem hæc est, inquit Seneca, quod inanes omnium bonorum sumus, quorū, in fine vitæ desiderio laboramus *. Nemo quam bene vivat, sed quam diu curat *b.* *b. Sen. ep. 22. hæc.*

Hoc proprium est hominis libidine insanientis, vitam vult longam, non

* Es heist: Ich wollt ich wer fromb gewesen / aber jetzt will ichs nicht seyn.

156 TRIBUNAL CHRISTI.
non castam, non emendatam. Sed
tales ante iudicium subinde iudican-
tur, perinde si diceret Deus: Præfi-
nitum Iudicii tempus expectare non
possum: abrumpenda est huic ho-
mini vita, ne nimium excrescat ejus
luxuria.

Anno millesimo ducentesimo se-
xagesimo, Misnensis juvenis, ut amo-
ribus suis potiretur, à mago in abdi-
tos adium recessus se duci passus est.
Hic sese simulacram virginis, quam
juvenis deperibat, spectandum de-
dit magico carmine adductum. Ju-
venis in amores suos pronissimus
dum larvata virgini manū porrigit,
à cacodæmone parieti alliditur, &
miserabilem in modum necatur. Ca-
daver autem eo impetu projecit in
magum, ut is diu semianimis jacue-
rit. I, nunc, & libidini pare, diabo-
lum ad amplexus invita. Quid in
arcano Iudicio de hoc homine de-
cretum sit, facile est iudicare.

à Sifri-
dus
Pres-
byter
Misnē-
sis qui
Com-
pendiū
hisor.
ab Or-
be 16-
dito
usque
ad an-
num
1327.
scripsit
Anno
1569.
editus
Lij fig.

Recentius narrat non ignotus Ec-
clesiastes. Ante annos non multos
Viennæ homo impurus & libidine
contaminatus à diabolo sub noctis
initium è lecto extractus per fene-
stras in aërem, inde in viri primatis
stabulum perductus est. Hic equi su-
dare & calcitrare, famuli cum lumi-
ne accurrere. Interim cacodæmon
cum præda sua avolans, in cellam
miserum avexit, ibique in labrum

attra-

atramento testorio plenum * con-
 cit. Dignissimum homine libidinoso
 balneū. Inde miser ab accurrentibus
 extractus, & in urbico Xenodochio
 curatus est. Res nota Viennæ, plu-
 rium oculatis testimoniis firmata ^{a. Geor.}
 En hi sunt revera, quod Angelus To-
 bix dixit, quibus prævalere potest <sup>Sche-
 rer Do-
 mini-
 ca 1.
 Quadr.
 conc.
 3. pñct.
 2. mihi
 pag.
 347.
 b. Tob.
 c. 6.
 v. 16.
 & 17.</sup>
 dæmonium, nam cum suæ libidini
 vacent, sicut equus & mulus, quibus
 non est intellectus, habet potesta-
 tem dæmonium super eos ^{b.}

De aliis constat qui libidinis vi-
 tium sæpius quidem, sed nunquam
 serio ejurarunt, in pristinas sordes
 identidem relapsi: demum morte
 subita extincti, ad Iudicium heu pe-
 nitus imparati, tot cooperti flagitiis
 sunt abrepti. Vitium Luxuriæ hor-
 rendum prorsus ac pene insanabile
 malum est. Non enim (quod Oseas
 affirmat, non dabunt cogitationes
 suas, ut revertantur ad Deum suum:
 quia spiritus fornicationum in me-
 dio eorum, & Dominum non cogno-
 verunt ^{c.} Igitur voces meas repeto;
 Cessa impure, cessa cum Iudice tuo
 ludere. Sat diu lusum est, cessa, & li-
 bidinem omnem e ura. Non parceret
 Iudex respiscere nolenti.

§. 6. Sextum, quod singulare hoc
 Iudicium reddit terrificum, est *Gula*,
ebrietas, *crapula*. Rex Babylonius Bal-
 thasar dum saliare celebraret epulæ,
 jam

* In ein Zuber voll Riechens.

jam temulentus & hilaris præcipit, ut afferrentur vasa aurea & argentea, quæ asportaverat Nabuchodonosor pater ejus de templo quod fuit in Hierusalem. Bibebant autem vinum, & laudabant deos suos aureos, & argenteos; æreos, ferreos, ligneosque & lapideos. In eadem hora apparuerunt digiti, quasi manus hominis scribentis contra candelabrum in superficie parietis aulae regiae, & rex aspiciebat articulos manus scribentis. Tunc facies regis commutata est, & cogitationes ejus conturbabant eum, & compages renum ejus solvebantur, & genua ejus ad se invicem collidebantur *a*. Vnde huic regi tantus pavor & terror? Ab unico epistolio trium duntaxat vocularum: *Mane, Thecel, Phares*. Hoc epistolium ad omnes eos scribitur, qui jam morituri citantur ad Iudicium. Summa litterarum hæc est.

Mane, Numeravit Deus regnum tuum, & complevit illud. Vitæ tuæ dies ad ultimam usque horulam & punctulum numerati & completi sunt. Arithmeticus qui tibi & omnibus hominibus vivendi spatium per omnia omnino momenta adnumerat, sapientissimus est, omnia in mensura, & numero, & pondere disponens *b*, & constituens terminos qui præteriri non possunt *c*.

Thecel, appensus es in statera. Hæc duas

a Dan.
c. 9.
v. 2.
& seq.

b Sap.
c. 11.
v. 21.
c. 10.
v. 14.
v. 5.

L
duas h
ges, in
nunt
niant,
Omne
nes on
na mo
Phar
Hæc
minab
gentur
co an
Ergo d
ambul
tentia
Scrip
gamus
confid
captiv
mas e
sumpti
§. 7.
b. jam
tur, ad
Ebr
culosi
subiro
diciun
in ipsi
Iudici
reus?
futuro
sime m
forte
crapula

duas habet lances, in una divinæ leges, in altera humanæ actiones ponuntur, si hæ cum illis non conveniant, id libripens non dissimulabit. Omnes actiones, imo & cogitationes omnes improbæ velut adulterina moneta rejicientur.

Phares, divisum est regnum tuum. Hactenus in animum & corpus dominaberis, nunc partes istæ sejungetur; Corpus tibi & vermibus, orco animus aut cœlo assignabitur. Ergo dispone domui tuæ: in jus tibi ambulandum, reddenda ratio, sententia excipienda est.

Scripturam hanc quæso sæpius legamus, & vitæ brevitate in attentius consideremus. Ab inferis clamant captivi: Nos nati continuo desivimus esse; in malignitate nostra consumpti sumus.

§. 7. Ergo sobrii estote, & vigilate. Jam dies dicitur, jam dica scribitur, ad Iudicem jam vocamur.

Ebrietas vitiorum omnium periculosissimum vitium. Nam si ebrius subito incursetur à morte, & ad Iudicium abripiatur, heu in recenti re, in ipsissimo scelere deprehensus, quid Iudici respondebit, æternæ mortis reus? Idcirco Christus de Iudicio futuro differens, illud singularissime monuit: Attendite vobis, ne forte graventur corda vestra in crapula & ebrietate, & curis hujus vitæ,

a Sap.

c. 5.

v. 13.

& 14.

b 1.

Petr.

c. 5.

v. 8.

160 TRIBUNAL CHRISTI.

a Luc.
c. 21.
v. 34.

b Psal.
142.
v. 20.

c Iob.
c. 9.
v. 5.

d Chry-
sost.
hom.
10, in
Epist
ad
Cor.
e Iob.
c. 31.
v. 14.

f Bern.
in ps.
Beati
qui ha-
bitant
seculum.
g.

vita, & superveniat in vos repentina
dies ista a. Hinc illi sanctorum pavi-
di clamores. Clamat ad iudicem Rex
David: Non intres in iudicium cum
servo tuo b. Quacunque duxeris,
promptus te sequar, Domine, pro te
vinciri, verberari, mori paratissimus,
modo me in arcanum examinis cō-
clave non duxeris. Frustra preces; du-
ctus est. Clamat Iobus: Etiam si ha-
buero quippiam iustum, non re-
spondebo, sed meum iudicem de-
precabor c. Clamat pro suis Eccle-
sia. Ante diem rationis, donum
fac remissionis. Hoc idem clamant
Ecclesie filii. Ne quando rapiat, ut
leo, animam nostram: Ne forte tra-
dat nos adversarius Iudici: A timore
inimici eripe animam nostram. Cla-
mat Chrysostomus: Hominum ju-
dicia saepe falluntur; sententia divi-
na nec reprehendi unquam poterit,
nec corrumpi d. Clamat cum Iobo
Gregorius Præsul Romanus: Quid
faciam cum surrexerit ad iudican-
dum Deus, & cum quæserit, quid
respondebo illi? e Angustie sunt mi-
hi undique. Clamat Bernardus: Quid
tam pavendum, quid tam plenum
anxietatis, & vehementissimæ solli-
citudinis excogitari potest, quam
iudicandum ad stare illi tam terrifi-
co tribunali, & incertam adhuc ex-
pectare sub tam districto iudice sen-
tentiam? f Clamat Hubertus Leo-
diensis

diensis antistes: Heu angor : jam in
via est Iudex , jam vociferantem au-
dio : Redde rationem villicationis
tuæ. Omnia sua repetit, & quidem
cum usura. Clamat Cæsarius Arela-
tensis Episcopus: Quid iudicii tem-
pore facturi sumus , quando contra
crucifixi Domini livores notæ pecca-
torum nostrorum , & maculæ libidi-
num proferetur? Quo vultu respiciet
redemptio nostra perditionem no-
stram? Tanto graviora erunt nostra
delicta, quāto maiora se ostenderint
divina beneficia ^a. Clamat Frideri-
cus Imperator: Væ vobis Principes,
nam quales vos aliis præstiteritis, ta-
lem ergo vos iudicem sentietis ^b. Er-
go & nostrum quilibet cum psalte
regio clamet: Notum fac mihi Do-
mine finem meum , & numerum
dierum meorum, quis est ; ut sciam
quid desit mihi. Horam & momentū
mei iudicii nosse non cupio : scio e-
nim hoc te facere non solere, nec id
mihi ut sciam expedire. Sed agno-
scam, ô Deus, vitæ vanitatem, vivam
ut brevi moriturus, conscientiam lu-
strem ut tibi iudici paullo post re-
sponsurus. Remitte ergo mihi, ut re-
frigerer priusquam abeam , & am-
plius non ero ^c.

Finio hoc caput cum gemina pre-
ceptiuncula. Pelagius narrat religio-
sum senem interrogatum à juvene
istud: Vnde, Abba, cor meum tam

L. durum.

a Cæs.
hom.
23.

b Æn.
Sylv.
de di-
ctis Al-
phonfi.

c Psal.
38. v. 5.
& 14.

durum est, ut nec Deum quidem timeam. Huic senex prompte & ingenue: Deum ideo non times, quia reipsum non increpas, non arguis; Tibi ipsi omnia facillimus credis: nō corripieris à reipso. Hinc illa durities animi. Nosti primam omnium originem nostram fuisse lutum. Hinc toti pene lutei sumus. At vero lutum hoc à sole vanæ *Complacentiæ* indurefcit. Hinc homo sibi placens, facile in faxum obrigescit. Addidit senex: Memor esto quia te oportet Deo ad Iudicium occurrere.

a Pe-
lag
libello
3 nū.
22.

Engeminam & optimam præceptionem. Prima est: Increpa, argue, iudica reipsum, aliis benignus, tibi rigidus. Altera: Hoc secretum singulare Iudicium assidue cogita. Omnipotentis & omnia insipientis Iudicium non effugies.

CAPVT X.

*Qua potissimum Iudicium istud mitiget;
sen,*

*Quinam in ratione reddenda imi-
tandi.*

EXperientia docemur verissime dictum ab Annæo Philosopho: Homines amplius oculis quam auribus credunt, quia longum iter est per præcepta, breve & efficax per exempla. Multæ leges, morosa res; exemplo instruere, expeditum magisterium. Mōsi Deus prolixum opus faciendum

b Seneca
ep.
6.

LIBER I. CAP. X. 163

ciendum imperavit. Siquidem tot
 vasa, tam varii generis, tot cortinas,
 tot candelabri partes, tot annulos,
 tot tegumenta & velamina, tot alia
 utensilia fabrefieri dictavit, ut hu-
 mana memoria queri potuerit ac di-
 cere. Quis infinita hæc præcepta reti-
 neat? Ergo iter brevius ingredia-
 mur. Ergo non Moses, *Inspice, & fac se-*
cundum exemplar, quod tibi in
 monte monstratum est. Sic erran-
 tem aliquis in via expeditissime do-
 cet, si dicat: En præeuntes istos, tu
 eos sequere, non errabis.

*aExod
 c. 25.
 v. 40.*

Omnes quotquot vivimus, in via
 sumus ad Iudicium: viæ prorsus va-
 riæ, quædam malæ & aviæ quædam
 ancipites, aliæ erroribus impliciæ,
 quædam inexplicabiles, & ad interitum
 rectissimæ. At scimus tot cen-
 tensa millia hominum ante nos, ad
 hoc idem ipsum Iudicium profe-
 ctos. Hic consultissimum, eos om-
 nino sequi, qui viam bonam rectam-
 que cæteris exactius tenuerunt. De
 quo nunc plura.

§. 1. Ex omni numero qui prisca
 sanctitate claruerunt, duo solum si-
 dera quæ viam nobis ad Iudicium si-
 gnant, contemplemur. Hussus prin-
 ceptus Iobus, & Rex Hierosolymæus
 David divini tribunalis observantis-
 simi fuerunt. De se ipso Iobus: Sem-
 per enim, inquit, quasi tumentes su-
 per me fluctus timui Deum, & pon-

I dus

164 TRIBUNAL CHRISTI.

a Tob.
c. 31.
v. 23.
& 14.

us ejus ferre non potui. Quid enim faciam cum surrexerit ad judicandū Deus? & cum quaesierit, quid respondebo illi a? Significantissime & incredibili artificio expressit suum quem gereret, Iudicii metum. Quasi tumentes, ait, super me fluctus Iudicem meum formido.

Cum rapax flumen insolenter autum jam ruptis aggeribus, aut in vicinam planitiē excurrit, aut præceps per saxa ruit, aut aquarum montem in domum invehit, viator qui obuius tendit, ineluctabilem moriendi necessitatem in oculis habet. Viam relegat? cursu superabitur à flumine, & dum fugiet, comprehendetur. Hac illac declinet? Vbiq; & undiq; aqua. Contra flumen eat? præsentissima mors. Locus effugii nullus. Sic angoribus pane ante mortem exanimatur. Eadem est ratio, cum aut subitus imber & procellosa tempestas, aut cataracta *

*
Wol-
sten-
brady.

pisprehendunt, aut cum in mari decamani fluctus in navim se infundunt. Nusquam hic effugium; mors proxima est. Ita Iobus: Divini tribunalis horror, inquit, velut ingens aquarum mons contra me in caput meum devolvitur, quacumq; fugero, non effugiam; quicquid adversus aqua imperum obmolitus fuero heu non effugiā: nihil auxilii, nihil spei, nihil consilii superest, non effugiam

Iudi-

LI
Indiciu
Scio me
Censor
subitu
quid ju
tere ta
mitteba
paupere
lior. Na
gavi, qu
oculos v
edi bucc
comedi
Hoc af
ditatio,
utique l
Hebra
nū non
ipsis cog
nia, inqu
meo b. lu
cata in se
ciorum t
gnovi De
tua. Cōf
à Iudici
hinc Dav
tissimus
Dei. Iug
metus a
hunc reg
§. 2. In h
amicissim
dicium su
se paratun
mus.

LIBER 7. CAP. IX. 165

Iudicium Dei Tribunal ineluctabile. Scio me Deo Iudici sistendum, scio. Censorios Dei oculos & Iudicium subiturus sum, scio. Sed heu nescio, quid iudicanti sim responsurus. Interea tamē tanto mitiorem sibi promittebat Iudicem, quanto ipse in pauperes benignior fuisset & liberalior. Nam protinus adjungit: Si negavi, quod volebant, pauperibus, & oculos viduæ expectare feci. Si comedi buccellam meam solus, & non comedit pupillus ex ea.

Hoc assidua imminētis Iudicii meditatio, & in egenos tanta liberalitas utique Iudicem valde mitigarunt.

Hebræus rex David, Iudicium divinū non minus formidans, imo in his ipsis cogitationibus assiduus: Omnia, inquit, iudicia ejus in conspectu meo ^b Iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa ^c Memor fui Iudiciorum tuorū a sæculo Domine. Cognovi Domine quia æquitas Iudicia tua. Cōfige timore tuo carnes meas: à Iudiciis enim tuis timui ^d. Atque hinc David post primum lapsum cauterissimus, vir secundum voluntatem Dei. Iugis divini Iudicii memoria & metus ad illud sanctitatis culmen hunc regem evexerunt.

§. 2. In lege nova plurimi quamvis amicissimi Deo, ad divinū tamen Iudicium subeundum nō perfunctorie se pararunt. Hos indistincte referemus.

Franciscus Assisias, etsi ad intimam cum Deo familiaritatem pervenerit, quo tamen purior ante suū Iudicem staret, nudus nuda humo mori voluit, ut qua liceret, ipsius Iudicis in cruce expirantis imitaretur exemplum. Idem beati Ioannis Euangelium de Christo patiente sibi prælegi iussit. Dein ubi suis patientiam, paupertatem, obedientiam commendasset, psalmum centesimum quadragesimum primum recitare orsus est: Voce mea ad Dominum clamavi, voce mea ad Dominum deprecatus sum. Effundo in conspectu ejus orationē meam & tribulationem meam ante ipsum pronuntio, &c. Educ de custodia animam meā ad confitendū nomini tuo: me expectāt iusti donec retribuas mihi *a*. Sub hac verba in sui iudicis paternas man⁹ se collocavit.

a Psal.
14 v.
1. 2.
& 3.

Ludovicus IX, Rex Galliarum, Anno Christiano millesimo ducentesimo septuagesimo, letali morbo correptus institit ardentem hunc in modum precari: Fac nos Domine prospera mundi despicere, & nulla ejus adversa formidare. Cumq; sacerdos sacrum viaticum porrecturus ex more quæreret: Nū Christum Dominum præsentem crederet? Cui rex: Credo, inquit, idq; tam certa fide, ac si eum ante me cernerem ea forma qua cælum ascendit. Subluctam ultimam dixit: Ego autem in multitudine mi-

seri-

fericordiæ tuæ introibo in domum
tuam, adorabo ad templum sanctum
tuum, in timore tuo. Domine deduc
me in iustitia tua *a.* Ita feliciter ad *ps. f.*
Iudicem suū migravit. En, Christia *v. 8.*
ne, fac secundum exemplar, quod ti- *& 9.*
bi monstratum est, in hominum
pauperrimo & regum potentissimo.

Refert Stobæus interrogatū Arim-
nestum, quid in vita homini potissi-
mum expediret? Bene mori, ait. Nil
profecto exoptatius, quā ad tribunal
illud non imparatum evocari, & bre-
vi huc transitu migrare in calum.

Arnulphus nobilis Flander à Ber-
nardo Claravallensi ad vitā religio-
sam non sine miraculo ductus, cum
sub exitum vitæ, colico dolore infe-
staretur, jam Sacramentis munitus
subito exclamavit: Vera sunt omnia,
Domine Iesu, vera sunt, quæ dixisti.
Erant, qui putarēt eum vi morbi de-
hirare lingua, & aliena loqui. At ille
repetens eadem confirmabit verissi-
mè à Christo promissum: Nemo est
qui reliquerit domum, aut fratres,
aut sorores, aut patrem, aut matrem,
aut filios aut agros propter me, &
propter Euangelium: qui non acci- *b. Mar.*
piet centies tantum nunc in tempo- *1. 1.*
re hoc, & in sæculo futuro, vitam æ- *1. 22.*
ternam *b.* Nec illud esse poterit irri- *& 3.*
tum promissum: Qui vicerit, non læ- *c. Apoc.*
detur à morte secunda. Vincenti da- *1. 2.*
bo manna absconditum *c.* *v. 12.*
& 17.

§. 3. Fuerunt, sed admodum pauci, qui profecturi ad iudicium, suaviter subriderent, bono Conscientiæ testimonio freti.

Priscus scriptor Gregorius Turo-
nensis refert in beatæ Radagundis
cœnobio Virginem, cui Disciola no-
men, beati Salvii Albigenſis Episcopî
neptem ſingulari hac felicitate obi-
iſſe. Cum in morbo cubaret, jamque
ultimus & fatalis dies ad eſſet, ægra
velut reualeſcens ſuæ familiæ ſorori-
bus dixit: allevatū corpus ſentio & à
doloribus liberum. Ite meæ ſorores,
& ſollicitudini veſtræ ſpatium date
reſpirandi, & ego quoque paullulum
quieſcam. Abierunt ergo in ægrotan-
tis gratiam. Paulo poſt ad ægram re-
viſentes viderunt eam paſſis in cœ-
lum brachiis, hæc velut ſolam prolo-
qui: Benedic mihi ſancte, ac famule
Dei excelsi. Ecce jam tertio fatiga-
ris hodie mei cauſſa. Cumque inter-
rogarent quæ lectulo adſtabant, ad
quem hæc verba diceret? Nec ver-
bulo reſpondit. Poſt breve tempo-
ris intervallum & loqui, & ridere
coepit. Ita ſpe mitiſſimæ ſententiæ
lata tranſiit ad Iudicium. Exanime
corpus pro more lotum tam niveo
candore prænituit, ut antiſtita nul-
lum reperire linteum potuerit, quod
cadaveris candorem inſolitum æ-
quaret.

a Greg.
Tyron.
l. 6.
hiſt.
Franc.
c. 29.
initio,
ubi
plura
addit
mitrau-
da,

Cameracenſis proepiſcopus rem
teſta-

testatissimam recensens. Vidi, ait, matronam nobilem, quæ brevi post initum conjugium omnes voluptatum illecebras extreme cœpit odisse, fastidians quicquid vanitatem aut petulantiam olebat. Nec vero unquam ridere visa est, nisi modeste & inter optimæ notæ homines. Domi velut ancillarum infima, vili habitu serviebat. Nec ægre tulit maritus hanc suæ conjugis insolentem sanctimoniam. Non diu sanitas stetit tam piæ feminae. Morbo letali occupata, jamque morti proxima sine voce ac usu sensuum diu jacuit, diductis tandem oculis & cælo sublatis in lætissimum risum erupit, nil ulterius locuta. Ita feliciter, & ridendo adiit Tribunal. Amœna ridentis facies etiam in cadavere remansit ^{aTho. Canti- prat. l. 2. mi- rac. c. so. v. 8} a. Idem Auctor: Hoc ipsum, inquit, ego meis oculis una cum sacerdote spectavi, in pauperculæ mulieris tugurio. Hic innocens puerulus cum animam ageret, primo quidem visus est angî & torqueri, dein subito apertis oculis cœlum suspiciens, vultu, totoque corpore gestiebat, risu tam valido concussus, ut extra domum audiri potuerit. Nec dubitamus, inquit, qui hæc vidimus, quin singulari angelorum occurso, exhilaratus sit. Nil conscire sibi, beatitudinis principium.

Adjungit scriptor: In morte quos-

170 TRIBUNAL CHRISTI.

dam & risisse & cecinisse comper-
tum est, dum scilicet futuras deli-
cias occulto sensu prælibarent. Ex
horum numero quidam in divi Do-
minici familia Brugis fuit, vir doctus
& sanctus. Qui graviter decumbens,
quanto erat morti vicinior, tanto
visus est esse latior. Hunc sociorum
unus non sine lacrymis rogavit, si
quid solatii singularis à Deo accipe-
ret, ne se celaret. Cui moribun-
dus: Iam, inquit, accepi, nam Do-
minum Iesum, iudicem meum bre-
vi adfuturum spero. Et ego, ait alter,
per hunc ipsum terogo, ut si quod
speras, videris, manu saltem nutu-
des signum. Faciam, inquit, æger, si
quidem Dominus id permiserit. Ab
hoc die tertia ingravescente jam
morbo domestici accurrunt, & le-
ctulo affusi spiritum migraturum Iu-
dici commendant. Dum precantur,
en moribundus leniter attollit ma-
num, & loquentem digitum in cer-
tum locum intendit, & voce quam-
vis debili ac fracta canere conatur:
In Galilæa Iesum videbimus, sicut
dixit nobis, Alleluja. Dixit & ad Iu-
dicem lætus migravit *a*.

a Idem
loco
quem
supra
lauda-
vimus
De
pleri-
bus,
qui sub
mortē
riserūt
Cæla-
rius l.
7. c. 53.
& 54.
b Iob
c. 5 v.
20. &
21.

De his talibus licebit illud Iobi
affirmare: Deus non projiciet sim-
plicem, nec porriget manum mali-
gnis. Donec impleatur risu os tu-
um, & labia tua jubilo *b*. Os iusto-
rum, inquit Gregorius, tunc risu

reple-

LIBER I. CAP. X. 171

replebitur, cum eorum corda finitis peregrinationum fletibus, æternæ latitiæ exultatione satiabuntur. De hoc risu Salomon & Siracides dixerunt. Ridebit in die novissimo. Timenti Dominum bene erit in extremis, & in die defunctionis suæ benedicetur *a*. Et hoc ipsum repetens; *a* Prov. c. 31. v. 25. Eccli. c. 1. v. 13. & 19.

Hujus sub mortem latitiæ umbram aliquam vix unus alterve inter idololatrias expressit. Theramenes Atheniensis in publica custodia coactus mori, porrectam veneni portionem non dubitanter hausit. Quodque ex ea superfuerat, jocabundus illisum humo clarum edere sonum coegit. Reddensque servo publico, qui eam tradiderat: Critiæ, inquit, propino. Vide igitur ut hoc poculum ad eum continuo perferas. Erat Critias ex triginta tyrannis crudelissimus. Profecto, inquit Valerius, supplicio est se liberare, tam facile supplicium perpeti. Itaque Theramenes perinde ac in domestico lectulo moriens, vita excessit. Inimicorum astimatione punitus, suo judicio finitus *b*. *b* Valer. l. 3. c. 2.

Longe sanctius Plato monachus, vir omni virtutū laude ornatissimus, qui & carceres, & exilium pro Christo ferre didicit. Plurimis demum labori-

172 TRIBVNALE CHRISTI.
 laboribus & senio fractus, non sine
 gaudio sepulchrum suum contem-
 platus est, egitque Deo gratias, quod
 servulum indignum ad illud ævi, &
 ad hunc portum perduxisset. Ita
 mortem sereno ac hilari vultu tan-
 quam laborum omnium metam &
 æternæ lætitiæ præludium salutavit.
 Nec tamen eorum quidquam omi-
 sit, quæ hominem paullo post Iudici
 sistendum facere deceret. Quia vero
 Christum Dominum, non tam ut Iu-
 dicem rigidum, quam ut patrem a-
 mantissimum jam eminens conspiciebat, hoc sibi carmen funebre mo-
 dulatus est: *Resurgent mortui, & exsur-*
gent qui sunt in monumentis, & letabun-
tur qui sunt in terra.

a Plato
 mona-
 chorū
 montis
 Olym-
 pi ab-
 bas
 post
 pluri-
 macer-
 tamina
 obiit
 an 812
 die 4.
 Apr.
 de quo
 Cæf.
 Baron.
 rom 9.
 Anna-
 lium.
 b Aug.
 l. de
 disci-
 plina
 Chri-
 stiana
 c. 12.

Cum istud & ipse caneret, & alios,
 ut sibi vocem præeunti accinerent,
 hortaretur, dextrorsum caput sub-
 mittens pacatissimus Christo Iudici
 se commisit a.

Quam præclare ac vere dixit Au-
 gustinus; Noli timere: non potest
 male mori, qui bene vixit b. Quo vi-
 ta delicatior & solutior, eo mors ple-
 rumque formidolosior & tristior.
 Quo austerior vita vel afflictior, hoc
 fere mors securior ac latior est.

§. 4. Pelagius Græcus interpres
 refert senem religiosissimum in Scy-
 thia morbo fatali & ultimo cōflictat-
 um. Cumque non pauci lectulum
 morientis cingerent, & optimi pa-
 tris

tris imminentem obitum deflerent, senex oculos insolito modo circumvolvens semel iterumque risit. Mirabantur qui adstabant, atque etiam quærebant, cur flentibus ceteris solus rideret? His moribundus triplicem assignans causam: Ego, inquit, risi, quia vos timetis mortem omnibus communem, nemini non subeundam. Deinde risi, quia cum mortem timeatis, nihilominus vos parum sollicitè paratis ad mortem. Risi tertium, quando quidem vos plorare cerno, quos lætari conveniret, cum ego nunc à laboribus transeam ad requiem. Hæc ubi dixit, oculos clausit, & abiit ad Iudicium *a*. Mala mors, inquit Augustinus, putanda non est, quam bona vita præcesserit *b*.

Quod quidem in Ursino presbytero videre est. Hic beato Gregorio teste, post quadragesimum sacerdotii annum ad vitæ finem pervenit. Iamque proximus divino Tribunali, subito admirabili cum lætitia proclamavit: Bene veniant domini mei, bene veniant. Et unde hoc mihi, ut ad servulum infimum dignentur revivere? Gratias ago, maximas ago gratias. Iamque venio, venio; en adsum. Cumque hoc sapius ingeminareret, familiares, qui circumsteterant, quæsierunt, quibus hoc diceret? At ille; Nunquid, ait, beatos Apostolos Petrum & Paulum non

cer-

a Pelagius l.

11. n.

52. a.

pud

Ros.

vveid.

p. 612.

b Aug.

l. 1. de

civit.

c. 11.

174 TRIBUNAL CHRISTI.
cernitis? Ad quos denuo conversus;
Ecce venio, dicebat, ecce venio. In-
ter quæ verba felicissimo comitatu
hoc stipatus, ad audiendum Iudicem
pervenit.

Addit Gregorius hæc ipsa verba;
Plerumque contingit iustis, ut in
morte sua sanctorum præcedentium
visiones aspiciant, ne ipsam mortis
sue pœnalem sententiam pertime-
scant, sed dum eorum menti super-
norum civium societas ostenditur, à
carnis suæ copula sine doloris, &
formidinis fatigatione solvantur *a*.

a Greg.
lib. 4.
dist.
c. 11.
fin.

Christus Dominus de isthoc ad
Tribunal transitu nos sedulo com-
monefaciens; Et ego vobis dico, in-
quit, facite vobis amicos de ma-
nna iniquitatis, ut cum defeceris-
tis, recipiant vos in aterna taberna-
cula *b*. Mature ambiendi sunt ami-
ci Iudicis, ut mitem nobis senten-
tiam exorent. Quæ vero ratione
commodissime id fiat, Trismegistus
meus docebit *c*. In magnam profe-
cto fiduciam reum jam iudicandum
erigent hi Iudicis amici, si nobis
eos maturis obsequiis conciliaveri-
mus.

b Luc.
c. 16.
v. 9.

c Tris-
megi-
stus I.
a. c. 6.
toto.

Imo ipse Iudex pronissimus est
suis Iudicii merum ac horrorem im-
minuere. Idecirco moribundis com-
pluribus sese spectabilem exhibuit,
antequam eos in secretum exami-
nis conclave * duceret; Perinde si
* In das geheime Nichtstheil sein. di-

LIBER I. CAP. X. 275

dixisset ; En ego , mi moribunde , frater tuus & servator tuus sum , quamvis & Iudex tuus , officio mihi à Patre demandato Non est quod nimium formides. Metuant & contremiscant hostes mei. Tu hætenus in amicorum , imo & fratrum meorum numero eras.

Nam in tribus maxime tuam mihi fidem probasti. Singularem in adversis patientiam conservasti. Deinde neminem judicasti ; Sciebas enim hoc mei esse muneris , & soli mihi jus gladii concessum. Denique voluntatem tuam in rebus omnibus ad voluntatem meam conformasti ; id saltem facere conatus es. Euge serve bone , Euge fidelis amice ac frater. Nunc quidem mortalitatis lege ad Tribunal meum evocaris. Sed animum erige , & mihi fide , non tam Iudicem invenies , quam Patrem.

Ita Christus Antonino Patavino in hymnum erumpenti, ita Thrasillæ Gregorii Pontificis amitæ , ita compluribus aliis sub mortem visus est.

Anno millesimo octogesimo octavo Berengarius annorum prope nonaginta præfracti hominis ingenii, & in Eucharistiæ mysterium singulariter contumax, post tot libros contra ipsum scriptos , post tot congressus cum eruditis institutos , post tot

Con-

176 TRIBUNAL CHRISTI.

Concilia adversus eum coacta, de-
mum ipso die Epiphaniæ Domini
jam morti ac Iudicio proximus, con-
tumacia cedens & ad confessionem
erroris adductus, non sine gemitu
hæc verba pronuntiavit: *Hodie appa-
rebit mihi Dominus meus Iesus Christus,
propter pœnitentiam, ut spero, ad gloriam;
vel propter alios à me seductos, ut timeo,
ad pœnam.*

Observe Lector, ante Iudicium er-
rores revocandos, famam reddend-
am, ablata restituenda a.

^a Cæ-
sar Ba-
ron. ad
dictū
annum
1088. Sed priore latior in jus divinum
adiit Thibarensis episcopus Felix,
qui capite plectendus, cum jam du-
ceretur, alta voce sic precatus est:
Domine Iesu, gratias tibi ago, quod
ad annum quinquagesimum sextum
ætate pervenerim. Iamque quatuor
sunt, quæ me plurimum solentur.
Veritatem prædicavi, sacros codices
non tradidi, virginitatem servavi, &
nunc propter te cervicem securi præ-
beo. Iustitiam ante Iudicium parat,
cui curæ accordi est, Veritatem ama-
re, divini verbi conciones frequen-
tare, sui status pudicitiam tueri,
mortem æquo & prompto animo
tolerare. Huic tali homini Isaïas
optime precatus: Veniat pax, inquit,
requiescat in cubili suo, qui ambu-
lavit in directione sua ^b. Huic homi-
^b Yf. c.
57. v. 2 ni bene erit in extremis; hic ridebit
in die novissimo, dicetque cum

bea.

L
beato
meo,
mus.
§. 5.
comper
quam,
dantiu
revelat
minim
Deus q
horrore
eodem
mus. I
Quidan
vebat,
dianis
stis pat
lebat a
quii ve
inde sci
& anim
enim a
modi
tanto p
excussi
evolat
hizet,
tem ha
migrab
dore: M
ad hoc
est. Si c
niam in
tamen
go vox

beato Ambrosio : Mori non timeo, quia bonum Dominum habemus.

§. 5. Beatus Gregorius rem sibi compertissimam enarrans: Nonnunquam, ait, Omnipotens Deus trepidantium mentes quibusdam prius revelationibus roborat, ut in morte minime pertimescant. Cur autem Deus quibusdam sanctissimis viris horrorem Iudicii non ademerit, ex eodem scriptore suo loco docebimus. Porro sic loquitur Gregorius: Quidam mecum in monasterio vivebat, Antonius nomine, qui quotidianis suspiriis ac lacrimis ad celestis patriæ voluptates anhelabat. Solebat autē studiosissime divini eloquii verba meditari, non hauriendæ inde scientiæ, sed eliciendis lacrimis & animo ad celestia erigendō. Hoc enim agebat, ut ubi mens ejusce-modi meditationibus incaluisset, tanto promptius iis, quæ fluxa sunt, excussis, ad beatam illam patriam evolaret. Dum sacris his studiis inhæret, visus est sibi secundum quietem has audire voces: Paratus esto; migrabis brevi. At ille simplici candore: Non est, inquit, mihi viaticum ad hoc iter. Cui prorinus responsum est. Si quidem de peccatis agitur: veniam iis dat Deus. Audiit hæc, nec tamen in metu esse desit. Eadem ergo vox sequenti etiam nocte ad au-

178 TRIBUNAL CHRISTI.
res allapsa mentem ad subeundum
Iudicium incredibiliter roboravit.
Quinto ab hoc die, jam multo quam
antea fidentiore animo ad Iudicem,
^{a Greg.} uti erat monitus, migravit a.

lib 4.
dial.
c. 47.

Quemadmodum indolem equi
ex capite, auribus, & ore nostri equi-
sones censent & æstimant, ita Iudi-
cii hujus ac sententiæ bonus aut
malus exitus ab antea acta vita pe-
tendus. Constans virtutis studium,
mite sequitur Iudicium; piam vi-
tam, grata sententia, si religiosus
fuit animus, Iudex erit benignus.

In ejus rei testimonium Hierony-
mus Platus, quæ ipse inter religio-
sos viros vidit & audivit commemo-
rans. Fuit unus aliquis, ait, cui
cum denuntiaturum esset, instare dis-
cessum, ingenti gaudio elatus, ter
illum qui hoc denuntiabat, arcte
complexus est. Alter cum idem au-
diisset, se scilicet ad Christum Iudi-
cem vocari, quicquid infirmæ vo-
culæ, ac pæne jam consumptæ ha-
buit, id totum collegit, & cum ma-
xima lætitiæ significatione orsus est
hymnum dicere, Te Deum Lauda-
mus. Alium etiam scimus, inquit,
fugiente jam anima, inflexa in can-
tum voce versiculum è psalmis re-
citasse: Lætatus sum in his, quæ
dicta sunt mihi, in domum Domi-
ni ibimus b; & in ipso versu expiras-
se. Addit.

b Psal.
121. v.
1.

Guiliel-

Guilielmus Elfinstthonius, gente
 ac patria Scotus, sanguine, ingenio,
 virtute nobilis, pæne adolescens in
 Societatis familiam admissus est.
 Hic nondum exacto mense integro
 in letalem febrem incidit. In eo
 morbo ita se gessit ut incredibilem
 semper alacritatem & verbis, & vul-
 tu, ipsisque factis præ se ferret, nec
 satiari posset agendis Deo gratiis
 quod eo loci moreretur. Extremo
 ferme spiritu, cum in cubiculum
 confectum introeuntes videret, in
 hanc ipsam vocem erupit: O mor-
 tem, inquit, gloriosam tot Ange-
 lorum agminibus stipatam. Quin e-
 tiam ingentilæritia perfusus: Non
 videtis, inquit, non videtis Angelos?
 simulque suum tutelarem Angelum
 compellans, aliquamdiu cum illo i-
 ta locutus est, perinde si eum oculis
 intueretur. Ab hoc significatum si-
 bi, aiebat, mitissimum fore Iudiciū.
 Quærente autem nescio quo, qua
 forma is Angelus tutelaris foret, a-
 dolescentem quendam, qui tum ad-
 erat, indicavit, cui similem cense-
 ret. Ea mox dulcedine morientis
 spiritus perfundebatur, ut ipsum e-
 tiam corpus, quantumvis morbo &
 morte vicina fractum insolitis mo-
 tibus super lectulo velut exiliens ac
 gestiens ageretur, non sine admi-
 ratione omnium, qui simile quid vi-
 disse non meminerant. Subinde hic

180 TRIBUNAL CHRISTI.

idem moribundus adolescens oculos post cervical reflectens ostendebat se aliquid ibi spectare, quo majorem in modum oblectaretur. Inter quæ gaudia repente consistens, tantquam jussus Iudici jam jam locuturo attendere. Ita placidissime sopitus ad Tribunal transit a.

a Pla-
tus de
bono
status
Relig.
l 2. c.
31. fine

Recte arbitror, ejuscemodi mortem, diem Paschatis, hoc est, transitus vocemus, quo ad immortalitatem transit animus, suo tempore laboris sui socium in gaudiorum societatem adsciturus.

§. 6. Anno Christiano millesimo sexagesimo quinto Ferdinandus Magnus Rex Castella & Legionis virtute militari, & victoriis insignis, ipso die nascentis Christi, morbo tentari cœpit, in templo postridie regio prorsus cultu ornatus, & aurea corona redimitus ad templum præsulibus comitantibus deferri voluit. Hic æger se purpura, omnique regio cultu exuens, & è capite gemmatum diadema detrahens omnia simul in ara reponi jussit, ut ita quæ à Deo accepisset, Deo restitueret. Post hæc lacrimis infusus templi pavimento se asternens, veniam noxarum supplex petiit. Vbi pœnitentiæ modum Episcopi statuissent, cilicio indutus, & cinere alpersus, die tertia in eodem templo sancte obiens suo se stitit Iudici, postquam annis quadraginta, mense

men-
raste
diè ob
Et c
li veri
finis
Non
xerit.
An
resim
Crass
trigin
tis sex
cium
gissin
tribun
pius i
derit.
pletin
ini tag
cis fo
se col
anim
suum
San
minu
prap
mus.
saia
diciu
Et q
ei: In
Ver
quibu
milar

LIBER I. CAP. X. 181

menſe uno, diebus undecim impe-
raſſet. Huic regi etiam nū incolumi
diē obitus divus Iſidorus prædixit *a.*

Et ecce de his omnibus beati Pau-
li veriſſimum vaticinium : Quorum *a Car-
ſar Ba-
102.
Ann.
1065.
& eo-
dem*
finis erit ſecundum opera ipſorum *b.*
Non poteſt male mori, qui bene vi-
xerit. In teſtem, alium produco regē.

Anno Chriſtiano milleſimo cen-
teſimo trigeſimo ſexto Ludovicus *Spon-
danus
n. 4.
b2Cor
c. 11.
v. 33.*
Cræſſus Rex Galliarum, cum annis
triginta regno præſuiſſet, anno ata-
ris ſexageſimo, ad impendens Iudi-
cium ita ſe comparavit, ut poſt lar-
giſſimam in pauperes & templa di-
ſtributam ſtipem, exomologeſin ſa-
pius iterarit, profeſſionem fidei edi-
derit, Euchariftiam in viaticum ſum-
pſerit. Quibus omnibus peractis, hu-
mi tapetem ſterni, eumque in Cru-
cis formam cinere perſpergi, & in eo
ſe collocari voluit. Hoc habitu, hac
animi, corporiſque præparatione
ſuum Iudicem operiri voluit.

Satis abunde nos docent hæc ho-
minum ſaſtigia, tanti Principes, qua
præparatione, qua reverentia ſum-
mus Iudex ſit adeundus, qui, ut I-
ſaias loquitur, ponit in pondere Iu-
diciū, & Iuſtitiam in menſura *c. c. 10.
v. 16.*
Et quis Regum aut Cæſarum dicet
ei: Indica mihi, cur me ita iudices *d. 10.*

Verum ut habeat uterque ſexuſ, *c. 1.
v. 2.*
quibus cupiat per imitationem aſſi-
milari, qua ratione feminæ ad ſub-

182 TRIBUNAL CHRISTI.
cundum Iudicium se pararint, pau-
cula subjungimus.

Beata Paula, Romana, nobilissima
matrona, quæ Hieronymum habuit
panegyristen, jam morti ac iudicio
proxima, illud è psalmis recitabat :
Domine, dilexi decorem domus
tuæ. Quam dilecta tabernacula tua,
Domine, concupiscit & deficit ani-

^{a Ps. 23}
^{v. 8.} &
^{Ps 83.}
^{v. 1.} ma mea in atria Domini *a*. Cumque
interrogaretur à Hieronymo, cur ta-
ceret, an aliquid doleret? Græco ser-
mone respondit : Nihil se habere
molestiæ; quæta omnia sentire. Post
obmutuit, & clausis oculis, quasi
jam mortalia despiceret, illos eod-
em versiculos repetiit, sed voce
tam gracili ac tenui, ut à circumstan-
tibus vix audiri posset, digitumque
ori admovens, crucis signum pinge-
bat in labiis. Iamque spiritus defi-
ciebat & anhelabat in mortem, ani-
maque erumpere, ac suo sese Iudici
committere gestiebat *b*.

b Hie-
ron.
tom. 1
epi 27
circa
finem,
mihi
pag. 81

O felix iter ad hoc Tribunal, quod
tanto securius, quanto promptius &
avidius suscipitur.

Elisabetha illa Vngari Regis filia,
illa omnium egenorum mater lau-
datissima, diem mortis præscivit &
prædixit. Ultimis diebus præter vi-
rum Religiosum, cui conscientiam
commiserat, & domesticas ancillas
neminem admisit, ejusque rei ratio-
nem significantius adjungens. Ad

Tribu-

Tribu-
caus
autem
liorem
dem i
eamq
retinu
ad vac

Non
ta Me
senter
ei ani
bris h
jori se
peteb
bus vo
ficaba

Ta
bus co
tribul
te, & i
lum.
bestia
scies
culum
danti
acerv

Qu
nens:
bus D
tima

• Suo ni
cu ca
minara f
quod e
19. & f

Tribunal Iudicis, aiebat, dicenda est
caussa; absint curæ mortales. Quo
autem causam suam redderet me-
liorem, ipsum Iudicem ex asse hære-
dem in pauperibus scripsit; unicam
eamque vilem vestem sibi tegendam
retinuit. Ita sacris omnibus expiata
ad vadimonium venit *.

Non multum absimili pietate bea-
ta Mechtildis ad audiendam Iudicis
sententiam se disposuit. Nam cum
ei anima jam pæne in extremis la-
bris hæreret, nihilominus illud ma-
jori sensu quam voce identidem re-
petebat: Iesu bone, bone Iesu. Qui-
bus verbis, quo aspiraret, satis signi-
ficabat.

Tam bonæ mentis hominem Io-
bus consolatione permulcens: In sex
tribulationibus *a*, inquit, liberabit
te, & in septima *b* non tanget te ma-
lum. In vastitate & fame ridebis: &
bestias terræ *c* non formidabis. Et
scies quod pacem *d* habeat taberna-
culum tuum. Ingredieris in abun-
dantia sepulchrum *e*, sicut infertur
acervus tritici in tempore suo *f*.

Quæ præclare Gregorius expo-
nens: Nos, inquit, in sex tribulationi-
bus Dominus liberat, ne nos in sep-
tima malum tangat: quia per pater-

M 4

næ

e suo nimirum tempore non demessus in herba, non con-
culcatus ante spicam & granum, ut inauspicata aut da-
mnata seges, sed ut triticum jam maturum & plenum,
quod tempore suo conditur in horreum. f. Iob. c. j. vers.
19. & seqq.

784 TRIBVNAL CHRISTI.

næ pietatis eruditionem, præsentis
vitæ labore nos atterit, sed in adven-
tu Iudicis à verberare abscondit, ut
tanto tunc ad salutem certiores ex-
hibeat, quanto nunc nos flagella du-
rius secant. Callidus autem adversa-
rius, bestia terræ dicitur, quia ad ra-
piendas mortis tempore peccatorum
animas violentia crudelitatis effera-
tur: Quos enim viventes blandiens
decipit, morientes saviens rapit. Illi
igitur terræ bestiam morientes ti-
ment, qui Conditoris sui potentiam
viventes non timent. At viri sancti
quia divinæ se formidini medullit-
us subdunt, omne in adversarii
adventu pondus timoris abjiciunt.
Viventes timent Iudicem, ne mo-
rientis metuant accusatorem a.

a G. 2.
lib. 6.
moral.
c. 15.
initio
& c.
16. an-
te me-
dium.

Quisquis igitur hostem modo blan-
dientem non sequeris, eum in mor-
te saviemtem non timebis.

§. 7. Theologus & Ecclesiastes è
divi Dominici familia rem testatis-
simam narrans: Norimbergæ, inquit,
Virgo fuit religiosissima, à fortunis
quidem egena, sed dives virtutibus:
victu ac vestitu vili, sed pudicitia &
castitate singulari, & iis moribus,
quibus nemo jure potuisset obtre-
ctare. Vnum deerat, uti nihil ex om-
ni parte beatum: assiduis conscien-
tiæ stimulis male accipiebatur, hinc
ad omnia trepidabat, in omnibus
rimida & anxiosa: & quod miserum, post
om-

omn
qua
later
ta. I
re so
nox
nim
tem
Mi
non
vix u
la la
tim
quit
lam
exte
dere
caus
tueb
bar
miser
bat u
nima
cieb
imm
preh
niur
mor
festa
jam
& qua
batu
confe
bar,
guine

LIBER I. CAP. X. 185

omnem sui accusationem vix unquam sibi satisfaciebat, nescio quid latentium adhuc navorum suspicata. Imo, quod ejusmodi homines fere solent, pleraque omnia errata, noxas letales interpretabatur. Sic animo semper ægro ac saucio quietem nullam capiebat.

Miserum certe vivendi genus, sed non adeo periculosum, nam tales vix unquam gravius delinquant. Sola laborant partim ignorantia, partim diffidentia: procul ab his nequitia est. Adeo autem virginem illam hic conscientiae pavor viribus extenuaverat, ut macies corpus exederet, animum sollicitudo. Nec sine causa illi à delirio aut insania metuebatur. Illud tamen boni restabat: iis quibus conscientiam commiserat, non erat refractaria; obedi-
a No-
tent
hoc
obse-
cro ho-
mines
tot
scru-
pulo-
rum,
super-
stitio-
num,
terro-
ris,
metus,
solli-
citu-
dinum
aculeis
confi-
xi. No-
rent
hic.
 bat utcunque, sed tristis ac pusillanimis. Ita morbus eam lecto dejiciebat, vitæ finis, & Christi Tribunal imminebat. Hic subita mutatio deprehensa. Nam contra spem omnium triduo ante mortem adeo timor omnis & pusillanimitas eam infestare desinit, ut conscientia illius jam tranquilla & serena nihil fluctuantis ætus retinuerit. Interrogabatur moribunda, an nihil amplius conscientia obturbaret? Nihil, agebat, jam Domino Iesu, cujus sanguine lota sum, plenissime fido. Ita

186 TRIBUNAL CHRISTI.

sacris omnibus curata mundo placidissime excessit, & vadimonium suum obiit.

Huic geminum Theologus, quem dixi, adjungens: Novi, ait, matronam nobilem & opulentam, Catharina de Vesthausen audiebat. Hæc conjugæ Argentorati mortuo, in Virginitum religiosam familiam transiit. Nihil huic feminae virtutis censebatur deesse, nisi quod perpetua conscientia trepidatione laboraret *, & tuta omnia timeret. Interim tamen prudentum virorum judicio se submittebat. Illud solum timebatur, ne ubi vita ad mortem & judicium declinaret, angores nimium aucti conscientiam mole sua obruerent. Sed contra prorsus evenit. Nam Catharina divino Tribunali jam propinqua omnem laborantis conscientia pavorem in lætitiā mutatum sentiens: Nostis, aiebat, quantos pavores, ægritudines, ac fluctus conscientia passā sim. Nunc optimus Deus quietem dedit ab omni angore ac morsu tot sollicitudinum. Divinae Voluntati penitus acquiesco. Conditoris mei gratia me totam committo: Fido Deo. Iamque sacro viatico instructa, fiducia plena in manus Iudicis animam efflavit a. Vociferatur olim perversus Balaam, & ardentè optans: Moriatur, inquit,

a Iuan
N. der
Tb. D.
l. 2. de
formi
cis c.
12. seu
ult.

* Boller Scrupet.

quit,
fiant
Fru
insec
Tu p
opta
rum
mun
Iustis
ritur
Si Ber
Iudi
pereg
T
hac
jurg
cho
grim
cent
sulpi
tum
nera
sum
Don
S
jam
flus
ruu
do,
Chr
& p
opta
liud

quit, anima mea morte iustorum, & fiant novissima mea horū similia ^{a. Num. c. 23. v. 10.}
 Frustra, mi Balaam, frustra hæc optas infecundum & inane hoc vorum est.
 Tu potius, si serio agis, vociferare ac opta : Vivat anima mea vita Iustorum, & fiat initium ac progressus meus horum similis. Vis mori cum Iustis? Cum Iustis & vive. Non moritur Romæ, qui Romæ non vixerit. Si Bernardo credimus, arcanum illud Iudicium nemo felicius adit quam *peregrinus, mortuus, crucifixus*. Explicamus hæc paucis.

Peregrinus via regia incedit, non hac aut illac otiose declinat; si forte iurgantes viderit, non attendit, si choros agitantes, transit, quia peregrinus est, nec ad se ista spectare censet. Ad viæ terminum, ad patriam suspirat, eo properat, victum ac vestitum viliores curat, nec aliis vult onerari. Huic in votis est mori. Dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino *b.*

Sed peregrino melior est *Mortuus*, qui possit dicere : Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus ^{c. Galat. c. 2. v. 20.}
 Ad cetera omnia sum mortuus, hæc non sentio, ista non attendo, illa non curo : si quæ vero sunt Christi, hæc me vivum inveniunt & paratum. Hic non mori solum optat, sed jam mortuus est, nec aliud curat, quam digne coram Iudice appa-

138 TRIBUNAL CHRISTI.
apparere. Ita mortuus optima ad Iudicium via graditur.

Sed hac ipsa melior est ea qua *Crucifixus* ad Iudicem Crucifixum tendit. Hic de cruce vociferatur cum Paulo: Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est & ego mundo *a*. Non solum mortuus, sed & crucifixus sum mundo, ego illi & ipse mihi. Omnia quæ mundus amat, mihi crux sunt; laudes, divitiæ, voluptates, honores, & quicquid mundo pretiosum est; mihi lutum est, quæ mundus, ut lutum calcet, hæc ego amplector & osculor pronissimo affectu, imo vero & gloriator in cruce Domini, jucundum est mihi pro Christo pati; malo jam crucifigi, quam angelorum choris inferi. Quoniam propter te, Domine, mortificamur tota die *b*.

a Gal. c. 6. v. 14.
b Ps. 43 v. 22.

Num iste primo & secundo non superior est? Nam peregrinus subinde minus memor patriæ, curiosiore aspectu aut colloquio retardatur, ut tardius aut penitus non perveniat, quo destinatum ducebat iter: Mortuus nec blanda curat, nec aspera; neutris moveri se finit, quia neutra sentit. At vero crucifixus, mundi blandimenta odit ac rejicit, injurias omnes & quicquid asperi ac duri sentit, hilariter excipit, constanter tolerat, crucifixo Domino quam sim-

LIBER I. CAP. X. 189

millimum fieri, primum honorem
reputat, pro Christo; cum Christo
crucifigi inter beneficia numerat.
Hic vir, hic est qui latus & fiducia
plenissimus ad Iudicium velut ad
triumphum properat. Pensemus sin-
guli, ait Bernardus, in quo quisque
gradu sit positus, & studeamus profi-
cere de die in diem *a*. Ad Iudicium
nemo securius festinat, quam qui
quotidie, qui quavis hora ad il-
lud se præparat.

*a Bern.
serm. 7
de
quadr.
mibi
p. 118.*

Expli-

Explicatio

Imaginis tertiæ:

Actum est; Ilicet Lata est sententia.*

Sed qualis? Nobis id scire nefas. Arcanum, arcanissimum est hoc Iudicium. Ideo nos tam Angelos quam Diabolos ad abducendum promptos, paratos, & coronas Tribunali dispare appingimus, quia decretum hoc ultimum ignoramus, dum vivimus. Cur ergo temerarii iudices, modo hunc absolvimus, modo illum condemnamus? Temeritas est ignorantissima, & graviter plectenda. Nolite judicare, nolite condemnare *a*.

a Luc.
c. 6. v.
37.

Porro illud hic longe horribilissimū est. Sententia prolata non mutabitur, non mitigabitur, multo minus revocabitur in omnes *Æ*ternitates. Addictus es morti? *Æ*ternum morieris; ardebis *æ*ternum, supra quam capi potest, occisissimus, desperatissimus. Addictus es vitæ? *Æ*ternum vives; gaudebis *Æ*ternum, supra quam capi potest, beatissimus, securissimus.

Factum est decretum, immobile, fixum, firmum; irrevocabile. Quisquis beatitudinem amat, hunc sibi Iudicem mature propitiat.

LIBER

* Der Stab ist brochen.

ACCIPERE IUDICIUM

*Vel ad delicias, vel ad pœnas
SEMPITERNAS.*

ntia.
nefas.
st hoc
angelos
ndum
as Tri-
quia
nora-
go te-
ne ab-
emna-
ntissi-
Nolite
a.
simu
mura-
to mi-
Ævi-
Æ.
zter-
t, oc-
Addi-
zgau-
n capi-
mus.
ile, fi-
Quis-
ne fi-

BER

LIBER II.

CAPVT I.

Theodorus, juvenis Aegyptius, Aeternitatis & Iudicii arcanum animo pertractat, & reddenda rationi se parat.

Ic aliquantulum post priora tam seria pausemus, Lector, & animum curis tam arduis remittamus. Versiculos mis-

ceamus non eos teretes ac venustos, nec murice Venusino nitidos, sed calamo volante scriptos, & impetu potius effusos, quam morosè natos. Eo autem animo hic miscentur, ut si quid priora peperissent tædii abstergant, & unà Iudicii secreti memoriam altius infigant.

In Aeternitatis parte prima, mentionem fecimus Theodori Iuvenis Aegyptii. Hic Aeternitatem animo sic combibit, ut facultatibus, patria, parentibus, rebusque omnibus valere iussis, se Christo servum tradiderit. Hunc ipsum Theodorum denuo hic sistimus. Sed alia atque alio secum animo agitantem. Prius illum Aeternitas eo adegit, ut vinculis omnibus feliciter ruptis, ad vexillum crucis expedito cursu evolare destinaverit.

Nunc

LIBER II. CAP. I. 193.

Nunc majora meditatur & altiora. Iam aiebat ipse secum, servus Christi sum, certe animo, sed nondum beatus sum: Theodore torrens superandus restat, torrens periculosus & rapax. Moriendum est. Hanc larvam non timere pridem didici. Sed timeo graviora. Ad Iudicem mors trahit, Tribunal Christi, Iudicium divinum mortem excipit. Et hoc est quod membris omnibus contremisco. Mori non metuo: quid enim? è carcere tam molesto liberari cur abnuam? At vero Iudicari, & quidem à Iudice omniscio, hic ille torrens est profundissimus. Ah Theodore, quomodo trajiciemus? natando an navigando? quis monstrabit viam? quis comitabitur? Oraculum nosti: Opera illorum sequuntur illos ^{a Apoc. c. 14.} Iudicia humana frigent sapif- ^{v. 13.} sine; * divina heu nimium & semper calent. Inter omnia mortaliū negotia, nullum tam serium est, atque de totius vitæ dictis, factis, & vero etiam cogitatis omnibus vel minimis rationem reddere, & stare reum (quis enim hic innocens?) ante Iudicem vitæ mortisque Dominum. Inter homines agere, & humanis sordibus non inquinari vix hominis est, sed Angeli.

Hoc cogitationum æstu Theodorus
N rus

Geht ofte niederlich zu bey Gericht.

194 TRIBUNAL CHRISTI.
rus incalescens, ita sibi superisque
coepit canere:

Æternitas, Æternitas!

Æternitas amata!

Plus centies, plus millies

Æternitas beata!

Amor tuus me languidum

Versatque dividitque,

Ah! mens amore deficit,

Amore cor liquefcit!

Nam falsa mundi gaudia

Vanissimasque curas

Quis nescit esse somnia,

Merissimasque nugas?

Quid me juvabunt, maxima

Gnavissimæque cura

Si consequar quæ diligo

Mundi voluptuosa?

Nihilque curem sanctius

Quam totus esse Mundi,

Corpusque quovis flosculo,

Et mollius roseto

Tractavero, dum splendeat

Auroque purpuraque

Manus ebur si jaspide

Accendo vel pyropo:

Vel dente structos erigo

Eburneo capillos,

Curoque lac corallinis

Vt fluctuet labellis;

Quid me juvabit Perficis

Si crescat arca gazis?

Quid proderit si gaudiis

Rifuque molliore

Exastuem; cras l. gubri

Mutan-

LIBER II. CAP. I. 195

Mutanda læta casu:
Fiam licet vastissimi
Potens monarcha Mundi:
Nostrosque prono vertice.
Fasces adoret Orbis.
Nostris feret de fascibus.
Mors falee sava inesset;
O falsa Mundi vanitas
Vale, vale perennes.
Valete quæ caduca sunt,
Æternitas perennat.
Hanc mille votis quarito,
Suspiriisque mille.
Nec abstrahar doloribus
Furoribusque mille.
Non horreo vel milites,
Strictosque pugiones;
Truces ruam per milites.
Feros ruam per hostes.
Et hostium per spicula
Stantesque per sarissas.
Si vulneror; tum vulnus est
Amoris, haud doloris:
Nec horreo sic saucius
Vnum vel esse vulnus;
Laus pulchrior, laus amplior
Est amplior cicatrix.
Amore si me vulneret
Æternitas amata
Plus centies, plus millies
Æternitas beata.
Dum hæc ab alto fundit pectore
Theodorus, adsunt famuli Philemō
& Stasimus, herilem filium qua-
rentes. Horum alter Stasimus:

Sane, inquit, plus paullo hodie ad-
bibi, quippe ni hunc in lætitia dege-
re diem deceat, quem Ægyptus tota
habet genialem. Vivamus. Erit, cum
habebimus adhuc ægre satis.

Sed eho: Scin' tu, Theodoro quid
factum sit nostro? ubique quæritur,
invenitur nusquam.

Quærat ipse se, si amisit se, certius
inveniet nemo. At ibi inambulat.
Salvus sis, Theodore; satin' omnia
recte? Ad quæ Theodorus:

Vt vita fert, quam plurimis

Quæ plena stat periclis.

Mox iterum Stasimus: Quid tibi,
ait, hic soli inambulatio est? Si omi-
nor recte, ægritudo animum angit
tuum.

Ediffere, quid sit, hæc enim tua
mihi solitudo suspicionem importat
non levissimam. Si à nobis, quod in
rem sit tuam, fieri quid potest, nul-
lum in utrovis tibi claudi videbis
commodum. His Theodorus:

Si cogito festissimos,

Cum gaudiis cachinnos;

Vbiq̃ue qui jam personant,

Mox esse desituros:

Et cuncta mundi gaudia,

Levi perire lapsu:

Rigantur ora lacrimis,

Tristissimis procellis.

Quam tu sollicitus nimis es, ait
Philemon, qui ita prospicis in futu-
rum; ad deliciarum præsentiam nun-
quam

LIBER II. CAP. I. 197

quam me memini flere, cum earum
absentia abūde mihi lacrimas creet.
Adhæc, ab hoc tu metu otiosus esse
potes quā maxime, ut qui patre na-
tus es à fortunis quā instructissimo.
Expunge quē alis ex animo mœro-
rem, dies iste inter delitias exeat no-
bis totus. Athletice, pugilice, pancra-
tice, basilice, genialiter, musice ho-
die vivamus. Subjunxit Theodorus:

Hic si quis ambit gaudia ;

Sales petulciores:

Desperet inter sidera,

Iocos beatiores.

Non est catena risuum,

Mundique, siderumque :

Nunc quisquis est Democritus,

Tunc fiet Heraclitus.

Quæris caduca gaudia ?

Æterna perdidisti.

Hem, inquit Stasimus, quasi tu so-
lus sis, æternis qui cupiat beari gau-
diis : An non id tibi de sacris paginis
in memoria est, fruituros illis pau-
peres ? Hic ergo inter gaudia viva-
mus, fortunæ dum ferunt nostræ, ut
depauperati æternis fruamur in
cœlo : quem enim alium tu putas in
usum providum Deum hanc no-
stram omnibus amœnitatibus in-
struxisse terram, quam ut earum u-
sum habeamus, dum sumus in vivis ?

Theodorus oculos sensim attol-
lens humo, hæc dixit :

O Terra, terra sordida

N 3

Aure

198 TRIBUNAL CHRISTI.

Auro licet beata!

Qualis mihi tu nautea

Vix amplius ferenda:

Si pulchra spectro sidera,

Es narium cloaca.

Tu, ait Stasimus, narium pestem
eam dicere terram ausis? quæ, ne om-
nia memorando prolixior sim,
pellucidissimis suis fluminibus au-
rum gemmasque nobis suppetit af-
fatim: pervellem sane, ut hos tales
fimos haberem quàm copiosissimos,
& cum opulentissimo quovis rusti-
co de divitiis certarem. Cõtra Theo-
dorus, quod dixerat, ingeminat:

O Terra! terra sordida,

Pigram vomens mephitim:

Si pulchra cerno sidera,

Es narium cloaca:

Gemmata jactas flumina,

Aurique profluenta.

Limosa plus, quam gemmea,

Et sordibus repleta.

Superna cerne culmina,

Aulam beatiorem.

Hic nulla prorsus nautca

Nec sordium cloaca;

Hic ipsa rotat suavitas.

Fluitque mellis æquor:

Hic thuris omnem perimeat

Sabæa messis hortum.

Nec novit ullus eloqui,

Quis risus astra pingat.

Non suada diserrissima,

Apollinisque lingua;

Æter.

Æternitas hic imperat,
 Æternitas perennat:
 Hic celsa stant palatia,
 Amœnitate plena.
 Cryſtallinis & gemmeis
 Suffulta ſunt columnis;
 Meriſſimo, puriſſimo,
 Auro ſerena rident.
 Gemmiſque lucidiſſimis,
 Diſtincta recta ſplendent;
 Auro viæ ſunt ſingulæ,
 Gemmiſque perpolitæ.
 Hic vitreos dat ceſpites,
 Iaſpis inter aſtra:
 Et cœrulo mendacio
 Sapphirus hic liqueſcit.
 Et Virgines & Martyres
 Dat Sardonyx colore:
 Ardet rubore Sardius;
 Smaragdus hic vireſcit.
 Decerpis hic in marmore,
 Vernos Berylle flores.
 Platea quævis gemmea;
 Pyropus ambulatur.
 Thalafficæ nil bullulæ,
 Nil Adriæque vitra:
 Fruſtra tumefcunt bacculæ,
 Et Indici lapilli.
 Plantas beatas baſiant,
 Lychnuſque Sardiuſque:
 Lapis Tiaris inſidens,
 Pedes ibi oſculatur.
 Et noſtra etiam hæc terra, inquit
 Philemon, delitias habet deſituras,
 nobis nunquam; niſi noſtra prius de-

200 TRIBUNAL CHRISTI.
finat vita : iis ergo frui nos par est,
dum vita manet, ut ubi quis vivere
desierit, in coelo fruatur æternis. Ho-
minem in mœrore agere, sanitati
multum officit.

Huic Theodorus : Quod dixi, ait,
repeto:

O Terra! terra sordida,
Et sordium cloaca,
Ne falsa jactes gaudia :
Sunt fluxa, sunt caduca ;
Non vera sunt hæc gaudia ,
Quæ lacrimis rigantur.
Quæ vitreos habet pedes
Non stat diu voluptas :
Hostis voluptas dulcis est,
Et carnifex amicus.
Figit labellis oscula ,
Nequitque fune colla:
Amœna spondet tempora
Vitæ beatioris.
Heu cuncta momento ruunt
Et defluit voluptas.
Astra, astra fundunt gaudia
Nullo fucata nævo ;
Dant gloriam certissimam
Nunquamque desituram,
Æternitas hic imperat,
Æternitas perennat.

Ergo, ait Stasimus, humanam tu
gloriam dedecori ducis? Sane hic ju-
xta mecum non sentis, qui alto præ
reliquis loco esse; inter quæ homini
evenire gratissima possunt, numera-
vi semper.

Apagæ,

LIBER II. CAP. I. 201

Apage, inquit Theodorus, hæc sumi mendacia.

Est bulla, Mundi gloria

Est palliata fugo.

Dolis pugnat vaferrimis,

Et artibus protervis;

Cinis dolosus gloria est,

Tenerimumque vitrum.

Cum creditur firmissima,

Vanescit instar umbræ.

Philemon hunc loquentis æstum
interpellans: Iuvenum nobilissime,
inquit, dic sodes:

Non suave est nitido vehi caballo,

Qui fulvo rutilet superbus auro?

Et totas hominum videre turbas

Mandantis Domini pavere nutū,

Præesse omnibus, & subesse nulli?

Hæc fert aulica vita, vita lauta

Hæc est vita beata, fors amata.

Theodorus virgineum subridens
mox subiecit.

Dum suave jucundissimo

Ridet polus labello,

Turbas coquit sævissimas

Et grandines timendas;

Rex qui tiaram vertici

Ponit superbus alto,

Cum se putat tutissimum

Grandi jacet ruina.

Quæ celsa surgunt culmina

Rupto propinquant cælo,

Circumtonant hæc fulmina

Sævus quatitque turbo.

Quamplurimis prosperissima

202 TRIBUNAL CHRISTI.

Permixa sunt periclis.
 Nec melle quæ sunt illita,
 Solent carere felle.
 Astra, astra fundunt gaudia,
 Dolore mixta nullo.
 Quæ nec queant volubilis
 Perire lege fati.
 Æternitas hic imperat,
 Æternitas perennat.
 Sed heus, Theodore, inquit Stasi-
 mus, cave quid ultra vires moliaris:
 A primis puer, educatus annis
 Es tu, delitiisque, gaudiisque:
 Iucundissima quæ fuere, vel sunt,
 Imo quæ reliquis erunt in annis,
 Cunctorum melimella gaudiorū
 Ad votum tibi semper, & secundo
 Tractu perpetuis iere rivis.
 Confuesti tenero cubare lecto,
 Plumis molliter undequaq; farto,
 Horti floribus undequaque picto.
 Instructa Assyrio culina luxu
 Lautas ferre tibi solebat escas,
 Et plenas stomacho parare mēsas.
 Atro cur velit, asperoque pane
 Iam placare famem, sitim fluente
 Qui posset, modo veller, inter ipsas
 Vel vini pluvias Opimianas,
 Laute vivere, lautius sitire?
 O charum teneræ decus juventa!
 Quæ te pars animæ, micās Ocelle;
 Quæ te mens mala, mens nimis
 severa,
 Ad tantas miserum trahit ruinas?
 Num sententia stabit ista menti?
 Non

LIBER II. CAP. I. 203

Non est, falleris, hæc beata vita,
Qua certum properatur in sepul-
chrum.

Aulæ delitias videto nostræ,
Nullas cernere, nominare nullas,
Et nullas bibere hic solemus un-
das;

Verum perpetuo natæ Baccho,
Dum plenos trahimus mero cu-
llos.

Hic nullum ferimus laboris æstus.
Hæc est vita beata, vita grata;
Non hac ad stygios via caminos
Itur, moribus his nihil creatur

Quod posset macula notare foeda.
Eadem opera, inquit Theodorus, &
maniam, & febrim, & asini umbram
laudares, quâ voluptatem fluxam.

Quid vita prodest aulica,
Heu vita desitura!

Nil sufficit, quod deficit,

Æternitas manebit.

Quid aula jactas pocula,

Pressis opima botris?

Beatitudo poculis,

Latet periculosa.

Licet mero stet ebria

Discis onusta mensa:

Hæc fluxa, vana, nulla sunt.

Æternitas perennat.

Iam Phœbus etsi rideat,

Mox flebit imbre multo;

Iam læta plaudant omnia,

Stent floribusque picta:

Mox ingemiscunt omnia.

Sunt

204 TRIBVNAL CHRISTI.

Sunt sordibusque testa:
 Argentea purissimi
 Loquacitate rivi,
 Blandissime jam garrulas,
 Inambulant per herbas,
 Gratoque susurramine
 Virgulta colloquuntur.
 Vrente sed jam frigore,
 Canos Hiems capillos
 Cum concutit; cum disjicit
 Album nivis volumen:
 Mox rivulorum vitrea
 Gelu perit voluptas.
 Non aëris vastissimam
 Iam provolat per aulam,
 Blandissimus Favonius,
 Sed Auster atque Corus.
 At in superna patria
 Regumque regis aula,
 Procul procul caduca sunt,
 Nullus metus ruinæ.
 Æternitas hic imperat,
 Æternitas perennat.
 Mentis beatæ gaudio,
 Et maximo triumpho,
 Nugas putant vanissimas,
 Merissimumque fumum:
 Quas Orbis iste basiat
 Opes & usque jactat;
 Quam grata vivent otia,
 Nullis amara curis!
 Nam tristior fors exulat
 Abestque casus omnis.
 Non morbus illic acrior
 Dolore tentat ullum:

Proscri-

Proscripta sunt contagia
Et sanitas perennat.
Deformis hic non inficit
Flavos senecta crines,
Senilibus nec pallida
Inscribit ora rugis :
Sed suave ver pulcherrimæ
Semper viret juventæ :
Hic vera vivunt gaudia,
Nullo fuganda fato :
Mortale quicquid vixerat,
Abivit, interivit.
Non falce mors savissima
Hic atra jura ponit ;
Est clausa morti janua,
Perennat una vita.
O ergo terra sordida
Vale, vale perenne !
O Munde, vunde perfide
Vale, vale perenne ;
Votis locum qui dat tuis,
Ah ! errat, errat, errat.
Donis sinum qui implet tuis,
Ah ! errat, errat, errat.

E calente pectore Theodorus hæc
profuderat, & mox ad famulos ver-
sus : Vos jam, inquit, hinc abite, &
rerum vestrarum satagite : Solus e-
go quid in rem meam sit, rectius di-
spiciam. Hæc talia negotia turbas
non amant. Iamque ab omni arbitro
liber : Quod igitur, inquit, feliciter
Deus evenire jubeat : Iam terræ, jam
mundo, jam rebus caducis omnibus
valedixi. Cum Christo crucifigi, cum

206 TRIBUNAL CHRISTI.
eo mori cupio. Sed si jam cruci-
fixus, si mortuus, an nihil restat,
quod terreat? Hilarion, Arsenius, A-
gathon viri sanctissimi certe cruci-
fixi, plane mortui erant. sed tamen
ad Iudicis adventum trepidabant.
Ergo mortem vel sanctissimam co-
mitatur Iudicium.

Quare age, Theodore, Hierony-
mum imitare, & si ve comedas, si ve
bibas, illam evocantis præconis vo-
cem cogita: Heus ad Iudicium Theo-
dore, ad Iudicium. Seu quiescas,
si ve ambules, seu dormias, si ve vi-
giles, seu labores, si ve ores, hæc nun-
quam tibi excidant: Ad Iudicem
Theodore, ad Iudicem.

C A P V T II.

*Quoties Iudex ipse Iudicium imminens
cogitandum proponat;*

seu,

*Quam varie moneamur de reddenda
ratione, & quis hic futurus
sit patronus.*

NE quis divinorum Iudiciorum
negligens oblivioni potius quã
sibi culpam impingeret, Christus
tot divinissimis concionibus Iudicii
memoriam ingessit, imo vix un-
quam ad populum verba fecit,
quin Tribunalis divini serio mone-
ret.

Atque

LIBER II. CAP. II. 207

Atque ut dicta haerent altius,
crebrioribus ea parabolis velut pi-
cturis proposuit. Hinc illa: Homo
quidam erat dives, qui habebat vil-
licum: & hic diffamatus est apud il-
lum, quasi dissipasset bona ipsius. Et
vocavit illum, & ait illi: Quid hoc
audio de te? Redde rationem villi-
cationis tuæ, jam enim non poteris
villicare. ^a Atque hoc superiore li-
bro explanavimus. Eo etiam spe-
ctant ista; Assimilatum est regnum
coelorum homini regi, qui voluit ra-
tionem ponere cum servis suis. Et
cum cœpisset rationem ponere, ob-
latus est ei unus, qui debebat ei
decem millia talenta. ^b

^a Luc.
c. 16. v
1. & 2.

^b Matt.
c. 18. v,
23. &
24.

Eandem Iudicii memoriam & hæc
instillant: Sicut homo peregre pro-
ficiscens vocavit servos suos, & tra-
didit illis bona sua. Et uni dedit
quinque talenta, alii autem duo, a-
lii vero unum; unicuique secundum
propriam virtutem: & profectus est
statim, post multum vero temporis
venit Dominus servorum illorum, &
posuit rationem cum eis. ^c

^c Matt:
c. 18. m
21. &
seqq.

Hæc sane omnia divini Iudicii me-
moriæ identidem refricant. Vult
Christus nobis nunquam securis, il-
lud assidue in auribus atque ani-
mo insonare: *Redde rationem, red-
de rationem.* De quo hætenus locu-
ti sumus, porro jam illud adde-
mus, quàm varie moneamur de red-
denda.

208 TRIBVNAL CHRISTI.
denda ratione; & an ullus hic futurus sit patronus.

§. 1. Horribilem ac subitam cœli mutationem vaticinatur Amos, & clarum meridiem tenebris sepeliendum præmonet: In die illa, dicit Dominus, occidet sol in meridie ^a. Sunt plurimi qui vicino jam obitu ad ætatis suæ meridiem se pervenisse credant. Hinc spe vana in nescio quot futuros annos dispensant vitam, impendens Iudicium non metuunt, neque se illi parant. Alias illi sibi met rationes fingunt: Has, ajunt, domos ædificabimus, hæc convivia celebrabimus, hæc lucra congeremus, has nuptias frequentabimus, tantam familiam numerabimus. Videte, quæso, serenum & innube cœlum, meridiem clarissimum. Sed brevi nubila horrida, nimbos ac procellas spectabitis. Sol occidet in meridie. Nunquamne hominem vidistis, qui mediis maris fluctibus caballum agitarit, aut qui mediis aëris nubibus incitarit navigium? Tales sunt isti, qui spem concipiunt longissimam, qui vitæ suæ circulum ponunt amplissimum, & in eo consilia & destinationes collocant quamplurimas, fors hodie responsuri Iudici, cras tumulo tegendi.

Quam apposite canit psalter: Dominus scit cogitationes hominum, quo-

LIBER II. CAP. II. 209

quoniam vanæ sunt *a*. Qui habitat ^{a Pf.}
in cœlis irridebit eos, & Dominus ^{93. v.}
subsannabit eos *b*. Nam subito Mor- ^{11.}
tem Tribunalis sui apparitorem ^{b Pf. a}
mittit, & en momento diruitur, ^{v. 4.}
quicquid in aëre tot vanis consiliis
ædificatum est. Ita machinæ omnes,
cogitata & consulta omnia evane-
scunt.

Circumspiciamus paullulum, &
recentium exemplorum satis cerne-
mus. Quanti sunt qui suaviter apud
se cogitant: Iam demum res meas
composui, curabo igitur, ut mihi be-
ne sit*. Adsunt divitiæ, nec honores
desunt, liberos in luculentas fami-
lias collocavi; causam illam intri-
catam expediui; grande illud opus
ad finem perduxî; domestica provi-
de constitui, domum copiose in-
struxi: jam mihi credo, licebit, sub
vite & ficu mea respirare largiter. Er-
go vivamus.

Ergo morere, ait Deus, & tuo te
Iudici siste. Sciebas equidem in exi-
lio, non in patria te agere. Non esse
hic manentem civitatem, sed futu-
ram inquirendam *c*; ad Iudicium te ^{c Hebr.}
brevi evocandum millies audiebas, ^{c. 13.}
sed spernebas. Elapsa vitæ horula ^{v. 14.}
jam vocat: Iam stabis, ut Iudicio
contendam adversum te *d*.

Ita sapius cū maxime cogitamus ^{d Reg.}
vivere, mors evocat. Ita ille Iudicii ^{c. 12.}
^{v. 7.}

O — securus,

* Will mir lassen wol sehn.

270 TRIBUNAL CHRISTI.

securus, & prolixam sibi vitam pollicitus: Anima, inquiebat, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare. At mors proxime adstans hæc hominis vigilantis somnia audivit, & susurris tacitis respondit: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt à re; quæ autem paraasti, cujus erunt *a*? En ut turris in aere structa corruerit repente. En ut sudum ac ridens cælum subito vultum induerit aterrimum. Propterea huic aëreo ædificio, & tam faventi cælo ne fide: ruina & nubes proxima sunt. Cuncta quæ sunt, inquit Ecclesiastes, adducet Deus in Iudicium, pro omni errato, siue bonum, siue malum sit *b*.

Rex Hebræus Saul, vir militaris, strenuus, audax, præliis compluribus interfuit, multis victoriis clarus, ausus etiam Samuelis manes ad colloquium evocare. At ubi sententiam feralem illam audiit: Cras tu, & filii tui mecum eritis. Statim cecidit porrectus in terram *c*. Adeo cohorruit ad subitam hanc tempestatem, & improvisum mortis nuntium.

Complures ejuscemodi nuntios quotidie Deus ad nos destinat, qui mortem & Iudicium indicant. Illos invalida senectus & cani, istos adversa valetudo & morbi, hos sacræ con-

ciones

a Luc.
c. 12.
v. 12.
& 22.

b Eccl.
c. 12.
v. 13.
Sun-
ultima
verba
Eccl.
sialte.

c 1 Re-
c. 28.
v. 19.
& 20.

cione
ra, &
gor, C
pauc
gent
pare
tiii c
diciu
diciu
Iobu
cie gl
tum
cium
vid d
tis,
arcu
& in
vit v
forti
disti
Dom
Ac
audi
heu
opp
lis, p
lor
ror
præ
cum
amb
mol
Hæc
nius,

LIBER II. CAP. II. 211

ciones & libri, alios crebriora fune-
ra, & mortualis campanarum clan-
gor, quosdam piorum monita, non
paucos calamitates & res afflictæ ur-
gent, ut ad futurum sese Iudicium
parent. Hi omnes monitores ac nun-
tii cum Siracida clamant: Ante Iu-
dicium interroga teipsum: ante Iu-
dicium para Iustitiam tibi *a*. Idem & ^{a Eccl. c. 18.}
Iobus vociferatur: Fugite ergo à fa- ^{v. 19.}
cie gladii, quoniam ultor iniquita- & 20.
tum gladius est: & scitote esse judi- ^{b Iob. c. 19.}
cium *b*. Idem hoc Iudicium & Da- ^{v. 20.}
vid denuntians: Nisi conversi fueri-
tis, inquit, gladium suum vibrabit,
arcum suum tetendit, & paravit illū:
& in eo paravit illum: & in eo para-
vit vasa mortis. Deus iudex iustus,
fortis & patiens *c*. Idem & Salomon ^{c Psal. 7. v. 12.}
distinctissime proclamat, Iudicium à ^{& seq.}
Domino egreditur singulorum *d*. ^{d Prov. c. 29.}

At plurimi aut dissimulant hæc ^{v. 26.}
audire, aut contemnunt. Demum
heu fero, cum brevis halitus, cum
oppressum pectus, cum nox in ocu-
lis, pallor in ore, macies in vultu, do-
lor in membris, pavor in venis, mœ-
ror in animo, cum lingua titubat,
præcordia tubent, pedes frigent,
cum gelidus decurrit sudor, tunc illi
ambire Iudicem & pensare velle, &
molles ad eum aditus * investigare.
Hæc recte fierent, si fierent matu-
rius, & tempore opportuno.

O 2

Nun-

* Suchen gnädige Audiens.

112 TRIBUNAL CHRISTI.

Nunquid, mi Christiane, centies, sexcenties, nunquid millies & sapius caduceatores † Iudicis te monuerunt? & monentes non audisti. Nunquid te in singulas horas paratum esse iusserunt? & iussa neglexisti. Nunquid futurum hanc tempestatem prædixerunt? & prædicentibus non credidisti. Nunquid vellicarunt te dormientem, & excitarunt? Sed iterum obdormisti. Nunquid rogarunt & obtestati sunt, curam gereres salutis? Sed tu obtestationes has omnes nihil fecisti. Nunquid æternitatis inexplicabiles gyros sapius ob oculos posuerunt? Sed eos aspiciere noluisti. Nunquid inevitabile hoc Iudicium sapissime repræsentarunt? Sed tu hæc omnia contempsisti. Nunc obsessus, nunc deprehensus in flagrantibus delictis, quid Iudici tuo respondebis? Num paratæ sunt rationes?

§. 2. Hoc ipsum Iudex prædicens: Sicut autem, inquit, in diebus Noë, ita erit & adventus filii hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, usque ad eum diem quo intravit Noë in Arcam, & non cognoverunt, donec venit diluvium, & tulit omnes: ita erit & adventus filii hominis a. Quod Matthæus ex ore Domini, idem & Marcus testatur. Adventum.

a Matt.
c. 24.
v. 37.
& seq.
Marc.
c. 13.
v. 25.

VERO.

LIBER II. CAP. II. 113

vero Iudicis tam repentinum esse quotidiana loquitur experientia. Sunt qui ipsum fatalem lectulum, non sine affectu ad pristinas sordes, ascendant; anima in labris hæret, necdum tamen omnem peccandi libidinem ejurant. Sol istis occidit in meridie, subitum eos abripit diluvium.

Quod Matthæus, & Marcus idem & Lucas Domini jussu præmonens: Attendite autem vobis, inquit, ne forte graventur corda vestra in crapula, & ebrietate, & curis hujus vitæ: & superveniat in vos repentina dies illa. Vigilate itaque omni tempore orantes, ut digni habeamini, fugere ista omnia quæ futura sunt, & stare ante filium hominis *a.*

a Luc:

c. 21.

v. 34.

& seqq

Dixerint hic Discipuli, imo & nos cum ipsis: Si crapula & ebrietas ideo tantum vitanda, ne novissimus Orbis dies imparatos obruat, securi sumus, & nos, & nepotes nostri. Nil penitus indicii est, mundum dum vivimus, finiendum. Quid igitur opus vigiliis tam arctis? Quapropter Christus non solum tempus orbis ultimum, diem repentinam vocat, cui vigilandum sit, sed cuiusvis hominis fatalem ac ultimam lucem designat, qua illi omnes Iudicium patientur, quos ad Tribunal mors evocaverit. Hæc cuiusvis ultima lux, dies est repentina

214 TRIBUNAL CHRISTI.
& mala, hæc poscit vigilias. hæc ebrietatem & crapulam odit, hæc rationes exigit paratas.

Idcirco & Ioannes Apostolus Domini personam agens: Ecce, inquit, venio, sicut fur. Beatus qui vigilat, & custodit vestimenta sua *a*.

a Apoc.
c. 16.
v. 15.

Idem omnino, cum morimur, nobiscum sit quod cum reis, qui ad ultimum supplicium educuntur è carcere: vestes iis relinquuntur, ceteris omnibus, etsi ditissimi sint ademptis. Ita nos profecto præter pias sanctasque actiones hinc ad Tribunal, nihil auferemus:

In terram referes, si quid virtutis habebis;

Nec tecum hinc aliud, ferre sineris onus. b

b Lef-
sius
Dior-
ualis
Qnta 2.

Hanc unam nobis farcinam hæredū tenacitas intactam relinquit. Quod Ioannes, idem omnino asserens Paulus: Dies Domini, ait, sicut fur in nocte veniet: Cum enim dixerint pax & securitas, tunc repentinus eis superveniet interitus *c*.

c Thef.
c. 5. v.
3.

Quod Paulus, idem & Iacobus Apostolus, tanquam Iudicis nuncius monet: Ecce iudex ante januam assistit *d*. Vicinissimus est, præ foribus adstat, nec esse vicinior potest, nisi cum fores ipsas aperuerit.

d Iac.
c. 5. v.
10.

Ira Iobus, David, Salomon, ita Prophetarum chorus, ita Matthæus, Marcus, Lucas, Ioannes, Paulus, Iacobus,

LÍBER II. CAP. II. 215

Iobus, ceterique Apostoli, sic & alii viri sanctissimi sine ambagibus Iudicium denuntiant. Nuntiorum abunde satis;

Sed nunquid etiam hic satis patronorum?

§. 3. Num opes, quarum ubique summa est auctoritas & potestas, hic reum rueri ac protegere non poterunt? Revera non poterunt. Hic nuntii quidem plurimi, patroni autem nulli admittuntur. Vnusquisque enim onus suum portabit *a*. Si illusor ^{a Gal. c. 6. v. 5.} fueris, solus portabis malum *b*. Sis Cræso licet opulentior, solus judicaberis: sit tibi copiosius quam Salomoni famulitium, solus damnaberis, si Iudicem iratum habueris. ^{b Prov c. 9. v. 12.}

Nihil hic divitiarum, nihil vel aurei montes patrocinari queunt, nisi divitias disperferis, & montes aureos in egenorum usus liquefeceris, nihil egisti. Hic opes prodesse non possunt, nisi aut generose contemptæ, aut patienter perditæ. Considera mihi triticeum granum, nihil eo ad alimoniam præstantius, sed moli debet, aut iterum mori; pinsendum est, aut denuo in terram abjiciendum. Sic & opes hunc Iudicem non molliunt nisi abjectæ aut commolitæ in mendicorum sportulas. Iobus disertissime: Dives, inquit, cum dormierit, nihil secum auferet: aperiet

216 TRIBVNAL CHRISTI.
oculos suos, & nihil inueniet. Apprehendet eum quasi aqua inopia, nocte opprimet eum tempestas. Tollet eum ventus urens & auferet, & velut turbo rapiet eum de loco suo *a.*

*a*Tob.
c. 27. v.
19. &
seqq.

Turbo vehemens & præceps quacunque permeat, late omnia conturbat, arbores ab radicibus conuellit, ingentia saxa circumactu rotat, & ejaculatur procul, navigantium vela disjicit & disrumpit, navigia ipsa contorquet, & nonnunquam in altum abripit. Ita divites Iudicii turbinis incursum ad Tribunal abripiet divitiis omnibus spoliatos. Quod etiam regius vates expresse cecinit: Dormierunt somnum suum, & nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis *a.*

*b*Psal.
75. v. 6

A fallacissimis divitiis nihil patrocinii sperandum esse, accurate observans Chrysostomus: Si unquam antea, inquit, nunc maxime licet dicere, Vanitas vanitatum, omnia vanitas. Vbi nunc inclytus ille consularis splendor? Vbi illustres illæ faces? Vbi applausus illi ac choreæ epulæque & festi conventus? ubi coronæ & aulæ? ubi strepitus urbis, & illæ circensium spectatorum faustæ acclamationes atque adulationes? Omnia illa perierunt: procella vehemens folia dejecit, arborem spoliata reddidit, jam radicitus vacillantem:

LIBER II. CAP. II. 217

tem: tantaque vis venti impacta est, ut cum nervos ejus universos concusserit, tum ipsam funditus prostertere minetur. Vbi nunc fucati illi amici? Vbi computationes & cenæ? &c. Omnia illa nihil nisi nocturnum somniū fuerunt appetente die evanescentes. Flores fuerunt verni, vere exacto, emarcuerunt omnia: umbra erant & præterierunt: fumus erant, & soluta sunt: bullæ erant, & dirupta sunt: araneæ erant, & lacerata sunt: Quapropter occinimus indefinēter: Vanitas vanitatum, omnia vanitas.

Hoc dictum in parietibus, in vestibus, in foro, in ædibus, in viis, in fenestris, in januis, sed potissimum in ipsa cujusque conscientia continenter inscriptum esse oportet, omnique tempore cogitationi observari. An non assidue tibi dicebam fugitivas esse divitias? *a* Quin ergo advertimus vafritiem & dolos diaboli? Lutum dat ut coelum rapiat, umbram ostendit. ut veritatem excludat, aureis nos somniis delinire cupit, ut ibi somnum nostrum dormierimus, in Iudicio nihil divitiarum inveniamus in manibus nostris.

§. 4. Ante annos non multos ægrotabat ex opulentioribus quispiam. Monebatur is animum attolleret ad alta, hæc fluxa missa faceret,

O s jam

a Chry
tom. 5
hom.
in Eu-
trop.
initio,
mibi
p. 1129

218 TRIBVNAL CHRISTI.

jam cœlo vicinus , ostiolum cœli aspiceret. Ille altum ingemiscens : Aspicio, inquit, ostiolum cœli, sed cerno clausum : utinam, ô utinam apertum esset !

a Au-
divi &
specta-
vi hæc
ipse.

Hæc talia morituri Iudicio jam vicini non remere proloquuntur. Rea conscientia hæc dicat axiomata. Quid ergo hic consilii ? Ostiolum fera multiplici firmatum , qua arte referandum ? Pecuniam tuam confila & claves facito argenteas & aureas, istis vel mille seras recludes. Ne vero claves tanti pretii perdantur, pauperibus eas committe perferendas, illuc perferent securissime.

Hoc Tobias affirmatissime testatus : Eleemosyna, inquit , ab omni peccato , & à morte liberat , & non patietur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo Deo. Eleemosyna omnibus facientibus eam. Noli avertere faciem tuam ab ullo paupere : ita enim fiet ut nec à te avertatur facies Domini. Præmium bonum tibi thesaurizas in die necessitatis b. Beatus ergo qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus c. Dies mala & horrenda , dies Iudicii : Liberabitur in hac die, qui ad Tribunal Christi patrocinantem habuerit eleemosynam. Sparge opes , & conservabis ; abjice , & augebis.

b Tob.
c. 4. v.
7. &
segg.
c Pl.
40. v.
2.

Verif-

LIBER II. CAP. II. 219

Verissime dixit Seneca : Nemo cum sarcinis enatat ^a. Non facundia, ^{aSenec}
non divitiarum, non forma, non quid- ^{epist.}
quam horum te Iudici commenda- ^{22. Post}
bit: Vita sceleris pura, & pudica Iudi- ^{med.}
cem conciliat. Divitiarum non amatarum,
sed contemptarum molliunt sententiam
quam formidamus.

Verum divitibus pecuniam aman-
tibus, pecuniarum contemptum lauda-
re, pene idem est quod agrotum har-
monia fidium ad choreas invitare.
Bene canitur, esto; organis perite lu-
ditur, testudo scite pulsatur, esto; sed
aeger non surgit, non movet se. Canit
suavissime Christus: Beati pauperes.
Non audiunt aegroti divites. Canit
altius, sed voce depressa & gravi: Fa-
cilis est camelum per foramen a-
cus transire, quam divitem intrare in
regnum coelorum ^b.

Audiunt haec forte divites. Sed ne-
mo se movet, nemo saltat. Ne mira-
re: Aurigine seu auri fame gravissime
laborant.

Optimus quidem concentus est:
Beatus vir qui post aurum non ab-
iit ^c. Sed illis longe melior cense- ^{cEccl.}
tur iste. Beatus vir qui auri pluri- ^{c. 11.}
mum collegit. ^{v. 3.}

Durissimum iis est ab ipsa messe
discedere. Misericordias execrantur, sed
misericordiarum mercedem amant divi-
tias.

Ita quae cupiunt, deplorant, & de-
carum

earum rerum fuga loquuntur, quibus carere nolunt. Nimirum cupiunt cum sarcinis enatare. Heu fatui! Nam Iudex, cui brevi sistentur, paupertatem docuit, & ipse pauper fuit; opum contemptum non tantum suavit, sed & præcepit.

Huic Iudici divitiarum hosti, divitiis onusti occurrere non videntur. Pro infani! Exitium invenient, ubi patrocinium speraverant. In hos Iacobus Apostolus vociferatur: Iudicium sine misericordia illi qui non fecerit misericordiam. *a*

a Inc. 2
v. 13.

Ergo quod monui, ad ostium cœli referendū claves fac argenteas & aureas, easque trade pauperibus eo deferendas. Perde opes, ut invenias. In arcano singulari, imo & universalis Iudicio, nemo eloquentius nec potentius partes patroni agat Misericordia. Iudicis chirographum habemus: Quod fecisti uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecisti. *b*

b Matt.
c. 24.
v. 40.

Hæc Chrysostomus consignans: Tantæ, inquit, sumus negligentia, ut præferamus momentanea semper manentibus, terram cœlo: ea quæ avolant antequam habeantur, iis quæ nunquam finem accipere possunt. Quousque enim, dic quæso, ita insanimus in colligendis pecuniis? Quæ rabies cogit quotidie à tam molesta concupiscentia infestari &

LI
ri & n
habe
quod
totius
solita
solum
& pa
exige
dici
secro,
terga
mosy
exim
que
tem
nen
leem

Quar
du

Qua

H
pro
sen
cum
fall
tum
ad

LIBER II. CAP. III. 221

ri & nunquam satiari, sed deterius habere quam ebrii? Non videmus quod ii, qui ante nos fuere, quamvis totius Orbis victores essent, nudi & solitarii ex hac vita abrepti sunt? hoc solum inde consecuti, quod rationes & pœnæ pro omnibus illic ab eis exigentur. Clarissimum secreti Iudicii testimoniū. Addit: Idcirco obsecro, ut cum tempus habemus, detergamus animæ sordes largis eleemosynis. Nihil enim prorsus ita nos eximere potest à gehenna ignis, atque largitas eleemosynæ. ^a Gliscentem flammam sopimus aqua, imminuentem gehennam extinguimus eleemosyna.

^a Chrysostom.
tom. 1.
in c. 11
Genes.
hom.
31. si
ne mi-
hi pag.
219.

CAPVT III.

*Quam varie Iudicium hoc innotuerit,
dum laesus ladenti diem dixit, & Iu-
dicio arceſſiuit;
sen,*

*Quam crebro alter alterum ad rationem
reddendam evocaverit.*

HUMANI juris est ab uno ad alium & sublimiorem Iudicem provocare, cui causā denuo representetur. Cum Iacob Isaaci filius cum Labano toties mendaci, toties fallacioso socero nunquam ad exitum pervenire posset, denique ad altissimum Tribunal reum postulans:

222 TRIBUNAL CHRISTI.

stulans : Deus Abraham , inquit , ju-
dicet inter nos *a*.

a Gen.

c. 37.

v. 53.

Cum David etiamnum aulicus re-
gis citharædus inter se suumque
Dominum Saulem impetrare Iudi-
cem opportunum non posset injuria
multiplici afflictus , ad cœli dictato-
rem provocans : Iudicet Dominus ,
inquit , inter me & te , & ulciscatur
me Dominus ex te *b*. Iojadæ filius
Zacharias sacerdos cum adversus re-
gem impium Ioas nihil iustitiæ ob-
rineret , jamque ad mortem trahere-
tur lapidandus exclamavit : Videat
Dominus , & requirat *c*. Certe vidit &
requisivit non multo post tempore.
Anno namque vix evoluto , regii
principes qui in hanc injuriam con-
senserant , Syrorum gladiis trucidati.
Rex multis cladibus affectus , in
lectulo crebris vulneribus confossus
à suis , ad reddendam rationem divi-
no Tribunali oblatus est.

b Reg.

c. 24.

v. 13.

c Par.

c. 24.

v. 23.

Non prisca solum , sed & nova lex
eiuscemodi appellationes ad Dei
Tribunal factas frequenter audiit.
Quando enim cœlestis Pater homi-
ni , suo filio judicandi potestatem , &
omne jus gladii commisit , ideo hic
Iudex , qui unice amat homines ,
hominibus sapissime obedivit. Et
quia non raro pars graviter læsa par-
tem adversariam & lædentem in
jus vocavit , Iudex huic nominis
delationi sese attemperans , po-
stulatum

LIBER II. CAP. III. 223

flulatum quoque adversarium com-
parere iussit, ut in ambos iudicio
præsentes sententiam diceret. Ber-
nardus ceteroqui vir mitissimus &
mella stillans, nihilominus ad Tri-
bunal summum provocans: Tuum,
inquit, Domine Iesu Tribunal ap-
pello; tuo me iudicio servo: tibi
committo causam meam. Domine
Deus Sabaoth, qui iudicas iuste, &
probas renes & corda: cujus oculi
sicut fallere nolunt, ita falli non pos-
sunt. Itaque arbiter meus, Domine
Iesu, de vultu tuo iudicium meum
prodeat. Oculi tui videant æquita-
tem, videant & iudicent a.

Constat profecto plurimorum te-
stimoniis ac tabulis fide dignissimis,
homines sanos & incolumes à mo-
rientibus ad Dei Tribunal sapius in-
vitatos, eaque vi ac pondere verbo-
rum postulatos, ut provocati provo-
catores suos statò tempore per mor-
tem ad Iudicium sequerentur. Quod
quidem arcanum istud, & singulare
Tribunal Christi luculenter mon-
strat, & velut oculis spectandum
subjicit. Et ne testatissima fides
hic desit agedum, mi Lector, nube
testium te obruam, quos tibi ordi-
ne & certis numeris ac classibus di-
gestos huc sistam: Ordiamur à pri-
mis.

§. 1. Primi testes arcani ac singu-
laris Iudicii. Anno millesimo trecen-
tesimo

aBern.

ep. 1.

ad Ro-

bertū,

mihi

pag.

1411.

224 TRIBUNAL CHRISTI.

tesimo duodecimo, Ioanne Mariana teste, Ferdinandus IV. Hispaniarum Rex, pace & bello bonus, at rigidus & in iudicando præceps ad secretum Christi Tribunal hac occasione postulatus est. Rex Ferdinandus vere jam adulto fratrem ^a ad bellum præmiserat, ut Alcaudetem oppidum à Mauris occupatum cum copiis circumfederet. Rex ejus vestigia subsequutus Tuccos venit, Hispani Martos vocant. In eo municipio Carvajalii fratres, Petrus & Ioannes regio iussu comprehensi, è vinculis, more gentis causam dixerunt. Causa hæc fuit: Benavidius vir primarius, cum noctu regia egrederetur, ad Palentiam occisus est. Cædis auctor cognosci non potuit, suspicionibus multi exagitari: iis denique hi fratres oppressi, & lege maiestatis postulati, quamvis nec testibus, neque iudicio convicti, neque crimen facti, capitis damnati sunt. Modus supplicio is dictus, ut de rupe vicina præcipientes darentur. Rex ob injuriam recentem intractabilis, nec clementiæ, nec precibus quidquam dare voluit. Itaque ad supplicium abrepti ambo fratres, divum hominumque fidem testati sunt se innocentes mori. Quoniam igitur regiæ aures obturata essent, provocare ad Deum Iudicem æquissimum, regique diem dicere, ab eo die (qui sibi ultimus esset) trigessimum.

a Petrum.

LIBER II. CAP. II. 225

num. Ex voces in præfenti pro vanis habitæ, eventum certe mirabili confirmatæ sunt.

Rex nulla periculi cura Alcaudem abiit in castra. Hic morbo tentatus gravissimo Giennium sese retulit, vi morbi in dies aucta. Et quamvis gravioribus curis impar esset valetudo, nuntio tamen capti oppidi rex lætus, novæ irruptionis faciendæ cōsilia explicabat. Cum ecce die Iovis, septimo Idus Sept. à prandio quieti se tradēs, in strato exanimatus repertus est, ipso trigesimo, à dicti supplicii die. Hæc divini numinis vim interpretari facile fuit, quod à cæde patrata magno omnium miraculo diem trigesimum præcise numerarent. Vnde inter Castellæ reges, *Ferdinandus in jus vocatus* nuncupari cœpit. Obiit in ipso ætatis flore, in maximo rerum suarum cursu, annos natus viginti quatuor, menses novem a.

Discite justitiam moniti & non temere divos. Eludi joco nequeunt tam seria. Nares sibi cereas affingi non patitur Iustitia divina.

Secundi testes: Gualterus Burgensis vir doctrina & sanctitate clarus, Pictaviensis Episcopus inique accusatus est: Post causam male discussam sede pulsus à Clemente V summo Pontifice. Gualterus quamdiu vixit, injuriam patienter tulit. Mo-

a Ioan.
Maria-
na l.
15. de
rebus
Hisp.
c. 11.
medio

riens iussit, ad exemplum credo aliorum, inscribi tumulo : *Ad iustum Dei Iudicium appello.* Legit appellationem Clemens, & injuriæ, quam intulerat, memoria expavisse ajunt. De obitu Pontificis hic nil addo.

a Ra-
phael
Volat.
Anthr.
d. 21.

Non nescimus Christianos Martyres post fusum sanguinem, post ademptam vitam vociferari: Usquequo Domine, sanctus & verus, non judicas & non vindicas sanguinem nostrum de iis qui habitant in terra b. Subinde Deus aliquantulum dormit (ita judicant humani oculi) & ad injurias connivet, sed subito evigilat ad vindictam.

b Apoc.
c. 6.
v. 10.

Tertii testes: Cum homo invidus & obtrectator, nomen ei Agrestius, beatum Columbarum jam mortuum conviciis ac calumniis laceraret, Eustachius abbas Columbani discipulus, ut erat tam patientia, quam multa scientia insignis, calumniatorem impavide aggressus: Heus, inquit, Agresti, ego discipulus illius & successor, cujus tu disciplinam & instituta temerarie damnas, te coram his sacerdotibus c, ad divinum Iudicium invito; intra annum fac compareas. Cujus virtuti obtrectaveris, e Iudice justissimo percipies. Agrestius has esse minas ex pelvi ridiculas & vanas arbitratus, insuper locum poenitentia sapius concessum spre-

c In
Conci-
lio Ma-
risco-
nenfi
cogre-
gatus.

L
sprevi
runt
trigesi
ret,
quem
cui p
ber. A
mu, se
§.
vicina
dex d
te ple
fensio
cumb
rior.
voco
ad De
auter
trunc
ut fu
exami
Iudic
cium
Qu
tur, q
ximo
fecir
cetu
arque
damm
que i
(ut al
ribus
polita
num e

sprevit. Sed pondus ingens habuerunt Eustachii verba, siquidem die trigesimo antequam annus verteret, Agrestius à suomet servo, quem in mancipium emerat, securi percussus, interiit a. Hoc habet. Recte dixere prisca: *Semper The- mis, semper Dice Iovi adsident b.*

§. 2. Quarti testes: In Germaniæ vicinâ Gothia, Ioannes Turso Iudex dicta sententia quendam capite plecti iusserat. Hic, cum alia defensio negaretur, in genua procumbens: En, inquit, injuste morior. Sed te Iudex inique, in jus voco, ut hac hora pro capite dicas ad Dei tribunal. Surdo nania. Vix autem insons carnificis manu obtruncatus est, cum & ipse Iudex velut fulmine ictus ab equo corruit exanimis. Quid reis fiet, si sic Iudices ipsi raptantur ad Iudicium c?

Quinti testes: Certissimum habetur, quod Clementi V Pontifici Maximo, cujus paullo ante mentionem fecimus, evenit. Qui cum *Templarios*, coetum religiosum, & diu bonum atque utilem, Viennæ in Concilio damnasset, & in sodales ferro atque igne passim animadvertisset, vel (ut alii loquuntur) sævisset, à pluribus eorum, uno præsertim Neapolitano equite ad Iudicium divinum est appellatus, ita quidem ut

a Ion,
abbas
Eustachio
cævus
in vita
illius,
c. 6.
mense
Mart.
apud
Suriū
die 29.
b Dice,
præses
Iudiciorū;
The-
mis Iu-
stitia.

c Olaus
Mag-
nus l.
14.
hist. A-
quil.
c. 20.

228 TRIBUNAL CHRISTI.

a Me-
jerus
l. 2.
Anna-
liū, &
l. 17.
Chron.
Chri-
stianus
Malle-
is &
Ona-
phatus
Pauvi-
nus in
epito-
me de
Rom.
Pōtiff.
cōfen-
tiant.
Idem
recitat
Fulco-
rus l. 1.
ex imp
c. 6. qui
Ponti-
ficem
repen-
te obi-
isse tra-
dit.
b Va-
datio
preſcis
demon-
ſtratio
Iudi-
cii.
Vadi-
monii
ſponſio
ſeu
pro-
miſſio
præſti-
tuta
die in

Clemens Pontifex & Philippus rex Galliarum ad Tribunal ſuperum citati intra annum ſe ſiſterent. Philip- po Regi damnationes illæ fuiſſe bo- no putabantur, Templariorum opi- bus ad eum devolutis & conſiſcatis. Neque vana fuit hæc appellatio, nam intra tempus annum, uno ſcilicet eodemque anno 1314, tam Papa quam Rex obierunt. Clemens, 20 Aprilis; Philippus, 29 Novembris 4. Quis neget geniale aliquid & divi- num hic interveniſſe, ſupremo nu- mine conſciſcente?

Sexti teſtes: In Liguria Italiae no- ta parte Genuenſium triremes con- tra piratas emiſſæ, Gotholanam bi- remem ſuæ poteſtatis fecerunt. Hu- jus vero navigii rectorem, in con- temptum tam Sicularum quam Go- tholanorum noctu patibulo affixe- runt. Miſer ille diu, ſed fruſtra que- ſtus, nihil ſe unquam Genuenſibus nocuiſſe: ut vidit illos plus gentis odio moveri quam æquitate, præci- puamque mortis ſuæ cauſam eſſe trierararchum Genuenſem, ad ſuperos ſe convertens, juſſit ut ille ipſe ſuæ mortis auctor, intra ſextum menſem ante Deum Iudicem compareret. Neque vadatio b fuit irrita. Tempo- re condicto Ligur extinctus vadimo- nium obivit c.

Iudicio comparendi dicebatur.
c Fulg. ſ. l. 1. c. 6

Quot-

defuit fucus & color huic flagitio comendo. Aiebat namque illius hereditaria bona non deberi ei Ecclesie, cuius Clerici testamentarium interfecerant. Mantelum satis speciosum. Sed Heraclius deprehensa iniustitia Comitem anathemate percellens à piorum societate secluserat. Comes novam vafritiem induens convenientibus apud Sanctonas sacerdotibus se submisit, pollicitus omnia quæ vi abstulisset, reddere. Modo iterum particeps fiat sacrorum. Factus est. At ille quasdam domos reddidit, sed prius expilatas, & omnibus facultatibus viduatas. Quapropter illum Episcopus iterum à sacris amovit, nec multo post obiit. Nantinus denuo ad Ecclesie communionem sibi viam aperuit, sed argenteis & aureis manibus. Post paucos menses ardentissima febre correptus clamat: *Heu, heu, ab Heraclio Antistite exuror, ab illo crucior, ab illo ad Iudicium vocor: Agnosco facinus, recorder injuriarum quibus eum oneravi a.* Dum hæc clamat, febrili flamma æstuans, infelicem animam ad subeundum Iudicium effudit *b.*

a Sunt
verba
Greg.
Turo-
nentis.
b Idem
l. 5.
hist.
Franc.
c. 36.

Iustitia divina non solum purgatissimas habet aures, & oculos lynceos, sed tota est oculea, imo auris & oculus tota est. Nemo illi peccat impune.

Noni testes: Rudolphus Austrie
prin-

LIB
princeps
les inf
que co
tremu
rem ju
um co
zur,
consp
Dux
Christi
nem r
morte
& cap
flume
cachin
quit, I
nis sec
livione
redire
rentari
audita
datum
mors
licet, i
evenit
sublat
Cur
ri pote
risque
tem su
4. E
naris
divinis

* (S)
con

princeps in equitem auratum fata-
les insidias molitus est. Eum deni-
que comprehensum, tortum, ad ex-
tremum sacco inclusum in profluen-
tem iussit abjici. Eques iam in cule-
um coniectus, antequam claudere-
tur, spectantem è fenestra Ducem
conspicatus, alta voce proclamavit:
Dux Rudolphe, ad tremendum
Christi Tribunal te voco, ut ratio-
nem reddas, cur immerentem me
morte tam indigna perimas. Dixit,
& caput culeo abdidit spargendus in
flumen. Dux provocationem istam
cachinno excipiens: Bene est, in-
quit, I præsequar. Ita periculi om-
nis securus, innocentis necem ob-
livione hilari sepeliit. Sed antequam
rediret annus, febricula Princeps
tentari cœpit. Hic memoria tristior
audita appellationis subiit, & va-
datum se agnoscens: Amici, ait,
mors instat; vocor, nec tergiversari
licet, in jus eundum est. Quod dixit,
evenit. Etenim paullo post è vivis
sublatus est a.

Cuncta bunda nonnunquam vide-
ri potest Vindicta divina, laneis len-
tisque passibus incedit, sed tardita-
tem supplicii gravitate compensat.

4. Decimi testes: Sidonius Apolli-
naris Arvernensis episcopus, tam
divinis quam humanis litteris (ut

P 4 Gen-
* Gott tompf teif vnd langsam /
tompf aber wol.

a E
Chro-
nicis
Britā-
nicis
hausit
Petrus
Mat-
thæus
Sequa-
nus
I.V.D.
In le-
gatione,
de la-
dicum
vero &
neces-
sario
officio
in fe-
rendis
senten-
tiis.

a Gen-
nad. de
script.
Ecclef.
c 92.

Gennadius *a* loquitur) ad integrum imbutus, nec minori sanctitate. Sed invidiam nulla delinit virtus, imo eam magis exasperat & acuit. Ita Sidonius duos sacerdotes sibi infensissimos expertus est. Hi virum integerrimum omni sacro magistratu per vim exuentes, tenuissimo victu suppeditato hoc illi unum reliquerunt, *vivere*. Sidonius summæ injuriæ patientissimus non foro certare, sed omne jus suum Tribunali divino institit transcribere. Iudicem profecto nec surdum, nec cæcum, sed nec tardum habuit. Cum enim improborum sacerdotum alter minaretur, luce postera Sidonium à se templo extrahendum, è vivis ipse abreptus est ad iudicem. Surrexerat quidem ante diluculum impius sacerdos, & in Sidonium iras coxerat: sed antequam in publicum se daret, ad naturæ requisita iit puero cereum præferente. O miserum! Nam dum alvum exonerat, spiritum exhalat. Interim puer foris expectat diutissime. Iamque sceleris socius nuntiari jussu erat; Veniret modo, nunc opportunum esse, quod pridie statuisset, exequi. Puer dominum moniturus, jam exanimem invenit. En geminum Arrium.

Sidonius Deo pro se vindicante potestatem pristinam recepit. Verum post aliquantum temporis correptus

LI
reptus
volun
popul
possem
spond
lus vi
cupab
non va
bant.
dos n
tus, ja
ram si
gius p
vero
flagit
donic
namq
tificat
dum.
tis! N
git; p
Nam
domi
instru
bus in
rant
bant
jam p
desig
domi
quan
cem
Dum
lum m
mover

LIBER II. CAP. III. 233

reptus morbo in templum deferri voluit, ubi lugenti & interroganti populo, quemnam similem sperare possent, sublato pastore optimo, respondit: En frater meus Aprunculus vivit, & hic pastoris munus occupabit. Delirium hoc putabant, non vaticinium, quia non intelligebant. Defuncto Sidonio alter sacerdos nil repentina morte socii motus, jamque gaudio triumphans tiam sibi vi rapere conabatur, egregius pastor ovium, ut ajunt, lupo. Et vero gloriari etiam ausus est homo flagitiosus, nunc demum liquere Sidonio se justiore fuisse, divinum namque Iudicium pro se stare, pontificale pedum à Deo sibi deferendum. Hem cæcitatem humanæ mentis! Nec languide Præsul futurus erit; profecto in rem suam vigilavit. Nam proximo post Sidonii obitum dominico die epulum lautissimum instruxit, primoribus civium omnibus invitatis. Iam convivæ accubuerant, jam disposita per mensam stabant fercula, jam sermo coeperat, jam potus poscebatur. Ante omnes designato Præsuli pincerna vinum dominicum porrexit. Sed videte quanta inter os & ossam, inter calicem & labra intervenire possint. Dum miserrimus hic Antistes poculum manu tenet, antequam illud admoveret ori, en mors irruit, & citat

234 TRIBUNAL CHRISTI.
ad Iudicium. Nam ille jam jam bi-
biturus subito cohorrui, expalluit,
& elapso de manu calice expiravit,
ad dicendam cum Sidonio causam
abreptus ad Iudicium. Nam omnia
prout evenerunt, pridie objecta sunt
pincernæ per somnium, quod Gre-
gorius Turonensis pluribus percen-
set a.

a Greg.
Turon.
l. 2.
hist.
Franc.
c. 23.
Baron.
Anno
486.
post il-
lum
Henri-
cus
Spon-
danus,
eodem
anno.

En alterum non tantum Arrium,
sed & illius socium Simonem Ma-
gum, qui precibus Sidonii & vi divi-
na, ex aura superbiæ & spei vanissi-
mæ præcepis dejectus, antequam in
alto sederet episcopus, in tumultu
jacebat mortuus, in orco ardebat
damnatus. Iudicii divini sceptrum
nemo effugit.

Vndecimi testes: Anastasius Impe-
rator, qui totum pæne orientem cru-
delitatis ignibus exusserat, oraculo
edoctus est, sibi etiam igne pereun-
dum. Adversus hoc mortis genus
plurima paraverat, sed frustra. Nam
& portentosis insomniis terrebatur.
Inter hæc vir quidam terribi-
lis secundum quietem ei visus est,
qui librum manu præferens dixit:
*Ecce ob perversitatem fidei tue, annos qua-
tuordecim deleo vitæ tuæ.* Demum an-
no quingentesimo decimo octavo,
die nona Iulii cælum iratissimum
trebro tonitru & fulgure ita per-
terrefecit Anastasium, ut canacu-
lum canaculo mutaret, imo infra le-

Eticas

Aticas correperet. Sed oculum omnia cernentem non effugit. Nam fulmine ictus interiit *a*. Eodem prorsus die Elias Hierosolymorum Archiepiscopus, & Flavianus Antiochiæ Patriarcha ab Anastasio, religionis causa in exilium pulsus, cum Imperatoris obitum divinitus cognovissent, eum sibi mutuo significarunt his verbis: Anastasius hodie mortuus est: eamus igitur & nos, ut cum illo judicemur. Elapso biduo mortui ambo ad destinatum Iudicium pervenerunt *b*.

Iustis viris impune non resistitur.

Dissimulat aliquantulum Deus & connivet; tandem improvisus Iudex intorquet fulmen.

Duodecimi testes: Anno millesimo tertio decimus in Paderbornensi Ecclesia Episcopus Menvercus cœnobii Corbejensis disciplinam prope intermortuam restaurare instituit. Adfuit igitur reformator, initium factururus in corrigendis moribus. Sed acriter ei resistit VValo Abbas, disciplinam arctiorem neuiquam admissurus. Causa ad Imperatorem delata id denique confectum est, ut Abbas officio sit motus. Quapropter Episcopus instituti sui tenax ad laudabiliorem vitæ rationem introducendam denuo se accingit, quod à re divina in templo facienda placuit ordiri. Sed eius

a Im-
p. ravit
an. 27.
mens.
3. dies
29.

b Ioan.
Mo-
schus
de u-
troque
c. 35.
de Elia
Surius
tom.
ult. die
5. De-
cemb.
in vita
S Sa-
bæ.

cœnobii monachus Boso nomine, loci sacrista, vestes sacras negavit, & ab ara projecit quæ Antistes attulerat; Iterum, iterumq; monitus contumaciam perseveravit. Episcopus injuria tam grandi motus monachum illum humana jura calcantē, ad Iudicium divinum postulans: Reddes, inquit, altissimo facti rationem. Hęc monachus non quidquam pensi habens, irrisit episcopum. Sed certe fallax non fuit Præfulis vadio, nam eadē hora qua Præful è vivis abiit, Boso monachus dum ei barba raderetur, sub tonsoris manu subita morte concidit *a*.

Deus etiam judicat, cum nemo accusat*.

§. 5. Decimi tertii testes: Benno Misnensis Præful, qui annis quadraginta Pontificio suo præfuit ea vigilantia, & vitæ sanctimonia, ut mirandis operibus & supra hominis conditionem editis nobilitatus sit. Ceteris & istud adnumerandum. Marchio Misnensis Otho ad rem avidior, impio ausu & per nefas in Ecclesiæ Misnensis facultates irruit. Benno vigilantissimus pastor id minime dissimulandum ratus Marchionem miti verborum humanitate monuit, affirmavitque hominem recte

aKran-
tzius l
4. Me-
tropo-
lis c.
4. me-
dio.
Got-
schal-
cus
serm.
16. lit-
tera l.
parte
æstiva-
li.

* Germanorum vetus verbum est: Gott
nicht/wann niemand spricht.

recte facturum, si ea quæ Misnensis
essent Ecclesiæ, non coactus restituere-
ret, sin minus, esse Iudicem iustissi-
mum, ab eo jus petendum, qui om-
nium injurias non solum habeat
perspectissimas, sed eas etiã exactis-
sime vindicaturus sit opportuno tē-
pore. Ad hujus igitur Tribunal, in-
quit, si aliud auxilii non suppetat,
hæc controversia transferenda est.
Marchio, homo furiosus, hanc dicen-
di libertatem quamvis sinceram &
humanam non ferens, Benno col-
laphum incussit. At Benno vir, san-
ctissimus sublimi spiritu afflatus: Et
hanc, inquit, injuriam, hoc eodem
tempore sequentis anni Deus ulcif-
cetur. Id Marchio ut vaticinium va-
nissimum proterve irridens: Quis
te, ait, Episcopo, archigrammateum
* in cælo constituit? Num Iovi à se-
cretis es consiliis? Ita res in jocosum ^{Sum} ^{Canza}
abiisse visa. Non multo post beatus ^{ter.}
Benno ægrotare cœpit. Ante obi-
tum Ecclesiæ suæ Canonicos ad eam
charitatem, quam Christus docuit-
set, exercendam cohortatus inter
preces sanctissime finiit. Anno mil-
lesimo centesimo sexto.

Marchio, cum tempus annum &
designatus à Bennone dies rediisset:
En, inquit, adest dies quem Episco-
pus Benno, nescio quam periculo-
sum minabatur. Decellit ille †, & Er-
cum eo vaticinium illius: Non est ^{il lin.}
quod

238 TRIBUNAL CHRISTI.

quod quidquam metuamus Vix verba finit, & subito contemnatus præsentium opem implorat. Sed mors mandata exequens, ingemiscentem, & multa luctantem abripit ad Iudicium, quod ei Benno prædixerat a.

a Mat-
thæus
Rha-
de us
Volu-
mine
II. B.
varia
Sæc. 8.
litteris
Ponti-
ficis,
mibi
pag.
155.

Cum aliquibus forsan Iudicibus joculari subinde liceat: Iudex divinus impatiens joci, & perquam serius *, ad minimum unguiculū, ad novissimam quadrantem servat justitiam.

Decimi quarti testes: Comes Hannonia, ut indubitata fide percepimus (inquit Cameracensis præepiscopus in animo habebat, & id strenue moliebatur, ut Valencenis Canonicos, qui Religiosis legibus vivebant, è templo divi Ioannis expelleret, & eorum loco alios legibus iis solutos reponeret. Idcirco ejus loci abbas, cum suam fuorumque causam, & quidem violenter agi cerne-
ret, nec tamen earum se virium putaret esse ut vim vi posset repellere, subsidium petit è calo. Quando igitur, aiebat, vi res agitur, & lenti nimium moliminis foret, ad Regis aut Cæsaris, aut Pontificis tribunal provocare, ad divinum provo-
co, & ad illud Hannonia Comiti dicam scribo: Ibi nos oportet judicari. Non sine pondere volarunt verba. Imminente die Iudicio constituta,

coepit

* Er laß mit ihm nicht scherzen,

LIR
coepit a
lam te
vocave
precib
sanctis
causan
ctius p
no tem
delapsi
bi ab
summu
ni app
liis,
geretu
vit.
Sapu
bus, q
lite ca
Deci
nia Pa
episcop
divi Fra
quam
carcere
tra om
egerun
aggress
tare,
tiones
stantiss
ginam
In bile
ro, sale
rio imp
ci, ita pe

LIBER II. CAP. III. 239

coepit ægrotare abbas, & videri palam tendere ad Tribunal, quo provocaverat. Eam ob causam tam precibus quam aliis quibus poterat sanctis actionibus sese disposuit, ad causam in supremo tribunali rectius perorandam. Sub idem omnino tempus & Comes in morbum delapsus meminisse coepit, diem sibi ab Abbate dictam, quo ante summum Iudicem uterque quaestioni appareret. Quare mutatis consiliis, ne vadimonium obire cogeretur, se causa cedere significavit.

Sapuit Comes non cum Phrygius, quia sapuit mature. Maluitque lite cadere, quam litigare injuste a.

Decimi quinti testes: In Hibernia Patritius Ochelius Majonensis episcopus, & Conatius Ornarius è divi Francisci familia vir religiosus, quamvis sanguine ducali natus, in carcerem una sunt abrepti, ubi extra omnem solem, quindecim dies egerunt. Productos Prorex minis aggressus extrema supplicia intentare, blanditias etiam & pollicitationes amplissimas miscere: illi constantissime agere, & Angliæ reginam esse caput Ecclesiæ negare. In bilem actus Prorex ocreas butyro, sale, oleo & pulvere tormentario impleri, Episcopi pedibus induci, ita pedes bullienti aqua immergi iussit.

a Thō.
Canti-
prat.
lib. 2.
c. 35.
n. 34

jussit. Detractis ocreis ossa carne nudata cernebantur. Sed necdum Antistes sententiam mutavit. Additum ergo novum supplicium, & brachia cum digitis inter duo saxa sunt comminuta. Sed eadem quæ ante Præsulis fuit constantia. Itaque capitalis sententia, tam in Episcopum, quam in ejus socium fertur. Ducuntur. Vbi ad patibulum perventum est. Antistes collo laqueum laxè indutus, rogavit tantillum sibi supremi temporis non negaretur quo diceret ad populum. Concessum. Dixit ad dimidiæ horæ spatium, & ea verborum vi, ut nec adversarii quidem à lacrimis temperarent. Deniq; ad Proregem versus: Tu quidem, inquit, ô Prorex, hoc corpus misere torquisti, & injurias mihi multas intulisti, quarum hic ultionem non posco, sed te jam, cælo teste, ad divinæ majestatis Tribunal cito, ut illic facti rationem reddas.

His supra modum exacerbatus Prorex, & altum animo vulnus sentiens, ut dolori exæquaret verba, sic respondit: I nunc, hominum perversissime, I, quam citatissimo gradu ad inferos: Tuam ego provocationem nec flocci facio; tu ad tartarum abi. Ita Præsul cum socio vitam laqueo finivit:

Prorex ad urbem Limiricensem profectus est. Hic die quodam cum
baro-

LIB
baro
ubi
niss
hom
Dei
est, c
tarta
putre
sus e
die d
tus e
Est
carce
buna
rump
mo, t
antea
leste
nec u
re pot
stias
§. 6
Ordin
citur
ram e
pudic
batur
ejus c
minis
ferre,
viter,
tem ir
ret, m
ctimin

LIBER II. CAP. III. 241

barone obambulans cum ad locum, ubi duo illi fuerant suspensi, pervenisset, baronem intuitus: En, inquit, hominem illum perfidum, qui ad Dei Tribunal me provocare ausus est, cum animus illius jam ardeat in tartaro, corpus in hac infelici arbore putrescat. Paulo post Prorex oppressus est morbo, qui vitam ei abstulit die decimo quarto, ab eo quo citatus est, ad Christi tribunal a.

Est subinde captivus qui omnes carceris januas perfringit, ad ultimam succumbit. Sunt qui omnia tribunalia vel auro vel potentia perumpant. Tandem hærent in ultimo, tanto gravius puniendi, quanto antea securius elapsi. Tribunal caeleste, nec aurimontes corrumpere, nec ulla unquam poterit perumpere potentia. Ipsas Deus judicat justitias b.

a Flo-
riman-
du Reg-
mun-
du Reg-
eis
Gallia-
rum
Consi-
liarius
l. de
ortu
hære-
seon c.
20. n. 6.
seu fi-
ne.
b Pf. 9.
v. 5.

§. 6. Decimi sexti testes: Magister Ordinis Teutonicorum (nomini particitur) inter juvenem qui mercaturam exercebat, & mulierem dubie pudicitie connubium jungere nitebatur. Repudiabat hoc juvenis, quod ejus conjugii suavor feminam illam minime odisset. Hoc alter indigne ferre, & in hominem insontem graviter, sed occulte stomachari; ut autem iram suam velut victima placaret, miserum illum furti, sed conficti criminis insinulatum, & judicio pu-

blico

242 TRIBUNAL CHRISTI.
blico damnatum, in patibulum abri-
pi iussit. Nihil preces, nihil evicerunt
lacrimæ. Ergo innocens reus nil ma-
gis in expedito habuit quam ad om-
nis innocentiaæ asylum tutissimum
recurrere. Ergo dum ducitur ad sup-
plicium, animosa voce succlamat: In-
iuste condemnatus sum. Appello igitur
ad vitæ ac mortis arbitrum supre-
mum: illi post decimam tertiam diē
reddat rationem, qui me contra om-
nem equitatem condemnavit. Deus:
quàm celeres & attentæ sunt aures
tuæ in pauperum & afflictorum pre-
ces? Non sprexit Deus, neque despe-
xit deprecationem pauperis *a*.

a Pf.

21.

v. 25.

b Pf.

33.

v. 16.

c Eccl.

c. 21.

v. 6.

Vere oculi Domini super justos, &
aures ejus in preces eorum *b*. Siraci-
des in grande solatium prædicens:
Deprecatio pauperis, inquit, ex ore
usque ad aures Dei perveniet, & ju-
dicium festinato adveniet illi *c*. Ad-
venit sane & quidem festinato. Iu-
venis quidem suspendio vitam fini-
vit; evocatio illius ad Tribunal
Christi contempta & irrita est. Sed
die decimo tertio Magister Teuto-
nicus, ægritudine subita correptus:
Me miserum, inquit, en morior:
Nam mihi hodie comparandum est
coram omniscio Iudice. Quo dicto
obmutuit. Eodem die, ut suum
ipse vaticinium firmaret, è vita ex-
cessit.

Id Riga in Livonia contigisse Anno
Christi-

LIBER II. CAP. III. 243

Christiano millesimo quadringen-
tesimo septimo, narrat, Albertus
Krantzius ^a. Illa ipsa mulier quæ in-^{aKran-}
nocentis necem machinata est, ab a-^{zizius J.}
lio mercatore, de vero furto accusa-^{13. Vā-}
ta, iudicio quod formidabat non ex-^{daliæ}
pectato, vestibibus mutatis & in Cleri-^{c. 2.}
cum attonsa in Prussiam evasit. ^{post}
^{ioitiū.}

Huic certe mulieri poterat illud oc-
cini, quod Machabæus adolescens in-
ter fratres minimus natus, Antiocho
regi in os objecit: Tu autem noli
frustra extolli vanis spebus: non-
dum enim omnipotentis Dei, & o-
mnia insipientis Iudicium effu-
gisti ^b.

Decimi septimi testes: Lambertus ^{b 2Ma-}
Schafnaburgensis, egregius, ut illa ^{chab.}
tempora tulerunt, scriptor, memo-^{c. 7.}
rat. Anno millesimo quinquagesi-
mo nono, Burchardum Episcopum
Halberstadiensem iniquam diu li-
tem cum Abbate Herveldensi fo-
visse, super decimis Saxonix, quas
Episcopus monachis ereptum, sibi
vindictum ibat, sed manu magis
quam jure.

Abbas rem sapius in iudicium de-
duxit, sed furdis Tribunalibus narra-
bat fabulam: nec politica, nec sacræ
leges vim adversam perrumpere va-
lebant. Ita nec ratio, nec spes erat
valenti adversario resistendi. Idcir-
co hic idem abbas paucis ante mor-
tem diebus Comitem Palatinum

244 TRIBUNAL CHRISTI.

Fridericum ad se vocat, & extrema hæc mandata ferre Antistiti rogat: *Se quidem lite imparem, lege meliorem cedere; atque etiam de vita jam decedere: Sed Deum Iudicem futurum, ad quem appellaret, huic vires ad tuendam aquitatem non defuturas.* Pararent igitur se ambo, ut causam intra paucos dies dicerent ad illud Tribunal, ubi gratia & potentia spectat, sola imperaret Iustitia. Illum ibi victurum, non qui plus posset, sed cuius causa aequior esset. Sic Abbas obiit; nec eventus fefellit. Pauculi dies ab obitu abbatis præterierunt, cum Antistes jam equum conscensurus, subito velut fulmine ictus corruit. Delatus ad cubiculum, decimas Hervedensi cœnobio quam primum reddi, & omnem in posterum super ea re litem præscindi iussit. Cumque Magdeburgensis & Hildesheimensis Episcopi ad eum reviserent, grandi ejulatu ferebatur: Vocari se, prout abbas prædixisset, imo jam abripi se ad divinum Tribunal, ibi iudicandum. In his vocibus desit. Vto Archipresbyter, quo potissimum impulsore in eam sententiam Antistes exarserat, horum malorum primus incentor, eodem anno morte subitanea sine sacris omnibus extinctus, vel à Diabolo (ut vulgatiores ferebat fama) suffocatus est a.

Horrendum est, ô Deus, inter ejuscemodi virgas & plagas ad Tribunal

a Lambert.
Schafnaburgensis
in suis Anna-
libus cum
Aob.
Vesper-
genfi &
Rhegi-
none
Argen-
torati
editus,
pag.
466.
Baron.
15. II.
Anno
1059.
881.
& 82.

LIBER II. CAP. III. 245

nal duci *! Divina hæc judicia expa-
vescens Iobus : Ecce Deus , inquit,
excelsus in fortitudine sua, & nullus
ei similis in legislatoribus. Quis po-
terit scrutari vias ejus? aut quis po-
test ei dicere? Operatus es iniquita-
tem a.

a Iob.

Decimi octavi testes: Anno millesi-
mo centesimo quinquagesimo quar-
to, Friderico Ænobarbo Imper., An-
tistes Moguntinus b fuit, vir pius, trā-
quillus, suarum rerum : & ideo Ro-
mæ accusatus, ut ineptus atq; inuti-
lis muneri quod gerebat. Accessit Ar-
noldus, qui ab Henrico missus fertur
ad purgandum. Homo nequam con-
trarium prorsus fecit. Nam igni o-
leum addidit, & quosdam Purpura-
torum Patrum corripuit, atque in se
vertit. Eo ventum est, ut Cardinales
duo Moguntiam missi, de causa qua-
siverint, Henricum damnarint, & ab-
dicarint, Arnoldum illum subroga-
rint. Henricus patienter id ferens,
hactenus duntaxat questus est, ut di-
ceret : *Injuste judicasti.* Appello igitur
ad Dominum Iesum, aequissimum Iudi-
cem, ibi me responsurum exhibebo : *Veni-
te; sequimini.* Illi joco eludentes:
Cum praecefferis, inquit, nos sequemur.
Nec verbis eventus defuit. Nam ille
post annum fere & dimidium fato

c. 36.

v. 22.

& 23.

c. Alii.

VVoz.

mati ē.

ffs.

Q 3

con-

* Wann man einen also mit dem
Crenz holt.

246 TRIBUNAL CHRISTI.
concessit. Rumore ad aures Cardinalium delato, de Henrici morte, illi iterum illudentes : Ecce, præcessit, inquit, nos sequemur. Secuti sunt profecto, & uno die uterque subito decesserunt, &, quod ajunt, misera-

a Alter ^{bili} mortis genere a.

digitos
suos

præro-
fisse, al-

ter Ca-
marina

mersus
dici-

tur
Contra-

duc in
Chis.

Mogū-
tino

Lipfius
l. 2.

Monit.
politi

corum.
c. 11.

bIoan.
c. 7.

v. 24.

c. 1.
Cor.

c. 4.

v. 5.

Quam provide nos Iudex noster monuit : Nolite judicare secundum faciem : sed justum Iudicium judicate b. Nunc omnibus vitiis aptari larva potest, uti omnibus vasculis operculum inveniri. Nihil tam absurdum, quod non pingi & defendi possit : omnes contumeliæ suos habent prætextus, omni iniquitas suum reperit mantelium, nihil tam inexcusabile quod non specioso nomine possit velari. Sed has larvas & hæc velamina supremus Iudex detrahet. Itaque quod Paulus monuit, nolite ante tempus judicare, quoad usque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium : & tunc laus erit unicuique à Deo c.

§. 7. Decimi noni testes : Leodii cœnobium S. Iacobi. nobilis adolescens ingressus est religionis causa. Quod ubi cognatus ipsius Leodiensis Præpositus inaudit, ægerrime tulit. Mox igitur abbati Mansianum imperium deferri jubet : Consobrinum reddat, aut vim expectet. Recusat Abbas nolentem & invitum

extru-

LIBER II. CAP. III. 247

extrudere. Ergo Præpositus satellitium cogit, monasterium vi aperit, juvenem rapit, & religiosis vettibus detractis, eum profanis induit. Abbas adscitis in patrocinium primoribus civitatis, ad Episcopum se confert, injurias exponit, & vim suo monasterio illatam, idque præsentem Præposito.

Episcopus has querelas ægre admittere, in Præpositi partem non dissimulanter vergere, & Abbatem durius objurgare. Abbas prompti consilii mox submissis humi genibus, & ad Præpositum versus clementi voce: contra tuas injurias, inquit, ô Præposite, æquum Iudicem in terra obtinere non possum? cælum igitur peto, & summam Iudicem interpello, ut intra quadraginta dies uterque nostrum coram eo compareat, sententiam pro meritis auditurus. At Præsul cum suis liberaliter cachinnatus priscam hominis simplicitatem irrisit, dimisitque non sine scommate.

Expectate pauxillum; Altissimus enim est patiens redditor *a*. Die ab-
a Feck.
c. 5.
v. 4.
 hinc quadagesimo, abbas ante meridiem circiter horam nonam mortuus est. Eo tempore Præpositus balneo domestico usus lavabat. Cumq; audiret æra campana insolitum concrepere, quasiit: Quid hoc isto tempore? Cui famulus: Ajunt abbatem

248 TRIBVNAL CHRISTI.
ad S. Iacobi modo defunctum esse.
Præpositus continuo memor qua-
dragesimi diei ab abbate dicti, expa-
vescens & attonitus : Mox foras in-
quit, foras; habeo quod agam : heu
comparandum est mihi hodie co-
ram Iudice supremo. Cumque pro-
peraret thermis egredi, inter adstan-
tium manus collapsus diro cum eja-
latu abiit è vita ad indictum utriusque
Iudicium : ubi caussatum strepitus
cessant, ubi nullus cachinnorum lo-
cus, ubi Iurisperitorum codices ob-
mutescunt, ubi nec preces, nec au-
rum, nec favor liberant *a*. Quam
porro sententiam Abbas, quam Præ-
positus abstulerit, nunc scire nefas.
Die novissimo quo reviviscunt om-
nium sæculorum mortui, sciemus
omnes.

a Theo-
mas
Cant-
pra.
I. 2. de
mirra-
culis
S. Jac-
vi. c.
3. to-
ro.

b Iob.
c. 41.
v. 1.
& 3.
c Idem
c. 34.
v. 12.
& 19.

Deus per Iobum olim minatus :
Quis enim, inquit, resistere potest
vultui meo ? Non parcam ei, & ver-
bis potentibus, & ad deprecandum
compositis *b* ? Vere Deus non con-
demnabit frustra, nec Omnipotens
subvertet Iudicium *c*. Qui non acci-
pit personas Principum, nec cogno-
vit tyrannum, cum disceptaret con-
tra pauperem : opus enim manuum
ejus sunt universi.

Vicesimi testes : Otho I. Impera-
tor Romanus, quod Petrus Damia-
nus cum cura narrat, à filio Guiliel-
mo Præsule Moguntino, ob matri-
monium

L
mon
liber
cula
in ju
stes,
Iudi
rebin
tran
dici
teco
mor
exui
ivit,
Gu
Ye
cate
& o
cum
centi
tran
Vi
lesin
Ger
sign
com
Red
tina
vox
toro

A par
ne qu

LIBER II. CAP. III. 249

monium cum Adelaide contractum
 liberius reprehensus, filium in vin-
 cula dedit. Guilielmus filius Otho-
 nem patrem ad prætorium Christi
 in jus vocans: Die sancto Penteco-
 stes, inquit, ante Dominum Iesum
 Iudicem nostrum uterque compa-
 rebimus, & de capite causam dice-
 mus. Vter nostrum æquitatis lineam
 transgressus sit, divinum pandet ju-
 dicium. Igitur Nonis Maji, ipso Pen-
 tecostes festo die, Otho in Saxonia
 morbo subito correptus hominem
 exuit, & indictum vadimonium ob-
 ivit, cum paullo ante filius etiam
 Guilielmus vivere desisset a.

Vereor hic, Lector, ne tot testium
 caterva, & ut dixeram sonora nube,
 & oculos & aures tuas fatigem. Sed
 cum venia tua liceat omnium re-
 centissimum subjungere; & ad alia
 transibimus. Ergo

Vicesimi primi testes: Anno mil-
 lesimo sexcentesimo sexto, Miles
 Germanus natura non infacetus, cū
 signo dato ad excubias vocaretur,
 commilitonibus subridens dixit:
 Redeunt ad nos excubiæ, rediret u-
 tinam & nuntius pecuniæ. Excepta
 vox est, & ad ducem relata, qui præ-
 tore rerum capitalium * accersito ju-
 bet possē.

A parte tamen Baroni stare malim. Hæc monere debui,
 ne quid damni pateretur Veritas.

* Profos / seu Quasitore.

Petrus
 Damia-
 nus to-
 mor. 1.
 2 epist.
 ep. 15
 mihi
 pag.
 113.
 At
 vero
 Cæsar
 Baroni.
 tom.
 10. An.
 973.
 Dami-
 anum
 refel-
 lit, ne-
 gatque
 illud
 Otho-
 nis cō-
 nubi.
 omi
 male
 cou-
 tra dū,
 & à fi-
 lio pa-
 trem
 ana-
 thema.
 cū per-
 culsū.
 Ego
 inter
 duos
 Cardi-
 nales
 arbitri
 agere
 non
 possē.

bet in hominem, qui voces seditio-
 sas sparsisset, serio animadverti. Mox
 in vincula miser trahitur, & torque-
 tur; denique capite damnatur. Miles
 optime sibi conscius audita mortis
 sententia nonnihil cohorruit. Vbi a-
 nimus recepit terrifico clamore du-
 cem inclamans; eique jam præsen-
 ti: Post tres, inquit hebdomades,
 hac ipsa noctis hora rationem Deo
 reddes de meo sanguine. At Dux
 subridens: Tu, inquit, hæc oracula
 formidolosis cane: vaticinationes
 istæ militem non terrent. Sed abi
 jam, seditiosum caput in malam cru-
 cem. Ita nec die quidem expectato,
 media nocte, hora duodecima duci-
 tur, & infelici arbori suspenditur.
 Mane in terrorem ceteris spectandus
 exponitur transfixis præcordiis, cum
 hoc titulo: *Seditiosus miles*. Dux non-
 nihil tacite consternatus tam auda-
 ci provocatione ad Dei tribunal. E-
 jus tamen sensim oblivisci cœpit.
 Verum indicto temporis spatio jam-
 jam elapsuro, cum hora noctis duo-
 decima ad excubias visendas exiret,
 è ponte navali decidit & submersus
 est a. Vter horum securior ad Christi
 Iudicis Tribunal steterit, tu mi Le-
 ctor, paullo attentius tecum expen-
 de. Hæc quanquam mira, fidem ta-
 men merentur à tradentibus.

Sed hic manum amoveo è tabula,
 & calamus plura daturum chartæ
 sub-

a Do-
 minus
 Gui-
 lielm.
 Ferdi-
 nandus
 ab Ef-
 feren,
 qui
 Ferdi-
 nando
 II.
 Imp. à
 exiliis
 &c. in
 Ma-
 nuali
 Polit.
 de ra-
 tione
 status
 sui I-
 dolo
 Prin-
 cipum
 l. 5.
 part. 3.
 mihi
 pag.
 382.

substringo. Sat testimoniorum ac testimonium optimorum, quos integra fide produxi. Nullius, aut ferreae frontis sit, qui tot tamque diversos cum recentes, tum priscos scriptores vanitatis omnes arguere non vereatur. Ergo discite iustitiam moniti. Et heu quam disparia sunt humana & divina iudicia! O quoties Deus (ne dubitemus) hominem eum absolvit, quem omnes homines damnant; & quoties damnat, quem omnes absolunt? Iudicia Dei abyssi multa a, abyssi impenetrabilis. a Ps.

35, v. 7.

CAPUT IV.

*Quare arcanum hoc Iudicium omni
vita metuendum;*

seu,

*Cur assidue, summoque studio adniten-
dum, ut vite ratio bene reddatur.*

S. I. **N**OVISSIMA cujusvis hominis tempora, quibus ad Iudicium à morte invitari solet, spiritus divinus per Ecclesiastem amoenissima poësi hunc in modum depinxit. Ita orditur:

Memento creatoris tui, antequam veniat tempus afflictionis, & appropinquent anni, de quibus dicas, non mihi placent: Ultimi dies hominis vere tempus afflictionis, cum frenis dolor irruit soli-

solitis, cum lectus pro carcere, mors pro apparitore, Iudicium pro Æternitatis janua est. Pergit Ecclesiastes:

Antequam tenebrescat Sol, & Lumen, & Luna, & Stella: & revertantur nubes post pluviam. Eo tempore, Intellectus qui in homine sol est, obnubilatur: Lumen actionum memoria hebescit, Voluntas veluti Luna instantissima laborat, geminæ frontis stellæ oculi caligant & lippiunt. Vaporum è stomacho ascendentium nubes augentur, hinc destillationum, gravedinis, ac catharrorum perpetuæ pluvix. Sed pergite dicere:

Quando commovebuntur custodes domus, & nutabunt viri fortissimi. Domus istius custodes sunt, sensus exteriores & costæ, illi deficient, hæ viribus exhauriuntur & fatiscunt: Viri fortissimi crura, pedes ac genua vacillant, & ferre onus solitum recusant.

Otiosa erunt molentes in minuto numero. Dentes nulli aut rari, cibum paulo duriorē cōmolere non poterunt amplius. Ita molendinum istud aut feriabitur & vacabit, aut languidissime movebitur. Senium fere edentulum est.

Et tenebrescent videntes per foramina. Oculi qui aliquando per orbiculatos suos cancellos, veluti per fenestras aut foramina aliis insidiabantur, aut insidias sibi positas speculabantur, nunc minutim & per nebulam videbunt,

bunt, & vix obvios in platea discernent, cum nervi optici, aut indurabuntur, aut humorum congestu, & spirituum defectu impediuntur. His oculorum damnis peritissime jacturam dentium præmisit. Nam ubi dentes pauci ac debiles, ibi cibis male manditur, & quasi crudus in stomachum dimittitur. Hinc humorum copia & multiplex malum. At sequitur.

Et claudunt ostia in platea, in humilitate vocis molentis. Lâbra oris ostia majorem partem clausa, nec loqui multum, nec clamare sinent. Facies tota veluti platea, rugis & sulcis exarabitur. Os panis molendinum remisso erit sonitu, quem alias dentes edere solebant.

Et consurgent ad vocem volucris. Qui ad illud afflictionis tempus deveniunt, somnum non capiunt nisi brevem, parcum ac levem, adeoque non profundum, ut vel passeruli, vel alterius aviculæ garritu excitentur. Ita plerumque male dormiunt, ob crebram insomniam, quæ eos non tantum ad galli gallinacei cantum, sed ad quemcunque strepitum vigilare jubet. Addit.

Et obsurdescent omnes filia carminis. Aures quæ musica solebant oblectari, vocum discrimina agre percipiënt. Sic octogenarius senex Bercellai ad regem Davidem: Nunquid vigent sensus

254 TRIBUNAL CHRISTI.

22
R. C.
19. v.
35.

sensus mei, ait. ad discernendum
suave, aut amarum? aut delectare
potest servum tuum cibis aut po-
tus? vel audire possum ultra vocem
cantorum atque cantatricum a? Sed
progreditur Ecclesiastes:

*Excelsa quoque timebunt, & formida-
bunt in via. Alta conscendere metuunt
senes, propter capitis vertiginem, &
poplitum imbecillitatem. Imo & in
plano ambulare formidant, necubi
cadant aut impingant, ideo lento ti-
midoque gradu incedunt. Sed prio-
ribus addenda sunt & ista:*

*Florebit amygdalus, impinguabitur lo-
custa, & dissipabitur capparitis. Caput
præmaturis canis spargetur, quem-
admodum amygdalus flore præpro-
pero albescit. Pedes an tibiarum ob hu-
morum affluentiam inflabuntur, &
intumescent, ut speciem marinæ vē-
triosæ locustæ referant. Ita exhausto
corpore & ossibus extantibus mera
erit mortis imago, vivum cadaver. Et
dissipabitur, inquit, capparitis. Omnis
appetentia tam Veneris quam cibi,
quæ fere capparitis condimento exci-
tari solet, abolebitur. Sed ulterius:*

*Antequam rumpitur funiculus argen-
teus, & recurvat vitta aurea. Memento,
quod jam supra monuerat, Creato-
ris tui, antequam argenteus funicu-
lus, seu contextus in dorsi spina *
quam alba sive argentea medulla
implet,*

* Antigræd: Paternoster.

LIBER II. CAP. IV. 255

implet, dissolvatur. In hac ossea catena, ut Levino Lemnio medico placet, sunt triginta quatuor vertebrae, seu spondyli, & octo nodi vel juncturae. Hæc concatenatio in morte rumpitur. Vita aurea est cuticula seu involucrum cerebri, quod meninx dicitur, non dissimile vittis aureis * quibus mulieres olim comas involuebant. Ergo ad Iudicium te para, priusquam subtile hoc cerebri conditorium retrahatur aut corrugetur, quod mortis signum est, sicut ea quæ sequuntur:

Et conteratur hydria super fontem, & confringatur rota super cisternam a Ætas a Eccl. c. 12. v. I. & hydriam ad fontem renum sic affligat, ut ea vel lapillis & calculis, aut excernendi difficultate corrumpatur. Rota deniq; caput hominis super ventrem seu stomachum velut cisternam situm imminente morte primum labascit & nutat (uti oculi omnium primo moriuntur) totumque corpus in præceps rapit; velut fracto vehiculi axe, totum corrui vehiculum; ita capite jacente, corpus universum jacet.

Christus Dominus cum extremi ac publici Iudicii signa prædixisset, addidit: Cum videritis hæc omnia, scitote quia prope est in januis l. 6. Matt. c. 24. & Idem omnino de præviis arcani Iudi-³³

* Gulbene Haarhauben.

256 TRIBVNAL CHRISTI.

Iudicii signis dicendam: Cum videritis ista, quę modo diximus, indicia, scitote quia prope est Iudex. Tunc ibit homo in domum Æternitatis suę, & revertetur pulvis in terram suam unde erat, & spiritus redibit ad Deum qui dedit illum *a*.

a Eccl.
1b. v. 5.
& 7.

Ergo cum videritis solis & stellarum tenebras, cum sensus exteriores, & omnia humani corporis firmamenta labi cœperint & deficere, scitote quia Iudex in januis est. Parate igitur iustitiam ante Iudicium. Hanc autem iustitiam male parat, qui eam non parat assidue. Hoc ergo capite tres causas assignabimus, cur homo iudicandus ad Iudicium istud omni vita se debeat prima summaque cura præparare. Hoc autem triplex documentum ejus generis est, ut si quis paullo accuratius id considerarit, nec tamen emendarit mores ac vitam, pecus aut saxum potius, quam homo videri possit.

§. 2. Prima igitur causa, cur omni vita metuendum sit Iudicium istud, & præparatio illi quam accuratissima præmittenda, est *Iudicis sententia nobis incertissima*. Verissime dixit Ecclesiastes: Omnia in futurum servantur incerta *b*.

b Eccl.
c. 9.
v. 20.

Fuit in aula Mauricii Cæsaris nobilissima femina, quę omnibus studiis id unum laboꝛabat, ut aliquam judicarię hujus sententię certitudinem

I
nem
Pon
peti
enn
scien
tem
suam
dat.
asti
judi
plac
cog
actio
scio
non
sti p
eibu
bus
non
Inq
Ber
longe
hilon
logu
me v
patu
non
dum
Au &
mod
pecc
luis.
longe
de &
berab

nem præscire posset. Huic Gregorius Pontifex rescribens: Rem difficilem petis. & inutilem. Arcani Iudicii sententia nobis nunc plane abscondita; sciemus cum moriemur. Quam autem sententiam is speret, qui vitam suam tot improbis actionibus fœdat, qui Deum ac divina non magno æstimat: unde illi non difficile sit judicare, se suaque Deo Iudici non placere. Aliter bonæ mentis homo cogitans: Nescio, ait, utrum omnes actiones meæ Deo placeant. Hoc scio, longe aliter Deum quam homines judicare: Longe alia libræ celestis pondera esse, quam nostris bilancibus. Atque istud pertimescens Iobus: Verebar, inquit, omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti.

Bernardus Claravallis Abbas, vir longe religiosissimus ingentem nihilominus erratorum suorum catalogum texens: Idcirco, inquit, tædet me vivere: Vivere erubescō; quia parum proficio: Mori timeo, quia non sum paratus. Nihil tale verendum erat animæ Pauli, cui ab aspectu & amplexu dilecti unus tantummodo paries obfistebat, videlicet lex peccati, quam invenibat in membris suis. Hoc sane interjecto pariete non longe peregrinabatur a Domino, unde & optabat clamans: Quis me liberabit de corpore mortis huius?

R. sciens.

a Tob.

c. 9.
v. 28.

bBern.

de in-

teriore

domo

c. 35.

medio,

mihî

pag.

1072.

sciens se mortis compendio continuo ad vitam perventurum. Verum quis similis Paulo, qui non consentiat interdum concupiscentiæ ad obediendum peccato? Noverit proinde is qui peccato consenserit, & alterum se opposuisse parietem, ipsum utique pravum illicitumq; consensum, nec potest gloriari qui hujusmodi est, quia stet sibi post parietem sponsus, quando jam parietes intersunt, non paries. Multo minus si cōsensus venerit ad effectum, cum tertius quoque jam paries sponsi arceat impediaturque accessum, actus videlicet ipse peccati. Quid si & consuetudo forte peccatum in usum, aut usus etiam in contemptum perduxerit; sicut scriptum est: Impius cum venerit in profundum malorum, contemnit *a*. Nonne si ita exieris, ante à rugientibus præparatis ad escam poteris devorari, quam pervenire ad sponsum, non uno siquidem jam, sed tanta à te parietum numerositate interclusum *b*?

a Prov.
c. 13.
v. 2.

b Bern.
in Câr.
serm.
56.
post
med.
mibi
pag.
743.

Quis ergo Iudicium non valde metuat, si non solum non proficiat, sed in dies pæne deterior fiat? Et revera si alio nomine Iudicium hoc expavescendum non sit, unica hæc cogitatio moribundū non leviter fatiget: En migro in orbem, alium in quo nunquam fui, viam ignotam eo quā nunquam exploravi, ad Iudicem tendo,

LIBER II. CAP. IV. 239

tendo, quem languidissime amavi,
quem sapissime non timui, quem
nunquam vidi, nisi velatum: quid di-
cam aut quid respondebo ei? &c.
Hæc tam seria jam à nobis nō cura-
ri, in causa est animus noster vagus,
mobilis, vecors, solutus, & qui rarif-
sime patiatur se uni rei, præsertim sa-
cræ, alligari. Ita turbamur erga pluri-
ma, cum porro unum sit necessari-
um. Accedunt voluptatum illicia, sæ-
culi insolentia, rerum fluxarum blā-
dimenta. Ita homo cum sibi bene
est, judicat nil esse causæ cur seip-
sum turber: ita res alex incertæ
committitur *: ita itur & peritur.
Aut ubi non amplius seria ludo ver-
tuntur ^a, sed ludus seriis; cum jam
sacerdos adest ægrotum oleo sacro
uncturus, Eucharistiam porrecturus,
ad ultimam luctam hortaturus, cum
imago crucifixi, & cereus mortualis
jam in oculis, cum preces circum-
stantium fletibus mixtæ audiuntur,
longe aliter quam olim moribun-
dus sentit. Ecclesia vero ejuscemo-
di preces ac ceremonias eo tempo-
re idcirco adhibet, ut significet ho-
minem illum in tantis esse periculis
& angustiis, ut omnium calitum
patrocinia sint imploranda, ut æqui
& iniqui sint invocandi †, ad molli-
endum mature Iudicem. Verè tunc

^a Horac
de arte
poet.
4. pag.
initio.

R 2 dixe-

* Man wagt.

† Freund und Feind anrufen.

260 TRIBUNAL CHRISTI.
dixerit moribundus; Circumdederunt me contritiones mortis: torrentes Belial terruerunt me. Funes inferni circumdederunt me: prævenerunt me laquei mortis *a*. Foris gladius, intus pavor, nusquam solatiū.

21.
Reg.
c. 22.
v. 6.
S. 6.

In superioribus commemoratum estē fide dignis auctoribus de felici & infelici quorundam obitu. In ea re libris credendum. Non omitendum quod ipsi & auribus & oculis hausimus.

Ante annos viginti quinque vir religiosus ac eruditus tam āgra fuit valetudine, ut quamvis extra lectum esse, ac colloquentibus assidere potuerit, ē morbi tamen indole verbisque medicorum facile conjectarit sibi moriendum. Certe paullatim adrepentem sensit mortem. Hic non nihil tristis & anxius subinde altum ingemiscebat. Cumque dicerentur quæ illi putabantur solatio fore: Verum est, aiebat ille, solantur hæc & erigunt quæ dicitis, & memini cum ego ipse optarem, præ cæteris esse vicinus morti, & pane gestiebam mori, neque jam adeo recuso istud quantumvis angustum ostiolum subire, sed sententiam audire irrevocabilem, hoc terret. Hic iteram dicta quæ in rem videbantur. At ille denuo conceptissimis verbis: *Sed, inquit, horrendum est, coram Deo apparere.*

Longe verissimum est quod dixit:

Hic

LIBER II. CAP. IV. 261

Hic ipse, quem dixi, insignem vitæ clausulam apposuit. Nam, quod vix ulli concessum, sanissima ratione ad ultimum usque halitum sibi constans: Iam nihil, agebat, cerno amplius, jam nil amplius audio. Ultima quæ protulit verba hæc erant: Sit nomen Domini benedictum, ex hoc, nunc & usque in sæculum.

Est ergo primum, quod omni vita quam diligentissime considerandum, incerta Iudicis sententia. Divini oraculi vox est: Sunt iusti atque sapientes, & opera eorum in manu Dei: & tamen nescit homo utrum amore, an odio dignus sit, sed omnia in futurum servantur incerta *a*. *Ex a Eccl. c. 9. v. 1.* go, quod Siracides monet, de propitiato peccato, ne simus sine metu, neque adjiciamus peccatum super peccatum *b*.

§. 3. Altera causa cur accuratissima per omnem vitam præparatio præmittenda sit ante Iudicium, est, *Omniū promeritorum finis, quem mors imponit.* Dum vivimus, velut in mercatu sumus, emere, vendere, lucrari licet: cum tempus est Iudicii, finis est omnis lucris*. Omni tempore priori poteras, mi homo, qualibet hora, qualibet parte horæ, quovis momento plurimum promereri

R 3

ac

* Der Markt ist aus: Du bist und
Neb seynd fürüber.

262 TRIBUNAL CHRISTI.

ac lucrari, omnibus vitæ diebus poteras tibi promerita in immensum augere, vel amando Deum, vel alias actiones pias sanctasque exercendo; hæc vitæ ratio, hic noster mercatus est.

Cum Iudex vocat; age, convolve merces, convasa quod habes*, & in Ius adi. Cælum obtines? Non illic merendi, sed mercedem accipiendi locus est. Obtingit tartarum? hic neque merces, neque meritum est: sed nec ullum ibi debitum dissolvitur. Ante mortem poteras pro noxis satisfacere quovis gemitu, quavis orationiuncula, vel cogitatione bona, frustillo panis, vel obolo in egenos sparsos. Post mortem nil horum amplius licet; antea licebat.

a Dam-
natis.

Atque hoc revera non capimus, alioqui longe aliter acturi. Quia vero hæc aut non prævidemus, aut prævisa cordi non habemus, ideo fumos colligimus, terram corradimus, lutum amplectimur, honores, divitias, voluptates avidissime sectamur, idque in nostram perniciem. Quid hæc, ô furiosi, proderunt in Iudicio? imo quam multipliciter oberunt? Quid crepundia & nugæ in Tribunali tam serio juvent? Nihilominus aliter agere, nemo nobis, &
nec

* Leg ein / leg ein / du mußt für
Gericht.

nec Angelus quidem persuaserit. Ezechiel monet, sed fere surdos : Argentum eorum foras projicietur, & aurum eorum in sterquilinum erit. Argentum eorum & aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini *a*

a Eze.

Solent aurifices & feminae quae fila ducunt aurea *, minimas etiam particulas, auri ramenta & lamellas vix oculis conspicuas religione sedula colligere. Hic omnis parsimonia non leviter lucrosa est. En adeo gnave sapimus in lucellis tam minutulis, vicinum Iudicium, perenne lucrum, immortale gaudium transimus caeci. Ita culicem colamus, & glutimus camelum. Optime dixit beatus Hieronymus : Omnes sumus in minimis cauti, in maximis negligentes, quia ubi vera vita sit ignoramus. Ideo tam grandi miseratione nos Christus commonet : Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua, quae ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis *b*.

b Luc.

Sed etsi haec videantur, non tamen creduntur. Qui autem haec videt, capiunt, credunt; ita secum ipsi ratiocinantur : Dum vivo, possum quolibet quadrante horae, quolibet puncto plurimum promereri ac lucrari. Brevi

c. 19.
v. 42.

R 4

omnis

* Goldspinnerne.

omnis promerendi ac lucrandi occasio mihi præscindetur. Ergo nunc res meas agam, dum licet, nunc gemam, nunc pectus tundam; nunc ad omnes horæ particulas tanquam ad aurea fila, vel auri ramenta vigilantissime attendam; nihil mihi temporis præteribit sine vestigali: omnes vel minutissimas illius partes in censum meum redigam. Veniet nox vitæ meæ, cum nihil amplius laborare poterò *a*. Ergo jam, quodcunque

a Ioan. c. 9. v. 4.
b Eccl. c. 9. v. 10.
c Pl. 118. v. 126.
d Matt. c. 25. v. 10.
 facere poterit manus mea, instanter operabor *b*. Nunc tempus faciendi Domine *c*. Paulo post dicitur mihi: Clausa est janua *d*. Nam post ultimum in morte halitum, nec unicum quidem dabitur momentum per omnem Æternitatem, quo aliquid promereri liceat.

Idcirco Paulus: Adhortamini, ait, vosmetipsos per singulos dies, donec Hodie * cognominatur *e*, dum vita durat. Quod hodie fieri potest, ne differamus in crastinum. Revera, quod prisca dicebant:

lactura vitæ maxima est dilatio.
 Credibile est multa millia hominū ad inferos præcipitari, qui cælum conscendissent, nisi poenitentiam distulissent. Quod Gregorius confirmans: Regni janua, inquit, lugentibus claudetur, quæ modo quotidie poeni-

* Weil Gott Tag gibt,

pœnitentibus aperitur. Nequaquam
tunc veniam invenit, qui modo ve-
niæ tempus perdidit *a*. Per Isaiam <sup>a Greg
hom.
12. in
Evang</sup>
Deus temporis opportunitatem ex-
plicans: In tempore placito, inquit,
exaudi vi te, & in die salutis auxilia-
tus sum tui *b*. Vteris hoc die? teip- <sup>b If. c.
49. v. 3</sup>
sum servas. Negligis hunc diem? Te-
ipsum & omnia perdis. Clama, plo-
ra, obtestare, pulsa: Non audieris:
jam clausa est janua. Hoc tibi Deus
centies, sexcenties prædixit: Tunc
invocabunt me, & non exaudiam <sup>c Prov.
c. 1. v.</sup>

Grande igitur in mora periculum ^{28.}
est. Cujus Augustinus subinonens:
Vide, inquit, quid emas, quando e-
mas, quanti emas. Emis enim reg-
num cælorum, & non est emendi
tempus, nisi in hac vita *d*. Quocirca <sup>d Aug.
1. pl.
102.
circa
med.
mihi</sup>
quære Dominum dum inveniri po-
test *e*. Quære hodie, neque tam se-
rius salutis negotium in crastinum
differ. Hodie si vocem Domini au-
dieris, noli obdurare cor tuum *f*. Ia-
ctura vitæ maxima est, dilatio. Ho-
die para te ad iudicium, fortasse cras
stabis ante Iudicem. Quocirca *Cele-*
rem promeritorum finem secundo loco
ponimus, seu documentum, seu
causam, cur omnis humana vita de-
beat esse præparatio ad iudicium.

§. 4. Causa tertia est *Aternitatis*
in morte clara cognitio. Cum mors præ-
foribus insidiatur, jam in oculis est
Aternitas, non aliter ac si moribun-

266 TRIBUNAL CHRISTI.

ad immensum stet oceanum, quem oculis obire non possit. Hic longe alias de Æternitate cogitationes haurit ægrotus quàm hauserat sanus, atque unà intelligit, qua ratione ab unico illo ultimoque momento pendeat totius Æternitatis immensitas. O momentum, quod molem tantam sustines!

Balaam vates asina vehens devenit ad angustias duarum maceriarum, habuitque ante se stantem Angelum evaginato gladio *a*. Homo moribundus inter angustias temporis finiendi, & Æternitatis incipiendæ deprehensus, nec effugere, nec digredi, nec desistere uspiam potest. Pone illum mors est, reum suum ut carnifex ligans Iudici offerendum. Ante ipsum Æternitatis ostium paullatim panditur; edito extremo spiritu per illud transeundum est. Ad latus unum hæret angelus cum omnibus quas exercuit bonis actionibus. Ad alterum (ita rem cogitatione depingimus) adest diabolus cum omnibus quas commisit noxis. Infra hominem hiant fauces Tartari; supra hominem Iudex imminet cum Iudicali ferula. Conclusus es, ô homo, conclusus es undique: si Iudicem iratum habeas, periisti. Quid mirum hic pectus æstuare, tremere, palpitare, & frigida etiam membra sudare.

O Chri-

a Num
c. 22.
v. 24.

LIBER II. CAP. IV. 267

O Christiani, hanc horulam mortis & Iudicii in animo quam altissime insculpamus. Quid enim horum fieri negare possumus? Fides docet, natura testatur, experientia quotidiana & oculis & auribus id ingerit, neminem nasci non moriturum. *Statutum est hominibus semel mori.* mori tantum? & post hoc Iudicium a. aHebr. Iudicium quod hactenus demonstratum est prorsus arcanum, & Æternitatis vel luctuosæ, vel beatæ principium. c. 9. v. 27.

Anno Christiano sexcentesimo quarto, duo juvenes Ecbertus & Edilunus b Ecb. & E- magna indolis è nobili stirpe Anglorum (quod Beda narrat) in Scotia cœnobium c Quod Scotorum lingua Rathmelfigi dicitur, habitaverunt. Socii eorum omnes vel mortalitate sublati, vel alio dispersi sunt. Demum & hos duos eadem lues corripuit. Horum alter Ecbertus se moriturum veritus, quodam mane valetudinario * egressus, loco sibi commodo refedit.

Hic secum ipse Iudicium instituit, tam iudicis quam rei, persona functus. En, aiebat, jam me tangit ordo; ad Iudicem vocor; quid responsurus sum de peccatis meis innumeris? Cumque vitæ prioris maculas tristi memoria sedulo inspexisset, multis cum lacrimis deprecari Deum institit, ne prius à morte ad Tribunal abriperetur, quam

* *Franken Stuben.* omnes

268 TRIBVNAL CHRISTI.

omnes vitæ noxas pœnitentia eluisset. Adjecit & votum: In Britanniam solum patrium nunquam redire velle, legibus rituque peregrini vivere, quavis hebdomade diem noctemque totam omni cibo abstinere, quolibet die præter consuetas preces, psalmos omnes recitare.

Hoc voto nuncupato, lacrimisque absterilis in valetudinarium rediens sodalem reperit dormientem. Ne illum expergefaceret, & ipse quieti se tradidit. Paulo post Edilunus ultro expergefactus vultu in socium obverso: O Ecberte, ait, ô quid fecisti? Sperabam equidem nos una pariter ad beatam Æternitatem transituros. Veruntamen scito, tui te voti futurum compotem. Viderat enim secundum quietem Edilunus, quid alter à Deo petiisset, & nocte proxima defunctus est.

Ecbertus superato morbo convaleuit, & ad nonagesimum ætatis annum pervixit. Sed ad futurum, quod semper metuebat, Iudicium incredibili studio se quotidie paravit. Erat in eo, ut Beda loquitur, exemplum vivendi, assiduitas docendi, auctoritas corripiendi, pietas largiendi admirabilis. Quo vivendi modo Scotorum genti plurimum emolumenti attulit. Et quamvis omnes in eo virtutes elucerent, singulariter tamen in illo studium humilitatis, man-

LI
manfu
tinen
Has
Tribu
quam
iste ha
quadr
dissim
dem
quam
die al
quid &
semel
mnis
nium
Hac
ante N
dragin
quadr
egit.
ætatis
Christi
mo no
viro v
atque
studio
comp
Hoc
opibu
agam
mus,
hoc di
breve
nus pr

mansuetudinis, simplicitatis ac continentiae viguit.

Has ille sibi comites ad Christi Tribunal junxit. Nec tacendum, quam parce ac severiter seipsum vir iste habuerit. Siquidem ter in anno quadraginta diebus jejunium rigidissimum servavit. Tempore quidem majoris verni jejunii nil unquam cocti gustavit, nec enim ullo die aliud quam modici panis aliquid & lactis, idque ad dimensum & semel tantum de die admisit. Hoc omnis mensē paratus, hoc vini & omnium ferculorum epitome fuit.

Hac vitæ ratione quadraginta dies ante Natalem Domini, & alios quadraginta ante Pascha, demum alios quadraginta post Pentecosten transiegit. Hac vitæ austeritate ad annum ætatis nonagesimum pervenit. Anno Christiano septingentesimo vicesimo nono è vita migravit *a*. De hoc viro verissime dici poterit: Noctes atque dies, horis omnibus, summo studio, toto animo ad Iudicium se comparavit.

Hoc idem ô Christiani, omnibus opibus ac viribus, totoque pectore agamus, ad Iudicium nos comparemus, & quod facere statuimus illud hoc die, hac hora ordiamur. Tempus breve est; Tribunal imminet, Dominus prope est *b*.

a Beda.
l. 3.
Hic.
gentis.
An-
g'orū
c. 27.

b Phl.
c. 4. v.
5.

CAPVT V.

*Quantam sanctissimis viris formidinem
injecerit arcanum hoc Iudicium ;*

seu,

*Quanti trepidarint in reddenda
ratione.*

I Oannes Damascenus elegantem narrationem ingressus : Rex Magnus, inquit, aureo curru, regio satellitio stipatus iter fecerat. Hunc viri duo religiosi veste lacera, macie confecti, ora pallidi fortuito transibant. Constabat autem regi hæc esse macerata carnis & assidue in divinis obsequiis intentionis indicia. Quæprimum igitur eos vidit, curru defiliens & humo affusus, supplicigestu eos veneratus est ; dein confurgens illos complexus amicissime salutavit. Ægre id tulerunt regis proceres, demissionem regia maiestate indignam interpretati. Cum autem nemo esset, qui ob id increpare regem auderet, regis fratrem instigarunt, moneret suum germanum, ne diadema & sceptrum contumeliosa submissione ad mendicorum pedes deprimeret. Paruit frater, & regem intempestivæ abjectionis monuit. Rex ei responsum breve ac obscurum dedit:

Atqui moris fuerat illic locorum,

ut

ut si quem morte mulctaturus rex
esset, ad ipsius ædes præconem cum
tuba mitteret, ut è moestissimo tubæ
clangore morti destinatus disceret,
sibi moriendum esse. Idcirco *Tubam*
mortis appellarunt. Rex ergo, sub ve-
sperem misit, qui ad fratris domum
tuba caneret, ferretque mortis nun-
tium.

Vbi regis frater feralem tubam
audivit, de vita jam actum esse cen-
suit. Ita proximam noctem insom-
nis inter familiæ luctus exegit. Se-
quenti mane cum conjuge, liberis &
familia omni atratus venit, ad regii
Palatii fores, auditurus, quam capi-
te dependeret sententiam. Iam om-
nium oculi natabant lacrimis, nec
aliud quam gladius & mors expe-
ctabatur.

Rex fratrem ad se accersitum sic
allocutus. Itane, inquit, extimescis
iram fratris, cum quo tibi sanguis &
genus idem est? Itane feralis tuba
te mactat nullius facinoris consciū?
Cur quæso mihi vitio vertebas, quod
eos qui mihi occursum suo Iudicis ad-
ventum denuntiabant, submissius
salutaverim? præsertim cum ego-
met mihi plurimorum criminum
sim conscius, quibus meum Iudicem
læsi. Hanc tubam formidemus, quæ
mortem indicit sempiternam. Hæc
volui, ut instruerem te, non ut occi-
derem. Ita crudum abs se dimisit.

Gentis

Gentis humanæ Iudex Dominus Iesus ante adventum suum sapissimè tubicinem cum tuba præmittit, qui Iudicem propinquum nuntiet. Letalis morbus, quid aliud quam præco ac tubicen est, adventui Iudicis nuntiando? Hunc autem sanctissimi quique viri adeo extimuerunt, ut pæne notam sanctimonie suæ inurerent, quasi gravius aliquid sibi conscirent. Quinam autem hi fuerint qui arcanum Iudicium ita formidarunt, & quam ob causam Iudex suis etiam amicis adventu suo trepidationem injiciat, nunc exequemur.

§. 1. Iudicia Dei longe occultissima considerans Augustinus: Nunc autem, inquit, & mala æquo animo ferre discimus, quæ patiuntur & boni, & bona non magni pendere, quæ adipiscuntur & mali. Ac per hoc etiam in his rebus, in quibus non apparet divina Iustitia, salutaris est divina doctrina.

Nescimus enim quo iudicio Dei bonus ille sit pauper, malus ille sit dives: iste gaudeat, quem pro suis perditis moribus, cruciari debuisse mœroribus arbitramur; contristetur ille, quem vita laudabilis gaudere debuisse persuadet.

Exeat de Iudicio non solum inultus, verum etiam damnatus innocens, aut iniquitate Iudicis pressus,
aut.

LIBER II. CAP. V. 273

aut falsis obrutus testimoniis, è contrario scelestus adversarius ejus non solum impunitus, verum etiam vindicatus insultet. Impius optime valeat, pius languore tabescat. Latrocinentur sanissimi juvenes, qui autem nec verbo quemquam ledere potuerunt, diversa morborum atrocitate affligantur. Infantes utiles rebus humanis immatura morte rapiantur, & qui videntur nec nasci debuisse, diutissime insuper vivant. Plenus criminibus sublimetur honoribus; & hominem sine querela tenebræ ignobilitatis abscondant. Et cetera hujusmodi quis colligat, quis enumeret? Quia vero etiam malis mala eveniunt, & bonis bona perveniunt, magis inscrutabilia fiunt Iudicia Dei, & investigabiles viæ illius a.

Cum autem ea, quæ in hoc orbe fiunt, adeo nec scrutari, nec penetrare possimus, quanto minus ea quæ in orbe altero aguntur penetrabimus. Hic omnis humanus oculus caligat; hic tenebræ merissimæ. Hoc unum scimus, justissima esse Dei iudicia, quamvis occultissima: iudicia divina abyssus omnium profundissima. Hinc non raro probatissimæ vitæ homines, quanto viciniore eunt Tribunali ac Iudicio divino, tanto formidinis pleniores vehementius sibi præteriment.

a Aug.
tom. 5.

l. 20.
de Ci-
vitate
c. 2. in-
titio
statim.

S

Hilarion:

274 TRIBUNAL CHRISTI.

Hilarion notissimæ sanctimonie vir, postquam septuaginta pæne annis in eremo servivisset Deo, incredibili vitæ continentia & asperitate, demum jam octogenarius Mortis ac Iudicii feralem tubam audiit. Cumq; senio fractus & quotidianis iisque asperrimis jejuniis exhaustus jaceret, modicus calor in corpore tepescebat, nec præter sensum quidquam vivi hominis supererat, & tamen apertis oculis loquebatur: *Egredere, quid times? Egredere anima mea quid dubitas? Septuaginta prope annis servivisti Christo, & mortem times? In hæc verba, inquit Hieronymus exhalavit spiritum a.*

an. er.
in vita
Hier.
tionis
apud
Rof.
vid.
mibi
p. 37.

Arfenius qui sinu semper strophium gerebat, ad siccandas juges lacrimas, cum annum ageret centesimum vicesimum, jam vicinus morti, jam indicta Iudicii hora, post vitam tam rigide quam sancte actam, in fatali lectulo flere cœpit. Mirati hoc socii quærebant: Quid fles, Pater, nunquid & tu times? His ille respondit: In veritate timeo: & iste timor qui nunc mecum est, semper in me fuit, ex quo factus sum monachus. Cum autem illum Pœmen jam exhalasse cerneret: Beatus es Arfeni, aiebat, quia te tantum in hoc sæculo planxisti. Qui enim hic se non planxerit, illic in perpetuum lugebit b.

b. Ruf.
614.
n. 161.
Pel. g.
line. 10
17. B. y

Hiero-

L
Hie
racifi
futuri
cuncti
natus
cum t
quadr
Si t
geli j
horre
munc
tamu
Ag
Aquil
nem,
velut
duum
nec
qui al
rogare
hæc ip
confe
intere
tu tri
tum p
qui
fed h
pera l
rum
Deum
Agath
donec
senten
est eni
num b.

LIBER II. CAP. V. 275

Hieronymus illud poenitentiae vivacissimum exemplar, nihilominus futuri Iudicii metuens : Ego, inquit, cunctis peccatorum sordibus inquinatus, diebus ac noctibus oppetior cum tremore, reddere novissimum quadrantem *a.*

Si tales castissimae solitudinis Angeli judicalem Christi tubam sic exhorrent; quid nobis fiet, qui mediis mundi tumultibus inter vitia volumur? Prioribus & hos addo.

*a Hier.
tom. 1.
epist. 5
ad Flo.
rent.
initio,
mihi
pag. 51*

Agathon, quod de illo Rufinus Aquilejensis refert, cum sub vitae finem, jam animam traheret, & sensim velut cereus extingueretur, per tri-
duum totum oculos apertos tenuit, nec commovit : Cumque eum, qui assistebant, tangerent & interrogarent : Vbi nunc es Pater? Ille haec ipsissima verba respondit : *In conspectu Iudicii Dei flo.* Illi rursus interrogantes : Nunquid, ajunt, & tu times? Quibus ille dixit : Quantum potui, voluntati divinae obsequi, & Dei leges servare studui; sed homo sum, & unde scio mea opera Deo placuisse? Cui fratres iterum : Non confidis, Pater, apud Deum te esse in gratia? Quibus Agathon : Nihil confido, inquit, donec ad Deum venero, & audiero sententiam in me ferendam. Aliud est enim Iudicium Dei, aliud hominum *b.*

*b. Ruf.
lib. 1.
cap. 16.
c. 16.
laetus
bell.
11. 11*

276 TRIBUNAL CHRISTI.

Nihil verius: Et istud nemini non terrorem divini Tribunalis admoveat; quia revera longe aliter Deus judicat quam homines. Hanc etiam ob causam Augustinus: Væ mihi misero, inquit, cum venerit dies Iudicii, & aperti fuerint libri conscientiarum, cum dicetur de me: Ecce homo, & opera ejus. Ecce nihil respondere potero, sed demisso capite præ confusione coram te stabo trepidus & confusus. Heu me miserum, quid dicam *a*?

a Aug.
I Me-
dit. c.
3.
m. d.

Dominicus amplæ familiæ parens cujus oculi velut gemini fonticuli uberrimis lacrimis fluere solebant, jam migraturus ad Christi Tribunal, ut hoc suam iter congruo viatoris paratu institueret, in cinere jacebat, & labra tacitus movebat, ad preces; quid vero precaretur, non audiebatur; simul tamen etiam ita sudabat, ut abstergendus fuerit. Cumque circumstantes clara voce consuetum illud dicerent: Subvenite Sancti Dei, occurrите Angeli Domini, suspicientes animam ejus, offerentes eam in conspectu Altissimi, Dominicus ad suum Iudicem non tractus, sed properans placidissime animam exhalavit *b*. In defuncti corpore reperta ferrea catena, ut vere dici potuerit: succinctus lumbos, & ad profectio- nem expeditus in Orbem alium mi-
gravit.

b Su-
tus
rom. 4.
die 4.
Augu-
sti, in
Vita
S. Do-
minici
lib. 4. c. 2.

LIBER II. CAP. V. 277

§. 2. En etiam amici Dei, & quidem primæ admissionis, licet ad Iudicem votis omnibus festinent, non tamen hoc ignotum iter sine sudore conficiunt. Ob adventum amantissimi Iudicis exultant, nihilominus ob naturæ solitum pavorem sudant. Iudici se sistere non omni caret formidine: Aliter homines, ajebat Agathon, aliter Deus judicat.

Bernardus illustre speculum sanctimonix de seipso fassus: Paveo gehennam, inquit, paveo Iudicis vultum ipsis quoque tremendum Angelicis potestatibus. Contremisco ab ira potentis, à facie furoris ejus, à fragore ruentis mundi, à conflagratione elementorum, à tempestate valida, à voce Archangeli, & à verbo aspero. Contremisco à dentibus bestix infernalis, à ventre inferi, à rugientibus præparatis ad escam: horreo vermem rodentem, & ignem torrentem, fumum & vaporem, & suffur, & spiritum procellarum. Horreo tenebras exteriores. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrimarum, ut præveniam fletibus fletum?

Si Bernardus, si alii Deo conjunctissimi, vultum tamen Iudicis horrent, quis sensus erit homini flagitiis cooperto?

Elcearius vir ex affe probus sanctusque, vitæ integerrimæ, prædixit

aBern.
serm
16. in
Cant.
ca. cir-
ca
med.
mhi
p. 604.

conjugi Dalphinæ, quam virgo virginem servaverat, non diu se amplius in vivis moraturum. Parisiis morbum incidit, qui eum velut regius præco Iudicii monuit, & ad judicem transmisit. Elcearius quamprimum omnes à parvulo puero commissas noxas multis cum lacrimis repetiit; illudque Sacramenti sæpius in morte iteravit; rem divinam ad lectulum quotidie fieri curavit: Inter has religiosæ mortis meditationes, id quod semper celaverat, aperuit. Nam divinitus, ut videbatur, iudæus castitatis cum Dalphina conjugē servatæ indicium fecit, dixitque ad amicos nihil horum expectantes: *Salus obvenit homini malo per mulierem bonam: quam sicut Virginem accēpi, ita sinceram & illibatam in viris relinquo.*

De hinc nihil ulterius cum mortalibus fabulatus, inter gravissimos eosque continuos dolores animum ad reddendam Iudici rationem cōposuit. Singulari solatio erat continua Domini Iesu cruciatuum recordatio. Ideo Christi patientis historiam ad lectulum sibi assidue prælegi curavit. E sacris carminibus Hebræi psaltæ memoriter multa, illud inprimis identidem repetiit: Dominus opem ferat illi super lectulum doloris ejus: universum stratum ejus *verfasti in infirmitate ejus.*

a Ps. 40
v. 4.

Eu-

Eucharistia percepta, cum ad lucam ultimam sacro ceromate ^a in-
 ungeretur; illudque veteri ritu dice-
 retur: *Per crucem & passionem tuam,*
libera eum Domine. Idem ipse tertium
 repetiit: *Per crucem & passionem tuam*
libera me Domine. Addidit magno
 spiritu: *Hæc est sola spes mea, in hac emo-*
ri certum est.

At vero jam in ultimis constitu-
 tus, jam arcano Tribunali proximus,
 vultu terrifico pavoris & horroris
 indicia dedit manifesta, perinde si
 perquam difficilis & horrendus sibi
 labor objiceretur. Perstitit aliquan-
 tis per hoc oris habitu formidinis
 pleno: Repente exclamavit: *Magna*
vis est cacodæmonum, sed eam mors Dô-
mini lesu, & virtus ex adverso longe
valentior fregit & obtrivit. Hic aliquân-
 tulum conticuit: paullo post iterum:
Iam vici, ait. Postremo addidit: *Me*
totum aequitatis divine Iudicio sub-
mitto. Dixit & è vita discessit b.

Memorabile illud non silendum:
 Aderat morienti homo nobilis, at
 libidine infamis. Hic inspecta viri
 sancti sub mortem horribili lucta,
 tanquam si in imagine arcani Iu-
 dicii actionem vidisset, summum
 repente sensit dolorem, ob vitæ
 prioris impuritatem. Nec diffe-
 renda ratus sanctiora consilia, sa-
 cerdotem qui moribundo adfuit,
 mox a funere abduxit, & magna vi la-

b Anno
 1323,
 die 27.
 Septē.
 cum
 annuū
 ageret
 23.

crimarum, quicquid peccatum sibi meminerat, expiavit *a*.

a Ita
Sorius
rom 5.
dicto
die
Septē.

Consuluit sibi hic homo mature rationum tabulas inspiciendo. Nam quod Petrus monet, si iustus vix salvabitur, impius & peccator ubi parent? Itaque & hi qui patiuntur secundum voluntatem Dei, commendent animas suas in benefactis *b*.

b Pet.
c 4 v.
18 &
19.

§. 3. Elias abbas annis septuaginta desertissimam solitudinem habitavit; Cibus illius fuit exiguus panis cum pauculis olivis; nonnunquam totas hebdomades jejunio traduxit. Is namque juveni mos fuit, ut tota hebdomade semel duntaxat comederet: Senex in singulos dies ultra tres uncias panis & tres olivas nil sumpsit. Domus illius spelunca fuit horroris plena. Ea porro miraculorum gratia pollebat, ut innumeris valetudinem restituerit: Aetatem ad annum centesimum decimum perducens membris omnibus tremebat. Hic sanctissimus vir Deoque conjunctissimus nihilominus dicere solebat iis qui ad ipsum ventitabant: Tria sunt quæ timco; Primum est, Animæ è corpore discessio; alterum, inevitabilis necessitas comparandi coram Deo; tertium est sententia, quam in me dicturus est Iudex *c*.

c Ruf.
finus
Aquil.
c. 12.
Pela-
gius
libello

3. n. 4.

1. alla-

dus c.

58.

Non vane timuit Elias. Nam etsi quis vivat ritu Joannis Baptiste, & quotidie

quoti-
ignor-
tent-
sunt-
Cum-
prim-
tus m-
picta-
rer, q-
dice n-
Sin-
sti ca-
tissim-
pien-
deter-
Diac-
confe-
nem-
inqu-
quam-
ilicos-
tissim-
nim-
non-
ac su-
dū ef-
lago-
bellu-
tur.
qua-
ex h-
sper-
Hic
Quap-
annes

quotidie inortuos ad vitam revocet; ignorat tamen quam à Iudice sententiam sit auditurus. Longe alia sunt hominum, alia Dei judicia. Cum omnem anteaetam vitam à primo rationis usu, ad ultimum obitus momentum velut in tabella depictam videbimus, de nobis ipsi aliter, quam nunc, judicabimus. Se iudice nemo nocens absolvetur.

Simeon Salus sapientissime Christi causa fatuus, à nemine non stultissimus habebatur: altam ipsius sapientiam Deus miraculis demum detexit. Unicus mortalium Ioannes Diaconus latentis sanctimoniam fuit conscius. Hunc Simeon sub vitæ finem allocutus: Mi optime Ioannes, inquit, neminem mortalium unquam sperne: Sunt etiam inter rusticos & mendicos, qui Deo sint charissimi. Ante omnia curam gere animæ tuæ vigilantissimam, cælum non obtingit dormientibus; labore ac sudore multo ad illud eluctandū est. Cave ne in mundi huius pelago facias naufragium; inferorum bellæ cacodæmones non otiantur. Deus scit in quanto metu, in quantis sim angustiis, dum animus ex hoc carcere productus miretur, ut spero, sententiam à Iudice accipiat. Hic revera meus malus est dies. Quapropter, mi frater, & fili mi Ioannes, oro & obtestor te, in pauperes

282 TRIBUNAL CHRISTI.

peres misericors & liberalis esto pro viribus. Nam die mortis & Iudicii misericordia plus ceteris virtutibus valebit. Illud è psalmis nosti. Beatus vir qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit

^a Psal.
40. v. 1

eum Dominus ^a. Illud etiam singulariter attende, ne unquam altare sacrum accedas, dum inimicitias aut odium adversus aliquem geris. Quare age, ambulemus dum tempus est, & animas nostras iudici commendemus in benefactis. Post tres dies decretum Æternitatis audiam. Elapso triduo, ut dixerat, ad Christum iudicem & muneratorem migravit ^b.

^b Suerius
tom. 4.
die 1.
Iulii.
^c Luc.
c. 23.
v. 31.

Liceat hic Dominicum illud usurpare: Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet ^c? Si in tantis angustis sunt amici iudicis, quid fiet hostibus?

Ioannes Taulerus vir laboriosa virtutis theologus & ecclesiastes religiosissimus, qui tam insignes in submissione animi progressus fecit, ut nihil, nec post suum quidem obitum suo nomine in lucem dari voluerit: Si tamen aliis videretur utilius aliquid ad formandos mores à se dictum scriptumve, id solius *Magistri* nomine edi permiserit. Hic ipse gravi ac diuturna in valetudine, multisque doloribus exhaustus, jam proximus ibat divino Tribunali. Cum

ecce

LIBER II. CAP. V. 283

ecce moribundus subito gestus horribiles ac pavendos edere, impatienter luctari, fremere, velle fugere nec posse, huc illuc manus jactare; oculos scœdum intorquere, aspectu esse formidabili. Hac res universos, quotquot aderant, non parum sollicitos habuit. Nec ad se rediit dum vitam clauderet. Adfuit inter ceteros ad hoc spectaculi Taulero familiarior quispiam, qui amici mortem tam horribili territus, aliò migrare instituit. Tertio itineris die, post cenam sumptam nocte media evigilans vocem exilem audiit, sed neminem vidit; ita terrore mutus jacuit, sed attentissime vigilavit. Cui vox: ne metue; ego sum amicus tuus ante triduum mortuus a. Al-^{a Ma-}ter terroris plenus, hoc unum ta-^{gister}men interrogare ausus: Quo nunc ^{scili-}ter. loco esset, morte tam terribili defunctus? Huic vox iterum: Ita luredex in me clementissimus fieri decrevit, ut ad beatitudinem tanto expeditius transirem, quanto in morte difficilius pugnarem. Et revera in eas me angustias cacodæmones adduxerunt, tam subtilibus ac prævalidis fallaciis impugnarunt, ut mihi viderer desperationi esse proximus. Et nisi mors imminens interclusisset vocem eos edidissem clamores, qui summos angores facile testari potuissent. Tu noli jam

jam plura querere : nec plura mihi fas dicere. His dictis in auras ab-

a Tom.

lingu-

lari o-

perum

Taufe-

ri cir-

ca ini-

tium,

mihi

p. 39.

b Greg.

l. 4.

dial.

c. 46.

S. 4. Hic quaestio sit : Cur benignissimus Deus sibi tam familiares, tantis tamen pavoribus permittat concuti ? Si judicem omni vita coluerunt ut amicum, cur in vita fine metuunt, ut hostem ? Beatus Gregorius ad istud dubii respondens : Plerumque, ait, de culpis minimis pavore egredientes justorum animas purgat *b*. Ita proborum animus ipse saepe mortis pavore à levioribus contagiis emaculatur. Deinde, ut idem sacer scriptor ratiocinatur, quanto quis sanctius vivit, tanto cautius expendit, quam districtus adveniat aeternus Iudex ; ita suum ipse terminum quotidie prospicit, & ante severitatem tantæ justitiæ, quas rationes vitæ sit positurus, attendit. Et si cuncta prava opera, quæ intelligere potuit, devitavit; venturus tamen coram districto iudice, illa magis quæ in semetipso non intelligit, pertimescit. Quis enim considerare valeat, quanta mala per momenta temporum ipsis inconstantibus cogitationum motibus perpetramus ? Facile est enim opera perversa vitare, sed nimis difficile est ab illicita cogitatione cor tergere. Et tamen scriptum est : Væ vobis qui cogitatis inutile. Sæpe ergo electis, etiam nolentibus

lentibus in cogitatione surripitur, quod in se quidem solerter inspicunt, & ante Dei oculos quanti sit reatus attendunt. Et cum de his omnibus semper judicia districta perterritescant, tunc tamen hæc vehementer metuunt, cum ad solvendum humanæ conditionis debitum venientes, districto judici appropinquare se cernunt. Et sit tanto timor acrior, quanto retributio æterna est vicinior. Ante oculos autem cordis nihil inane tunc transvolat de phantasmate cogitationis, quia subductis è medio omnibus, se & illum tantummodo considerant cui appropinquant. Crescit pavor vicina retributione justitiæ, & urgente solutione carnis, quanto magis districtum judicium jam jamque quasi tangitur, tanto vehementius formidatur. Et si ea, quæ sciunt, unquam se prætermisisse meminerunt, formidant tamen illa quæ nesciunt *a*.

Nec vero miri quidquam est, Hilarionem, Arsenium, Agathonem, Augustinum, Dominicum, Bernardum, Simeonem Salum, aliosque complures metu judicii divini tactos. Sanctissimus Rex David quam anxie deprecatus: Non intres, inquit, in judicium cum servo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens *b*. Quid ergo facient tabulæ, ait Gregorius, si tremunt columnæ?

a Idem

l 24.

dial. c.

7. post

med.

mihi

f. 52.

b Psal.

142. v.

286 TRIBVNAL CHRISTI.

columnæ ? Aut quomodo virgulta
immobilia stabunt, si hujus pavoris

^aGreg. turbine etiam cedri quatiuntur ^a ?
^{diſto}
^{loco.}

Paulus ipse cum dixisset: nihil mihi
consciū sum. caute subjunxit, sed
non in hoc justificatus sum, qui autē

^b1 Cor. judicat me, Dominus est ^b. Iacobus

^{c. 4. v.} Domini discipulus : In multis, in-

^{4.} quit, offendimus omnes ^c. Ioannes

^{c. 3. v.} Domini oculus : Si dixerimus, ait,

^{2.} quoniam peccatum non habemus,

ipsi nos seducimus, & veritas in no-

^d1 Ioh. bis non est ^d.

^{c. 1. v.}

^{8.}

§. 5. Parisiis in coenobio Sancti
Francisci Affiliatis religiosus tiro, in
letali morbo ad extrema deductus
est. Cumque jam lucta mortis instar-
et, æger horrendum exclamans:
Me miserum, inquit, quanto satius
fuiſſet nunquam nasci, quam ita
mori. Paullò post: Libram obsecro,
inquit, fideliter tracta. Mox & il-
lud adiunxit, appone aliquid de Do-
mini Iesu tormentis & cruciatibus.
Somnia hæc videbantur aut agro-
tantis deliria. Non multo post vocif-
feratus est: Nunc bene habet. Mi-
rabantur qui aderant: innocentis ju-
venis tantam in morte trepidatio-
nem. Atque ubi ad se nonnihil re-
diiſſet, quærebant, quid hæ voces sibi
vellent? Quibus ille: Vidi, ait, quam
exactas Deus rationes posceret, de
occulſis etiam cogitationibus de o-
mnibus rebus. de quibus minutif-

L
finis q
omnia
ideo n
clama
lavi. C
mea p
libram
rogare
meriti
pondu
Hocim
bono h
dictis c

Om
Miseri

Ergo
psalte
diam d
mine b
ratem
dia Dei
in mel
judiciu
cordia

Hon
quand
contra
tes rigi
dunt
nec in
judicii
cando
ricordi
ribus d
cordian

LIBER II. CAP. V. 287

firmis quibusque noxis. Ad libellam omnia examinantur accuratissime, ideo me infelicem ac miserum proclamavi, & libripendis fidem appellavi. Cumque cernerem promerita mea peccatis longe pauciora esse, & libram mihi minime favere, institi rogare, ut de Christi patientis promeritis aliquid apponeretur, quo pondus in causam meam vergeret. Hoc impetrato animum resumpsi, & bono loco rem esse pronuntiavi. His dictis de vita decessit *a*.

Omnes viæ Domini Veritas & Misericordia, Benignitas & Iustitia.

Ergo rectissime Augustinus cum psalte regio vociferatur: Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine *b*. Nemo, inquit, ad impunitatem sibi blandiatur de misericordia Dei, quia est iudicium. Et nemo in melius commutatus exhorreat iudicium Dei, quia præcedit misericordia Dei.

Homines quando judicant, aliquando victi misericordia faciunt contra iustitiam; aliquando volentes rigidum tenere iudicium, perdunt misericordiam. Deus autem nec in bonitate misericordiæ perdit iudicii severitatem, nec in iudicando cum severitate amittit misericordiæ bonitatem. Ecce si temporibus distinguamus hæc duo, misericordiam & iudicium: forte enim

*a*Chro

S. Frä-

cisci

parte

3. l. 4.

c. 36.

mihi

p. 431.

*b*Psal.

100.

v. 2.

non

non sine caussa hoc ordine posita sunt, ut non diceret iudicium & misericordiam, sed misericordiam & iudicium. Si ergo per tempora distinguamus hæc duo, forte inueniemus modo tempus esse misericordiae, futurum autem tempus iudicii. Paulus dixit; Ego jam immolor, & tempus resolutionis meae proximum est. Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. Hoc tempore misericordiae. Audi de iudicio; superest mihi corona iustitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus Iudex. Non dixit donat, sed reddet. Quando donabat, misericors erat; quando reddet, Iudex erit: quia misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine.

Ergo, fratres, quoniam habemus tempus misericordiae, non nobis blandiamur, non nos dimittamus, non dicamus; semper parcit Deus: Ecce feci heri, & pepercit Deus: facio & hodie, & parcit Deus: faciam & cras, quia parcit Deus. Attendis ad misericordiam, & non times iudicium. Si vis cantare misericordiam, & iudicium intellige, quia ideo parcit ut corrigaris, non ut in malignitate perman eas. Noli tibi thesaurizare iram in die irae, & revelationis iusti iudicii Dei.

His à se dictis clausulam apponens Augustinus: Nunquid ideo, inquit,

quit, iudicium Dei tantummodo
formidandum est, & non aman-
dum? Formidandum malis propter
pœnam; amandum bonis propter
coronam a.

CAPUT VI.

*Qua preparatio remota ad subeundum
hoc iudicium sit necessaria;*

*Quonam modo se omnes parent ad red-
dendam rationem.*

Isaaci filius Iacob cum annis qua-
tuordecim Labano socero suo ser-
vasset, demum à Deo monitus: Di-
mitte me, inquit, iustum est ut ali-
quando provideam domui meæ. b. b. Gen. c. 30. v. 25. & 37.
Prudenter & nostrum cuius in do-
cumentum. Dicat pro se quisque
dum sanus est: Iustum est, ut ali-
quando provideam etiam domui
meæ, ut ea cogitem quæ ad me per-
tinent, ut circumspiciam quid ex
orbe hoc efferre liceat, ut me præpa-
rem ad reddendam rationem, ad
subeundum iudicium. Heu, tot an-
nis servivi mundo, & quidem sipe
bona gratia; tamdiu vanitatum &
vitiis, tamdiu corporis mei
mancipium fui. Iustum igitur, ju-
stilimum est, ut aliquando provi-
deam mihi, & domui meæ. Alio-
qui idem ego Epitaphium habeo

Tunc cum

a Aug.
tom. 2.
in ps.
100.
initio
exposit.
tionis
mihi
p. 403.

290 TRIBVNAL CHRISTI.

cum Similio sene, qui curiæ curis sepultus, suo potius Imperatori quam sibi vixerat, hanc demum epigraphē suo tumulo iussit apponi : *Hic jacet Similius, ætulus septennis.* Nam ex omnibus vitæ annis vix septem decerpfit, quos animi curæ impenderet. O inanem me vitæ melioris ! Nā si omne vivendi spatium, quod curis sanctioribus dedi, computetur, vix illud demum sepulchro meo inscribi poterit. Hic jacet trimulus aut bimulus senex. † Ergo iustum est omnino, ut tandem mihi, & Deo vivam, atque sic domui meæ provideā. Quid autem ad providam domus interioris curam pertineat, hoc atque sequenti capite dicendum. Iam quidē: Quæ præparatio remota iudicio argano sit præmittenda, explicābimus.

§. I. Dilationem & procrastinationem, jacturam vitæ maximam esse, jam supra demonstratum est. Idque Augustinus confirmans : Adeo omnes, inquit, circa corporis salutem procurandam occupantur, ut locus non sit attendendi serio ad salutem animæ. Magis enim attendit infirmus, quomodo possit à morte liberari, quam det operam, ut illa sit bona a. Decipit eos spes dilationis, dū se diutius victuros putant, & perditos mores aliquando in melius mutatu-

a. Aug.
serm.
4. ad
fratres
in ere-
mo.

† Ein dreijähriger Greis.

LIBER II. CAP. VI. 291

taturos. Cōtra quos dicitur: Ne tardes converti ad Deum, neq; differas de die in diem: subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te *a*. Et causam jungens Augustinus: Quomodo agit, pœnitentiam, & 9. inquit, in extremis vitæ finibus constitutus? Quomodo pœnitentiā agere possit, qui nulla jam pro se opera satisfactionis operari potest *b*? Et i. *b* Aug. tom. 4 lib. 4. Euang. quat. 7. 11. Idem August tom. 10. serm. 57 de tempore. hne. mibi p. 108. *c* Idem August tom. 10. serm. 57 de tempore. hne. mibi p. 108. *d* Idem tom. 9. tract. 33. in Ioan. circa finem mibi p. 108.

Dei, sanus agat pœnitentiam in hoc sæculo, ut sanus esse valeat in futuro *c*. Mansuetus Dominus, longanimis Dominus, misericors Dominus: sed & iustus Dominus, & verax Dominus. Largitur tibi spatium correctionis, sed tu plus amas dilationem quam emendationem. Malus fuisti heri, hodie bonus esto, semper expectas, & de misericordia Dei tibi plurimum polliceris: quasi ille qui tibi per patientiam promissit indulgentiam, promiserit tibi etiam longiorem vitam. Vnde scis quid pariat crastinus dies? Nam in quo Propheta legis, quia promissit Deus correcto indulgentiam non legis, quia promissit tibi Deus longam vitam *d*.

De altera vita idem Augustinus: p. 108.

T. 2.

Erit.

292 TRIBUNAL CHRISTI.

Erit ibi pœnitentia, inquit, sed infructuosa; erit ibi pœnitentia, sed dolorem habens, medicinam non habens. Nunc est fructuosa pœnitentia, quando correctio libera. Pœniteat te ad vocem scripturæ. Nam ad vocem præsentis judicis sine causa pœnitebit te. Tunc ille sententiam dicturus est, & non erit quod reprehendas, quando sententiam dicturus est. Non enim tacuit ante sententiam *a*. Ergo opus est ut convertaris, ne differendo subito moriaris, & omnino nihil inveniatur, quod in præsentem habeas, & in futuro possideas *b*.

a Idem August.
tom.
10. ser.
109. de
Tempore,
ante
mediū
mihi
p. 298.
b Idem
serm.
220.
sine o-
minio

Est autem præparatio duplex arcano judicio præmittenda: Illam remotiorem vocemus, propinquiorem istam. De remotiore hic agimus; ea porro in his consistit.

§. 2 Principio iussa Christi sedulo consideranda: Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, & vos similes hominibus expectantibus Dominum suum quando revertatur à nuptiis: Ut cum venerit & pulsaverit, confestim aperiant ei c.

c Luc.
c. 14.
v. 35.
& 36.

I. *Lumbos* jubet esse præcinctos. In Iudæa non minus viri quam mulieres, nec minus servi quam Domini talaribus & oblongis vestibus utebantur, hinc opus aliquod aut iter facturi vestem arctatam, cingulo strin-

string
ince
cinc
Rex
imp
peri
simi
aliu
laxu
cast
per
vin
ver
mo
san
mo
I
vest
qua
flue
ret &
ista
cum
quis
ctio
se r
pro
quo
tera
mar
dus
per
velu
fiden
ceas

stringebant, ne impedirentur: unde
 incessus liberior erat, & lumborum
 cinctus addebat robur. Hoc igitur
 Rex noster imperat: Omni abjecto
 impedimento, strenue incumbite o-
 peri, omnibus horę partibus paratissi-
 mi ad iter faciendū ex orbe hoc in
 alium. Hic sane vivendi genus non
 laxum, negligens, dissolutum; sed
 castum, continens, operosum im-
 peratur quod pravas cupiditates di-
 vinę legis vinculo stringat. Scite ac
 vere dixit Ambrosius: Vita iusti
 mortis est imitatio *a*. Quisquis vult <sup>*a*Amb.
de bo-
no
mortis</sup>
 sancte vivere, necesse est sibi assidue
 moriatur. ^{*c. 3.*}

II. *Lucerna* ardentes in manibus
 vestris. Fax aut cereus ē manu nun-
 quam deponendus est. Non satis est
 fluentem vestem succingere; opor-
 tet & ardentem facem tenere. Fax
 ista fides est, quę tunc accensa est,
 cum illud luminis prębet, unde
 quisque sciat quos mores, quas a-
 ctiones, quo etiam fine Dominus ē
 se requirat; quo animo tractanda
 prospera, quo adversa toleranda,
 quo amoris affectu Deus, quo cę-
 terę res creata sint prosequenda. A-
 mandī Conditoris verissimus mo-
 dus est, illum prę omnibus, & su-
 per omnia, & sine modo amare. Ca-
 ve lucernam geras, & non accendas:
 fidem habeas, & eam non exer-
 ceas: cave plus amoris rebus con-

294 TRIBUNAL CHRISTI.

ditis, quam ipsi Conditori impendas, plus hominem quam Deum diligas, magis aurum & gloriæ auram, quam Dei gratiam perquiras. Fœtet hæc lucerna; excute illam.

III. *Expectantes Dominum.* Vos, inquit Christus, servis strenuis, atque fidelibus quam simillimos esse cupio. Qui, cum incertum sit, qua hora Dominus è convivio nuptiali redeat, horis omnibus summa cum diligentia & patientia expectant, ut Domino pulsanti, extemplò & citra ullam moram aperiant. Ignavus servus candelabrum cum lumine in mensa reponit, se vero ad quietem componit, & securus dormit. Cum vero Dominus fores ferit, ipse rhonchos trahit; vix demum expergefactus somnolentiam detergit, & extinctum interim lumen incendit. In malam rem hi servi, qui sibi potius & ignavia suæ, quam Domino suo serviunt. Servus impiger & in re Domini sollicitus vigilat, expectat, facem parat, cumque vel sibilum Domini audit, mox procurrit, & lumen defert. Ita Christianus verus, nunquam securus mortis, Domini sui adventum horis omnibus operitur, in id unum intentissimus venienti Domino congruis obsequiis occurrere, ut etiam si subito venerit, ei tamen promptum alacremque beneque conscium se sistat.

Hanc

Hanc industrii servi vigilantiam Gregorius exponens : Ad nuptias , inquit , Dominus abiit , quia resurgens à mortuis , & ascendens in cœlum , supernam sibi Angelorum multitudinem novus homo copulavit. Qui tunc revertitur , cum nobis jam per judicium manifestatur. Venit quippe Dominus , cum ad judicium properat ; pulsat vero cum jam per ægritudinis molestias esse mortem vicinam designat *a*. Cui confestim aperimus , si hunc cum amore suscipimus. Aperire enim judici pulsanti non vult , qui exire de corpore trepidat , & videre eum , quem contempsisse se meminit , judicem formidat. Qui autem de sua spe & operatione securus est , pulsanti confestim aperit , quia latus judicem sustinet. Et cum tempus propinquare mortis advenerit , de gloria retributionis hilarescit *b*. Atque hoc præparationis remota pars prima est.

§. 3. Pars altera : singulis annis in seipsum serio descendere. Et in hanc rem , si ullo modo fieri possit , pauculos sibi dies sumere , eosque cogitando , legendo , meditando , præcando transigere * . Evoluta anno quivis sic cogitet : Totus annus meus est , meoque bono mihi conceditur. Heu quantum vel uno anno ne-

T. 4 gligitur

"Mit Ernst in sich selbst gehen.

a En
quam
clare
arca-
num,
singu-
lare
hoc ju-
diciū
descri-
bat.

b Greg
tom. 3.
hom.
13. in
Euan-
gelio
mibi
p. 30.

gligitur, quantum aut male omittitur, aut peius committitur, quantum peccatur; quot per annum beneficia à Deo accipimus, quot delicta reddimus? Ego igitur nunc ad calculos sedebo, dum licet, & rationes familiares componam, † conscientia tabulas * inspiciam, cum Deo creditore meo calculum ponam. Ut autem hos dies sanctioribus curis destinatos quam optime consumam, actiones variabo: Legam, enotabo, scribam, precabor, gemam, meditabor; meditanda sumam Dei beneficia, Christi cruciatus, hominum novissima, mortem, iudicium, inferos, cœlum. Interim etiam subscevis horulis ad annuam exhomologesin me disponam †.

Hæc quovis anno semel facere, rationi prorsus convenientissimum. Amasis Rex Ægypti voluit sibi subditos quotannis rationem reddere suis Præfectis, idque de vita, opificio, arte, domo; si qui lautius quam ferret census, vixissent, veluti fures puniebantur.

Serpens singulis annis veteres ponit exuvias, senectam exuit, & novam sibi reconcinnat pellem. Nunquid minus

† Will mein Hausrechnung machen.

* Register und Schuldbuch ansehen/
mit Gott abrechnen.

† Zur Jährlichen Generalbeichte richten.

LI
minus
pessim
viter
damn
da est
genda
& acc
nem,
quid
mefci
ad A
conce
nis ve
nova
dissen
trem
ritus
Quo
ponam
actibu
Vetu
veter
mitte
est m
do s
Auth
tum
do c
libea
accu
tera
opera

minus sapiemus serpente? Non raro
 pessimum callum obducimus, ut le-
 viter ac temere delinquamus, nec
 damna delicti sentiamus. Excutien-
 da est cutis hæc crassissima, destrin-
 gendæ sunt exuviae colubrinæ. Nam
 & accipiter ejus rei monstrat imagi-
 nem, quod Iobus affirmans: Nun-
 quid, ait, per sapientiam tuam plu-
 mescit accipiter, expandens alas suas
 ad Austrum? Hæc illi sapientia^{a Iob.}
 concessa est à Deo, qua singulis an-^{c. 39.}
 nis veteres plumas excutit, ut induat^{v. 29.}
 novas. Quod Gregorius insigniter e-
 disserens: Quid est, inquit, accipi-
 trem in Austro plumescere, nisi quod
 unusquisque tactus flatu sancti Spi-
 ritus concalescit, & usum vetustæ
 conversationis abjiciens, novi ho-
 minis formam sumit?

Quod Paulus admonet dicens: Ex-
 poliantes vos veterem hominem cū
 actibus suis, & induentes novum^{b. Col.}
 Vetustam pennam projicere est in-^{c. 3. v.}
 veterata studia dolosæ actionis a-^{9. & 10}
 mittere; & novam pennam sumere
 est mitem ac simplicem bene viven-
 do sensum tenere. Alas autem ad
 Austrum expandere est per adven-
 tum sancti Spiritus nostras confiten-
 do cogitationes aperire, ut jam non
 libeat defendendo nos tegere, sed
 accusando publicare. Quæ enim ve-
 tera fatendo non detegit, novæ vitæ
 opera minime producit: qui ne-

298 TRIBUNAL CHRISTI.

scit lugere quod gravat, non valet proferre quod sublevar. Ipsa namque compunctionis vis poros cordis aperit, & plumas virtutum fundit: cumque se studiose mens de pigra vetustate redarguit, alacri novitate juvenescit a.

a Greg.
I. 21.
moral.
c. 18.
medio

Deinde cur annuam hanc curam: negemus animo, cum sæpe majorem impendamus corpori? Quantis subinde sumptibus, qua sollicitudine sepulchrum nostri, cadaveris involucrium struimus? singulari studio seliguntur marmora, conducuntur latomi, aut opus ex ære caldario fusile dicitur: accedunt picturæ cum Epitaphiis; omnia solertissime curantur, ut cinis decore jaceat. Ista non damno, sed curam ampliorem pro animo requiro.

b Iob
c. 29.
v. 13.

Iobus non male providus futuri: In nidulo, inquit, meo moriar b. In domo sua, in alto & munitiore urbis loco cogitaverat Iob mori. Sed altius mysterium hic latet, quod eruit Hieronymus hoc sensu. Cum Iobus etiamnum felicissimus ageret, mortis tamen nunquam oblitus nidum sibi struxerat, quotidiana meditatione. Nam sicuti aviculæ nidulos sibi ædificant frequenti ramulorum aut glebularum congestu: Ita Iobus quotidie prævidit mortem, quotidie secum agitavit iudicium, eaque ratione velut sedula hirundo glebas

com-

LI
compo
in quo
emplo
tare, i
loco a
Heb
rium
rus, fu
ter fid
de de
Itane
dem
curita
altun
auter
in di
ti Do
Hi
asylum
orco a
lens,
nidulo
mo m
giat r
solat
ritur
ciatil
O
nia h
nobi
re d
brib
ris in
lio in
times

comportavit ad struendum nidulū,
in quo defungeretur. Nos Iobi ex-
emplo nidulum nobis eligamus mu-
tare, in quo moriamur, eumque in
loco alto aut tuto statuamus.

Hebræus vates Abdias præcipi-
tium cavendum monens: Si exalta-
tus, fueris, inquit, ut aquila, & si in-
ter sidera posueris nidum tuum, in-
de detraham te, dicit Dominus ^{a. a Ab.}
Itane Abdia, nec in altissimo qui-
dem loco, nec etiam inter sidera se-
curitas? Quocirca potius tutum quā
altum locum eligamus. Tutio-
rem autem nuspiam reperiemus, quam
in divino, sed cruento vertice Chri-
sti Domini, inter sertum spineum.

Hic vera securitas, hic tutissimum
asylum, huc nulla prædatrix avis ab
orco accesserit, hinc nemo, nisi vo-
lens, præcipitabitur. Hic senticosus
nidulus longe securissimus. Huc ho-
mo moriturus confugiat, sed confu-
giat mature. Hoc ajo: Non est majus
solatium, nec certius auxilium mo-
rituro, quam è Christi patientis cru-
ciatibus ac morte.

Optime dixit Ambrosius: Om-
nia habemus in Christo, & omnia
nobis est Christus. Si vulnus cura-
re desideras; medicus est. Si fe-
bribus æstuas; fons est. Si grava-
ris iniquitate; iustitia est. Si auxi-
lio indiges; virtus est. Si mortem
times; vita est. Si cœlum deside-

ras;

300 TRIBUNAL CHRISTI.

2 Ambr
tom. 5
l. 3. de
Virgi-
nib.
ante 6.
nem
mibi
p. 571.

ras; via est. Si tenebras fugis; lux est.
Si cibum quæris; alimentum est a.
Sic de Christo Ambrosius Augustini
præceptor; nec aliter Augustinus
Ambrosii discipulus: Copiosa, in-
quit, redemptio data est nobis in
vulneribus Iesu Christi Salvatoris
nostri. Magna multitudo dulcedi-
nis, plenitudo gratiæ, & perfectio
virtutum. Cum me pulsât aliqua
turpis cogitatio, recurro ad vulnera
Christi. Cum me premit caro mea,
recordatione vulnerum Domini mei
resurgo. Cum diabolus mihi parat
insidias, fugio ad viscera misericor-
diæ Domini mei, & recedit à me.
Si ardor libidinis moveat membra
mea, recordatione vulnerum Do-
mini nostri extinguitur. In omni-
bus adversitatibus non inveni tam
efficax remedium, quam vulnera
Christi. In illis dormio securus, &
requiesco intrepidus. Nihil ad mor-
tem tam amarum, quod morte
Christi non sanetur. Tota spes mea
est in morte Domini mei. Inter bra-
chia Salvatoris mei & vivere volo, &
mori cupio b.

b Aug.
tom. 9.
In Ma-
nuali
c. 21.
fine. &
c. 22.
initio.
& 23.
mibi
f. 388.

En, obsecro, quem nobis præce-
ptor & discipulus nidulum mon-
strent, ubi tutissima sit securitas ab
omni hoste. Mors & vulnera Chri-
sti summum solatium, certissimum
auxilium sunt homini ad iudicium
ducendo. Certam hinc medicinam
inveniet

LI
inveni
non
§. 4
motu
ptum
bu dico
dam a
tissim
opit
re est
lium
ribun
reges
amic
vitan
non p
re ju
Cum
hi, *
nam
Amici
ci jud
auxil
paup
ati A
ratio
und
est b
liber
cos h
invi
Ne
allun
* Su

LIBER II. CAP. VI. 301

inveniet ægrotus, si eam quærere non omiserit sanus. Sed pergimus.

§. 4. Pars tertia præparationis remotæ consilium, seu potius præceptum Domini est jubentis: *Et ego vobis dico: Facite vobis amicos* a. Hic quæ-^{a Luc. c. 16. v. 9.}dam accuratius notanda: Illud potissimum, amicos qui in arctis rebus opitulentur, jubemur parare. Ad morientium lectulos quotidie videre est, quinam amicorum in auxilium opportuni sint. Nam etsi moribundum centeni Cæsares, ducenti reges, trecenti medici circumstant, amicissimi omnes & faventissimi, vitam tamen moribundo prorogare non possunt, ad tribunal defendere judicandum non permittuntur. Cum res serio agetur, nec sospitales hi, * nec opiferi esse poterunt; vanum, nullum ab his auxilium est. Amici ergo alii quarendi sunt, amici judicis, quos ipsemet destinavit auxiliatores. In terra præcipue sunt pauperes; in cælo mater judicis, beati Angeli, cæterique cœlites. Quæ ratione pauperum amicitia sit inunda, jam supra demonstratum est b. Res clara. Esto misericors &^{b Supra c. 6 §. ult.} liberalis in pauperes, eosque amicos habebis etiam nolentes, etiam invitos.

Non est alius modus pecuniæ in alium orbem tuto transmittendæ quam

* Seynd wol teyne Nothel. r.

302 TRIBUNAL CHRISTI.

quam per manus pauperum. Da egenis, & quod dedisti cum fenore amplissimo recipies. Tobias filium erudiens: Ex substantia tua fac eleemosynam, inquit, & noli avertere faciem tuam ab ullo paupere: ita enim fiet, ut nec à te avertatur facies Domini. Quomodo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: Si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude *a*.

a fol. 4 v. 7. & 9. Ergo, inquit Augustinus, exercete misericordiam: non est aliud vinculum charitatis, non est aliud vehiculum quo perducamur in hac vita ad illam patriam *b*. Eleemosyna, Chrysostomo teste, vel ipsi cælo imperat: Nam huic, inquit, portæ cæli aperiuntur, & veluti regina intrante, nullus janitorum, nullus custodum qui portis assistunt, audet dicere; quæ es tu *c*?

c Chrysostom. 32 in epist. ad Hebr. Notum est illud Hieronymi: Non memini me legisse mala morte mortuum, qui libenter opera Charitatis exercuit. Habet enim multos intercessores, & impossibile est multorum preces non exaudiri. Liberalis in egenos chirographa parat, & codices in arcano iudicio contra cædæmonis codices & chirographa proferendos. Qui dat eleemosynam, premium bonum sibi thesaurizat in diem necessitatis. Eleemosyna liberat.

LI
liberat
paritur
Quo
litum p
Trismo
cundo
cundo
non pl
absolv
Cum
cum i
Angel
cum o
Chris
cidere
tidie
prenla
his fest
tempo
cumb
recipin
ratioci
rena n
rum,
& am
quar
bical
He
res di
mino
cus a
toren
nostr

*Ma

liberat à morte : Eleemosyna non
paritur animam ire in tenebras ^{a.}

Quo autem modo beatorum Cæ-
litum patrocinia sint ambienda, in <sup>a To-
biz di-
cto lo-</sup>co.

Trismegisto explicate docui libro se-
cundo, capite sexto, paragrapho se-
cundo. Eo, mi Lector, quæso te
non pigeat redire. Hic verbo rem
absolvo.

Cum iudicis mater, æterna Virgo,
cum innumeri classium diversarum
Angeli, cum Domini Iesu discipuli,
cum omnes homines beati ea iudici
Christo amicitia sint juncti qua ex-
cidere non possunt, par est eos quo-
tidie certis obsequiis ambire ac
prensare, iis præsertim diebus qui ip-
sis festi ac sacri sunt, & eo præcipue
tempore, quo divinum epulum ac-
cumbentes, Christum intra viscera
recipimus. Et quæso, num ego male
ratiocinor hoc modo ? sunt tot cen-
tena millia, tot milliones Angelo-
rum, qui Christo iudici meo, gratia
& amicitia longe conjunctiores sunt,
quam ulli optimates principum cu-
bicularis præpositi*.

Hos omnes merito reges ac Cæsa-
res dixero, qui illi dominantium Do-
mino subserviunt, quorum vel uni-
cus apud supremum Orbis Impera-
torem plus valet gratia, quam omniū
nostrorum regum amici intimi, gra-
tiosissi-

* *Alte kein Camerherr seinen Fürsten.*

304 TRIBUNAL CHRISTI.
tiosissimi, apud suum quisque regem
favore polleat. Illos igitur tot An-
gelos, apud judicem tam gratiosos,
tam potentes, tam humanæ genti
benevolos quotidianis obsequiis,
tam precibus, quam aliis quibus-
cunque piis actionibus mihi deme-
reri & amicos reddere conabor: id-
que eo fine, ut cum ego in arcto hæ-
xero, interque vitam & mortem flu-
ctuavero, illi pro me judici fiant
supplices, * & mitem mihi senten-
tiam exorent. Et quomodo possum
non plurimum spei ac fiduciæ in his
talibus, ac tantis totque numero pa-
tronis & deprecatoribus collocare?
Neque dubitandum est, quin ii sese
pro mea salutis periculo faciles præ-
bituri sint deprecatores, si quidem
ego, ut dixi, cultu quotidiano eos
mihi demeruerō, & Domini iussu a-
mitos fecero.

Ex te jam Lector, quæro: nun-
quid hæc mea ratiocinatio proba
est? Si audes, damna. Quod si pro-
bas; & tu eam sequere. Revera non
gratis aut frustra coluntur cælitres;
non est vana ejusmodi prensatio;
hoc genus ambitus laudabilissi-
mum est; hæc Domini iussa sunt, *Fa-
cite vobis amicos*. Hoc autem tanto
rectius fecerimus, quanto constan-
tius. Obsequia quotidiana divis ca-
litis

* Demit sedem Richter ein Fußfall
thun.

LIBER II. CAP. VI. 305
liribus impensa in irritum cadere
non possunt.

§. 5. Quod ego de Angelis supre-
mi iudicis ministris, idem & potius
jure de ipsa iudicis Matre dixerō.
Hæc est illa veri Salomonis potens
mater, cui filius Rex utique tantum
deferet honoris, quantum Salomon
matri suæ detulit; cui dixit: Pete ma-
ter mea: Neque enim fas est, ut a-
vertam faciem tuam a. Hæc mater a 3 Reg
misericordiæ non destituet clien- c. 2. 20
tem, qui sese quotidianis obsequiis
ipsi sedulo commendarit. Ideo be-
atus Ephrem precari solitus est: O
Virgo misericors, ad sis mihi sem-
per, & in supremo vitæ momento a-
nimam meam tuis patrociniis de-
fende, ac dæmonum aspectus ab ea
procul repelle. Anselmi precatio e-
rat. Pie Domine, parce servo matri-
s tuæ: Pia Domina posce veniam ser-
vo filii tui; qui me injicio inter duas
tam immensas pierates, non inci-
dam inter duas tam potentes seve-
ritates.

Hanc talem deprecationem à ma-
tre Domini opportunissime peti Ber-
nardus, docens: Ceterum, ait,
quicquid illud est, quod offerre pa-
ras, Mariæ commendare memento,
ut eodem alveo ad largitorem gratiæ
gratia redeat, quo influxit. Neque
enim impotens erat Deus sine hoc
aquæductu infundere gratiam pro-

306 TRIBVNAL CHRISTI.

ut veller, sed tibi vehiculum voluit providere. Forte enim manus tuæ aut sanguine plenæ, aut infestæ muneribus, quod non eas ab omni punere excussisti. Ideoque modicum istud quod offerre desideras, gratissimis illis & omni acceptione dignissimis Mariæ manibus offerendum tradere cura, si non vis sustinere re-

aBern.
in Na-
tivita-
te Ma-
riæ, de
aquæ-
ductu,
fine
sermo-
nis, p.
277.
b Vide
Tris-
megi-
stum
meū,
l. 2. c.
3. para.
1. Vbi
hæc
ube-
rius
tradū-
tur.

pulsam a.

Suasi alias, quod repeto, & usque repetam, & inculcare non desinam, singulis horis, præcipue horæ principio mentem ad Deum erigendam. In eam rem consultissimum est certa id præcatiuncula facere b, seu Dominicam orationem, seu Angeli salutationem, seu brevem aliam orationem pronuntiando. Illud in matre Domini salutanda ardentius dicendum: *Nunc, & in hora mortis nostræ.* Par est omnino, & plane convenientissimum, ut horis omnibus ultimam Iudicii horam prospiciamus. Nec putem ego eum hominem perire posse, qui tot horis suum Iudicem cum sensu fuerit deprecatus. Nihil hic nimii laboris censendum; res summi momenti est, cui summa merito impendenda sit vigilantia.

Theologorum omnium vox est cum Aquinate Theologo, cuius hæc verba sunt: Homo in gratia constitutus ad hoc ut usque ad finem vitæ suæ

fuz in
no
pula
mult
non
qui
grati
am
non
donu
bus
Princ
ea tan
perse
cipem
stri,
lum
qui g
in gra
teneba
fender
perdide
vito n
qua
gratia
nium
ret gra
conce
simis
gratiam

Sc
schola, se
test Deu
promerit
Bin dir n

LIBER II. CAP. VI. 307

sua in bono perseveret, speciali divi-
no auxilio, contra tentationum im-
pulsus illum protegente indiget:
multis enim datur gratia, quibus
non datur perseverare in gratia *a. At-*^{a S. Th}
qui hanc singularem perseverandi^{1. 2. q.}
gratiam, nullis virtutum actionibus^{109.}
emereri * possumus. Donum est,^{art 10}
non debitum, & plane gratuitum^{in con-}
donum, quod assiduis deprecationi-^{clus.}
bus à Deo flagitandum. Explico.
Princeps viro nobili castrum donat,
ea tamen lege, si fidum obsequium
perseveret. At ille gravius in Prin-
cipem delinquens, non tantum ca-
stri, sed & capitis amittendi pericu-
lum adit. Eadem ratio est omnium
qui gravius delinquant in Deum:
in gratia erant, promissione cælum
tenebant, sed quia promissorem of-
fenderunt, jam & gratiam & cælum
perdiderunt. Quod si Princeps ille
viro nobili eam faceret gratiam,
qua non posset unquam excidere
gratia, hæc certe gratiarum om-
nium summa & excellentissima fo-
ret gratia, vix uni è multis millibus
concedenda: Ita Deus, vix paucis-
simis hanc summam perseverandi
gratiam transcripsit; alios omnes

Vult

* Scilicet de condigno, ut loquuntur
schola, sed tantum de congruo: hoc est, po-
test Deus illam gratiam post omnia nostra
promerita iuste negare & dicere:
Bin dir nichts schuldig.

308 TRIBUNAL CHRISTI.

vult inter spem & metum ad Tribunal progredi. Hinc nemo est qui non cum Iobo dicere cogatur: Etiam si habuero quippiam iustum, non respondebo, sed meum iudicem deprecabor *a*.

a Iob.
c. 9. v.
25.

Quando igitur Deus supremam illam perseverantiam nemini promittit, neque nos eam ullis virtutum officiis etsi maximis, etsi creberrime repetitis promereri possumus, dignissimum prorsus est, ut eandem hanc gratiam horis omnibus, infirmis precibus flagitemus. Et in eam sem calum terramque contestemur*, omnesque calites in obsecrationis societatem vocemus. Sic armata preces non erant irritae.

Quare parate viam Domini, re-
b Luc. 4. 4.
statas facite semitas ejus *b*. Prope est
c. 3. v. 4.
jam Dominus: Prae foribus stat iudex. Beatus homo qui semper est pa-
vidus: qui vero mentis est durus, cor-
rueat in malum *c*. Nemo dicat cum
c. Prov. 28. 14.
ignavo villico: Fodere non valeo,
mendicare erubescio. Verte & can-
ta: Fodere valeo, mendicare non e-
rubescio. Conscientiam tuam subi,
& illic fode; calum adi, & ibi men-
dica. Matrem Iudicis tibi concilia,
tot sanctos Angelos tibi amicos pa-
ra, omnes calites in auxilium voca.
Et quid trepidas? ipsum adi iudi-
cem, & cum eo causam tuam fiden-
tissime

* Hinder Gott und vor Gott bitten.

Tribu-
ui non
Etiam si
non re-
tem de-

nam li-
promit-
ritutum
errime
s, dig-
eandem
s, infi-
in eam
onteste-
in obse-
us. Sic
ia.

ni, re-
trophe est
stat ju-
est pa-
ura, cor-
eat cum
n vales,
& can-
e non e-
am sub,
bi men-
concilia,
nicos pa-
um voca-
di judi-
m fiden-
rissime
tutem.

LIBER II. CAP. VII. 309
tissime tracta. Nunc supplica, nunc
exorabilis est, nunc tibi cum facili
negotio propitius eris. Da panis fru-
ctum, & eme calum; nunc lacrymas
tuas pro nobilissimis gemmis, pre-
ces tuas pro thure selectissimo, jeju-
nia tua pro instructissimo convivio
acceptat. Præsens tempus sementis
est, Aternitas futura messis.

CAPYT VII.

*Qua preparatio propinqua huc requi-
ratur;*

scilicet,

*Quid faciendum instante tempore ra-
tionis reddenda.*

Longe aliter sensit Thomas Apo-
stolus cum de redivivo, sed absen-
te Christo loquerentur discipuli, &
cum ipse præsentem ante se stantem
suismet oculis est intuitus. Priusquã
Christum oculis est intuitus, nullus ei
testis sat locuples est visus: quicquid
viri feminaeque notj ac ignoti dice-
rent, supra fidem censuit dictum:
quicquid aliorum aures & oculi te-
starentur, ipse unus omnibus suum
illud, *Non credam*, constanter oppo-
suit. At vero cum Dominum Iesum à
morte reducem suis ipse manibus
contrectavit, jam alios velut ocu-
los, linguam & animum alium in-
ducens: *O Dominus meus, & Deus*
meus,

310 TRIBUNAL CHRISTI.
meus, exclamavit; unde quaque se
victum confessus est Thomas.

Ita prorsus de morte ac iudicio
longe aliter iudicat homo sanus, at-
que cum mors jam in oculis est, &
iudex propinquare cernitur. Sanus
sperebat monita, aut certe non se-
quebatur. Multa voculis illis. *Non*
credo, eludebat; quædam opinione
solum terribilia censebat: ita sui se-
curus & cæli negligens pergebat.

Cum vero iudicalem cernit fe-
rulam, * cum tribunali se proxi-
mum ire animadvertit, heu quam
pavidus ac pusillanimis est, quam
solatiorum omnium inanis? Beati
qui prius ista credunt quam expe-
riantur.

Tria sunt quæ admirandam Dei
potentiam ingerunt, à paucis ta-
men observari solita. Primum est,
neminem hominum lineamentis
vultus omnibus, totoque oris ha-
bitu esse alteri similem, quod Plinius
observatè asserens: In facie, in-
quit, vultuque nostro nullas duas
in tot millibus hominum indiscre-
tas effigies existere, quod ars nulla
in paucis numero præster affectan-
do.

Plin.
lib. 7.
nat.
hist.
c. 1.
fig.

Alterum est; quemadmodum nul-
lius hominis vultus, sic etiam nul-
lius conscientia alterius conscien-
tia

* Den Stab so der Richter brechen
wird.

L
tia sin
rerum
sunt,
quæ c
diver
Ter
quovi
nuntu
rus m
ii affir
sunt n
rum.
omni
dit, r
suppli
plicio
cum o
diver
dicatis
Tobiz
Domin
sunt:
dia, &
quod
ra judi
hoc ju
ratur p
æum,
vocem
quam
nitatis
quæda
marius
§. i.
pinqu

LIBER II. CAP. VII. 317

tia similis est. Lex naturæ & summa rerum capita in omnibus eadem sunt, in occultis tamen & abditis, quæ conscientia inhaerent, grandis diversitas est.

Tertium; tot hominum millia quovis die. Imo vel quavis hora moriuntur, nullus tamen eodem penitus moriendi modo quo alter: quod ii affirmant qui frequentissime adsunt morientibus. Addere licet quartum. Nullus mortalium eandem omnino cum altero sententiam audit, nec enim ullius præmium vel supplicium, alterius præmio vel supplicio æqualissimum esse censendum, cum omnium promerita sint adeo diversa. De omnibus tamen jam judicatis & etiamnum judicandis, illud Tobia pronuntiandum: Iustus es, Domine, & omnia judicia tua iusta sunt: & omnes viæ tuæ misericordia, & veritas, & iudicium *a*. Nam, ^{a Tob. c. 3. v. 2.} quod Salomon ait, pondus & statera judicia Domini *b*. Ad subeundum ^{b Prov c. 16. v. 12.} hoc iudicium quæ remotior requiratur præparatio, capite priori dictum, hoc porro dicendum, quam vocemus præparationem propinquam. Et quamvis hac de re Æternitatis Prodrumus ^{c Prodrumus Æternit. c. 3. pag. 1.} c documenta quædam suggerat, ea tamen confirmatius hoc loco tradenda.

§. 1. Primum præparationis propinquæ caput est, Nec Testamentum

312 TRIBVNAL CHRISTI.

*nec aliud quidquam harum differre, aut
rejicere in ultimos dies. Tunc primum
velle Testamentum componere,
cum solus conscientia liber volven-
dus, cum in labris hæret anima, se-
rum nimis est. Tabellæ testameta-
riæ sanissimum exigunt iudicium, ne
quid in iustitiam aut misericordiam
peccetur, ne pauperum subrepat ob-
livio, ne bene meriti testatoris facul-
tatibus excludantur. Quantum inju-
stiarum & litigiorum sapius caveri
potuisset, si confecta hæc maturius
fuissent. Hæc negotia tempore tam
nubilo & angoris pleno tractari non
possunt absque erroribus.*

*Qui sanus vincere se nequit, ut oc-
cupationes tantisper semoveat, quo-
modo iam æger sese adiget, ut in
morbo hæc recte curet, cum alia sint
tā multa quæ occupent & premant.*

*Ezechias regum optimus, cum ab
Isaia moestum illud audiisset: Præci-
pe domui tuæ; morieris enim tu, &
non vives a. Hoc subitum fulmen
ita sensit, ut vati tergum obvertens,
non testamentum, sed vitam & sani-
tatem cogitaverit. Ergo, quod facis,
fac citius b.*

*Alterum est: Quicquid moribundus
ipse potest facere, non alius mandet post
mortem faciendū. Si quid curatū velis,
ipse cura. Qui in rebus propriis so-
cors est, quomodo speret alios in a-
lienistā fores industrios? Deus equis-*

time

*a4Reg
c. 32.
v. 1.*

*bIoan.
c. 13.
v. 27.*

*LI
fame n
gligi
cogua
nitus
quid
la qu
com
xit De
um sep
tri tua
His
mum
morib
agere
tare.
tagit
spinis
tes Cl
li spin
mum
ad te,
quid i
& teip
bas
cum D
A
fert P
mine
pitene
exem
tentia
script
aduc*

**E*

LIBER II. CAP. VII. 373.

sine permittit, ut quod quisque negligit, tamen si proximus sibi sit, illud cognati vel amici oscitanter aut penitus non exequantur. Tobias, quicquid potuit, ipsemet curavit, paucula quæ ipse nequirit exequi, filio commendans: Cum, inquit, acceperit Deus animam meam, corpus meum sepeli: & honorem habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ ejus *a.* a Tob.

His confectis cura omnis ad animam transferenda. Hoc unicum moribundi negotium sit, cum Deo agere; cum iudice causam suam tractare. Diabolus omnibus modis satagit, ut hominem moribundum spinis coronet, sicut prætoriani milites Christum crucifigendum: diaboli spinæ, sunt curæ superflue, his animam ægroti lacerat. Quid, obsecro, ad te, mi æger, quid hic aut illic fiat, quid iste aut ille moliatur: Tu tua, & te ipsum cura. Quid homines turbas? Homines & humana mitte, cum Deo age; ad assem pervenisti *.

Augustinum dicere solitum refert Possidius: Iter ad tribunal à nemine suscipiendum sine digna poenitentia. Quod & ipse Augustinus exemplo docuit. Nam septem Poenitentiae psalmos grandiori charactere scriptos & proximo parieti fixos assidue legit, non sine jugi lacrimarum

studium v. 1. n. V. 5. mon. fluxu.

* Es stehet dir jetzt der letzte halbe Bat.

314 TRIBUNAL CHRISTI.
fluxu. Decem diebus ante obitum
præcepit, ne quis ad se ingrederetur,
nisi medicus, aut is qui cibum
ferret. Sic tempus omne precibus &
lâcrimis dedit.

Ioannes Anachoreta triduo ante
mortem cum nullo mortalium, sed
cum Deo solo colloqui voluit, idcirco
neminem penitus ad se admisit.
Repertus est mortuus, sed flexis genibus
& oranti quam simillimus a.
Igitur omiſſis omnibus, reipſum cura,
& para ad iudicium.

a Ruf
ſſous
Aquil.
c. 1. ſi-
ne.

§. 2. Tertium eſt, *Eccleſia Sacramenti ad extremum iter ſe inſtruere.* Sacra Confeſſio, ſi fieri poſſit, omnis anteaſſæ vitæ noxas expiet, iſs ſaltem quæ conſcientiam magis mordent, detectis, aut certe à priore ultima inſtituatur. Hic morem illum denuo cõmendamus, qui annua generali Confeſſione omnes conſcientiæ ſordes eluit, atq; ſub unum velut aſpectum omnes & noxas, & noxarum Cõfeſſiones collocat. Exhomologeſin & pœnitentiam ſequatur Euchariftia, quæ viaticum caeleſte præbet ad illam profectionem ultimam.

Elias, quod Regum faſti teſtantur, in umbra ſubter junipero dormivit. Hunc Angelus ſecundum expergefaciens: Surge, ajebat, comede, grandis enim tibi reſtat via. Qui cum ſurrexiſſet, comedit & bibit, & ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta

L. I.
ginta
bus, uq
Idem hi
comede
via, uſq
ad mor
orientem
cibi for
Euch
ma. Iac
Domini
ſiſtentis
tur qui
ros Ecc
gentes
& orat
allevab
catis ſi
Hæc
tius ipſe
gl, pane
Quar
pus ſan
cupare.
omnib
mente
ad iudic
cura qu
liquis
tam ſa
di tem
moribu
volunta
Hic jam
tiuncula

LIBER II. CAP. VII. 315

ginta diebus & quadraginta noctibus, usque ad montem Dei Horeb^{a. 23.}
Idem hic monendus est æger: Age, ^{Reg. c. 19. v. 2.}
comede: grandis enim tibi restat ^{& 8.}
via, usque ad Tribunal Christi, usq;
ad mortem Dei super cælum cæli ad orientem ^{b Pf. 67. v. 34.}
b. Ergo comede, & in istius cibi fortitudine ambula.

Eucharistia jungatur unctio extrema. Iacobus Apostolus ubi adventus Dominici & iudicis ante januam assistentis monuisset, addit: Infirmatur quis in vobis? Inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & allevabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei c.

Hæc igitur Sacramenta sibi ægrotus ipse petat impertiri. Hic velle cogi, pæne nolentis est. ^{c Luc. c. 5. v. 14. & 15.}

Quartum, *Exiguum quod restat tempus sanctissimis quibusque actionibus occupare.* In eam rem ægrotus à vanis omnibus sese avellat, & id unum in mente habeat: Ad iudicium, heus ad iudicium, ad iudicium. Hoc igitur cura quod iudicii est futuri. Dum aliquis in corpore spiritus tepescit, tam satis faciendi, quam promerendi tempus est. Ab homine autem moribundo longas preces, aut voluntarias pœnas exigere serum est. Hic jam suspiriis, gemitibus, precationibus, quas vocant jaculatoriis agen-

316 TRIBUNAL CHRISTI.

agendum. His pleni sunt Davidis hymni. Qualia sunt illa: In te Domine

a Pf. 30. v. 1. speravi, non confundar in aeternum.
 b Iob. c. 13. 15. Idem 17. v. 12. c Pf. 26. v. 13. d Pf. 41. v. 2. e Pf. 40. v. 16. f Prodrum. cap. 3. parag. 52. 42. & 33.

Etiam si occiderit me, in ipso sperabo. Rursum post tenebras spero lucem b. Credo videre bona Domini in terra viventium c. Sitivit anima mea ad Deum fortem, vivum, quando veniam & apparebo ante faciem Dei d. In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum. redemisti me Domine Deus veritatis e. Plura notavimus in Aeternitatis Prodrum f. Sed haec omnia jam prius oportet esse cogitata & usu facilia redita.

Addo: etiam si moribundus nil amplius videatur posse agere, potest tamen etiamnum stipem largiri, saltem aliena manu; potest amare Deum, quo nihil melius & hujus amoris actus quam plurimos exercere g; potest placando judici suo, totos mundos optimis desideriis plenos offerre. Quod ut omnes faciant, valde hortor & obtestor. Pambo e priscis anachoretis vir religiosissimus jam moriturus dixit: Ab eo tempore quo locum hunc desertum immigravi, nullus mihi dies abiit, quo non aliquid operis manu fecerim. Nunc ad Deum ab eo tanquam

h Pall. 10. nondum religiosus esse coeperim b. Voluisset utique Pambo, si Deo placuisset, novam ordiri vitam, eo

ardore,

g Qui-
nam hi
sint. vi-
de Ho-
rolog.
meum
Hora
diei
VIII.

LIB
ardore
sicut
nosse
ram pr
distim
§. 3.
luniter
conform
brius,
confic
feditiss
tatem
Quapre
bundu
quam
onit, it
men
num. D
ri patat
Istud
xime pl
tus & ci
promp
mittat
sum; q
nre m
venian
tre in a
judex,
Hac
gemma
cem m
rem on
tori off
mur fac

ardore, eaque submissione animi, sicut Alphabetarius puer litteras nosse incipit, & colligere. Sic Pambotam promeritis quam desideriis sanctissimis plenus decessit.

§. 3. Quintum : *Omnem statum voluntatem quam integerrime ad Divinam conformare.* Nihil moribundo salubrius, nihil ad hoc iter felicissime conficiendum expeditius, quam perfectissima suimet oblatio in voluntatem Dei, idque in rebus omnibus. Quapropter ita sese comparet moribundus, ut vix aliud emittat ore, quam illud Iobi: Sicut Domino placuit, ita factum est; ita fiat. Sit nomen Domini benedictum in æternum. Domine Iesu, & vivete, & mori paratus sum, prout vis sic fiat.

Istud non potest non quam maxime placere iudici Christo, si monitus & citatus ad suum tribunal, tam promptè iudicis arbitrio sese submittat dicatque: En adsum, præstosum; qua hora, quo puncto horæ venire me voluerit iudex, libentissime veniam. Aut expectare, aut statim ire in æquo mihi est. Quod iusserit iudex, & prout iusserit, hoc faciam.

Hæc verba moribundi aurum & gemmæ sunt ad conciliandum iudicem mirè potentes. Sic homo vitam, rem omnium charissimam, Conditori offert. Atque hoc etiam obligamur facere. Nam sicuti danda est vi-

318. TRIBUNAL CHRISTI.
ta, & per cruciatus etiam effunden-
da, cum ea poscitur in Religionis ac
Fidei testimonium; sic eadem dese-
renda est, cum illam mors naturalis
postulat in testimonium obedi-
tie. Ut autem id tanto promptius fiat,
serio cogitandum: Ipse etiam iudex,
& iudicis mater, & intimi amici hūc
mortis ictum exceperunt: quid nos
miselli, mortem centies, sexcenties
commeriti tergiversemur? Quo tem-
pore quis hominum sistendus sit
tribunali, iudex omnium optime
novit. Nostrum est quamprimum
comparere, si iudex solum annuat, &
nutu vocet.

Annis superioribus quidam Prin-
cipum ab Oratoribus Cæsareis ius-
sus est bonis omnibus, & toto du-
catu suo cedere. Ille adeo nihil mo-
ratus tam prompte quam generose
hoc unum respondit: libentissime;
& polliceor me in potestate Cæsa-
ris futurum, cui mea omnia subiecta
sunt.

Virile dictum, superi! Quid nos
homunculi ad iudicem vocati recti-
us dicamus, quam hoc ipsum: Li-
bentissime; en adsumus.

Nos ipsos obsecro quotidiana me-
ditatione sic formemus, ut iussi vita
cedere & adesse quaestioni, pro se
quisque nil cunctatus dicat: En, ad-
sum. In supremi iudicis potestate
sum, cui vitam meam meaque omnia
acce-

LIBER II. CAP. VII. 319
acceptum fero ; libentissime igitur
his omnibus cedo.

Hoc Christianum sapit ; sic pluri-
mum propitiatur judex , si vocatus
ad Tribunal se reum agnoscat , &
omni abjecta mora nutum judicis
sequatur.

Hermes Trismegistus in Asclepio
suo divinè dixit : Voluntas Dei ipsa
summa est perfectio ; utpote cum vo-
luisse & perfecisse , uno eodemque
temporis puncto compleat. Simpli-
ci mente & anima divinitatem co-
lere , ejusque facta venerari ; agere
etiam Dei voluntati gratias , quæ est
bonitatis sola plenissima , hæc est
nulla animi importuna curiositate
violata philosophia a.

Catharina Genuensis vitæ integer-
timæ virgo in fundamentum omnis
sanctimonix mordicus illud unum
tenuit : Fiat voluntas tua. Hoc idem
moribundus assidue ingeminet : Di-
vine judex, Domine Iesu, fiat volun-
tas tua, fiat, fiat, fiat.

Hoc documentum, mi Lector, iden-
tidem ingero, nec sine causa. Hoc
meum Horologium , hoc Prodro-
mus , hoc totum Heliotropium do-
cet. Ne vero istud fastidio sit , idem
sed aliis atque aliis rationibus & ar-
gumentis suadeo.

Hoc laboro ; præceptionem longe
utilissimam, scilicet humanæ volun-
tatis cum divina conformationem,
omnium

a Trif-
meg. a-
pud Ma-
daur.
mibi
pag.
176. &
178.
quem
supra
lauda-
vimus.

320 TRIBUNAL CHRISTI.
omnium peccatoribus, si fieri possit,
insculpere. Hac unare, nec ad vitam
sanctę instituenđam, nec ad mortem
pie obeundam quidquam utilius
scio, id alioqui certe fidelibus moni-
tis intillaturus. Hoc unum (ad Dei
voluntatem se conformare) cum vi-
tę tum morti ingens, incredibile,
summu[m] fert presidium.

§. 4. Atque hæc quinque capita
expeditum iterant iter ad supre-
mu[m] iudicem. Quod vel suo etiam
exemplo firmat Arnoldus Presbyter
& Canonicus Reicherispergensis Ec-
clesiæ. Cœpit is ante Christi nata-
lem lenta, sed pæne continua febri
æstare, & palam fatiscere ad tumu-
lum. Interrogatus sæpius ut valeret,
serena fronte & hilari facie respōdit:
Bene, divino munere; fractas qui-
dem vires, sed dolores nullos sentio.
Cibum, quem omnem morbus fa-
stidierat, raro admisit. Mores quos
fospes & incolumis exhibuerat, eof-
dem & agrotus repræsentavit, nun-
quam non mitis, placidus, & incon-
cussa patientiæ. Iis qui lectulum
cingebant obitum suum enixe com-
mendavit, & velut præsciis sui fune-
ris, ipso die lustratę Virginis Dei-
parę sepeliri voluit. Nec aliter quam
destinaverat, evenit.

Itraque post matutinas preces; an-
tequam diluxerat, repente territus
apertis ac hiantibus oculis adstantes
vidit

LIBER II. CAP. VII. 321

vidit diabolos. Hic ille horrere, tremere, angi, sudare, & inclamare suos his vocibus: En domus hæc plena est dæmonibus. Non cernitis inferorum monstra? Ad has voces Christi in cruce pendentis imago ei porrecta, hanc ille osculis & complexu veneratus, velut clypeum objecit larvis Avernalis. Nec desit Crucifixum Dominum unâ cum præsentibus in auxilium vocare. Qui circumsteterant, tremebant, orabant, & pæne animam cum illo agebant. Non enim solum moribundi lucta, sed & locus ipse nescio quid horroris injecerat. Ægrotus insuper jam ante orantes adhortatus: Orationem Dominicam, agebat, assidue repetite. Huic symbolum adjungite, Credo in Deum, Credo in unum Deum. Hac una re nihil efficacius adversus dæmones. Sed & matrem Domini, ejusque fidum patrociniū imploremus. Factum. Mox iterum ager: Vbi sunt plures, inquit, multis enim nunc opus est precatoribus. Singulariter Virginem beatissimam, Domini matrem invocans, ejus divino nomine satiari non poterat. Ita semianimis, & velut medius inter vivos ac mortuos, inter angelos & diabolos, hinc accusantes, inde defendentes luctatus est. Ideo subinde has voces mittit: Accusare modo, accusate modo; ego etiam me ipsum accusavi. Fidu-

ciam revera omnem in domino & matre domini collocarat, solo Deo nixus. Nihilominus terribiles cacodæmonum formæ non cessabant repugnantem infestare. Et quamvis vox fracta jam & debilis esset, collectis tamen viribus eam intendens, non sine clamore cacodæmonem repulit, & : Abi, ait, Tu fur, abi, abi.

Iamque appetebat dies, cum ille Virginis Matris tutelam identidem implorans, diceret: Hęc mihi veniam apud judicem vel verbulo poterit exorare. Sic nocte superata lætior, & pie subridens, dexteram protendit, & velut præceptoris officio functurus, psalmum incepit: Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus a.

426.

427.

Mox vultu ad circumstantes verso, & digito in Crucifixum intento: En, inquit, hæc salus nostra, hic nostræ libertatis vindex & parens est. Mox addens: O, inquit, Obedientia! Paulo post: O quantam, ait, & quam inexplicabilem cerno gloriam! Vana sunt, nulla sunt quæcunque huic temporis subjiciuntur: leve ac momentaneum hoc tribulationis nostræ, æternum gloriæ pondus in nobis operatur. Deinde tanquam respirans post difficilem pugnam: Maria Virgo, ait, veniam mihi apud judicem impetravit. Mora non longa interposita caput erigens, totumque corpus

I
cor
lev
rer
ran
tatu
nes
cupo
inqu
atum
post
anno
mo
Febr
Du
étru
psalm
pieba
denti
scrip
byter
mus &
prince
cet, vi
exert
nuit, a
ad no
ros a.
de seig
mund
quidq
Et cor
rione
tempu
sub ob
§.

LIBER II. CAP. VII. 323

corpus, quantum licuit per vires, al-
levans, & utramque manum largi-
ter protendens, surgere nitebatur,
tanquam ab aliquo ad abitum invi-
tatus. Sed exhaustis jam viribus, ina-
nities erant hi conatus. Ideo sequi se
cupere testatus voce: Non possum,
inquit, surgere & abire, mox in le-
ctum recidens conticuit; nec multo
post animam transmisit ad Iudicem,
anno Christiano millesimo centesi-
mo sexagesimo sexto, ipsis Calendis
Februarii.

Dum agrotabat, ad decumbētis le-
ctulum Evangelia prælegebantur, aut
psalmi quos ipse præiens voce inci-
piebat, ceteris ad ejus nutum respō-
dentibus. Ita non amisimus, inquit
scriptor, hunc bonæ memoriæ pres-
byterum, sed præmisimus. Ituri su-
mus & nos suo quisque ordine, &
princeps hujus mūdi nec nobis par-
cet, vim omnem sub cuiusq; obitum
exerturus. Quod & presbyter ille mo-
nuit, attenderemus, hostes ab inferis
ad nostrum etiam excessum adfutu-
ros *a*. Et ne miremur: Dominus enim
de seipso dixit: Venit enim princeps
mundi hujus, & in me non habet
quidquā *b*. Quod confirmans Lucas:
Et consummata, inquit, omni tenta-
tione diabolus recessit ab eo usq; ad
tempus *c*. Utique extremo tempore
sub obitum in cruce nō defuturus.

§. . In huncigitur diem vigiliis

X. 2

opus.

aChro-
nicon
Rei-
cher-
sper-
gense,
ad an.
1166,
recent
editū a
Chri-
stoph.
Ge-
voldo
Iuris-
conf.
Mon-
achii.
anno
1611.
pag.
219.
& seq.
b Ioan.
c. 14.
v. 30.
c Luc.
4. v. 13.

324 TRIBUNAL CHRISTI.

opus est & excubiis assiduissimis. Cum Ezechias Rex nuntium belli non faustum accepisset, scidit vestimenta sua, & opertus sacco ingressus est domum Domini, appellavitque diem illum tribulationis & increpationis *a*. Dies qui ad Tribunal divinum nos vocat, vere tribulationis & increpationis dies est, quo etiam optimus quisque suas sibi tot negligentias & vitæ maculas obgetari audiet. Dies iste non vestes tantum, sed & facultates omnes diripit, & injicit saccum, quo tumultus est subeundus, dum suum animus obit vadiumonium.

Christus Dominus cum extremi ac publici judicii signa prædixisset: His, inquit, fieri incipientibus, respicite & levate capita vestra; quoniam appropinquat redemptio vestra *b*. Quò vero respiciendum? Bernardus montem Golgothæum loquente digito monstrat. Hic tres in crucem affixos, & triplex morientium discrimen est cernere. Primum in latrone obstinato, qui è cruce lignea in flammæam, a morte in mortem migravit; è trabe in ignem præcipitatus. Alterum in latrone resipiscente, qui dolores crucis patientia sibi reddidit saluberrimos, qui crucem paradiso, mortem vitam, tartarum sibi debitum calo mutavit, felicissimus mercator. Tertium in Christo moriente,

a 4.
Reg.
c. 19.
1. &
seq.

b Luc.
c. 21.
v. 28.

L
rient
mori
utin
hos a
mori
dicen
servat
Qu
gruun
occlu
perat
tia &
ribun
Hic, n
ad cor
cessira
ci, &
nium
ipse re
Christi
vi, & si
sine m
dex vo
tior, &
rui: se
mome
cifixi b
Christi

* Cum
man die
in Bava
t Lieber

LIBER II. CAP. VII. 325

riente, qui perdita omnia restituit moriendo, qui ideo pandit brachia, ut in amplexus invitet omnem humanam gentem. In hæc brachia, in hos amplexus sese immittat homo moribundus, & propitium speret judicem, si tam benignum quæsierit servatorem.

Quando igitur mortis dolores ingruunt, cum æra vespertina jubent ocludi urbem*, cum d. multatio imperatur, tunc maxime opus patientia & constantia, ne à tormento moribundus transeat ad tormentum. Hic, mi agrote, angustias tuas flecte ad consilium, in rationem verte necessitatem †. Patienter tolera te vinci, & ad judicem abduci: hæc omnium sors est; hic nemo eximius. Dic ipse tecum, dic & aliis: Captivus Christi sum; è vinculis educar brevi, & sistar judici. Sequar libenter, & sine mora, quocunque meus me judex vocaverit. Hæc omnia quæ patior, & his longe graviora commerui: sed ope divina superabo & hoc momentum. In explicatâ Christi crucifixi brachia me immitto, in aperta Christi vulnera me immergo, hic ab

X ; omni

* Cum ara pulsantur clusilia, Wann man die Sper und Hof ausstentet, ut in Bavaria moris est.

† Lieber mach auf der noth ein tugendt.

326 TRIBUNAL CHRISTI.
omni hoste tutissimus latebo, dum
divina in me ira deferbeat.

Ita, mi Christiane, ita nos sentire,
ita loqui convenit. Et quo altius hæc
tibi hæreant infixæ, oculos attolle ad
tres illas in monte Golgothæo cru-
ces: Prima dat spectandam obstina-
tionem & impatientiam, certas ad
Inferos scalas. Secunda patientiam,
& vel seram resipiscentiam tradit,
simulq; fidem ad fiduciam in Chri-
stum ingerit. Vox moribundi latro-
nis est: Memento mei, Domine,
cum veneris in regnum tuum.

Tertia patientiam absolutissimā,
obedientiam perfectissimam & om-
nigenas virtutes tam verbis quam
exemplis efficacissime docet. Hic
Paradisi Dominus prodigium factus
est orbi; summa patientia summæ
innocentiæ conjuncta. Hic ipsissimus
noster judex est: Cælum & Tarta-
rum in manus ejus sunt. Ad hunc
eminus vociferatur David: Quia
tu reddes unicuique juxta opera
sua.

^{a Pl.} ^{61. v. 13} Damnatur quis, & à conspectu Dei
rejjcitur? Hic Iobus judicem excu-
sans, & omnem ab eo culpam remo-
vens: Vere, inquit, Deus non conde-
mnabit frustra, nec Omnipotens sub-
vertet judicium ^{b Iob.} ^{34.} ^{v. 22.} Hic judex æquissi-
mus non frustra mittit in tartarum,
nec gratis recipit in cælum. Vis esse
beatus? Cave, ne sis male vestitus.

Decre-

LIBER II. CAP. VII. 327

Decretum regium nosti: Ligatis manibus & pedibus ejus, mittite eū in tenebras exteriores ^a. Quid hominis erat? Conviva nuptialis indecore vestitus. Tantine hoc flagitii sit? Supplicii gravitas hic loquitur. Quæsi verat Rex: Quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Hem rigidum ac severum judicium, quod quæstione prima elinguem efficit reum.

^aMatt.
c. 22.
v. 13.

Cum Petrus in mari seminudus piscaretur, ubi Dominum in littore vocantem audiit, mox vestem induens, Tunica succinxit se (erat enim nudus) & misit se in mare ^b. Quid hoc Petre? vestes natantem, aut etiam vado transeuntem non juvant, sed prægravant & impediunt. Mystrium hic later, & imago nostri e vita transitus. Petrus non quā iret, sed ad quem iret considerabat; à summis hominibus nudum videri nimis indecorum est. Idcirco Petrus maluit paulo difficilior quam indecentius ad Dominum pervenire. En imaginem cum vitæ, tum mortis nostræ. In portu stat Christus; in cælo nos expectat ad se venturos. Hinc vocamur & invitamur quotidie. Enimvero coram tanto Rege nudum apparere, heu nimis fœdum est: excipiemur benevole, si ramen, inquit Paulus, vestiti non nudi inveniamur.

^bJoan.
c. 21.
v. 7.

^c1.
Cor.
c. 5.
v. 2.

Ergo jam sæpius vocati & invitati
vestiamus nos, dum tempus est. Noë-
mi prudens mulier, Ruth nurum
suam instituens: Induere, inquit,
cultioribus vestimentis *a*. Vestis om-
nium cultissima est Charitas. Quis
priscorum Patrum hanc unam virtu-
tum non discretissimus laudat? Ex om-
nibus unum huc sisto. Augustinus
tam succincte quam nervose: Quam-
cunque, ait, paginam interrogaveris,
hoc tibi respondebit. Quod tenes,
tene: Charitatem tene; finis præce-
pti est Charitas *b*.

a Ruth.
c. 3.
v. 3.

b Aug.
in Pl.
102.6.
ne ex-
plica-
tionis.
c. 1.
Petr.
c. 4.
v. 3.

Non est venustius, non est pretio-
sius indumentum Charitate. Hæc
omnem nuditatem, hæc multitudi-
nem operit peccatorum *c*. Bona ve-
stis Eleemofyna bona, Ieiunium, O-
ratio vestis optima. Sed has omnes
habet, qui Charitatem habet. Quis-
quis es, ama tuum iudicem, & pro-
pter illum etiam tuum inimicum a-
ma, & causam tuam jam vicisti, nec
est quod Tribunal ullum formides.
Ama Deum, & fac quod vis.

Quod si hac tunica te succinxeris,
nihil metue, liberoque jactu in sal-
sum mortis mare te ipsum præcipita;
non submergeris. Porriget dextram
& liberabit te, qui creavit te.

CA.

CAPUT VIII.

*Arcani, peculiaris Iudicii Hypotyposis;
seu,**Reddenda Rationis exemplar.*

S. I. Birgitta Suedica, sanctissima
vidua in Palaestinam iter susceperat una cum filio suo Carolo. Filius in via mortem obiit Neapoli. Mater Birgitta Hierosolyma pervenit, ubi assiduis precibus arcanam cum Christo familiaritatem iniiit. Et uti benignissimus Deus se à suis, liberalitate vinci non sinit, ita viduam hanc singularibus beneficiis affecit, quandoquidem illa in omnibus hoc egit unice, ut Christo quam maxime placeret. Quia vero hæc vidua Servatori, ejusque Matri devotissima erat, filii sui jam mortui statum quam maximè desiderabat nosse; Quapropter ei vigilantibus ac precanti objecta est species & inter hæc voces:

Licebit tibi, Birgitta, divinæ bonitatis munere videre jam & audire, quid circa filium tuum in arcano iudicio sit constitutum. Et quavis illud puncto temporis peractum sit, per intervalla tamen certasque periodos tota rei series tibi proponetur, ut eam tanto rectius animo & cogitatione comprehendas.

X s

Hic

a Nota, Lectura, hæc iudicii formam ad caput potius vivorum quam ad usum & consuetudinem mortuorum institutam. Quid & in aliis Deus subinde facit.

Hic Birgitta sibi visa est videre Dominum Iesum pro tribunali sedentem innumerabili Angelorum exercitu stipatum. Ad hujus judicis latus astabat Mater virgo æterna peragendo judicio intenta. Ante judicem Caroli defuncti anima erat timoris ac pavoris plena, sententiam decretoriam expectans. Dextrum animæ latus claudebat tutelarís Angelus, lævum accusator diabolus, nec ille tamen nec iste animam tangebát. Initium dicendi faciens accusator: *Æquissime judex*, agebat; injuriam queror; hæc anima fuerat mea. Idcoque corpore soluta in meum regnum trahenda erat. Sed mater tua, eam mihi præripiens tutela sua defensam judicio stitit. Huic accusationi mater judicis respondens: *Originis tuæ, spiritus maligne, memineris. Elegantiæ miraculum creavit te optimus Deus. Sed nequitia tua omnem tibi vetustatem abstulit. Liberum tibi erat conditori te submittere: sed rebellis esse maluisti; eris æternum, & cælo proscriptus. Quid iustum sit, intelligis, sed detestaris. Hanc autem animam deferre judici meum potius erat, quam tuum. Etenim hic homo dum vixit, me uti matrem filius, amavit, illud sæpius expendens, quanto me Deus honore sit dignatus. Hinc tantus in ejus pectore in me amor exarsit, ut*
para-

LIBER II. CAP. VIII. 337

paratus fuerit, potius æternis ignibus torqueri, quam committere, ut aliquid honori meo sua culpa demeretur. Hoc in me animo diem suum obiit. Num igitur iniquum fuit, in meam illum tutelam asseruisse?

Hic accusator: Non nego, aiebat, homo iste matrem sui iudicis magis, quam seipsum amavit: sed alię ipsius actiones inspiciantur, & nemo illum negaverit meum esse. Quocirca tuā, iudex, appello justitiā Et en acta hominis istius, in tabulas relata, en peccatorum catalogum ingentē! En molem & acervum infinitarū cogitationum malarum, è quibus si solum obscenæ aut superbæ puniantur, meus erit; Decalogi præceptum sextum a a Non non nesciit, sed illud millies iterum mcc-que millies transgressus est. Tacebo chabe- ris. cetera. Nec ille horum quidquam negare potest: convictus est, convictissimus; testes produco mille, propriam ipsius conscientiam.

Hic Angelus: Quamprimum, inquit, mater ipsius observavit filiolum in vitia flecti cercum esse, prolixis precibus, innumeris lacrimis, & variis misericordiæ operibus eam illi gratiam à Deo impetravit, ut etiamnum puer timere Deum cœperit, & lapsus, illico ad pœnitentiæ asylum properarit, ingemuerit, doluerit, emendationis propositum innovarit. Contrā diabolus plurima
qbj-

332 TRIBVNAL CHRISTI.
obicere, Angelus objecta diluere ac
dicere: Hæc, & hæc, & ista, & illa de-
liquit, fateor, sed delicta expiavit,
nunquam non bonę voluntatis fuit,
& quod ipsius causæ jam plurimum
patrocinator, eo demum Carolus se
redegit, ut unicam vivendi causam
statuerit, *Dei voluntatem exequi, divina*

a Sunt
verba
forma-
lia.

voluntati voluntarie se conformando a.
Auditis partibus iudex accusato-
rem iubens facessere, sententiam
pronuntiavit istam: *Mens hic servus æ-*
ternum vivat.

Vbi hæc Caroli mater audiit &
vidit, gaudiis perfusa: O æterna veri-
tas, inquit, ô Domine Iesu, ô Iudex
æquissime, tu sanctas cogitationes
mentibus infundis: tu nostras pre-
ces & lacrimas tua gratia, & æterno
præmio remuneraris. Tibi laus, ho-
nor, & gloria, tibi gratiarum actio à
rebus creatis omnibus. Tu mi amā-
tissime Deus, mihi meipsa longe
charior es: tibi vivere, tibi mori uni-
ce desidero.

Hic Angelus loco iudicis respon-
dens: Scias, inquit, hæc tibi monstra-
ta, non tuo duntaxat bono ac sola-
tio, sed ut Dei amici omnes norint,
quantarum virium sit bonæ volun-
tatis perseverantia, quæ labores, la-
crymas, preces, eleemosynas ad su-
premum usque halitum perducit ac
perpetuat. Scias etiam in hunc mili-
tem filium tuum sententiam tam
mitem

LI
miten
nisi
fuisse
amico
dare
judic
rem.

S.
æi m
forta
cem,
bor, a
verbi
mar:
rufale

Qu
gier:
decipi
illum
lentiss
tentate
sum fac
est. Qu
tribuna
mus est
dex. Qu
genti
Red
quand
titu ac
cogite
le Chri
bit Iud
Paulu
midans

LIBER II. CAP. VIII. 333

mitem non fuisse pronuntiandam, nisi puero tam bonæ ac promptæ fuisset voluntatis, qua Deum & Dei amicos amare, & navos suos emendare studuit *a*. Qui venturum timet *a*Reve. lat. S. Birgitæ 1.7. judicem, benignum sentiet præsentem.

S. 2. Quis autem iudicii tam exacti memor in vetitum ruat, eadem fortassis hora trahendus ad Iudicem, qui jam olim minatus: Scrutabor, ait, Hierusalem in lucernis *b*. His verbis Bernardus meritissimo acclamat: Quid in Babylone tutum, si Hierusalem manet scrutinium *c*?

Quis autem hunc iudicem effugiet? Potentissimus est: Quis enim decipiet? Sapientissimus est: Quis illum muneribus corrumpet? Opulentissimus est. Quis eum auctoritate trahet? Integerrimus est. Quis ipsum facundia flectet? Aequissimus est. Quis ab eo causam suam ad aliud tribunal transferet? Supremus, summus est, universorum iudicum Iudex. Quis ergo non timebit te, ô Rex gentium *d*?

Rectissime monens Basilius: Si quando, inquit, senseris te ab appetitu ad peccandum pertrahi, velim cogites horribile illud & intolerabile Christi Tribunal, in quo præsidebit Iudex in alto & excelso throno. *e* Basl. in Ps. 33. Paulus ipse velut divini iudicii formidans: Nihil, inquit, mihi conscius sum

334 TRIBUNAL CHRISTI.

a 1.
Cor.
c. 4.
v. 4.

b Ps. 18
v. 13.

c Hier.
c. 17.
v. 9.
d Pro.
c. 16.
v. 2.

sum, sed non in hoc justificatus sum: qui autem iudicat me Dominus est *a*. Absit ut me iustum pronuntiem, potest enim in me delictorum aliquid latere, quod ignorem. Nam delicta quis intelligit *b*? Tanta est humani cordis profunditas, ut hominem ipsum non pauca quæ in ipso sunt, lateant. Hinc seipsum nec perfecte nosse, nec integre iudicare potest. Præsumptum est cor hominis & inscrutabile, quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans cor, & probans renes: qui do unicuique juxta viam suam, & juxta fructum ad inventionem suarum *c*. Vere, spirituum ponderator est Dominus *d*. Nostro de nobis iudicio minime credendum. Qui iudicat nos Dominus est, Iudex ad usque novissimum quadrantem exactissimus; ad cuius examen vita nostra ducitur, sub quo & virtutes nostræ trepidant. Nos enim omnes manifestari oportet ante Tribunal ipsius, ubi velut perlucidum vitrum stabimus, non solum divinæ luci, sed & oculis nostris pervii. Non secundum *a* *legata* & *probata* iudicabimur, ut passim fit in iudiciis, sed secundum infinitam iudicis scientiam, qua cogitationum uculas vel latentissimas rimatur & numerat.

Hinc ille hominum etiam sanctissimorum de futuro iudicio metus, quem Gregorius expendens: Mens iusto-

LI
justor
turo e
quor
sidera
bunt.
mund
eumd
culas
mund
Rex
iudice
sui cau
batti n
cogno
tur red
cogitat
am me
vestigat
vidisti.
omnia
ia mea
quoq; se
peamol
le causi
am. N
bi sunt
cretissi
es de l
a quar
osti, qu
omn
ssima.
prog
nam an
siones,

LIBER II. CAP. VIII. 335

justorum, inquit, sollicita semper v^e-
turo examini intendit. Omne enim
quod agunt, metuunt, dum caute cō-
siderant ante quantum judicem sta-
bunt. Scriptum est: Astra non sunt
munda in conspectu ejus. Quia apud
eum districte judicati, ipsi quoq; ma-
culas iniquationis habent, qui per
munditiam sanctitatis lucent a.

a Greg.

tom. 2.

l. 3.

mor. c.

2. mibi

pag.

436.

Rex David ne pueriliter supremū
judicem timere videatur, timoris
sui causam exponens: Domine pro-
basti me, inquit, & cognovisti me, tu
cognovisti sessionem meam, & re-
surrectionem meam. Intellexisti
cogitationes meas de longe, semi-
tam meam & funiculum meum in-
vestigasti. Et omnes vias meas præ-
vidisti. Ecce Domine tu cognovisti
omnia b. Non me solum, sed om-
nia mea, etiam minima, vel ipsam
quoq; sessionem ac resurrectionem
meam observas, ubi, quomodo, qua
de causa, quo fine sedeam vel sur-
gam. Neque tantum exteriora hæc
tibi sunt apertissima, sed ipsas etiam
secretiissimas cogitationes meas om-
nes de longe intellexisti; multo an-
tea quam cogitare incipiam, tu jam
nostis, quid cogitaturus sim; hæc tibi
ab omni Æternitate sunt perspe-
ctissima. Hinc omnes semitas meas
& progressus meos tam corporis
quam animi motus, consilia, delibe-
rationes, proposita, perturbationes,
recon-

reconditissimos ac intimos sensus meos, sed & funiculum meum, metam & finem meum ante omnia tempora investigasti, quo anno, quo die, qua hora, morte obiturus sim praevidisti. Ecce tu cognovisti omnia, ideo iudicium tuum undequaque exactissimum formido: Si iniquitates observaveris Domine, Domine

a Psal.
129.
v. 3.

quis sustinebit a? Publicanum dicere (Deus propitius esto mihi peccatori) nil miri est: sed sapientissimum regem Deoque charissimum precari (ne in furore tuo arguas me*) hoc grande mirum est.

Altum ingemiscens Iobus: Contra folium, inquit, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, stipulam siccam persequeris b. Quid est homo? In paradiso fuit arbor, in tentatione folium, jam stipula est post lapsum. Nihilominus Iudex supremus dignum ducit super huiusmodi aperire oculos suos, & adducere eum secum in iudicium c.

b Iob.
c. 13.
v. 25.

c Iob.
c. 14.
v. 3.

§. 3. Sic autem in iudicium adducit, ut nullam ætatis, sexus, ordinis, dignitatis rationem habeat; senes, juvenes, viros, mulieres, pauperes, divites, summos, infimos eadem examinis censura stringat. Non enim subtrahet personam cujusque

Deus,

* O Herr so lang du zürnest / führe mich nicht in das geheim Examinierstüblein.

LII
Deus.
cujus
magis
ra est
autem
niam
qui p
Qu
Mose
nus I
Deor
tium
ribili
nec n
tor e
fabam
& Do
um
pibus
ribus
raltico
mis, ea
villosu
aureu
Ren
culis i
Abbas
te. Hi
divini
rebatu
deterio
* G
vnd
ner

LIBER II. CAP. VIII. 337

Deus, nec verebitur magnitudinem
cujusquam, quoniam pusillum &
magnum ipse fecit, & æqualiter cu-
ra est illi de omnibus. Fortioribus
autem fortior instat cruciatio: quo-
niam judicium durissimum in his
qui præsunt, fiet *a*.

a Sap.

Quod Sapia evulgat orbi, hoc
Moses jam olim proclamans: Domi-
nus Deus vester, inquit, ipse est Deus
Deorum, & Dominus Dominan-
tium, Deus magnus, & potens, & ter-
ribilis, & qui personam non accipit,
nec munera *b*. Sicut panni negotia-

c. 6.

v. 9.

& 3.

tor eadem ulna & holosericum &
sabanum * metitur, ita Deus servum
& Dominum ad idem trahit judici-
um: Baronibus, Comitibus, Princi-
pibus, Ducibus, Regibus, Imperato-
ribus non molliorem se præbet, quàm
rusticorum aut mendicorum infir-
mis, eadem scilicet ulna, pannum
villosum, linum crudum, & pannum
aureum metitur.

a Deut.

c. 10.

v. 17.

Rem insolitam & multis retro se-
culis inauditam narrat Cluniacensis
Abbas Petrus de Matiscono Comi-
te. Hic multa flagitiose patravit, &
divini judicii oblitus, nec Deum ve-
rebatur, nec homines, seipso in dies
deterior. Nec spes emendationis

Y

allu-

* Sammet vnd Zwitch / Lodenstuch
vnd Guldensstich / mißt man mit ei-
ner Ellen auß.

allucebat ulla. Minatur quidem æterna sapientia: Horrende & cito apparebit vobis *a*. Minatur Paulus: Horrendum esse incidere in manus Dei viventis *b*. Minatur ipse Christus: Nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis *c*. Sed minis hi tales non terrentur. Vim ergo sentiant & supplicia, qui monitis ac minis nolūt corrigi: Ita in hunc Comitem ab ira numinis animadversum est.

a Sap.
c. 5. v. 6
b Hebr.
c. 10.
v. 31.
c Luc.
c. 13.
v. 3.
& 5.

Cum enim sollenni die Mariscona in suo palatio confedisset, hominibus diversi ordinis adstantibus, repente ignotus eques audacissime ingressus, ad ipsum pervenit, quem etiam ad secretius colloquium evocans, sequi se non rogavit, sed imperavit. Comes occulta vi tractus surrexit, & volens nolens ad domus ostium secutus est. Hic equum jam paratum jussus ascendere, non potuit non parere: Vix equi habenas comprehendit, & continuo in aërem una cum altero equite abreptus est. Hic Comes vociferari & ejulatu miserabili totam urbem ad invisum spectaculum excire. Concursum est undique. Plurimi notissimum Comitem equo per auras avehi, dum oculorum acies sequi potuit, attoni-

ti spectarunt. Clamabat quidem Comes: Succurrite, cives, succurrite. Sed jam frustra hæc *c*. Sat diu expectavit iudex; voluit demum moras omnes
abumpi.

a Petr.
Cluni.
act. 1.
l. 2.
Mirc.
c. 1.

abrumpi. O miserum, ter miserum, quem talis equus abripuit ad Tribunal. Hic nemo non dixerit : Horrendum esse incidere in manus Dei viventis. Nec Comitum galeas, nec Præfulum tiaras, nec Pontificum mitras hic iudex respicit.

Non absimile quid bonæ fidei scriptor commemorans : Vir nobilis, inquit, Gualterus de Mere unus aliquis è Caroli V Cæsaris aulico famulitio, ad partes Boreales Islandiam versus navigans, ex adverso navim magno impetu ferri, & in puppi tetrum monstrum, athiopem nigerrium pro navarcho confidere vidit. Gualteri nauta pro more acclamans, quid mercium vestarent, quoque tenderent, quæsivit. Cui Navarchus ater respondit : Archiepiscopum vehimus (nomini parcur) & ad montem Heclam tendimus. Mons est assiduus incendiis, perinde ut Æthina, terribilis. Hoc ubi Gualterus audiit, totus contremuit, & vitæ rationes secum subducere orsus, quamprimum Leidam appulit, in religiosam divi Francisci familiam se dicavit, ut rerum humanarum cura ^{a Tri-} solutus Deo liberius operaretur. ^{māous} magistrum sui tirocinii habuit Gui- ^{Bredé-} lielmum Delphensem, qui hæc do- ^{bachi-} mi meæ, inquit scriptor, multis ho- ^{us l. 8.} nestissimis viris presentibus exacte ^{facrar.} ^{collat.} ^{c. 12.} narravit.

Quemadmodum Comes equo, ita hic Archiepiscopus navigio ab subeundum iudicium abreptus est. O nimium infelices! Qui quasi de industria recesserunt ab eo, & omnes vias ejus intelligere noluerunt. Et addens Iobus: Non sunt tenebræ, inquit, & non est umbra mortis, ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem. Novit enim opera eorum, & idcirco inducet noctem & contendentur, subito morientur, & in media nocte turbabuntur. Opus hominis reddet ei, & juxta vias singulorum restituet eis *a*.

a Iob.

c. 34.

v. 20.

& seq.

b Rom.

c. 2.

v. 11.

Non enim est acceptio personarum apud Deum *b*. Nimirum telam crassam & subtilem, rusticam & Coam eadem ulna meritur Deus: Ius idem regibus, mendicis, Imperatoribus reddit.

Refert beatus Gregorius ad insulam Liparim virum solitarium magnæ virtutis & nominis, uni ex iis, qui illuc appulissent, dixisse: Scitis, quia rex Theodoricus mortuus est? Huic illi protinus responderunt. Absit: Certe cum abiremus, in vivis etiamnum erat, nec ejuscemodi sermonis quidquam ad nos perlatum. Quibus ille: Vt dixi, jam mortuus est. Nam die hesterno hora nona inter Ioannem Pontificem & Symmachum Patritium discinctus & exalceatus, vinctis post tergum manibus

raptus

LIBER II. CAP. XI. 341

raptatus, & in vicinam hanc Vulcani ollam præcipitatus est. His illi auditis, cum cura diem in tabulas retulerunt. Iamque in Italiam reversi, eo prorsus die Theodoricum esse mortuum compererunt, quem vir ille solitarius significarat. Nec vanum hoc visum fuit. Etenim Theodoricus Ioannem Pontificem in carcere necavit, Symmachum Patrium ferro trucidavit. Non injuria ab iisdem in ignem mitti visus est, in quos tam iniquus iudex sævit *a*. Sed invenit superiorem se iudicem, ^{a Greg. l. 4.} qui nunc quidem, uti Iob loquitur, per caliginem iudicat *b*: Sed ^{c. 30. b Iob. c. 21.} mane Iudicium suum dabit in lucem *c*. ^{v. 13. c Soph. c. 3. v. 5.}

C A P V T IX.

*Arcani Iudicii memoriam jugiter
instaurandam;*

seu,

*Reddenda rationis nunquam obli-
viscendum esse.*

S. I. **A**Vrem pervellat assidue tremenda eaque ultima iudicis sententia, quæ aut in ignem æternum mittet, aut æterna vitæ transcribet. Nihil dici, sed nec cogitari quidquam horribilius potest, quam tonitru illud & fulmen nimis quam metuendum: Recede à me maledicte

342 TRIBUNAL CHRISTI.
in ignem æternum. Vox ferrea, vox
adamantina, vox iustissimi furoris
plena.

Ajunt in Scythia & Mœoticis re-
gionibus *a*, tonitrua tam ingenti
fragore fieri, ut quandoq; hominem
exaniment pavore. Nisi animus hu-
manus immortalis esset, divinæ vo-
cis tonitru jugularetur. Princeps A-
postolorum Petrus Ananiam & Sa-
phiram conjugem terræ allisit pau-
culis vocibus fulminatos *b*: Obstu-
pescens id Gregorius: Petrus, inquit,
utrique conjugi vitam abstulit argu-
endo, qui Tabithæ vitam reddidit o-
râdo *c*. Senēsis virgo Catharina, quod
temporis aliquid non optime collo-
casset, arcana castigatione à beato
Paulo sic reprehensa dicitur, ut ma-
luisse coram orbe universo pude-
fieri, quam judicio tam acerbo coar-
gui *d*.

Narrat vir Religiosus è divi Domi-
nicifamilia Raphaël de Columba *e*.
Philippum II Hispaniarum Regem,
cum rei divinæ interesset, duos è
suis magnatibus sibi vicinos fami-
liarius inter se fabulantes audiisse,
& dissimulasse: Redeuntem vero
in conclave, illos ipsos atroci vultu
notasse ac dixisse: Vos duo in con-
spectum meum non amplius ve-
nite. Ita illos hæ solæ voces per-
turbarunt, ut alter mœrore sen-
sim contabuerit, alter stupido &
atto-

a Hodie
Terra
ria di-
citur.

b Aa.
c. 5.
initio.

c Aa.
c. 9.
v. 36.
& seq.

d in
vita
Catha.
c. 24.
e Fer.
2. Do-
mini-
cæ 1.
in Qua-
diag.

LI
attoni
manse
Ita
non fu
fulmin
incuti
minu
eam il
lediæ
Tan
li, tant
rum p
minæ
candi
vario
cient
ribilis
rebit
non ti
rugiet
dabit
super
monu
compe
quam
trum
insidia
avicula
Subito
rugiet
avicula
Hic acc
eulcem
unguib

attonito similis in omnem vitam
manserit.

Itane verò vox humanà hominem
non summi flagitii sibi conscium sic
fulminet? quis pavor, dolor, terror
incutietur reo, cum non rex Hispa-
niarum, sed rex cæli, ac terræ terrifi-
cum illud pronuntiabit: Recede ma-
ledicte, ne amplius in conspectum
meum te da, in ignes æternos abi.

Tantum potuit vox Petri, vox Pau-
li, tantum vox regis Philippi; quan-
tum poterit vox iudicis Christi? Ge-
minæ voces (Ego sum) Christi judi-
candi tot militum centurias in oli-
vario clivo prostraverunt: quid fa-
cient Christi iudicaturi? Si tam ter-
ribilis fuit vox agni, quantum ter-
rebit vox leonis? Leo rugiet, quis
non timebit *a*? Dominus de excelsis *a* Amos
rugiet, & de habitaculo sancto suo *c. 3. v. 5*
dabit vocem suam: rugiens rugiet
super decorem suum *b*. E veterum *b* Hier.
monumentis & ipsa experientia *c. 25. v. 3*
compertum est, leonem nonnun-
quam velut dormientem, aut mor-
tuum jacere, dum in area vel campo
insidias simulato somno struit, dum
aviculæ complures congregentur.
Subito insidiator iste horrendum
rugit, quo quidem rugitu sic exteret
aviculas, ut velut captæ hæseant.
Hic accurrens Leo quicquid minoris
eiuscemodi prædæ reperit, injectis
unguibus præfocat.

Dormit aliquanto tempore, aut potius dormire se simulat Leo de tribu Iuda. Cavete aviculæ, attendite homines, repente hic Leo rugiet, & vos cadetis. Intelligite hæc qui obli-
visciimini Deum; ne quando rapiat;
a Pſal. & non sit qui eripiat a.

49. §. 2. Intellexit hæc Iobus, &
v. 22. Deum nequaquam oblitus est. Nam
jugi memoria hoc sibi Iudicium an-
te oculos statuēs: Quis mihi, ait, hoc
tribuat ut in Inferno protegas me,
& abscondas me, donec pertranseat
furor tuus, & constituas mihi tem-
pus in quo recorderis mei b. Malo
b Iob. ad inferos descendere, quam irati
e. 14. iudicis vultum sustinere. Quantus
v. 13. igitur morbus, quantum hoc malum
cui pro medicina & refrigerio sit in-
fernus ipse? Magna sunt enim judi-
cia tua Domine, & inenarrabilia ver-
ba tua c.

c Sap.
c. 17.
v. 1.

Narrat Climacus in quodam Asia
cœnobio discipulum commissum vi-
ro religioso, homini miti prorsus ac
placido. Observavit discipulus se à
sene nonnihil honorari, nec ullis
molestis laboribus exerceri, quod a-
liquis periculosum fuisse non ne-
scit, cumque etiam sua sponte avi-
dus esset multa patiendi, hoc pru-
denter excogitavit; veniam à Sene
petiit alio migrandi. Non negata est.
Commendatitiis à magistro litteris
acceptis in quoddam Ponti cœno-
bium

L
bium
quam
latum
igeren
se cen
perre
tem v
revolv
bi) gr
si; mu
da. I
perma
bus o
missi
vis à
ignot
tur, i
tame
tia co
quiere
ration
iis dec
perge
rōrum
tum
doreli
jori i
denti
Ab eo
se sim
quam
ur qui
nis ess
Antio
sensus

LIBER II. CAP. IX. 345

bium profectus est. Prima nocte, quam illic egit, somnium ei tale oblatum. Erant qui ab ipso rationes exigerent, è quibus demum intellexit se centum auri libras debere. Experrectus, & quid secundum quietem vidisset, apud animum suum revolvens: Antioche (a ebat ipse sibi) grandi ære alieno sumus oppressi; multa nomina restant expungenda. Ita triennium in eo cœnobio permansit officii sui sedulus, omnibus obtemperans, modestiæ ac submissionis cultor eximius, & quamvis à plerisque omnibus, ut homo ignotus ac peregrinus contemneretur, injuriis etiam afficeretur, hæc tamen ille omnia constanti patientia concoxit. Exacto triennio per quietem denuo vidit hominem, qui rationum tabulas monstravit, & in iis decem libras auri deletas. Expergefactus secum ipse dixit, non totum æs alienum, sed decem tantummodo libras dissolvisti ecquando reliquum tolles? Antioche majori labore ac conatu est opus. Ardentius est agendum, & patiendum. Ab eo tempore amentem ac fatuum se simulare cœpit, nec tamen quidquam officii sui omisit. Hinc factum ut quicquid molesti & insulsi laboris esset toto cœnobio, in unum Antiochum devolveretur: omnium sensus erat, hæc homine bardo

346 TRIBVNAL CHRISTI.
non indigna *. Sed nihil nimis difficile Antiocho visum est. Ita tredecim annos industria incredibili exegit. Rursus autem in somnis exactores illos vidit, qui omnia nomina centum librarum expuncta ostenderunt. Quod ille in suum usum sic traxit, ut quotiescunque graviori labore, aut novis injuriis exagitaretur: ipse sibi diceret: Antioche, inemento debiti-a.

a Clima.
grad.
4. de
Obed.
mihi
pag.
31.

Ad hunc plane modum quotidie seipsum quisque commonefaciat: Heus Paule, aut Andrea, aut Petre &c. † Memento judicii: grandis debitor es, & quidem confessi nominis; centum millia talentorum debes, rationes brevi exigentur: Incertissimum est quo anno, quo die, qua hora actionum tuarum omnium rationem à te accepturus sit iudex. Ergo, memento judicii, memento.

Thallelaeus Cilix, quod notatu dignissimum, annis sexaginta, quos in divinis servitiis egit, assidue flevit, nec unquam visus est, quin lacrimarum fonticuli ex ipsius oculis defluerent. Ut autem ejus rei causam redderet, illud semper in ore habuit: Tempus hoc nobis ad poenitentiam indultum est, & rationes valde

* Es thuts dem Lappen wol.

† Hans/Beit/ Georg/ Ludwig/ Michael/ Michel/ re,

LIBER II. CAP. IX. 347

valde severas postulabit iudex, si illud neglexerimus *a*.

Hoc sciamus, quod Moses animis fideliter instillans: Dei perfecta sunt opera, inquit, & omnes viae ejus iudicia. Deus fidelis, & absque ulla iniquitate, justus & rectus *b*. Quocunque vertas oculos, æquissimam Dei libram conspicias.

Quidquid Deus operatur, ad exactissimi iudicii normam operatur. Siquidem omnia ad exactissimam libellam jam ab æterno ponderavit. Quod Salomon pronuntians: Pondus inquit, & statera, iudicia Domini *c*, nec capillo vel unico exerrantia. Quia Deus iudicii Dominus *d*. Omnes viæ ejus iudicia. Ut horum nos ulla unquam teneat oblivio, nos ipsos identidem extimulemus hoc brevi monito: Memento iudicii. Deum autem id maxime velle, ut futuri iudicii semper memores vivamus, paragrapho sequenti ostendemus.

§. 3. In sacris voluminibus post librum Iudicum subunguntur libri Regum *e*. Non errabimus si istud etiam in mysterium assignemus: Iudicium attente ac serio consideratum Christianos eo evehit, ut morte obita, & iudicio superato reges efficiantur cæli. Ergo quisquis es, memento iudicii.

Sunt qui observent tam in exordio
biblio-

a Ioan.

Mosch.

in pra-

to spi-

rit.

c. 59.

mihi

pag.

371.

b Deut.

c. 32.

v. 4.

c Prov.

c. 16.

v. 11.

d Isaie

c. 30.

v. 18.

e Qua-

tuor

capiti-

bus

Ruth

me-

dit.

bibliorum , quam epilogo ac fine, mentionem injici de judicio , veluti de re summi momenti à qua initium sumere , & in quam desinere debeant divini codices. Liber Gene-
seos sic orditur : In principio creavit

*Deus. *Elohim* * cælum & terram *a.* Hebræa
a Gen. vox ista qua Moses usus, non Deum
c. 1. v. 1

Creatorem tantum, sed judicem, inspectorem, vindicem designat. Ut sciant homines eundem esse Conditorum Mundi & Iudicem universorum, qui sicut mundum creavit, ita & judicabit : Ut sciant etiam ab eo universa in lance justissima esse disposita. Porro sacrorum voluminum finem Apocalypseos liber in hæc verba consignat : Etiam venio cito.

2 Apoc. Amen. Veni Domine Iesu *b.* Hic
c. 22. clarissime humana gentis arbiter &
v. 20. judex adventum suum judicarium prædicat : Et vero etiam à secura conscientia invitatur ut veniat. Veniet & non tardabit. Memento judicii.

In psalmis vates regius creberri-
mam facit mentionem divini judicii. Ejusdem in psalmo primo & penultimo monet : Non resurgent impii in judicio *c.* Dixerat psaltes initio sacri carminis , Iustos non abire in consilio impiorum ; sed subnectit, Impios non resurgere in judicio justorum. Hoc sensu, longe aliud fore judicium justii & aliud impii.

Sic

LIBER II. CAP. IX. 349

Sic etiam sub finem psalorum :
Gladii ancipites, inquit, in manibus
eorum, ut faciant in eis iudicium
conscriptum, ^a iudicium decretum, ^a Psal.
fixum, firmum, jam olim scriptum, ^{149. v.}
& velut colūnae incisum, ut nequeat ^{6. & 9.}
immutari. Ergo memento iudicii.

Narrant Alexandrum magnum
Diogeni Cynico adstantem quæsi-
visse ab eo : Dic soles, Philosophe,
num me times ? Cui Diogenes : Es
ne bonus, inquit, an malus ? Bonus
respondit. Quis, igitur, inquit philo-
sophus, timet bonum *b* ? Hic iterum
responderi potuisset philosopho ^b Laër-
tius l.
6. c. 2.
Malus homo bonum regem timere
potest & debet. Id è sacris volumini-
bus Christiani norunt. Paulus in suis
epistolis : Vis, inquit, non timere
potestatem ? Bonum fac : & habe-
bis laudem ex illa. Si autem ma-
lum feceris, time. Non enim sine
caussa gladium portat *c*. Qui nihil ^c Rom.
13.
mali facinoris patrat, quod oculis
deprehendi possit, securus est à judi-
ce homine, non item à iudice Deo,
qui non solum oculis patentia, sed
mentis abstrusissima quæq; iudicat.
Hinc vociferatur David : Ab occul-
tis meis munda me *d*. Latent non-
nunquam in homine cupiditates & ^d Psal.
13. v.
affectus pravi, sed occultissimi, quos
ille sibi periculosos non censeret, Deo
aliud iudicante.

Cum pictor imaginem à se factam
pro-

330 TRIBUNAL CHRISTI.
proponit spectandam, vulgi iudicium non metuit, sed artificum, & hominum in talibus censendis peritorum: Ita sanctissimi quique humanis judiciis non terrentur; oculum Dei censorium formidant, qui sepe quod hominibus bonum, iustum, sanctum videtur, damnant ut malum. Videt quis acervum farinae candidum, quem purum & ab omni furfure purgatum iudicat, sed cum ad cribrum farinarium farina examinatur, tres facile vel quatuor pugilli fursuris excutiantur: ita plurima prorsus humanis iudiciis approbantur ut recta & sancta, quæ ubi iudicii divini cribrum subtilissimum examinauerit, mistura fursuris detegetur.

Est aurum quod obryzum, quod purum putum censeas, sed explorandum trade aurifici, qui ubi ad coticulam illud examinauerit, mistum & imputum, aut falsum & adulterinum pronuntiabit. Quod actionibus humanis dignitatem auri attribuimus, quæ Christi iudicis coticula ut plumbum damnabit.

4. Filius Davidis Regis, Salomon, Ecclesiasten scripto agens idem hoc ipsissimum mysterium luculente docet, & concionatores instruit, quæ ratione dicendi principium & finem à Dei iudicio, seu rerum novissimis petant. Eam ob causam sic ille exorsus est.

LI
sus est
vanitas
que ip
lant.
nis va
adifi
bus c
tem s
Ad h
nostra
sastes
gum
Deus
sive l
oro,
ultim
men
Ne
lume
hac:
jus c.
ptoris
tion
judic
Et q
camp
te m
niam
& sci
men
C.
in an
cum
dus, e
memo

LIBER II. CAP. IX. 357

sus est : Vanitas vanitatum & omnia
 vanitas *a*. Nihil hic stabile, suis quæ-^{a Eccl.}
 que spatiis transcurrunt & transvo-^{c. 1.}
 lant. Cum homo multis sese an-^{v. 1.}
 nis varie fatigaverit, cum destruxerit,
 edificaverit, in negotiis multiplici-
 bus defudaverit, ipsam etiam mor-
 tem subierit : quid restat ? Iudicium.
 Ad hunc demum scopulum navis
 nostra impingit. Idem vero Eccle-
 siastes libro suo hunc apponit epilo-
 gum : Et cuncta quæ fiunt adducet
 Deus in iudicium pro omni errato,
 sive bonum, sive malum sit *b*. Quid ^{b Eccl.}
 oro, Ecclesiastes his verbis omnino ^{c. 12.}
 ultimis monet, nisi hoc ipsum : Me-^{& ult.}
 mento iudicii. ^{v. ult.}

Nec alia ethica divina scriptor vo-
 lumen suum clausula insignivit, quâ
 hac : Laudent eam in portis opera e-
 jus *c*. Sunt verba plane ultima scri-^{c Prov.}
 ptoris sacri, quibus ille humanas a-^{c. 31.}
 ctiones ablegat ad Iudicium. Nam ^{verba}
 iudicia olim ad portas exercebantur. ^{omni-}
 Et quoties Iobus iudiciariam hanc ^{no ul-}
 campanam pulsavit ? Quam articula-^{tima.}
 te monuit : Fugite à facie gladii, quo-
 niam ultor iniquitatum gladius est :
 & scitote esse iudicium *d*. Ergo me-^{d Iob.}
 mento iudicii. ^{c. 29.}
^{v. 29.}

Christus ipse iam morti proximus
 in amplissimo Hebræorum Pontifi-
 cum senatu etsi vinctus, etsi iudican-
 dus, etsi crucifigendus, iudicii tamen
 memoriam refricans, & ipsum
 judi-

352 TRIBUNAL CHRISTI.

judicem velut digito commonstrās: Dico vobis, inquit, amodo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubi-
 bus cæli *a*. Iam in crucem sublatus
 iudicii tamen formam repræsentavit, cum latronum alteri paradisum eo ipso die habitandum pollicitus, alterum ultro in abyssum ruere volentem non revocavit, quo quidem occulto tunc iudicio, & oves ad dextram, & hædos ad sinistram statuendos oculis subjecit. Cum superata jam morte redivivus cælū repeteret Salvator, discipulis eum, dum licuit, prosequentibus fixa oculorum acie, enduo è cælo candidati ephebi, piam turbam alloquentes: Viri Gallilæi, ajunt, quid statis aspicientes in cælum. Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cælum, *sic veniet*, quemadmodum vidistis eum euntem in cælum *b*. *Sic veniet*, cum eodem corpore & animo, cum eadem maiestate ac gloria spectabilis, cum iisdem vulnerum notis, eodem gemino comitatu hominum & Angelorum, supra hunc eundem Olivarum montem descender, vobis gaudio ac solatio, aliis terrori & supplicio. Sic veniet. Ergo venturum cogita, & iudicii memento.

Hoc nobis omnes è tumulis defuncti occinunt, qui vis mortuorum clamat:

a Matt.
 c. 26,
 v. 64.

b Act.
 c. 1.
 v. 11.

mat:
 nim
 um, C
 Carol
 ce; tu
 Re
 trum
 rit, si
 iudici
 zenus
 sibi fa
 bens:
 turum
 pecca
 S.
 giofor
 noctu
 cipian
 rant, f
 de ex
 ratione
 habere
 num o
 pano
 dem-
 ciendo
 nam a
 signu
 eadem
 religio
 quod
 lariter
 bat, p
 sic fuit
 Christi

LIBER II. CAP. IX. 353

mat : Memor esto iudicii mei, sic enim erit & tuum ^a. Cujusnam ? Tu-^{a Eccl.}
um, Cæsar ; tuum, Princeps ; tuum ^{c. 38.}
Carole, tuum Philippe, tuum Mar-^{v. 23.}
ce ; tuum homo qui vivis.

Refert Clemens Romanus B. Petrum distitasse : Quis peccare poterit, si semper ante oculos suos Dei iudicium ponat ? Gregorius Nazianzenus ad Eleusium iudicem multæ sibi familiaritate conjunctum scribens : In summa, inquit, ô iudex futurum scito, ut iudiceris, & minus peccabis b.

§. 5. Moris est in hominum religiosorum domibus, ut antequam noctu post cenam ad quietem se recipiant, examen conscientie præmittant, si eorum forte aliquem ea nocte ex improvise mori contingeret, rationes ille cum Deo compositas haberet. Ad istud autem quotidianum conscientie examen æreo campano signum datur, ut omnes eodem tempore horæ partem in eo faciundo collocent^c. Fuit ut post cenam ante somnum daretur ex more signum ad Examen conscientie, & eodem omnino temporis puncto è religiosa familia unus moreretur, quod domesticorum aliquis singulariter observans : Huic Patri, ajebar, pulsatum est ad examen. Vere sic fuit. Nam eo ipso tempore ad Christi Tribunal ductus, & iudica-

b Greg.
Naz e-
pist. 74.

c In
Socie-
tate
Iesu
bis i-
stud fit
de die
ante
ran-
dium,
& ante
somnū.

Z.

tus.

354 TRIBUNAL CHRISTI.
tus sententiam audiit æternum non
mutandam.

Revera quod in morte sit udi-
cium, plus quam mors ipsa formidan-
dum est. Sed nos illud ideo plerum-
que non formidamus, & etiam ob-
liviscimur, quia remotum credimus.
Hanc causam dilucidissime assignās
Ecclesiastes: Etenim ait, quia non
profertur cito contra malos senten-
tia, absque timore ullo filii homi-
num perpetrant mala ^a. Nimirum
^a Eccl.
c. 8.
v. 12.
quæ valde distant, ab oculis parva
judicantur, etiam si sint maxima:
sic stellas oculi minutos esse orbicu-
los affirmarent, nisi Astronomia
stellarum etiam minimas decies o-
cties terrarum globo majores esse
demonstraret. Ita Tribunal Christi,
velut remotum acie obtusa cerni-
mus, & in diem securi vivimus. Ve-
runtamen scitote, quia prope est, in
januis est ^b. Veniens veniet dies tu-
^b Matt.
c. 24.
v. 33.
us, & non tardabit. Dies hodierna
parcit? crastina fortassis te abripiet,
& tuo te iudici sistet. Nunquam non
paratus esto.

Ad Ægidium beati Francisci so-
cium duo purpurati Patres revise-
runt. Sermo inter eos, ut fieri amat,
varius fuit. Ad colloqui finem, duo
illi Præsules pro se quisque impen-
sius rogarunt: Mi frater Ægidi, Deo
nos tuis precibus cōmenda. Quibus
ille extemplo, uti erat vir festiva li-
berta-

LIBER II. CAP. IX. 355

bertatis : Vos ô mei domini , precibus meis non indigetis. Illi insolentiam dicti mirabantur , & causam etiam rogabant : His Ægidius: Vos, inquit , vitam pinguibus sacerdotiis & inter varias voluptates agitis , & cælum vobis nihilominus ut certum promittitis ; ego inter miseras continuas formido Inferos : Non parcat judex , qui judicat etiam iustitias. Sauciavit animos hoc dictum salubri vulnere , & aquam oculis excivit *a*. Memento igitur iudicii quod

Referunt rerum Anglicarum scriptores , Guilielmum Angliæ Regem misero fati genere obiisse. Hic quidem Catholicus princeps, sed in præfules ac sacerdotes parum æquus Anselmum Cantuariensem Archiepiscopum jam triennio exulem inique afflixerat. Nec defuit ultrix cælo manus. Nam rex cælestis iræ signis ac prodigiis crebrioribus de iudicio vicino monitus, dum in venatu est, sagitta in cervum emissa læsus occubuit. Hunc beatus Hugo Cluniacensis Abbas ad Tribunal Christi Domini triduo ante accusatum, iudicatum, condemnatum vidit. Et vero etiam ejus rei certiolem fecit Anselmum, iussitque bono esse animo , iudicem brevi pronuntiaturū, utra pars causa niteretur meliori *b*.

Z 2

Ergo

*a*Chr6.

S. Frä-

cisci

part.2.

l.7.

c 20.

mihi

pag.

273.

b Edi-

nerus

in An-

seldo

l.2.

Mal.

mesbo-

riens.

& alii,

e qui-

busBa-

ronius

tom.12

ad An-

1100.

356 TRIBVNAL CHRISTI.
Ergo quicquid agas, memento iudicii.

Inter monitores Chrysostomus etiam Lethargum nostrum excitans: Si dormientes nos, inquit, dies ille deprehenderit, mors simul excipiet immortalis *a*. Non minus monitorem agens Augustinus: Quamvis, inquit insana gaudia non sint gaudia, jactantia divitiarum, tumor honorum, vorago popinarum, immunditia fornicationum &c. aufert omnia ista una febricula, & adhuc viventibus totam falsam beatitudinem subtrahit, remanet inanis & faucia conscientia, Dominum sensura iudicem, quem noluit habere custodem, & inventura asperum Dominum, quem dulcem Patrem quærere & amare contempsit. Tu autem, quia veram requiẽ, quæ post hanc vitam Christianis promittitur quæris, etiam hic eam, inter amarissimas vitæ huius molestias, suavem jucundamque gustabis, si eius, qui eam promisit, præcepta dilexeris. Cito enim senties dulciores esse justitiæ fructus, quam iniquitatis, & verius atque jucundius gaudere hominem de bona conscientia inter molestias, quam de mala inter delicias *b*. Porro conscientiam malam, nihil magis terret, quam imminens iudicium. Memento iudicii.

Ejusdem memoriam Gregorius in
Billans,

a Chrys.
solt.
tom. 2
in c. 13
ad Rō.
hom.
25. mi-
hi pag.
224.

b Aug.
tom. 4.
l. de
catech.
rudib.
c. 16.
mihi.
pag.
352.

LIBER II. CAP. IX. 357

stillans, & homines probos in exemplum statuens: Contemplantur, inquit, quam districtus iudex veniat, qui dum vi immensæ magnitudinis cordium secreta illuminat, omnes ante oculos culpas reducit. Perpendunt, qui post confusionem cruciatus maneat, cum & reatus animum immortaliter morientem, & indefinenter deficientem carnem gehenna consumat *a*. Vbi mors sine morte, defectus sine defectu, finis sine fine, quando ibi mors immortalis, defectus indeficiens, & finis est infinitus.

Iam olim minatur Deus: Cum arripuerit iudicium manus mea, reddam ultionem hostibus meis *b*. Domine, quam tui te hostes non norunt! quam malitiose potentiam tuam ignorant! sed cognoscetur Dominus iudicia faciens *c*.

Docet nos quotidie Tutelaris Angelus inferorum præcipitia cavere, iter ad cælum intendere, irati iudicis vultum timere. Hæc multis inania sunt monita; nec illi à præcipitiis recedunt, nec iter ad cælum erigunt, nec iudicem venturum metuunt: Non monitores Angelos audire, non Angelorum Dominum, nosse volunt. Pergite insani: Cognoscetur Dominus iudicia faciens: Nimirum quod Salomon prædixit: Viri mali non cogitant iudicium; qui au-

a Greg.
lib. 8.
mor. c.
1. post
init.
pag.
439.
Idem

l. 4.
Dial.
c. 45.
b Deut.
c. 32.
v. 41.

c Psal.
95.
v. 17.

358 TRIBUNAL CHRISTI.

tem inquirunt Dominum, animad-
vertunt omnia *a*. Qui sollicitus cum
a Prov. Deo suo ambulat, quotidie vo-
ces illas ingeminat: Dicam Deo, no-
li me condemnare. Iam dicam, ho-
die dicam, hac ipsa hora dicam; id-
que millies iterumque millies repe-
b Job. tam: Noli me condemnare *b*. O ju-
c 12. dex æquissime. Et nunquid, eodem
c Idem Iobo teste, qui non amat iudicium,
sanari potest *c*? Tu ergo tuum ama
iudicem, & memento iudicii. Ma-
gna peccati poena est, futuri iudicii
memoriam perdidisse.

CAPVT X. EPILOGVS

Diætorum utroque libro.

HAtenus ego tecum, mi optime
Lector, Tribunal Christi con-
d Anno templatus sum eo ipso anno, *d* quo
1631. Germania bellis maxime arsit. Un-
dique litui & tubæ infremuerunt.
Quid nisi bella, & opiniones bello-
e Matt. rum, quod Christus monuit, *e* audi-
c 24. vimus? sed opiniones magnam par-
v 6. tem incertas, dubias, falsas. At fue-
Marc. rint certissima omnes, cur tantope-
c 13. re fortunis nostris & corpori metui-
v 7. mus? Moriendum est. Scindatur aut
Luc. rumpatur pellis; tundatur ferreis A-
c 21. naxarchus malleis, suam nec in mor-
v 9. tario libertatem perdet; Theodorus
humi,

LIBER II. CAP. IX. 359

humili, an sublime putrescat, Theodorⁱ nihil interest ^a. Sed inquires, ni^a Anaxarchi & Theodorⁱ dicta nota censetⁱ
 mirum tunc fortes sumus, cum extrateli actum agimus : Tu si inter hostes sis, aliter sentias.

Ego, mi Lector, ita vivere conatus sum hactenus, ut nemini metuendus, nemini hostis, neminem vel minimum turbarem aut etiam laederem. Hostiliter in me agunt alii? Ego meis me chartis involvo, nec aliud scutum, quam *Patientia* obicio. Hoc ipso anno tam bellicoso ac turbulento, ego cum Archimede in meo pulvere circinando volutatus; Tribunal Christi, quod ante annos sedecim dictione proposui, nunc litteris consigno, & scripto in orbem evulgo. Atque una omnes, per Domini Iesu amorem obsecro, non ita curemus corpus, ut animam negligamus. Res terræ & temporis in minimis habendæ sunt : Vivamus Aternitati. Quid pupas & crepundia sectamur, quid fortunas & aurum fruimus? Tribunal cogitandum, parandus illi animus, calum indagandum est. Quæso, ne nimium pueri simus, & in solam perniciem nostram seduli. Studiosius animû ornemus, quam corpus; supremi Tribunalis potius, quam cruenti Martis incursionem formidemus. Bellorum turbinem his annis multi declinarunt: Tribunal iudicis supremi effugit nemo.

nemo. Iam nostrum omnibus propinquum jam ad fores, iam proximum est. Hæc hætenus lingua & clamor fidelis; puto, monitor ingressi. Sed dictis apponamus clausulam.

§. 1. Anno Christiano millesimo quingentesimo quinquagesimo nono populabatur pestis Geldriam. Eo tempore Arnoldus Hubertus nauta, sed contra quam solet hoc hominum genus, optimæ vitæ, nocte quadam moneri divinitus sibi videbatur, uxorem ergo excitans: Surge, inquit, ego vocor. Mox ante lucem ad templum una properant, & dum fores reſerantur, inter preces expectant. Admissi templo in preces ruunt. Sacramentis animum Arnoldus expiat. Vbi domum rediit, animo linq̃ui cœpit, & à sensibus alienari. Triduum ita acuit, ut dubium fuerit, vivis an mortuis annumerandus esset. Demum ad se rediens: Vbi, aiebat, fui, quæ & qualia vidi? Ab hoc tempore detinebatur affixus lecto, semestri spatio æger. Homines opulentos ac nobiles, ut ad se reviserent vix admittebat, ridentes aut inania loquentes circa lectum non ferebat. Illud identidem usurpans: *Nunc tempus nugandi non est.* Ab hominibus plebeis & simplicibus adiri se non vetabat, quo eos facilius Dei timore imbueret. Nā & istud sæpius ingeminabat. *Vbi fui,*

qua

LIBER II. CAP. X. 367

qua & qualia cognovi? Nunc revera non est nugari tempus. Minutum illud est, sed mirum toto, quo decubuit semestri, unguis ægroti non succrevisse. Exactis sex mensibus morte placidissima, velut obdormiens defunctus est. Hæc mihi, ait scriptor, Iuriconsultus vir doctissimus ac integerrimus Arnoldi cognatus optima fide retulit, quæ ipse spectavit & audiit a.

Oraculum credamus monitum illud saluberrimum: *Nunc tempus nungandi non est.* Ipso mortis momentorationem reddituri sumus de totius vitæ cogitatis, dictis ac factis, & jam dum vivimus, nugemur?

Augustinus non alia re potentius intra recti limites se coercitum asseverans: Nec revocabat me, inquit, à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis, & futuri judicii tui, qui per varias quidem opiniones, nunquam tamen recessit de pectore meo b. Idcirco idem unumquemque nostrum monens & vellicans: Discute, inquit, conscientiam tuam, ascende tribunal mentis tuæ; noli tibi parcere, examina te, loquatur tibi medulla cordis tui, vide utrum audeas innocentiam profiteri. Ergo jam bene vive. Cras, inquis, bene vivam Indulgentiam tibi Deus promissit, crastinum diem tibi nemo promissit. Si male vixisti, bene vive jam hodie. & tulte, hac nocte aufere-

a Tilmanus Breidenb. Theol. lib. 3. coll. factor. c. 14. & ult.

b Aug. lib. 6. Confess. c. 6. iniquo.

362 TRIBUNAL CHRISTI.
tur à te anima tua. Non dico, quæ
præparasti, cujus erunt: sed secun-
dum quod vixisti ubi eris? Corrige

a Idem ergo te a.

tom. 8.
in ps.
101.
medio
mihi
p. 466.

Dulcis & rectus Dominus. Amas
quod dulcis est, time quod rectus
est. Tanquam mansuetus dixit, *Ta-*
cui: sed tanquam justus, numquid
semper tacebo? Misericors & mise-
rator Dominus. Ita plane. Adhuc
adde, longanimis, adhuc adde,
& multum misericors: sed time
quod est in novissimo & verax.
Quos enim modo sustinet peccan-
tes, judicaturus est contemnentes.
Largitur tibi spatium correctionis,
sed tu plus amas dilationem quam
emendationem. Malus fuisti heri?
hodie bonus esto: hodiernum diem
in malitia peregisti? vel cras mu-
rare. Semper expectas & de mise-
ricordia Dei tibi plurimum pollice-
ris: quasi ille qui tibi per patien-
tiam promissit indulgentiam, pro-
miserit tibi etiam prolixiorem vi-
tam. Vnde scis quid pariat crastinus
dies? Quando veniat ultimus dies
nescis. b.

b Aug.
tom. 9.
tract.
33. in
Ioan.
fine.
mihi
p. 108.
& seq.

Vox Dei est ad te: Delevi quod
commisisti: securus de præterito,
cave de futuro; observa quod præ-
cepi, ut invenias quod promissi. Re-
vera tempus nugandi non est. Inter-
rim nugamur sapissime, & vitam
exigimus inter crepundia. Iudicium
impen-

L
impen
audi
quati
proba
§: 2
in Ze
collo
ratur
viscere
num
qui tu
pecta
inclan
fare v
nimos
quam
que p
elama
clausu
bus fan
functu
sus ho
Omni
bi fuis
vidisse
dit:
Nec ip
oblect
lam n
niendo
volupt
vit. Qu
t. Rebi
* Emu

impendens. toties occentari nobis
audimus, & nihilominus telam
quam orsi sumus, perseverantia im-
proba perteximus.

§. 2. Memoria est, arvo superiore
in Zelandiæ urbe † Zythoprium*
mortuum & in sandapila domi suæ
collocatum esse. Dum funus cogi-
tatur & exequiæ, defunctus revi-
viscere, in feretro se movere, vici-
num asserem pulsare cœpit. Filii
qui tum soli eo loco aderant, inex-
pectato sonitu exterriti, matrem
inclamant, & patrem in loculo pul-
sare vociferantur. Mater pueriles a-
nimos vano terrore decipi rata, ali-
quamdiu nec loco se movit. Cum-
que pueri non desisterent eadem
clamare, accessit demum, & ipsa
clausum cadaver, & auditis pulsi-
bus sandapilam aperuit. Et en de-
functus erigit sese redivivus. Accur-
sus hominum frequens ac varius:
Omnium interrogatio fuerat; V-
bi fuisset interea temporis, aut quid
vidisset? Ille hoc unicum respon-
dit: *Si dixero vobis, non credetis.*
Nec ipse ullis deinceps popularibus
oblectamentis se dedere sustinuit.
Iam non esse nugandi tempus mo-
riendo didicit, & ideo risum &
voluptatem inter hostes numera-
vit. Quod de Lazaro Christi amico
in

† *Urbis nomen Thertoken.*

* *Einen Bierbren.*

364 TRIBUNAL CHRISTI.
in vitam revocato ferunt, eum om-
ni vita reliqua nunquam amplius
risisse.

Hanc gaudiorum temperantiam
Ecclesiasticus regius exemplo suo
approbans: Risum, inquit, reputavi
errorem, & gaudio dixi quid frustra
deciperis *a*? Cor sapientum, ubi tri-
stitia est, & cor stultorum, ubi læti-
tia *b*. In rem optime beatus Grego-
rius: A paradisi gaudiis, inquit, per
oblectamenta discessimus, ad hæc
per lamenta revocamur. Vnde ne-
cesse est, ut semper pavidum semper-
que suspectum, ponamus ante oculos
cordis, hinc culpas operis, illinc judi-
cium extremæ distictionis. Pense-
mus, quam districtus iudex veniat,
qui iudicium minatur & latet: ter-
rores peccatoribus intentat, & ta-
men adhuc sustinet: & idcirco citius
venire differt, ut minus inveniat
quod condemnet. Puniamus ergo
fletibus culpas, & præveniamus faci-
ciem eius in confessione. Volupta-
tum nos fallacia nulla decipiat, nul-
la vana lætitia seducat. In proximo
namque est Iudex, qui dixit: Væ vo-
bis, qui ridetis nunc; quia lugebitis,
& flebitis. Risus dolore miscebitur,

& extrema gaudii luctus occupabit *c*.
Hæc considerans Anselmus & al-
tum suspirans: O angustia! inquit.
Hinc erunt accusantia peccata, inde
terrens iustitia, subtus patens infer-

a Eccl.
c 1. v.
z.
b Idem
c. 7. v. 5

c Greg.
hom.
10. in
Euang

LIB
horridu
udex, i
imminet
ens sent
ar, & ep
constric
im: vbi
tere erit
lerrabile.
a, & dig
giscitur,
tonitru
a.
S. 3.
uius
Christus
oc ipse
que pro
bsequi
quentia
Fuit Ro
am & au
omen
blutione
oluprat
uit spate
mitatem
o relig
ut. Ne
disse ve
Beato m
xitit,
crebio a
um sibi
area mo

ni horridum chaos, desuper iratus
Iudex, intus urens conscientia, foris
imminens gladius, unde quaque ter-
rens sententia. Si iustus vix salvabi-
tur, & ego peccator, sic depressus &
constrictus, in quam partem me ver-
tam? Vbi latebo? Vbi apparebo? La-
tere erit impossibile; apparere into-
lerabile. Quid dormitas anima tepi-
da, & digna evomi? Qui non exper-
giscitur, qui non tremat ad tantum
tonitru; non dormit, sed mortuus
est. ^a

§. 3. Ad mitigandum tremendi
hujus judicii metum saluberrime
Christus monuit: *Facite vobis amicos* ^b.
Hoc ipsius judicis consilium est uti-
que profuturum omnibus, qui ei
obsequio fideli paruerint. Quod se-
quenti narratione confirmamus.

Fuit Romæ vir primarius, delitiam
rum & auri dives, minus virtutum.
Nomen ei Andreas. Vitam hic egit
solutiorem; animam oneri, corpus
voluptati habuit, nec intutum cen-
suit spatiosam & amœnam ad æter-
nitatem viam insistere. Ita parum in
eo religionis, vanitatis plurimum
fuit. Nec tamen cœlum aut calites
odisse voluit. Illud in eo singulare:
Beato martyre Casario devotissimus
exitit, cujus & templum accessu
crebro ac donis frequentavit. Ami-
cum sibi vel ignarus conciliavit. In-
terea mortem quam horrebat & fu-
giebat,

a An-
selm.
in me-
d. rat.
Refert
Bonav.
in Phe-
retra l.
3. c. 49
b Luc.
c. 16.
v. 9.

giebat, delitiis, ut fit, atque voluptatibus advocabat. Moritur; nec tamē sine omni poenitentis animi signo. Cadaver flentium & plangentium amicorum tristi obsequio ambiebatur, patrioque more vestiebatur ad tumulum. Dum igitur funus in feretro expectat, dum solitis excubiis circa ipsum vigilatur, nocte jam adulta capulus moveri, mortuus caput ē sandapila extollere, in omnem partem circumspicere, & redditam sibi vitam ostendere; quotquot aderant terreri, plerique fugere, prudentiores propius accedere, cadaverosum hominem diligenter inspicere, alloqui demum & sciscitari ceperunt, verēne viveret, num à mortuis rediret, an vero (quod magis suspicabantur) ob productius animi deliquium pro mortuo habitus intuentium oculos fefellerisset, & latentem vitam retinuisset. At ille ab imo suspirans: Vere, inquit, ē vivis excessi: jamque inter supplicia æstuares, nisi iudicis insignior amicus, mihi singularis patronus extitisset, martyr Cæsarius. Hic certatim omnes avidissime quærere instituerunt: Vbi fuisset, quid vidisset, quid inter mortuos audiisset, quomodo ad vivos rediisset? Acervatis ille quæstionibus ita respondit: Ejectus ē corpore ad terribile ac nimis pavendum Christi Tribunal rapiebar.

piebat.
lorum
scient
& supp
oculum
judicis
plicabil
bant ju
da inhi
tentissim
non scri
rest, ill
tas, h
trepida
vini Tr
mam d
veo, &
Cæsariu
Apostol
te Christi
suorumq
mata co
mentissi
pro hon
oculos e
hoc om
rormen
bra, si
Nunc v
supplici
tum con
Quod
ter Dei
Annuit h
toribus ta

piebar. Hunc judicem multa Angelorum millia stipabant. Ego conscientiae vulneribus deformis reus & supplex, nec liberio rem quidem oculum audebam tollere, supremam judicis sententiam auditurus, inexplicabili pavore quatiebar. Adstant judicis ministri daemones, praeda inhiantes, ad omnem nutum attentissimi. Mihi credite, non dici, non scribi, sed nec satis cogitari potest, illius horulae pavor, calamitas, horror, angor & discrucians trepidatio, non centum linguis divini Tribunalis aequitatem exactissimam descripsero. Dum igitur paveo, & decretum ultimum exspecto, Caesarius martyr Matre judicis, & Apostolorum collegio favente, ante Christum Dominum procumbens, suorumque vulnere illustra signata commonstrans: Iudex clementissime, agebat, haec ego vulnera pro honore tui nominis excepi, hos oculos ego, has manus, hoc pectus, hoc omne corpus pro te impendi, tormentis plura objecturus membra, si plura mihi fuissent corpora. Nunc veniam precor huic reo & supplici, qui meis se patrociniis totum commisit.

Quod Caesarius martyr, hoc & Mater Dei ceterique caelites rogarunt. Annuit benignus Iudex: deprecatoribus tam copiosis, & sententia

368 TRIBVNAL CHRISTI.
in aliud tempus dilata, me veniæ ac
vitæ securum ad corpus redire ius-
sit: En adsum vestro bono, ut certio-
re jam fide & ardentioribus studiis
divino vos Tribunali præparetis. Vi-
dete, ut cum Deo solliciti ambuletis:
Proxime januam expectat Iudex, cui
ratio reddenda est de omnibus e-
tiam cogitationibus. Dixit & in fere-
tro se componens è vita denuo dis-
cessit a.

a In
Vita S.
Anno-
nis Ar-
chiep.
Colo-
nien. J.
1. G. 35
apud
Suriū
t. 6.
die 4
Dec.

Quapropter, ô Christiani, Iudicis
ipsius monitu: Facite vobis amicos;
obsequiis patronos conciliate, judi-
cem muneribus, quibus affici solet,
delinite, toto animo, ac omni studio
in salutis curam incumbite, hoc u-
num omnibus negotiis anteponite.
In proximo stat Iudex; jam jam ade-
rit; parate vos, & in excubiis state;
hodierna vel crastina poscetur ratio.

§. 4. Rationes porro faciles ac ex-
peditas facit; severum Dei iudicium
supra modum mitigat, si iudicandus
neminem, dum viveret, iudicavit.

Quod alibi testatissima fide narra-
mus, hic paullo explicatius in me-
moriâ reducimus. Vixerat olim in-
ter cœnobitas homo veste quidem
religiosus, sed animo profanus, tan-
to negligentior, quanto sui aman-
tior. Deductus ad vitæ metam, in fo-
ribus adeste mortem senserat, nec
tamen ad tam invisi hospitis adven-
tum agtimonix aut pavoris quid-
quam

L
quam p
lati vul
tis in
ut vide
omnem
culit. N
mini, l
rem ex
logo, &
imparat
Igitur fa
neris ra
judicii
inquit
bunal
tio de c
omnib
omne l
mentur
Fort
& dies
mus? N
crimis
Modicu
mus, du
contenti
mus, ne
dat. Et
integerr
nis divi
sissima,
re quod
salitem
dentius,
spanum.

quam præ se ferebat : Sereno ac hilari vultu operiebatur ultimos mortis insultus. Hæc nimia sui securitas, ut videbatur, religiosam familiam omnem sollicitudine non levi perculit. Nemo non male metuebat homini, ne vitam, quam inter torporem exegisset, eodem clauderet epiloquo, & ita suo sisteretur judici plane imparatus ad reddendam rationem. Igitur familiæ præses id esse sui muneris ratus hominem impendentis iudicii libere monere: Oro te, frater, inquit, vicinum vitæ finem & Tribunal Christi cogita; reddenda ratio de dictis, factis, imo & cogitatis omnibus, audienda est sententia in omne sæculum immutabilis, momentum hoc excipit Æternitas.

Fortasse vitam egimus solutionē, & dies optimos male consumpsimus? Nunc igitur pœnitentia & lacrimis contractas noxas eluamus. Modicum diei superest; resipiscamus, dum licet, & quam possumus, contentissime ad cœlum ambulemus, ne nox æterna nos comprehendat. Et esto, videatur quis sibi vixisse integerrime, quia tamen ab humanis divina iudicia sunt longe diversissima, idcirco cum metu & tremore quod sæpius præcipitur, nostram salutem operemur, idque tanto ardentius, quanto contractius est vitæ spatium.

a Phil.

c. 2. v.

12.

370 TRIBUNAL CHRISTI.

^{a Heb.}
^{c 4. v.}
^{11.} Festinemus ingredi in illam requiem ^a. Cacodæmones nunquam minus feriantur, quam cum ad finem decurrit vita, hic omnes explicant conatus, ut à cœlesti tramite nos averrant. Quare obsecro, mi optime frater, ad iudicium tam propinquum, quanta potes sollicitudine te para. A supremo halitu salus aterna pendet.

Audiit hæc patienti silentio moribundus; debili demum voce: Fui, ait, mi Pater, fui nō nego, religionis negligens, & cessator in plurimis; disciplinam, severiorem minime amavi. Doleo, & veniam peto. Ne tamen admirandam Dei clementiam in me celem: En paullo ante duo venustissimi vultus juvenes hic adfuerunt, qui omnium meorum delictorum syngrapham monstrantes quæsierunt: num faterer hæc esse mea?

Fateor, aiebam, & deprecor. Sed unicum scio subsidium, quod in supremo Tribunali causæ meæ faveat: Ex quo familiam hanc ingressus divinis servitiis me addixi, quantum meminisse licet, neminem unquam iudicavi, nec ullius injuriæ recordari volui. In ceteris fatentem habetis reum. Sed obsecro propugnent pro me verba Domini Iesu, qui dixit: Nolite iudicare, & non judicabimini: Nolite condemna-

re, &

L
re, & no
dimitt
Hi
meau
Hinc e
laris &
stum j
sunt to
lud Tr
graphu
lite jud
que ce
ipla ve
Hæc u
no, in
tum r
bus æd
& auct
Per
momen
judicis
partes j
sibi sur
licitati
non ju
qui non
ce largi
Non ju
bilissim
præ om
Nemine
ludere.
Die
t Wic
und lassen

LIBER II. CAP. X. 371

re, & non condemnabimini : Dimittite & dimittemini a.

a Luc.

c. 6. v.

27.

His auditis illi juvenes noxarum mearum syngrapham lacerarunt. Hinc ego non immerito latus, ac hilaris & fiducia plenissimus, ad Christum judicem proficiscor. Expuncta sunt tot nomina *. Ad arcanum illud Tribunal mecum defero chirographum judicis & promissum : Nolite judicare & non judicabimini. Vtique conventa pacta non rescindet ipsa veritas †. Promissis Domini fido. Hæc ubi moribundus dixit, Domino, inquit Anastasius, in pace spiritum reddidit, magnaue adstantibus ædificationis utilitatisque causa & auctor extitit b.

b Ana-

stas.

Sinai-

ta b.

pisc.

An-

tioch.

in Ora-

tione

de S.

Syna-

xi, quã

Achil-

lesora-

tus;

Lust-

tan. in

Latin.

c. Gre-

co à le

trans-

latum

obtu-

lit

Greg.

XIII.

Pontif

Max.

Anno

1576.

Baron.

t. 3.

Anno

1599. a.

10 A

multis

meal z

c. 7. 6.

3.

Per Deum obtestor, videte, quanti momenti sit ad emerendos summi judicis favores, neminem judicare, partes judicis in mortaliū nullum sibi sumere. Æterna veritatis pollicitatio est: Non judicabitur, qui non judicat; non condemnabitur, qui non condemnat. Vis pro iudice largitorem, & patrem cernere? Non judica, non condemna. Nobilissimum est sacrificium & Deo præ omni hecatombe gratissimum, Neminem unquam studio turbare aut ledere.

A a z

Cujus

* Die Schulden seynd bezahlt.

† Wird seine Wort nit umbstossen/ vnd lassen zu Wasser werden.

372 TRIBVNAL CHRISTI.

Cujus rei specimen sub mortem Pericles Atheniensium Imperator expressit. Cum enim ad moribundi lectulum diversas victorias ab eo partas enumerarent amici, voces eorum Pericles excipiens: Vana, inquit, cōmemoratis. Hoc autem conscientiam ad hilaritatem traducit, quod nemo civium meorum unquā mea opera vestem atram induerit*.

Factum bonum, & Christiano dignissimum. Hoc iras nostri judicis componit: Ex destinato nullum unquam dolore confundere†. Nimirum in quo judicio judicaverimus, judicabimur, & in qua mensura mensi fuerimus, remetietur nobis a. Nos ipsos igitur judicemus.

a. Matt.
c. 7. v.
2.

§. 5. Hoc age, mi Christiane, & vide ut in te ipsum quamplurimum possis; tibi impera, te vince, te iudica. Quicquid observaveris in te, quod à iudice venturo reprehendi possit, aut puniri, tu ipse jam punias & reprehendas. Quemadmodum nullus capillus sine umbra est, ita nullus peccati navulus sine poena. Quicquid noxarum est, inultum aut impunitum non transit supremus Iudex. Suas etiam animadversiones habent & multas labeculæ vel minimæ.

* Hab mein Lebenlang kein einzigen Menschen in Aaamantel bracht.

† Niemandet elaidiget haben / ist ein starker Advocat vor Gericht.

L
nima.
aut De
mali
sos di
non u
Mat
dum q
cem ra
vis te p
culo?
homin
puniar
latum
tius &
beris
dum.
quinq
lis suis
rum si
es, Do
um. El
suis me
postqu
jam se
Dij
tor, ne
dus est
nos pr
sum q
Illu
Par eff
dione
assidue
ne, & re
quid ex

nam. Nam aut homine puniente,
aut Deo judicante plectuntur. Nil
mali fit impune. Quod si nosmetip-
sos dijudicaremus, inquit Paulus,
non utique judicaremur a.

a 1 Cor
c. 12.
v. 31.

Mauritius Imperator, cum secun-
dum quietem sibi videretur ad judi-
cem raptari, & ab eo interrogari: Vbi
vis te puniam? hic, an in futuro sæ-
culo? Mox ille supplex: O amator
hominum, exclamat, Hic potius, hic
puniar, quam in sæculo futuro. Pro-
latum continuo decretum: Mauri-
tius & Constantina conjux cum li-
beris tradantur Phocæ militi. Fa-
ctum. Cumque jam Mauritius suos
quinque filios & coniugem in ocu-
lis suis jugulari cerneret, ad singulo-
rum supplicia proclamavit: Iustus
es, Domine, & rectum judicium tu-
um. Et ipse demum jam sexies in
suis mortuus, cervices ferro præbuit,
postquam divini judicii æquitatem
jam sæpius adorasset b.

b Eu-
trop. l.
17. re-
rū Ro-
man.

Dijudicavit seipsum hic Impera-
tor, ne judicaretur. Ita prævenien-
dus est Iudex, qui tanto mirius in
nos pronuntiabit, quanto in seip-
sum quisq; strictius animadverterit.

Annal.
in

Illud singularissime observandū
Par esse omnino, ut in omni affli-
ctione ac calamitate regum illud
assidue usurpemus: Iustus es Domi-
ne, & rectum judicium tuum c. Quic-
quid ex alto in nos statuat Deus, ju-

Mau-
ritio.
Nice-
phor.
l. 18. c.
20. A-
l. 11.
c. Psal.
118. v.
1. 2.

374 TRIBUNAL CHRISTI.
 dicium & iustitia Dei agnoscenda,
 & laudibus extollenda. Amissa est
 pecunia, ereptæ sunt opes? Iustus es
 Domine. Fama obtreptionibus im-
 minuta, honor negatus, nota turpi-
 tudinis est iniusta? Iustus es Domi-
 ne. Domus est incensa, agri grandine
 jugulati, vineæ verberatæ ac contu-
 sæ? Iustus es Domine. Parentes, li-
 beri, amicorum, aut patronorum
 optimi sunt extincti? Iustus es Do-
 mine. Paupertas vellicat, morbus
 infestat, curæ ac sollicitudines exagi-
 tant, luctus & moeror fodicant, si-
 multates & inimicitia conturbant?
 Iustus es Domine. Undique adversa
 ingruunt, consilii & auxilii vix quid-
 quam est, solatium omne subtrahi-
 tur? Iustus es Domine; rectum, re-
 ctissimum est iudicium tuum. Hac,
 & centies plura & acerbiora com-
 meruimus.

Ita omnino, ita divini iudicii Ma-
 jestas & Æquitas est adoranda. Po-
 tentissimus regum Assuerus, cum
 Estherem ad se ingressam cerneret,
 extendit contra eam virgam aure-
 am, quam tenebat manu. Quæ ac-
 cedens osculata est summitatem vir-
 gæ ejus a.

a. Esth.
 c. 5. v.
 2.

Discamus hos aulae mores. Iudi-
 cum supremus iudex, suam quando-
 que virgam contra nos extendit; ad-
 versus nos tangit, clade ferit, moero-
 re stringit. Nos nisi agrestes, inur-
 bani,

bani,
 mus
 virga
 rum
 me n
 dem
 ne; r
 error
 §. 6.
 & ad
 parem
 portet
 ferat
 prou
 lum
 nus, n
 dictu
 Deus
 autem
 & con
 suo tra
 copus
 deri h
 poten
 recipi
 ve ma
 mines
 tentia
 re, &
 & fac
 eos;
 non
 pœnit
 modo

260

bani, & moribus plane incultis sumus*, osculabimur regis supremi virgam, & ejus justissimis, quantumvis occultis judiciis, patientissime nos submittemus, illud identidem ingeminando: Iustus es Domine; rectum & sine omni fallacia, & errore tuum est judicium.

§. 6. Præveniamus ergo judicem, & ad reddendam rationem nos cōparemus: Omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum^a. Tunc ergo, inquit Augustinus^a, non silebit, sed apparebit. Ideo¹⁰. dictum est: Deus manifeste veniet, Deus noster, & non silebit^b. Modo^b p^r autem dicit illud Lector de codice,⁴⁹ & contemnitur: Dicit illud de ore suo tractator, aut disputator Episcopus, & irridetur. Nunquid sic irrideri habet, quando ab ipso iudice potentissimo dicitur? Unusquisque recipiet quod fecit, sive bonum, sive malum. Tunc dicturi sunt homines sera & infructuosa pœnitentia: O si possemus iterum vivere, & quod contempsimus, audire & facere! Videris quia pœnitebit eos: sed ista pœnitentia cruciabilis, non sanabilis. Vis habere utilem pœnitentiam? Modo habe. Si enim modo habueris, corrigêris. Ergo

A 2 4

opus

* Wann wir nie grobe Saurn seynd.

opus est , ut convertaris , ne differendo subito moriaris , & omnino nihil inveniatur quod in præsenti-

a Aug.
rom.
10.
ferm.
220. c.
8. mihi
p. 371.

bus habeas, & in futuro possideas a. Petrus Damianus rem sibi perspersissimam narrat, quæ nemini non formidabile reddat divinum iudicium. Scripserat is, quem dixi, epistolam ad Landolphum Mediolanensem Clericum, in ea, fide optima hæc commemorans :

Arduinus, inquit, genere clarus, famosa prudentia, divitiis opulentus, certa mihi devotione spondederat, se decennio saltem exacto, si citius non possit, in divi Vincentii cœnobio reliquum vitæ in divinis servitiis traducendum. Post evolutum decennium, quod dicta patientiæ terminus fuit, hominem ego non monere solum, sed exactor assiduus urgere cœpi; staret promissis, fidem suam liberaret, & ad futurum sese iudicium disponderet. At ille mihi verborum dulcedine spem sui magnam facere, cunctari tamen & cedere, remque tam feriam amica tergiversatione in aliud tempus differre. Morbus & mors non distulere. Habuit autem Arduinus in ea cunctatione faventem sibi monasterii præsidem, qui suæ familiæ consultius iudicabat, tam insignem benefactorem non subito rebus omnibus spoljari, quo diutius

L
tius la
Ardui
ficiu
Confe
nis in
batur
ponit
lum a
nium
Hos il
so vos
mihi p
tum e
annui
ad juo
Qui
xisset
tissim
longe
judicia
Aliq
suum
sanctu
est, a
pi jud
transf
duin
quo lo
sus es
voce fl
gloria
ficio
permi
Subj
letter a

tius largiri posset. Interea morbus Arduinum corripit: decumbit, officium hominis Christiani facit, Confessionis mysterium obit, egenis multa tribuit, omnia, ut videbatur, ad felicem obitum rite componit. Cingebant ægrotantis lectulum affines & cognati. Votum omnium erat, Arduini longior vita. Hos ille humaniter coercens: Quæso vos, inquit, si me amatis, non mihi prolixiorē vitam, sed beatum exitum à Deo postulate. Mors annuit, & migrare non recusantem ad iudicium transmisit.

Quis obsecro hunc virum non dixisset ad reddendam rationem paratissimum à vita discessisse? Heu quam longe sunt alia Dei, & alia hominum iudicia!

Aliquanto tempore post obitum suum, hic ipse Arduinus Abbati ad sanctum Vincentium in quiete visus est, à satellitibus ad Tribunal abripi judicandus. Hic Abbas velut transeuntem interrogans: Heus Arduine, inquit, fige pedem & dic, quo loco res tuæ sunt? Num admisus es ad gloriam & gaudia? Huic voce flebili Arduinus: Cur, ait, de gloria quæris? qui jugibus poenis afficior, & nec ad momentum quidem permittor respirare?

Subjungit hic Damianus: Vbi solenter attendendum, inquit, quam

A a si recta

378 TRIBUNAL CHRISTI.

recta sit linea divinæ justitiæ, im-
quam artifex apud Deum mensura
vindictæ *. Ille dum viveret sanctio-
rem vitam & promittebat, & diffe-

aPetr. rebatur;

Da-
niani
tom. 1
lib. 5.
Epist.
15 ini-
tio.
michi
p. 227.

O dilationem ad honesta semper
noxiam! Nunquam non obfuit e-
mendatiores mores distulisse. O
quanti cunctando, & procrastinan-
do ad Inferos descenderunt, qui ad
cælum evolassent, si recte cogitata
differre noluisent. Anhelas cælum?
dilationes amputa: fac hodie, fac
jam, quod sancte statuis faciendum:
Tribunal hodie præmeditare, cras
forlan judicandus. Inter moras Bea-
tudo elabitur.

§. 7. Augustinus in dilationes
tam noxias voce ac calamo fre-
quenter & acriter pugnans: Vocat
Deus undique ad correctionem, in-
quit, vocat undique ad pœnitent-
tiam, vocat beneficiis creaturæ, vo-
cat impertiendo tempus vivendi,
vocat per lectorem, vocat per tra-
ctorem, vocat per intimam cogita-
tionem, vocat per flagellum corre-
ptionis, vocat per misericordiam
consolationis. Quod tibi parcit, pu-
tas, quia places ei? Hæc fecisti, in-
quit, & tacui. Non mihi placent pec-
cata,

* Wann Gott die Sech macht / so
macht er ein aetraden Strich. Summa
Summarum / so ist bist du schuldig.

cata, sed longanimitate quæro recte
 facta. Si punirem peccatores, non
 invenirem confessores. Ergo te Deus
 longanimitate sua parcendo ad pœ-
 nitentiam adducit. Tu autem quo-
 tidie dicis, finitur hodiernus dies,
 & sic ero & crastino die, & tertio
 die, non enim cras erit ultimus. Et
 subito venit ira illius. Fratres, non
 tardetis converti ad Dominum: Sunt
 enim qui præparant conversionem
 & differunt, & sit in illis vox cor-
 vina, cras, cras. Corvus de arca
 missus, non est reversus. Non quæ-
 rit Deus dilationem in voce corvi-
 na, sed confessionem in gemitu co-
 lumbino. Missa columba reversa est.
 Quam diu cras, cras? Observa ul-
 timum cras, quia ignoras quod sit
 ultimum cras. Sufficiat quod vixi-
 sti usque ad hodiernum peccator.
 Audisti. Sæpe soles audire; audisti
 & hodie, quàm quotidie audis, tam
 quotidie non corrigeris. Tu enim
 secundum duritiam cordis tui, &
 cor impœnitens thesaurizas tibi i-
 ram in die iræ, & revelationis justi
 iudicii Dei, qui reddet unicuique
 secundum opera sua *a*. Non sic tibi
 videatur Deus misericors, ut non
 videatur & justus. Sic misericors
 & longanimis est, ut sit & ve-
 rax. Nonne experieris justum, quem
 contempsisti benignum *b*?

a Rom.*c. 2. v.**f.**b* Aug.*tom. 8.**in ps.**102.**post**med.**mihi*

Revera, quod capitis initio monuimus, Nugandi tempus jam non est. Paulo post ad Tribunal Christi stabimus Æternitatis rei. Felix qui loqui poterit ex preparato. Bernardus plane fidelis monitor, judiciarii turbinis incursum ac scopulum velut digito monstrans: Veniet, inquit, veniet dies judicii: ubi plus valebunt pura corda, quam astuta verba, plus conscientia bona, quam marsupia plena: quandoquidem judex ille nec talletur verbis, nec flectetur donis. Quid faciet de injustis judiciis, qui ipsas

^aBern.
epist. 1
mihi
pag.
1412.

quoque justitias judicabit ^a. Nec procul est hic judex: Et tibi, mi Lector, & mihi proximus est. Gregorius diserte: Venit Dominus, inquit, cum ad judicium properat; pulsat vero, cum per ægritudinis molestias mortem vicinam esse designat ^b. Ergo quicumque vivitis, hodierna forsan aut crastina vel à morbo vel à morte prosteruendi, scitote, quia prope est in januis ^c: jam laneo pede incerpit judex; furtim, ut ipsemet præmonuit, se foribus admovebit, jam adierit. Nugandi tempus jam non est.

^bGreg.
hom.
13. 18
Euang.
^cMat.
c. 24.
v. 33.

Pelagius, græcus interpres narrat à religioso sene visum aliquem paullo liberius ridentem. Hunc senex vultu severo, & voce grandi velut in piaculo deprehensum corri-

corrip
Domi
vitz
rides.
rimas
ce con
nibus
tu hel
tans i
cem n
profes
quent
cogita

Et
qui p
& cor
Vis,
potett
tem m
nim si
Gladiu
est.

Tim
facie g
time r
Herode
cubane
bemus
tis d.
ac Hu
claman
que ag
nolite
tatem c.

LIBER II. CAP. X. 381

corripens : Coram cæli & terræ Domino , inquit , rationem totius vitæ nostræ reddituri sumus , & tu rides ^a ? Quanto rectius nos dixe-^a ^{Pela-}
rimus : Breui coram supremo judi-^{gius}
ce comparandum erit , deque om-^{libell.}
nibus vitæ annis ratio reddenda , & ^{3. n. 23}
tu helluaris , & tu furaris , & tu scor-
taris impie ? Propinquum tibi judi-
cem non vides , non audis ? At ille
profecto te videt & audit , non lo-
quentem solum & agentem , sed &
cogitantem.

Et ut scias , hic ipse iudex est ,
qui potestatem habet , & animam
& corpus perdere in gehennam ^b. ^b Mat.
Vis , inquit Paulus , non timere ^{c. 10.}
potestatem ? bonum fac. Si au-
tem malum feceris , time : non e-
nim sine caussa portat gladium ^c. ^c Roim.
Gladius iudicii in manu Christi ^{c. 13.}
est. ^{v. 3.}

Timete & fugite , dum libet , à
facie gladii. Beatus Fulgentius op-
time ratiocinatur : Si sanguinarius
Herodes timuit infantiam in foeno
cubantis , quanto magis timere de-
bemus omnipotentiam iudican-
tis ^d. Ergo quod Hebræus psaltes
ac Hussæus Princeps contentissime
clamant ac monent : Nolite ini-
que agere , nolite exaltare cornu ,
nolite loqui adversus Deum iniqui-
tatem ^e. Fugite à facie gladii , quo-
niam

^d Ful-
gentius
serm. 5
de Epi-
phania
sub in-
trium.
^e Ini-
quita-
tem
loqui-
tur,
qui
peccat
& ini-
qua
com-
mittit.

382 TRIB. CHR. L. II. C. X.

niam ultor iniquitatum gladius est:
& scitote esse iudicium. a. Quoniam
Deus Index est b.

a Pf.

74. v. 5

& 6.

b Job.

c. 19.

v. 29.

F I N I S.

Omnia ad maiorem Dei, Deipar-
æ, & omnium SS. Angelorum
honorem, & gloriam.

C. X.
dius est:
Quoniam

Deipa-
rum
.

facile contemni omnia qui
se putant cogunt esse mortui

ma ju
minta

Biblioteka Jagiellońska

stdr0027423

140 CH

U. m. c. h.

140 CH